ชมรมสนทนาภาษาธรรม

สโมสรการไฟฟ้านครหลวง ๑ สิงหาคม ๒๕๖๒

พลังงานเพื่อวิถีชีวิตเมืองมหานคร
Energy for city life, Energize smart living

C - H - A - N - G - E

Customer Focus มุ่งเน้นลูกค้า
Harmonization ทำงานสอดประสาน
Agility ปรับเปลี่ยนทันการณ์
New Ideas สรรสร้างสิ่งใหม่
Governance โปร่งใสคุณธรรม
Efficiency ล้ำเลิศประสิทธิภาพ

ชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง ๑ สิงหาคม ๒๕๖๒

"เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด
และครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป"

พระปฐมบรมราชโองการ รัชกาลที่ ๑๐
พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช
สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

ขนฺติ หิตสุขาวหา
ความอดทน นำมาซึ่งประโยชน์สุข

ชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง

มีวัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่พุทธธรรม
๒. เพื่อเผยแพร่การฝึกปฏิบัติธรรม
๓. จัดพิมพ์หนังสือธรรมะประจำปี
๔. เพื่อร่วมสร้างถาวรวัตถุให้แก่วัด/สำนักสงฆ์ ในท้องถิ่นทุรกันดาร
๕. เพื่อร่วมพัฒนาจริยธรรมให้แก่พนักงานการไฟฟ้านครหลวง ให้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานประจำ
๖. งานอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการไฟฟ้านครหลวง

บรมราชาภิเษกบรมกษัตริย์

เฉลิมสวัสดิ์รัฐสีมา

พระบารมีเกริกก้องฟ้า

ปกประชาราษฎร์ร่มเย็น

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า คณะผู้บริหารและพนักงานการไฟฟ้านครหลวง

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ

สพฺพรสํ ธมฺมรโส ชินาติ

สพฺพรตึ ธมฺมรติ ชินาติ

ตณฺหกฺขโย สพฺพทุกฺขํ ชินาติ

การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง

รสแห่งธรรม ชนะรสทั้งปวง

ความยินดีในธรรม ชนะความยินดีทั้งปวง

ความสิ้นตัณหา ชนะทุกข์ทั้งปวง

หนังสือเล่มนี้ได้จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่เป็นธรรมทาน
หากท่านไม่ต้องการอ่านแล้ว โปรดมอบต่อให้ผู้สนใจ
จะทำให้ท่านได้บุญกุศลมาก ๆ เพราะได้ให้
ประทีปแสงสว่างทางปัญญา เป็น "ธรรมทาน"

คณะผู้จัดทำ

ชมรมสนทนาภาษาธรรม ได้จัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่เป็นธรรมบูชา
เนื่องในโอกาสวันสถาปนาการไฟฟ้านครหลวง ครบรอบ ๖๑ ปี
วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ จำนวน ๑๕,๐๐๐ เล่ม

สารจาก
นายกสโมสรการไฟฟ้านครหลวง

ในโอกาสครบรอบวันคล้ายวันสถาปนาการไฟฟ้านครหลวง ครบรอบ ๖๑ ปี ในวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ นับเป็นเวลา ๑ ปีที่เปลี่ยนผ่านไปอย่างรวดเร็ว พร้อมกับความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่ท้าทาย ความมุ่งมั่น ตั้งใจของการไฟฟ้านครหลวง ในการพัฒนาพลังงานเพื่อวิถีชีวิตเมืองมหานคร

ในปีนี้ มีพระราชพิธีสำคัญ คือ พระบรมราชาภิเษก ในหลวงรัชกาลที่ ๑๐ การไฟฟ้านครหลวงได้ร่วมทำหน้าที่จัดระเบียบเสา-สายไฟฟ้าบางส่วนนำลงใต้ดิน รวมถึงการเตรียมระบบการจ่ายไฟฟ้าในงานพระราชพิธีให้มีความพร้อมสูงสุดในทุกจุด รวมถึงไฟประดับที่สว่างไสว สวยงาม เพื่อให้พระราชพิธีสมพระเกียรติสูงสุด

พลังในการขับเคลื่อนที่เราได้ร่วมกันสร้างสรรค์พัฒนา อีกสิ่งหนึ่งก็คือ หลักธรรม สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติงาน ซึ่งที่ผ่านมาชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง เป็นกำลังสำคัญในการดำเนินกิจกรรมด้านพุทธศาสนา เพื่อช่วยกันสร้างสรรค์พัฒนาพนักงานให้มีส่วนร่วมหรือน้อมนำคติธรรม คำสอน ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าและครูบาอาจารย์ต่าง ๆ ให้พร้อมนำไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน พัฒนาจิตใจให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อนำพาการไฟฟ้านครหลวงไปสู่องค์กรที่จะพัฒนาพลังงานเพื่อวิถีชีวิตเมืองมหานคร โดยสโมสรการไฟฟ้านครหลวง ได้ร่วมสนับสนุนให้ชมรมสนทนาภาษาธรรม จัดทำหนังสือธรรมะเพื่อแจกจ่ายเป็นธรรมทานอย่างต่อเนื่องตลอดมา นับว่าเป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์อย่างยิ่ง

ขออานิสงส์แห่งบุญกุศลทั้งหลายที่เกิดจากการเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้โปรดดลบันดาลประธานพรให้ผู้บริหาร พนักงานการไฟฟ้านครหลวง และผู้มีส่วนร่วมในธรรมทานนี้ประสบแต่ความสุข ความเจริญ มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ แข็งแรงด้วยเทอญ

(นายกีรพัฒน์ เจียมเศรษฐ์)
ผู้ว่าการการไฟฟ้านครหลวง
นายกสโมสรการไฟฟ้านครหลวง

"บ้านใดมีจิตภาวนา มีเมตตา จะมีเทพเทวดามาอยู่
ป้องกันภัยให้ร่มเย็นเป็นสุขไม่เร่าร้อนจิตใจ
ถึงแม้บ้านนั้นเรือนนั้น จะมุงด้วยหลังคาแฝกก็ตาม"

"จงพากันมีสติคอยระวังตัว อย่าให้เป็นคนประเภทใบลานเปล่า ๆ
เรียนเปล่าและตายทิ้งเปล่า ไม่มีธรรมอันเป็นสมบัติของตัว
อย่างแท้จริงติดตัวบ้างเลย"

"ธรรมเป็นฐิติธรรม ตั้งเที่ยงอยู่เช่นนั้น แปรปรวนอยู่เช่นนั้น
ให้รู้ให้เห็นเฉพาะที่เกิดกับจิต"

พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺต มหาเถร

สารจาก
ประธานชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง

เนื่องในโอกาสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในหลวงรัชกาลที่ ๑๐ นอกจากการไฟฟ้านครหลวงได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติที่ภาครัฐและเอกชนได้ร่วมกันจัดขึ้นแล้ว ชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง ยังได้นำพระปฐมบรมราชโองการในหลวงรัชกาลที่ ๑๐ พร้อมหลักธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอริยสงฆ์ต่าง ๆ และบุคคลสำคัญ จัดพิมพ์เผยแพร่ เนื่องในโอกาสครบรอบวันคล้ายวันสถาปนาการไฟฟ้านครหลวง ครบรอบ ๖๑ ปีอีกด้วย โดยได้ดำเนินการต่อเนื่องนับเป็นเวลากว่า ๓๕ ปี เพื่อเผยแผ่หลักธรรมคำสอนที่เป็นประโยชน์แก่พนักงานการไฟฟ้านครหลวง ตลอดจนผู้ใฝ่รู้ในธรรมทั้งหลาย ได้น้อมนำหลักธรรมและคำสอนเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่ตนเองและครอบครัว เพื่อให้เกิดความสงบใจและจิตที่เปี่ยมสุข

การจัดพิมพ์หนังสือธรรมะแจกเป็นธรรมทานถือเป็นบุญกุศลที่ยิ่งใหญ่ ชมรมฯ จะยึดถือเป็นแนวปฏิบัติด้วยการเผยแพร่ธรรมะเช่นนี้ตลอดไป และร่วมฉลองการสถาปนาครบรอบ ๖๑ ปี และปีต่อ ๆ ไปของการไฟฟ้านครหลวง เพื่อให้สมกับคำกล่าวที่ว่า การให้ธรรมะชนะการให้ทั้งปวง

ท้ายที่สุดนี้ ขออนุโมทนากับผู้บริหาร พนักงาน สมาชิกชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง และผู้มีจิตศรัทธาทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วม สละ แรงกาย แรงใจ และทุนทรัพย์ เพื่อให้มีหนังสือเล่มนี้เกิดขึ้นได้ทุกปี โอกาสนี้จะขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่

ท่านนับถือ และพระบารมีในหลวงรัชกาลที่ ๑๐ ได้โปรดดลบันดาลประธานพรให้ท่านและครอบครัวพบแต่ความสุข ความเจริญ พร้อมด้วยจตุรพิธพรชัยเปี่ยมล้นความสุขสงบในธรรมตลอดไปด้วย เทอญ

(นายสมศักดิ์ วิทย์นลากรณ์)
รองผู้ว่าการวิชาการและบริหารพัสดุ
ประธานชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง

"ใจนี้ คือ สมบัติอันล้ำค่า จึงไม่ควรอย่างยิ่งที่จะมองข้ามไป
คนพลาดใจ คือ คนไม่สนใจปฏิบัติต่อดวงใจดวงวิเศษในร่างนี้
แม้จะเกิดสักร้อยชาติพันชาติ ก็คือผู้เกิดพลาดอยู่นั่นเอง"

"ผู้ที่เรียนมามากๆ มันเป็นไปด้วยสัญญาไม่ใช่ปัญญา
สัญญาเป็นความจำ ปัญญาเป็นความรู้"

"ถ้าส่งจิตรู้เห็นภายนอกกาย เป็นมิจฉาทิฏฐิ
ให้รู้เห็นอยู่ในกายกับจิตนั้น เป็นสัมมาทิฏฐิ"

"อย่าเชื่อหมอมากนัก ให้เชื่อธรรมมากจึงดี
เชื่อกรรมเชื่อผลของกรรม"

พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺต มหาเถร

สารบัญ

หน้า

"การปฏิบัติธรรม เป็นการทำตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
ทรงตรัสสอนเรื่อง กาย วาจา จิต มิได้สอนเรื่องอื่น"

"ความเดือดร้อนวุ่นวายใจที่คิดแต่ตำหนิผู้อื่นจนอยู่ไม่เป็นสุขนั้น
นักปราชญ์ถือเป็นความผิดและบาปกรรมไม่มีดีเลย
จะเป็นโทษให้ท่านได้สิ่งไม่พึงปรารถนามาทรมานอย่างไม่คาดฝัน"

"คนที่หลงจึงต้องแสวงหา ถ้าไม่หลงก็ไม่ต้องหา
จะหาไปให้ลำบากทำไม
อะไรๆ ก็มีอยู่กับตัวเองอย่างสมบูรณ์อยู่แล้ว
จะตื่นเงา ตะครุบเงาไปทำไม เพราะรู้แล้วว่า เงาไม่ใช่ตัวจริง"

"ผู้ไม่มีบาป ไม่มีบุญ ก็มากมายเข้าแล้ว
แผ่นดินนับวันแคบ มนุษย์ก็มากขึ้น
นโยบายในทางโลกีย์ใดๆ ก็นับวันประชันขันแข่งกันขึ้น
พวกเราจะปฏิบัติลำบากในอนาคต"

พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺต มหาเถร

เนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประทานคติธรรมเนื่องในอภิลักขิตสมัยขึ้นปีใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยมีเนื้อหาว่า

“ขนฺติ หิตสุขาวหา

ความอดทน นำมาซึ่งประโยชน์สุข

เนื่องในอภิลักขิตสมัยขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๒

ขอท่านจงเป็นผู้มีขันติ

เพื่อบรรลุถึงประโยชน์สุขทุกเมื่อ เทอญ”

ขออำนวยพร เป็นพระคติธรรม

ประทานพรสำหรับความสุขปีใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๒

ขนฺติ หิตสุขาวหา

ความอดทน นำมาซึ่งประโยชน์สุข

ส.ม.

เนื่องในอภิลักขิตสมัยขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๒

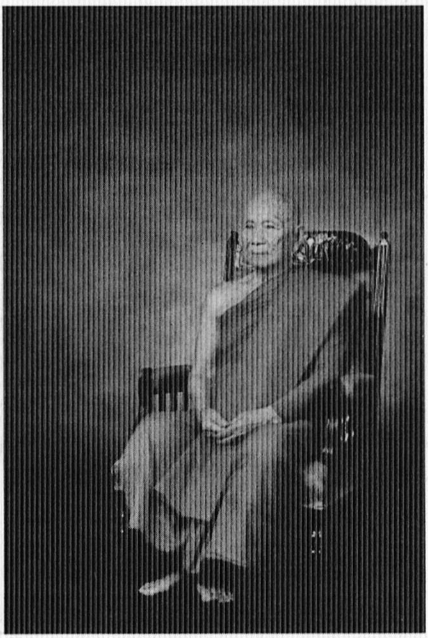
ขอท่านจงเป็นผู้มีขันติ เพื่อบรรลุถึงประโยชน์สุขทุกเมื่อ เทอญ

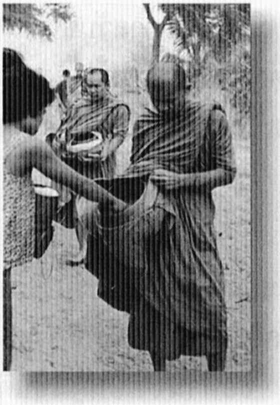
ขออำนวยพร

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

โลกวัฏฏะ ๓

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน

เทศน์อบรมพระ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๗
ณ วัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

คำที่ว่าธรรม ๆ นั้นเป็นธรรมชาติมีมาดั้งเดิมมีอยู่แล้วแต่กาลไหน ๆ เช่นเดียวกับโลกที่มีเป็นคู่เคียงกันมา แต่อาศัยผู้รื้อฟื้นขึ้นมาเป็นยุคเป็นสมัย เช่น พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ ๆ มาตรัสรู้ธรรม แล้วประกาศสอนโลกมาโดยลำดับลำดา ไม่ได้แสดงออกตลอดเวลาเหมือนโลกที่แสดงตัวอยู่ตลอดเวลานี้ คำว่าโลกคือกิเลสวัฏฏ์ ที่พาสัตว์ จิตวิญญาณของสัตว์ ให้หมุนเวียนเปลี่ยนแปลงเกิดแก่เจ็บตายและหมุนไปตามอำนาจแห่งกรรมของตนด้วย นอกจากหมุนเพราะอำนาจแห่งกิเลสพาให้เกิดแล้ว ยังหมุนไปตามอำนาจแห่งกรรมดีกรรมชั่วที่ตนทำไว้ ที่เรียกว่ากรรมวัฏฏ์ กิเลสนั้นแลเป็นสาเหตุให้สัตว์ทำกรรม แล้วก็เป็นวิปากวัฏฏ์ หมุนกันไปหมุนกันมาเป็นวัฏวน ท่านเรียกว่าวัฏวน ๓

กิเลสวัฏฏ์ ๑ กรรมวัฏฏ์ ๑ วิปากวัฏฏ์ ๑ นี่ละหมุนรอบตัวอยู่เหมือนมดไต่ขอบด้งนั้นแล หมุนไปหมุนมาอยู่อย่างนี้ ทำงานบนหัวใจสัตวโลกทุกประเภทเรื่อยมาไม่มีเวลายับยั้ง หมุนไปตามหลักธรรมชาติของตัวเอง

ที่เรียกว่าอัตโนมัติ ส่วนธรรมะนั้นได้ปรากฏขึ้นมาเป็นครั้งเป็นคราว ระงับดับกงจักรทั้งหลายเหล่านี้ซึ่งเต็มไปด้วยฟืนด้วยไฟเผาไหม้สัตวโลกให้สงบร่มเย็นลง เป็นวรรคเป็นตอนเป็นเกาะเป็นดอน ไม่ใช่จะตลอดทั่วถึงไปหมดทุกตัวสัตว์ นี่เป็นหลักธรรมชาติที่มีมาดั้งเดิม

พระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ก็มาตรัสรู้ในหลักธรรมชาติเหล่านี้แล แก้ก็แก้สิ่งที่เป็นภัยต่อสัตว์ อันเป็นหลักธรรมชาติอันหนึ่ง ด้วยธรรมซึ่งเป็นหลักธรรมชาติอันหนึ่ง ถ้าเทียบแล้วก็เหมือนกับน้ำสะอาดที่มาชะล้างสิ่งสกปรกหรือว่าเป็นน้ำดับไฟเป็นยุคเป็นสมัยก็ได้ ธรรมชาตินี้มีมาดั้งเดิม ผู้ใดก็ตามถ้าได้หยั่งเข้าถึงอริยสัจ ตรัสขึ้นมาเป็นพระพุทธเจ้าบ้าง เป็นพระสาวกทั้งหลายบ้างแล้ว ท่านเหล่านี้แลจะจับเอาจุดแห่งอริยสัจ ซึ่งเป็นที่อุบัติแห่งท่านผู้บริสุทธิ์ทั้งหลายนี้ กระจายออกไปทั่วโลกดินแดน ให้เห็นเรื่องกิเลสวัฏฏ์ กรรมวัฏฏ์ วิปากวัฏฏ์ ซึ่งหมุนเวียนไปมาอยู่ตลอดเวลานี้อย่างแจ่มแจ้งตลอดทั่วถึง โดยไม่จำเป็นจะต้องไปทูลถามพระพุทธเจ้าก็ได้ ในขั้นพระอรหัตบุคคลแล้วสามารถทราบได้อย่างชัดเจนในเรื่องความเป็นมาของสัตว์เกี่ยวกับกิเลสวัฏฏ์นี้

ใน ๓ ประเภทนี้ อริยสัจเท่านั้นเป็นธรรมชาติที่จะทำลายให้แตกกระจายออกไป ให้รู้ให้เห็นในสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั้งหลายซึ่งสัตว์ทั้งหลายไม่รู้ไม่เห็นเลย แต่ท่านเหล่านี้รู้แจ้งเห็นจริงประจักษ์พระทัยและประจักษ์ใจด้วยกัน ต่างแต่ภูมิกว้างแคบต่างกันเท่านั้น เช่น ภูมิของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์นี้กว้างขวางสุดสมมตินิยมครอบอำนาจของกิเลสวัฏฏ์ไปหมด คือรู้ตลอดทั่วถึงทั้งแดนแห่งธรรมและแดนสมมุติแห่งกิเลสวัฏฏ์ นี่คือพระพุทธเจ้าเป็นพุทธวิสัยสามารถรู้ได้อย่างแจ่มแจ้งชัดเจน เพราะฉะนั้นจึงนำธรรมะมาสั่งสอนสัตว์ทั้งหลายได้ตลอดทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นโลกใดทรงรู้แจ้งเห็นจริงหมดตลอดอุบายต่าง ๆ ที่จะนำมาแนะนำสั่งสอนสัตวโลกที่เหมาะสมแก่ภพใดชาติใดหรือรายใดก็ตาม จะทรงแนะนำสั่งสอนตามความเหมาะสมนั้น ๆ ถัดจากนั้นลงมาก็คือพระสาวก ท่านที่รู้แจ้งแทงทะลุในอริยสัจ ผุดขึ้นเป็นอรหัตบุคคล สามารถรู้แจ้งเรื่องของสัตว์ทั้งหลายได้เป็นอย่างดีตามวิสัยของสาวก

นั้น ๆ

นี่ละเครื่องยืนยันเรื่องธรรมเรื่องโลกที่ว่ามีคู่เคียงกันมา มีอะไรเป็นเครื่องพิสูจน์ ถ้าเราอ่านเพียงตำรับตำราเท่านั้น ถ้าแงไหนตำราไม่มีเราก็ไม่ทราบ แง่ไหนที่ตำราแสดงเอาไว้เราก็พอทราบได้บ้าง เพราะเราไม่ทราบด้วยตัวเองของเรา ในจุดกลางแห่งวัฏจักรอันนี้คืออะไร มันอยู่ที่ตรงไหน มันก็อยู่ในวงองค์อริยสัจนี่เหมือนกัน วัฏจักรนี้อยู่ในอริยสัจ คือสมุทัยสัจนั้นแล ที่ว่ากิเลสเป็นเครื่องบังคับให้สัตว์ทั้งหลายทำกรรม จะเป็นอะไรที่ไหนไป เมื่อได้หักกงกรรมสมุทัยสัจกับทุกขสัจไปพร้อม ๆ กันแล้วด้วยอำนาจแห่งมรรคสัจ จนกลายเป็นผลขึ้นมาเป็นนิโรธแล้ว ท่านย่อมรู้แจ้งแทงทะลุในสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ กระจายไปทั่วโลกดินแดนแห่งสัตว์ที่มีวิญญาณครองตลอดทั่วถึง เพราะอันนี้เท่านั้นเป็นธรรมชาติที่หมุนเวียนเปลี่ยนแปลงในจิตวิญญาณของสัตวโลก

ด้วยเหตุนี้โลกจึงมีการเกิดการตาย ๆ หมุนเวียนเปลี่ยนแปลง ดีชั่วสูงต่ำไม่มีประมาณอยู่ตลอดมา และยังจะเป็นอย่างนี้ตลอดไปตามวัฏจักรวัฏวนพาหมุนไปจนกว่าจะสิ้นสุดวิมุตติด้วยอำนาจแห่งความดีของผู้บำเพ็ญนั้นแล จึงจะระงับดับลงได้ เช่น พระพุทธเจ้าพระอรหันต์ ท่านเป็นผู้ระงับดับสิ่งเหล่านี้ได้แล้ว จึงได้มองดูธรรมชาตินี้ด้วยความผ่านมาของพระองค์และของพระสาวกองค์นั้น ๆ ด้วย ด้วยความเป็นอยู่ของสัตว์ทั้งหลายที่ได้เสวยกรรมมากน้อยเพียงไร เพราะอำนาจแห่งกิเลสวัฏฏ์นี้ด้วย จึงรู้แจ้งแทงทะลุไปหมด

นอกจากท่านจะนำมาแสดงหรือไม่เท่านั้น เช่นอย่างพระสาวกท่านจะนำมาแสดงอย่างละเอียดทั่วถึงตามสถานที่หรือภพแห่งสัตว์นั้น ๆ มากน้อยเพียงไรนั้นเป็นวิสัยของท่าน ถ้าไม่ใช่วิสัยท่านจะแสดงไปหาประโยชน์อะไร เพราะเป็นอฐานะไม่เกิดประโยชน์อะไรกับการแสดง เพียงรู้เพียงเห็นในสิ่งทั้งหลายเท่านั้น ก็พอกับญาณแห่งความรู้แจ้งเห็นจริงของท่าน แล้วปล่อยวางไว้ตามหลักธรรมชาติของมัน นี่เป็นพุทธวิสัยและสาวกวิสัยที่ท่านปฏิบัติ

กันมา

ผู้ที่หลุดพ้นแล้วย่อมสามารถทราบจากเรื่องของสัตว์ทั้งหลายได้เป็นอย่างดี ท่านจึงนำธรรมทั้งหลายเหล่านี้มาประกาศสอนโลก เริ่มไปตั้งแต่กรรมวัฏฏ์ เพราะกิเลสวัฏฏ์นั้นสัตว์ไม่อาจจะรู้ว่าเป็นอย่างไร เริ่มกรรมวัฏฏ์แล้วก็หมุนมาถึงกิเลสวัฏฏ์ กรรมวัฏฏ์ วิปากวัฏฏ์ ว่าสัตว์ทั้งหลายได้ทำบาปทำบุญแล้วเป็นผลขึ้นมา ให้ลงต่ำบ้างให้ขึ้นสูงบ้าง คือให้ดีบ้างให้ชั่วบ้าง ให้สุขบ้างทุกข์บ้าง สุขมากทุกข์มาก สุขน้อยทุกข์น้อย ตามอำนาจแห่งกรรมของตนเรื่อยมาโดยลำดับลำดา

จากนั้นหากท่านผู้ที่มีความสามารถแก่กล้าที่จะรู้ต้นเหตุแห่งกิเลสวัฏฏ์ซึ่งเป็นตัวหมุนนี้ได้มากน้อยเพียงไรแล้ว ท่านจึงนำมาแสดงให้พอเหมาะพอสมกับภูมิแห่งท่านผู้ที่ควรจะรับไว้ได้และหลุดพ้นไปได้เพราะอำนาจแห่งธรรมอันเป็นความจริงสุดส่วนนี้ เช่นพระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่เบญจวัคคีย์ทั้งห้า ไม่เกี่ยวกับเรื่องทานเรื่องศีลเรื่องอะไรทั้งนั้น นี่ผู้นี้เหมาะแล้วกับกิเลสวัฏฏ์ ลงในสมุทัยสัจเลยทันที ดังที่เราทราบแล้วในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร มีแต่องค์อริยสัจล้วน ๆ ๆ จากนั้นอนัตตลักขณสูตรก็เป็นองค์อริยสัจเรื่องเกิดเรื่องตายเหล่านี้เป็นอริยสัจ ในอาทิตตปริยายสูตรก็เป็นเรื่องอริยสัจแตกกระจายออกไป องค์อริยสัจแท้คือทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค กระจายออกไปเป็นกิ่งก้านแขนงแตกออกไม่มีประมาณ ล้วนแต่เป็นมาจากอริยสัจนี้ทั้งนั้น ท่านแสดงเรื่องกิเลสวัฏฏ์ขึ้นทันที

เพราะท่านเหล่านี้เป็นผู้สมควรที่จะรื้อถอนสิ่งเหล่านี้ออกจากใจได้แล้วไม่มีที่สงสัย พระองค์ก็ทรงแสดงอย่างนี้ ถ้ายังเป็นไปไม่ได้อันเป็นสาธารณะของโลกทั่ว ๆ ไป ท่านก็เริ่มแสดงตั้งแต่เรื่องการกระทำคือศาสนธรรม แสดงลงเรื่องของกรรมเป็นหลักใหญ่ ออกมาจากกิเลสวัฏฏ์มาแสดงเรื่องของกรรม กรรมดีกรรมชั่ว ทำดีทำชั่ว ทำบาปทำบุญ ได้เสวยผลเป็นบุญเป็นกุศลเป็นบาปเป็นกรรมหนักเบามากน้อยเรื่อยไป ให้สัตว์ทั้งหลายได้ทราบ ได้รู้วิธีละวิธีแก้วิธีถอน และรู้วิธีบำเพ็ญในสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ให้

เจริญงอกงามภายในจิตใจของตน เพื่อให้เป็นผลเรียกว่าวิปากวัฏฏ์คือผลแห่งกรรมดีกรรมชั่ว ผู้นั้นเป็นผู้เสวย จนกระทั่งทุกวันนี้ทรงแสดงมาโดยลำดับไม่พ้นจากหลักแห่งกรรมนี้เลย

การสั่งสอนสัตวโลก ธรรมชาติที่มีอยู่ดั้งเดิมอย่างไรก็ทรงแสดงการทำความชั่วไปตกนรก นรกก็มีอยู่แล้วดั้งเดิมเหมือนกับบาปกับบุญนี้แล ไม่ผิดจากบาปจากบุญนี้เลย นรกแต่ละหลุม ๆ มีตามขั้นตามภูมิแห่งความชั่วของสัตวโลกที่จะพึงไปตกในที่เหมาะสมกับกรรมของตนนั้น ๆ ขึ้นมาเป็นภพเป็นชาติ เป็นเปรตเป็นผี เป็นเทวบุตรเทวดา เกลื่อนอยู่ในสามแดนโลกธาตุนี้ ไม่มีช่องว่างในบรรดาสัตว์ทั้งหลายที่เสวยผลอยู่ทั่ว ๆ ไปนี้ หาช่องว่างไม่ได้เลย นี่พระองค์ก็ทรงแสดงให้ทราบอย่างนี้

ตลอดถึงขั้นสูงขึ้นไป นับแต่เทวดา รุกขเทวดา ภุมมเทวดา อากาสาเทวดาขึ้นถึงพวกเทพทั้งหลายในสวรรค์ชั้นนั้น ๆ ขึ้นถึงพรหมโลก ๑๖ ชั้น ที่เกี่ยวกับท้าวมหาพรหมหรือพรหมทั้งหลาย ก็แสดงไว้โดยถูกต้องแม่นยำทุกสิ่งทุกอย่างเหมือนสิ่งทั้งหลายนั้นแลไม่มีอะไรบกพร่อง เพราะเป็นสวากขาตธรรมด้วยกัน

คำว่าบาปก็เป็นความจริง บุญก็เป็นความจริงอันหนึ่งที่มีอยู่แล้วทรงรู้ทรงเห็นมาแล้วด้วยพระจักษุญาณหยั่งทราบตลอดทั่วถึง ว่านรกก็ดีไม่ว่าหลุมใด สวรรค์ก็ดีไม่ว่าชั้นใด ตลอดพรหมโลกถึงนิพพาน พระองค์ทรงผ่านทรงรู้ทรงเห็นไว้หมดเรียบร้อยแล้ว นำมาสั่งสอนสัตวโลกให้รู้เห็นตามนั้น แล้วให้มาประพฤติปฏิบัติดัดกายวาจาใจของตนด้วยการกระทำคือละบาปบำเพ็ญบุญ บำเพ็ญคุณให้เกิดผลเกิดประโยชน์แก่ตน เพื่อเป็นการส่งเสริมจิตใจซึ่งกิเลสวัฏฏ์มันรุมล้อมอยู่นี้ให้ค่อยจืดจางและค่อยหายไปโดยลำดับลำดา และเพื่อบุญกุศลเข้าช่วยสนับสนุนให้จิตใจนี้ได้ไปเกิดในสถานที่ดีหากว่าจะได้เกิดต่อไปอยู่ ยังไม่ขาดภพขาดชาติเพราะกิเลสยังมีอยู่ในจิตสันดาน ก็ให้ได้ไปเกิดในสถานที่ดี คติที่เหมาะสม เป็นขั้น ๆ ภูมิ ๆ ขึ้นไป ส่วนใดที่ว่าพระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงแสดงไว้แล้วนั้นไม่มีเลย ในสิ่งที่มีอยู่ทั้ง

หลายสามแดนโลกธาตุนี้ทรงแสดงไว้แล้วทั้งนั้น

เบื้องต้นได้กล่าวถึงเรื่องธรรมเรื่องโลก โลกคือเรื่องของมวลแห่งกิเลสทั้งหลาย ธรรมหมายถึงวิสุทธิธรรม เป็นธรรมที่บริสุทธิ์ล้วน ๆ เป็นธรรมชาติที่มีอยู่ดั้งเดิม แต่ทั้ง ๒ อย่างนี้เป็นข้าศึกซึ่งกันและกัน เป็นเครื่องลบล้างกัน จึงต้องมีมาด้วยกัน ประหนึ่งว่าถ้าเป็นภาษาวิญญาณของเราเป็นสัตว์เป็นบุคคลก็เหมือนเป็นคู่เดือดคู่แค้นกันมา คู่ต่อสู้กันมา คู่อริศัตรูต่อกันมา ความจริงก็ไม่ผิดอะไรกับความสกปรกกับน้ำที่สะอาดชะล้างกันเท่านั้นแหละ นี่แยกออกไปเป็นปุคคลาธิษฐานเป็นเรื่องของบุคคล จึงเป็นเหมือนหนึ่งว่าเป็นคู่เดือดคู่แค้น เป็นคู่ปรปักษ์กันมา โดยถือหัวใจเป็นสนามรบเป็นเวทีที่อยู่ของธรรมชาติทั้งสองนี้

แต่ส่วนมากธรรมชาติฝ่ายต่ำนี้เป็นเจ้าของครองอยู่ภายในนั้น จึงมีอำนาจมาก หนุนจิตใจแต่ละดวง ๆ ให้เป็นไปอย่างไร ย่อมเป็นไปได้ตามความมุ่งหมายของมัน ท่านจึงเรียกว่ากิเลสวัฏฏ์ มันหมุนให้ทำกรรมใดก็ทำทำบาปก็ทำ ทำประเภทใดก็ตาม ความอยากมันเป็นสิ่งล่อลวงให้สัตว์ทั้งหลายหลงกลของมัน แล้วอยากทำ อยากพูด อยากคิด อยากไปอยากมาอยากกระดิกพลิกแพลงในสิ่งที่เป็นไปตามเพลงของมันนั่นแล สัตวโลกทั้งหลายไม่มีทางที่จะทราบได้เห็นได้รู้ได้ จึงต้องหมุนไปตามอำนาจของมันแล้วก็โกยผลขึ้นมาให้เป็นความทุกข์ความทรมาน

สิ่งที่ล่อลวงสัตวโลกก็คือความอยาก หมุนไปเรื่อยเรื่องความอยากอยากรู้อยากเห็น อยากเป็นอย่างนั้นอยากเป็นอย่างนี้ นี่คือสิ่งล่อลวง เรียกว่ายาเคลือบน้ำตาล มันเคลือบไว้อย่างนั้น เราไม่รู้ว่าความอยากนี้เป็นประเภทใด เป็นยาพิษหรือเป็นอะไร เรารู้แต่เพียงว่าเราอยาก เช่นเราอยากไปเราก็ไป เราอยากอยู่ก็อยู่ ไม่คำนึงว่าไปเพื่ออะไร อยู่เพื่ออะไรทำเพื่ออะไร ทำดีหรือทำชั่ว ทำผิดทำถูกประการใด เราไม่สามารถที่จะทราบได้ มีแต่ธรรมชาตินี้มันหนุนออกไปเรื่อย ๆ สัตวโลกจึงลุ่มหลงไปไม่มีประมาณ ความโลภจึงไม่เคยเหือดแห้งภายในจิตใจของสัตวโลก

เพราะความอยากมีความโลภต้องมี ราคะตัณหาเป็นเครื่องหนุนอยู่ภายในจิตใจ ตัวนี้รุนแรงเอามากทีเดียว โลภก็โลภเพราะอันนี้เป็นสำคัญ นี่ละที่ว่ากิเลสตัวสำคัญ เฉพาะอย่างยิ่งนักบวชเราล้มระนาว ๆ ไปเพราะอันนี้เองเป็นตัวทำลายที่สำคัญมาก ขอให้ทุก ๆ ท่านได้นำมาพินิจพิจารณา อย่ามีความสนิทติดจมกับมัน เอาให้จริงให้จัง

นี่พูดถึงเรื่องความหมุนของกิเลส โลกกับธรรมที่หมุนกันไป แล้วแยกเข้ามาถึงราคะตัณหานี้ก็ทำให้อยาก ๆ ยิ่งอยากหนักอยากแน่น อยากไม่คำนึงคำนวณ มีแล้วก็อยาก มีมากเท่าไรไม่เพียงพอ ก็คือธรรมชาติอันนี้ แล้วผลของมันก็เหมือนกับไฟได้เชื้อ ส่งเปลวจดเมฆ ๆ เพราะฉะนั้นโลกจึงมีความรุ่มร้อนอยู่ทั่วหน้ากัน

มองโลกเราอย่ามองด้วยความดูถูกเหยียดหยาม อย่ามองด้วยความชมเชยสรรเสริญโดยถ่ายเดียว ตามที่ตนชอบใจอยากชมเชยสรรเสริญและอยากตำหนิติฉินนินทา แต่ให้มองดูตามหลักความจริง มีธรรมเป็นที่ตั้ง มีธรรมเป็นจุดศูนย์กลาง สรุปลงในธรรม ยุติลงในธรรมเป็นที่ยุติได้

ก็คือโลกนี้เราอย่ามองว่าคนนั้นสูงคนนี้ต่ำ คนนั้นมั่งมีคนนี้มีฐานะยากจน หรือสัตว์ทั้งหลายต่ำต้อยน้อยหน้าอะไร ตนเป็นผู้มียศฐาบรรดาศักดิ์สูงต่ำประการใด มีเงินทองข้าวของมากน้อยอย่ามอง สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่สถานที่เกิดแห่งความสุข กิเลสไม่ได้เกิดอยู่กับสิ่งเหล่านี้ แต่มันเกิดอยู่ที่ใจโดยอาศัยสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องเสริมไฟเท่านั้นเป็นปุ๋ย มีเงินมากก็ลืมเนื้อลืมตัว มีสมบัติพัสถานมากลืมเนื้อลืมตัว มีบริษัทบริวารมากลืมเนื้อลืมตัว มียศฐาบรรดาศักดิ์มากเท่าไรลืมเนื้อลืมตัว

ความลืมเนื้อลืมตัวนั้นเป็นทางโล่งของกิเลสที่จะสั่งสมความชั่วช้าลามกทุกสิ่งทุกอย่าง โกยเข้ามาหาผู้ที่หลงตัวลืมตัวอันเป็นไปกับกลมายาของกิเลสนั้นแล เพราะฉะนั้นจึงมองเข้ามาสู่ใจ มองเข้ามาสู่ใจนี้เป็นฟืนเป็นไฟไปตาม ๆ กันหมด เพราะไม่มีน้ำดับไฟคือธรรม ความโลภก็รุนแรงมีอยู่ตลอดเวลา ทั้งมหาเศรษฐี กุฎุมพี พ่อค้าประชาชนคนธรรมดา จนกระทั่งคนทุกข์

ไร้เข็ญใจ มีฟืนมีไฟธรรมชาตินี้เผาอยู่ ราคะตัณหาเผาอยู่ในใจทุกดวง ๆ

ความโกรธความฉุนเฉียวหาทางระบายออกไม่ได้ จนทำลายคนอื่นสัตว์อื่นให้แหลกเหลวไปหมดไม่มีประมาณ อย่างนี้ก็เพราะธรรมชาติอันนี้แลเป็นธรรมชาติที่บีบคั้นสัตว์ทั้งหลายให้ทำตามอำนาจของมัน แต่เราก็ถือมันมาเป็นเราเสีย ว่าทำตามอำนาจของเรา ทำไปแล้วเราจะมีความสุขความเจริญสมใจเรา เช่นได้ฆ่าเขานี่สมใจเรา ได้มาตามความชอบใจเราก็สมใจเรา สมใจเราก็คือสมใจกิเลสนั่นแล เพราะเราอยู่ใต้อำนาจของกิเลส

กิเลสมันเคยให้ความสุขแก่เราที่ไหนไม่เคยมี มีตั้งแต่ความทุกข์ความทรมาน เพราะฉะนั้นสัตวโลกจึงนับวันรุ่มร้อนขึ้นมากมายก่ายกองผิดปกติธรรมดามากมาย สิ่งยั่วยวนก็คือกงกำของมันนั่นแล หรือวงล้อของมันนั่นแล หมุนมาเพื่อเป็นการส่งเสริมหลอกลวงให้มันมีกำลังทวีรุนแรงมากขึ้น สิ่งยั่วยวนทั้งหลายเราเห็นไหมทุกวันนี้มีมากน้อยเพียงไร เกิดมาตั้งแต่พ่อแต่แม่ปู่ย่าตายายของเราก็ไม่เคยเห็น สิ่งนรกจบเปรตทั้งหลายมันก็ล่วงไหลเข้ามา ข้ามฟ้าข้ามเมฆ ข้ามทวีปดินแดนเข้ามาสู่เมืองไทยของเรา จนกระทั่งมาสู่ตัวของเรา ครอบครัวของเราแต่ละราย ๆ สู่บุคคลแต่ละคน ๆ แล้วจนจะฉิบหายป่นปี้ไปหมดตามมันเราก็ยังไม่รู้ เพราะเราโง่ต่อกลมายาของกิเลส

เวลานี้โลกมีความเจริญที่ตรงไหน มองไปเห็นแต่อิฐแต่ปูนแต่หินแต่ทรายสร้างกันขึ้นจนเป็นบ้า บางคนเป็นบ้าจริง ๆ นะเพราะความคิดมากความอยากมันเหลือหลาย เวลาอยากได้อะไรก็อยากได้จนเกินเหตุเกินผลสุดท้ายติดหนี้ติดสินเขาพะรุงพะรัง คิดหาทางออกไม่ได้ฆ่าตัวตายก็มีเยอะ

นี่เพราะอำนาจแห่งกิเลสตัวนี้แลมันหมุน คนนั้นก็เอามาล่อแบบนั้นคนนี้เอามาล่อแบบนี้ ได้ตั้งแต่กลมายาของกิเลสทั้งนั้นมาหลอกมาลวงกันคนทั้งคนทั้งเขาทั้งเราจึงเป็นกิเลสเป็นฟืนเป็นไฟไปตาม ๆ กันหมด หาผู้ที่จะสงบร่มเย็นไม่ได้ เพราะไม่มีธรรมความรู้สึกตัว สติธรรมไม่มีในใจ **พุทฺโธ ธมฺโม สงฺโฆ** ไม่มีในใจ บาปบุญ กรรมดีกรรมชั่วไม่มีในใจ นรกสวรรค์นิพพานไม่มีในใจ ความตายไม่ได้อยู่ค้ำฟ้าไม่มีในใจ คนเราจึงลืมเนื้อลืมตัว

ลืมไปได้ทั้งเขาทั้งเรา ไม่ตำหนิผู้หนึ่งผู้ใดเพราะหลักธรรมชาติอันนี้มีอยู่กับหัวใจทุกคน มันต้องหมุนบุคคลและสัตว์ทั้งหลายให้เป็นอย่างนี้ทั่วหน้ากัน

นี่เราอย่าว่ามีแต่เฉพาะมนุษย์นะ สัตว์ทั้งหลายก็เป็นอีกตามแบบของสัตว์ สัตว์แต่ละประเภทเป็นไปตามแบบของสัตว์ เป็นฟืนเป็นไฟตามแบบของสัตว์ เพราะการขวนขวายนี้ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของกิเลส พาให้สัตว์ทั้งหลายดิ้นรนทั้งนั้น ไม่ใช่อื่นใด ไม่ว่าสัตว์ไม่ว่าบุคคล เทวดาอินทร์พรหม มีธรรมชาตินี้เป็นกงจักรหมุนอยู่ภายในจิตใจ แต่ไม่มีใครรู้มองเห็นมัน มันจึงสนุกตั้งบ้านตั้งเรือนตั้งส้วม ไม่มีละส้วมซึม ถ่ายเฉย ๆ บนหัวใจของสัตวโลกเต็มไปหมด

ถ้าเรามองดูเผิน ๆ ก็เจริญ บ้านนั้นเจริญ บ้านนี้เจริญ เราไปดูแต่ถนนหนทางอันเป็นดินเป็นหญ้า มองดูแต่อิฐแต่ปูนแต่หินแต่ทรายตึกรามบ้านช่องว่าหรูหราฟู่ฟ่า ว่าเป็นของสวยของงาม เป็นของที่น่ารื่นรมย์ยินดีความรื่นรมย์ยินดีอันนี้มันก็เป็นเครื่องล่อของกิเลส ที่จะหลอกคนให้ยับยั้งตัวไม่ได้ หมุนไปจนตายเราก็ไม่รู้ฉากหลังของมัน นั่นล่ะเครื่องล่อลวง แล้วก็อยากทำ ทำได้แค่นี้แล้วไม่พอใจ อยากทำอีกเท่านั้น อยากอยู่นั้น อยากไม่หยุดไม่ถอย ความอยากนี้จึงเป็นเหมือนเชื้อไฟ ไสเข้าไปเท่าไรก็ยิ่งแสดงเปลวให้ลุกจรดเมฆ สูงจรดเมฆขึ้นไป ๆ ความทุกข์ก็ยิ่งรุนแรง

เราไปหาความสุขที่ไหนกับกิเลสมันไม่ได้แหละ มีแต่ฟืนแต่ไฟอย่างนั้น ใครก็ตามเถอะถ้าไม่มีการยับยั้งตัวให้อยู่ในความพอเหมาะพอดี มีเมืองพอบ้าง ตั้งแต่เรารับประทานก็มีเมืองพอกัน ไม่ตั้งบ้านตั้งเมืองขึ้นมามันก็รู้ด้วยกันทุกคน พอรับประทานอิ่มแล้วก็หยุดไปเป็นพัก ๆ อันนี้ก็เหมือนกันถ้ามีธรรมในใจแล้วก็มีการพักผ่อนหย่อนตัว หยุดไปเป็นพัก ๆ เข้าวัดเข้าวาจำศีลภาวนา ระลึกถึงอรรถถึงธรรม เฉพาะอย่างยิ่งมรณะคือความตาย เมื่อระลึกอยู่ในใจอย่างน้อยก็ให้ได้วันละ ๕ หนก็ยังดี ระลึกถึงความตาย จะเป็นการเหยียบเบรกห้ามล้อไม่ให้มันดิ้นรนกวัดแกว่งเอาเสียจนเป็นกงจักร เผาหัวใจเจ้าของตลอดเวลาจนกระทั่งถึงหลับ ดีไม่ดีหลับไม่ได้เพราะอำนาจแห่ง

ฝ่ายต่ำนี้มันหมุนตัวของมัน

ที่กล่าวมาทั้งมวลนี้ นี้คือกิเลสวัฏฏ์ เรียกว่าวัฏจักร เป็นคู่ศัตรูกันกับธรรมของพระพุทธเจ้า แต่ธรรมชาตินี้มีอยู่ตลอดไป ยิ่งไม่มีธรรมไม่มีพระพุทธเจ้าพระองค์ใดมาตรัสรู้ เป็นสุญญกัปว่างเปล่าจากศาสนาด้วยแล้ว สัตวโลกทั้งหลายไม่ว่ามนุษย์มนาเทวดาอินทร์พรหม จะเป็นฟืนเป็นไฟไปตาม ๆ กัน เป็นแต่เพียงว่ามากน้อยต่างกันเท่านั้น แต่การแสดงเปลวนี้จะมากขึ้นโดยลำดับเพราะไม่มีน้ำดับไฟ เวลานี้ยังมีพอประมาณ ก็ยังพอรู้สึกได้บ้าง

เราเป็นชาวพุทธถือพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เวลาจะเป็นจะตายก็เข้าห้องพระ ระลึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ แล้วกราบลงชั่วขณะหนึ่งก็เย็นใจ ๆ นั่งภาวนารำพึงถึงความเป็นความตายความได้ความเสีย ความเป็นมาของตน ตลอดความที่จะเป็นไปข้างหน้า จะได้อะไรติดเนื้อติดตัวของตนไปบ้าง เวลานี้มีแต่ความหมุนไปตามอำนาจของกิเลส ความหมุนมาเพื่ออรรถเพื่อธรรมเพื่อแก้ตนเองถอดถอนตนเองให้หลุดพ้นไปจากสิ่งพัวพันทั้งหลายเหล่านี้ มีหรือไม่มีก็ได้คำนึงในห้องพระบ้าง สำหรับชาวพุทธเรา ถ้าไม่ได้คำนึงอย่างนี้แล้วตายทิ้งเหมือนสัตว์นั่นแล

เราอย่าทะนงตัวว่าเราเป็นมนุษย์สูงกว่าสัตว์ มันไม่มีอะไรสูงกว่าเขาแหละ ความรู้ความเห็นความเป็น เป็นเรื่องออกมาจากกิเลสด้วยกัน กิเลสเป็นผู้ขยี้ขยำตำให้แหลกแตกกระจายไปเช่นเดียวกัน แล้วเราจะอวดเนื้ออวดตัวหยิ่งอยู่อย่างไรว่าเรานี้สูงกว่าสัตว์ สิ่งทั้งหลายที่เสวยก็เหมือนกันกับสัตว์ สิ่งที่พาให้ทำก็มีตั้งแต่เรื่องของกิเลสพาให้ทำ จะพาคนเหาะเหินเดินฟ้าไปที่ไหน ก็มีตั้งแต่ความทุกข์ความทรมานล้วน ๆ นั้นแลเต็มอยู่ภายในจิตใจ

ถ้าไม่มีธรรมเข้าแทรกจิตใจแล้ว ใครก็ใครเถอะ อยู่ไปเป็นวัน ๆ เท่านั้น พอถึงวันตาย ความหวังนี้หวังด้วยกันทุกคนเต็มหัวอกหัวใจนั้นแหละ แต่มันไม่สมหวัง สิ่งที่ไม่สมหวังมันก็เอาความทุกข์ยัดเข้ามา แทงเข้ามาขยำเข้ามาภายในใจของเรานี้แล แล้วโลกนี้หาความสุขที่ไหนได้ มีที่แน่นอน

ที่ไหนพอที่จะปลงจิตปลงใจ ฝากเป็นฝากตายลงได้ในสิ่งที่เราหวังทั้งหลายนั้นไม่มี มันมีแต่ความผิดหวัง ๆ ทั้งเขาทั้งเรา เต็มแผ่นดินแผ่นหญ้าเต็มไปหมด เฉพาะมนุษย์เรานี้ก็เต็มอยู่แล้ว

ไม่ว่าโลกไหนทวีปใดเราอย่าไปมองข้ามว่าอยู่เมืองนั้นเมืองนี้มีความผาสุกสบาย เมืองเขาเจริญ เมืองนั้นเจริญ ทวีปนี้เจริญ มันเจริญด้วยฟืนด้วยไฟเผาไหม้สัตว์ทั้งหลายอยู่ในเรือนจำต่าง ๆ นั้นแล เรือนจำนั้นเรือนจำนี้จะเป็นอะไรไป บ้านนั้นเมืองนี้ ประเทศนั้นประเทศนี้ เป็นเรือนจำขังสัตวโลก กิเลสเป็นนายคุมนักโทษอยู่ในที่นั้น ๆ ทุกตัวสัตว์ ทุกบ้านทุกเมือง ทุกหัวใจของสัตว์และบุคคล เราจะหาความสุขที่ไหน

ไปไหนมาไหนก็ตาม ไปบ้านนี้ไปเมืองนอกไปเมืองนาไปเมืองไหน มันก็เหมือนกันกับนักโทษย้ายเรือนจำนั้นแล ย้ายจากเรือนจำนี้ไปสู่เรือนจำนั้น ย้ายจากเรือนจำนั้นมาสู่เรือนจำนี้ ด้วยความทุกข์ความทรมาน ซึ่งอยู่ใต้อำนาจของนายเหนือหัว นี่ก็อยู่ใต้อำนาจของกิเลส ไปไหนมาก็เป็นอย่างเดียวกัน แล้วเราจะเอาเรือนจำไหนนักโทษคนใดมาอวดดิบอวดดีต่อกัน ว่าได้ย้ายสถานที่ไปสู่ที่ต่าง ๆ มันไม่ได้เหมือนข้าราชการโยกย้ายไปโน้นไปนี้พอจะมีเกียรติ มันนักโทษย้ายเรือนจำต่างหาก

นี่ก็เหมือนกัน ความเคลื่อนไหวไปมาของสัตวโลกที่มีกิเลสหมุนตัวบีบบังคับอยู่ก็เช่นเดียวกันนั้นแล เพราะกิเลสนี้เป็นนายคุมนักโทษคือหัวใจเราหัวใจท่าน นอกจากนี้แล้วยังจะหมุนลงไปอีกในนรกอเวจีที่ไหนไม่มีสงสัย ธรรมของพระพุทธเจ้าแตกกระจายออกไปจากอริยสัจนี้ก็ซ่านไปหมดเลย อันไหนที่จะไม่เห็น อันไหนที่จะไม่รู้ พระพุทธเจ้าไม่รู้ อริยสัจนี้เป็นกุญแจดอกที่เปิดโลกธาตุให้แจ้งขาวดาวกระจ่างไปหมด รู้อยู่ที่นี่เห็นอยู่ที่นี่ ความเป็นมาของตนเป็นยังไง อริยสัจนี้ก็บอกชัดเจนว่า **อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา** ความเป็นมาของสัตวโลกเป็นยังไงฉันใดก็ฉันนั้น เพราะเป็นจิตดวงเดียว กิเลสประเภทเดียวนี้ มันเป็นสิ่งที่พาให้เกิดให้ตายอยู่ตลอดมา

แล้วทีนี้เรื่องกรรมดีกรรมชั่วว่าเป็นยังไง ก็กิเลสวัฏฏ์ กิเลสเป็นเหตุ

ให้ทำกรรมก็บอกอยู่แล้ว กิเลสวัฏฏ์คืออะไรก็อย่างที่พูดตะกี้นี้ มันก็กลายเป็นกรรมวัฏฏ์ กรรมวัฏฏ์ก็เป็นดีเป็นชั่วสูงต่ำ ผลก็แสดงออกมาตามความดีความชั่ว ความสูงความต่ำนั้นเป็นเรื่อย ๆ ไปทั่วโลกดินแดน ดูที่ไหนมันก็เหมือนกันนี้ ๆ นี่ละอริยสัจแตกกระจายออกไปแล้ว จิตที่บริสุทธิ์ผุดขึ้นมานี้มองเห็นอย่างนั้นแล มองเห็นเต็มทั่วแดนโลกธาตุ แต่ท่านจะพูดหรือไม่พูดนั้นเป็นฐานะของควรหรือไม่ควรของท่านต่างหาก

บรรดาพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ท่านกระจ่างแจ้งมากในสิ่งเหล่านี้ แต่ท่านไม่เป็นคนมีกิเลสน่ะซี ฟังแต่ว่าท่านสิ้นแล้ว ท่านจะเอาความอยากความทะเยอทะยานเหนือเหตุเหนือผล เหนืออรรถเหนือธรรมมาจากไหน ท่านก็ต้องพูดไปตามเหตุตามผล ตามอรรถตามธรรม อันใดควรอันใดไม่ควร ไม่มีใครที่จะรู้ยิ่งเห็นจริงเฉลียวฉลาดรอบโลกธาตุเหมือนพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ท่าน ท่านย่อมรู้จักวิธีปฏิบัติต่อสัตวโลกมากน้อยตามกำลังของเขานั้นแล นี่ละเรื่องที่ว่าดูโลกธาตุแจ้งสว่าง เมื่ออริยสัจแตกลงไปแล้วเป็นอย่างนั้น

แล้วทีนี้ออกจากนี้เกิดนั้น ออกจากนั้นเกิดนั้น ที่ว่ากิเลสมันตั้งโรงงานใหญ่ขึ้นมาในหัวใจสัตวโลก เราอยากจะพูดว่ามันแทบทุกโรงงาน ว่าตายแล้วสูญ ๆ นี่คือตัวสำคัญของกิเลส มันไปเอามาจากไหนคำว่าตายแล้วสูญ สาเหตุในอริยสัจไม่มีคำว่าตายแล้วสูญ มีแต่คำว่าตายแล้วเกิดทั้งนั้น เปิดออกไปจะเห็นตั้งแต่เรื่องตายเรื่องเกิดของสัตว์ทั้งหลายเต็มบ้านเต็มเมือง เต็มโลกเต็มสงสาร เต็มไตรโลกธาตุ ไม่มีจุดใดว่าตายแล้วสูญมีในอริยสัจนี้เลย

อริยสัจเป็นเครื่องพิสูจน์ไตรโลกธาตุให้เห็นแจ้งชัดเจนตามเป็นจริง ไม่มีสงสัย ไม่ว่าพระพุทธเจ้า ไม่ว่าพระอรหันต์องค์ใด ถ้าลงได้ผุดขึ้นจากอริยสัจนี้แล้วแจ้งกระจ่างหมดทั้งหมดแหละ แต่ไม่เห็นมีตรงไหนว่าสัตว์ทั้งหลายตายแล้วสูญ ไม่มีแล้วกิเลสมันก็มาตบตาเราจนได้ว่าตายแล้วสูญ ๆ เพราะฉะนั้นสัตว์ใดก็ตามบุคคลใดก็ตาม ถ้าลงเชื่อแน่ลงว่าตายแล้วสูญแล้ว

คนนี้ฉิบหายทั้งเป็นตายทั้งเป็น ยังเหลือแต่ลมหายใจฝอด ๆ เท่านั้น ใครจะแก้ต้องรีบแก้ ไม่แก้ไม่ได้ อันนี้จะจมแน่ ๆ เพราะมันไม่สูญละซี

กิเลสวัฏฏ์นั่นละมันให้ทำกรรมอยู่นั้น มันเอาอะไรมาสูญ ทำกรรมก็กรรมอะไร ถ้ากรรมด้วยอำนาจของกิเลส มันก็จะบอกให้ทำแต่บาปแต่กรรมชั่วช้าลามกทั้งหลายแล้วตายลงไปก็จมอยู่ในนรก มันสูญหรือนรกน่ะนรกสูญที่ตรงไหน ไม่เคยได้ยินว่าบาปสูญ บุญสูญ นรกสูญ สวรรค์พรหมโลก นิพพานสูญ ไม่เคยมี มีแต่กิเลสนั่นแหละมันอุตริมาหลอกโลกว่าตายแล้วสูญ ๆ ถ้าไม่รีบแก้ไขอันนี้ยังไงต้องจม ยังเหลือแต่ลมหายใจฝอด ๆ เพราะอันนี้หนักมากทีเดียวในใจของสัตวโลก ใครจะแก้จะไขก็ต้องรีบแก้รีบไขนะอันนี้ ไม่อย่างนั้นจมจริง ๆ

พูดแล้วสลดสังเวชนะ เราก็ไม่ค่อยจะได้พูดอย่างนี้ นี่เฒ่าแก่มา ๆ ถ้าพูดเป็นภาษาโลกก็มันคันฟัน ขอพูดสักหน่อยเถอะ ว่าอย่างงี้เลยก็ได้นี่นะ แต่ไม่คันเราพูดแบบโลกเฉย ๆ เราไม่ได้คันฟัน ถ้าคันฟันพูดออกมานานแล้วกับสิ่งเหล่านี้ ทำไมจะพูดไม่ได้ ธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นของจริงมีอยู่พูดไม่ได้หรือ ธรรมเป็นธรรมสอนโลกแท้ ๆ เอามาพูดให้โลกฟังพูดไม่ได้มีอย่างเหรอ หรือจะให้กิเลสมันเย็บปากเย็บจมูกไว้หมดนั่นเหรอ ไม่ให้พูดไม่ให้หายใจ ไม่ให้ลืมหูลืมตา ให้แต่กิเลสมันบีบบังคับเท่านั้นเหรอ กิเลสมันบีบบังคับเรามามากต่อมากนานแสนนานแล้ว ฟาดมันม้วนเสื่อลงไปแล้วตัวไหนมาบีบจะมีอะไรมาบีบ

ทีนี้ก็สนุกดูโคตรดูแซ่ของกิเลสละซี ที่มันมาหลอกลวงสัตวโลกสามแดนโลกธาตุมีแต่โคตรแซ่กิเลสโคตรเดียวนี่แล ไปบีบบังคับสัตว์ทั้งหลายหลอกลวงต้มตุ๋นสัตว์ทั้งหลายไม่มีใคร เช่น บาปไม่มีก็กิเลสเป็นผู้หลอก บุญไม่มี นรกไม่มี สวรรค์ไม่มี พรหมโลก นิพพานไม่มี ก็คือตัวกิเลสนี้เอง ธรรมท่านเปิดเผยนี่ เพราะสิ่งเหล่านี้มีอยู่ ธรรมท่านก็บอกว่ามีอยู่แต่กิเลสไปปิดไว้ ๆ ว่าไม่มี ๆ ตายแล้วสูญนี่ยิ่งแล้ว เมื่อว่าตายแล้วสูญแล้วเป็นยังไง ก็มันหมดหวังสิ้นหวังแล้ว มีอะไรอยากทำอะไรก็ทำ คำว่าอยาก

ทำอะไรก็ทำ กิคือกิเลสให้อยาก เมื่ออยากทำลงไปก็มีตั้งแต่ความชั่วช้าลามก พอตายลมหายใจฝอด ๆ ขาดสะบั้นลงไปแล้วจิตใจไม่ตายล่ะซี ที่นี่ก็ดิ่งลงนรกจมดิ่ง ๆ เออ **ทุกฺขํ อนิจฺจํ** จะว่ายังไง สัตวโลกโง่ขนาดไหน ถ้าเรายังแก้อันนี้ไม่ตก เราโง่ขนาดไหน โง่อย่างชะมัด สัตว์สู้ไม่ได้ว่างั้นเลย

ยิ่งเป็นชาวพุทธเราด้วยแล้ว ใครจะรีบแก้ไขให้รีบแก้ไข ไม่แก้ไขจะสายเกินไป ตายแล้วจะจมแน่ว ๆ ไม่สงสัย ไม่มีใครไปช่วยได้นะ กิเลสมันไม่ช่วย มันหลอกเฉย ๆ มันไม่ได้ช่วยใครแหละ นอกจากธรรมเท่านั้น ถ้าเชื่อพระพุทธเจ้าองค์ทำลายอริยสัจแตก พระพุทธเจ้าทั้งหลายและสาวกทั้งหลายทำลายอริยสัจแตกนี้ธรรมก็โผล่ขึ้นมาเต็มที่ละ ถ้าไม่เชื่ออันนี้แล้วไม่มีทาง พระพุทธเจ้าพระสาวกทั้งหลายไม่โกหกใคร ถอดถอนเอาหลักความจริงนี้ขึ้นมาให้โลกทั้งหลายได้รู้ได้เห็น

เพราะโลกทั้งหลายได้รับความทุกข์ความทรมานด้วยอำนาจของกิเลสนี้ไม่ได้ไว้หน้ากันเลย ไม่เว้นแต่ละรายเลย เต็มฟ้าเต็มแผ่นดินเต็มโลกเต็มสงสาร ทำไมพระพุทธเจ้าใจบริสุทธิ์พุทโธขนาดนั้น พระอรหันต์ท่านใจบริสุทธิ์พุทโธขนาดนั้น จะใจดำน้ำขุ่นไปได้เหรอเป็นไปไม่ได้

นี่ละที่ธรรมออกมาสอนโลกก็ออกมาด้วยพระเมตตาสงสารสัตวโลกเป็นกำลังนั้นแล จึงได้สอนสัตว์ทั้งหลายให้รู้จักดีจักชั่ว รู้จักบุญจักบาป ไม่อย่างงั้นก็จะหาบตั้งแต่บาปแต่กรรม ว่านรกไม่มี สวรรค์ไม่มี ไปอัดแน่นกองกันอยู่ในนรก อัดอั้นตันอุราอยู่ในนั้น แล้วถึงจะอัดอั้นขนาดไหนก็ตามนะนรกไม่เป็นทุกข์ สัตว์นรกเต็มไปหมดว่านรกจะคับแคบตีบตัน นรกไม่เป็นทุกข์ มันเป็นกรรมของสัตว์เองให้ตีบให้ตันให้แน่นอยู่ในนั้น นรกหลุมไหนก็แน่น ๆ ว่าตายแล้วสูญมันไปแน่นอยู่ในนรกนั้น สาเหตุที่จะให้สัตว์ทั้งหลายเกิดบอกอยู่ชัด ๆ ไม่ได้มีสาเหตุที่จะให้สัตว์ทั้งหลายสูญ สาเหตุเช่นนั้นไม่มี

ในอริยสัจนี้เป็นองค์พยานแห่งธรรมทั่วแดนโลกธาตุ ออกจากอริยสัจนี้อย่างเดียวเท่านั้นว่างั้นเลย ไม่มีธรรมอะไรที่จะผุดขึ้นมาประกาศกังวานขึ้นภายในจิตใจของท่านผู้บริสุทธิ์นอกเหนือไปจากอริยสัจ ออกจาก

อริยสัจนี่เท่านั้น นอกนั้นไม่มีที่เกิดของธรรม ในอริยสัจนี้เท่านั้น ที่อุบัติของท่านผู้รู้ทั้งหลาย เพราะฉะนั้นพุทธศาสนาของเรา แกนของศาสนาคืออะไร รากแก้วของศาสนาคืออะไร คืออริยสัจ ใครถ้าได้ผ่านนี้แล้วไม่หมอบราบ ๆ ต่อหลักความจริงไม่มี

นี่แหละแดนหรือธรรมชาติโรงงานอันใหญ่โต ที่จะกระจายดูโลกดูสงสารดูตรงนี้ ดูอย่างชัดเจนจากอริยสัจนี้แล เพราะคำว่าอริยสัจ มีฝ่ายกิเลสมืดมัวกำบัง มันปิดไว้มันไม่ให้เห็นน่ะซิ พอเปิดออกแล้วก็จ้านี่ว่าไงนั่นเปิดออกด้วยมรรคคือปฏิบัติ ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา หรือมหาสติมหาปัญญา สว่างจ้าขึ้นมาแล้ว กิเลสที่เป็นตัวพาให้มืดให้บอดมันแตกกระจายไปหมด เหมือนอย่างเมฆพังทลายลงไปแล้ว พระอาทิตย์ก็จ้าขึ้นภายในจิตใจ ที่นี่อันไหนสูญอันไหนไม่สูญ เห็นหมดรู้หมดเลย นี่ไม่เห็นท่านแสดงเอาไว้ในอริยสัจ บรรดาพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ทั้งหลาย ไม่เห็นท่านแสดงเอาไว้ว่าตายแล้วสูญ มีที่ตรงไหน นี่พิสูจน์กันในอริยสัจนี้มีแต่ตายแล้วเกิด ๆ เพราะกิเลสวัฏฏ์ กิเลสวัฏฏ์บอกชัด ๆ อย่างนั้นแล้วนี่กิเลสวัฏฏ์พาให้สัตว์ทั้งหลายเกิด

ผู้ปฏิบัติก็เหมือนกัน เมื่อปฏิบัติลงไปในจุดนี้แล้ว เอาเถอะว่างั้นเลย ยังไงก็กิเลสนี้ขนครัวเรือนหนีไม่ทันโน่นแหละ ถ้าลงสติปัญญาได้เข้าในอริยสัจอันเยี่ยมนี้แล้วจะก้าวไปเรื่อย ๆ ด้วยสติปัญญาเป็นอัตโนมัติ นี่ละเป็นสติปัญญาที่จะสังหารสิ่งทั้งหลายที่เป็นข้าศึกต่อธรรมมาเป็นเวลานานเป็นข้าศึกต่อใจของเรามาเป็นเวลานาน จะสังหารกันที่จุดนี้ ๆ

เพราะฉะนั้นผู้ปฏิบัติของเราจึงอย่านอนใจ ผมน่ะวิตกวิจารณ์มากเฒ่าแก่เท่าไรทำงานไม่ได้เท่าไรยิ่งเป็นห่วงเป็นใยหมู่เพื่อน ตลอดประชาชนญาติโยมมาก ไปที่ไหนไปด้วยความเมตตาสงสาร ไม่ได้เคยหวังโลกามิสอะไร มีอะไรได้มาเกิดมามีมาก็ทำประโยชน์แก่โลกเท่านั้น ไปก็ไปเพื่อสอนโลกแนะนำสั่งสอนโลกให้เป็นประโยชน์แก่โลก ได้มาก็ได้มาเพื่อเป็นประโยชน์แก่โลก เราไม่ได้มาสนใจกับสิ่งเหล่านี้ยิ่งกว่าหัวใจคน ไปที่ไหนเราจึงมีแต่

อันนี้ พระพุทธเจ้าสั่งสอนโลก สั่งสอนด้วยโลกามิสเมื่อไร สั่งสอนด้วยอรรถด้วยธรรมด้วยพระเมตตาทั้งนั้น ขอให้เห็นใจพระพุทธเจ้าเถอะ

เราทุกข์ทรมานจะเป็นจะตายก็ยังไม่เห็นพระพุทธเจ้าว่าเป็นที่พึ่งได้แล้ว มันก็หนาเกินไปนะมนุษย์เรา ต้องเอาตรงนี้ให้ได้ เอาตัวเองนะอย่าไปตำหนิใครนะไม่ถูก เพราะสิ่งเหล่านี้มีอยู่กับหัวใจของทุกคน ให้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติกำจัดมันให้ได้นะ

ผู้ปฏิบัติอย่านอนใจ ตั้งหน้าตั้งตาประพฤติปฏิบัติ มันจะเป็นจะตายเพราะการต่อสู้กับกิเลส เอ้า ตาย เขาตายไม่มีการต่อสู้กับกิเลส ไม่รู้ว่ากิเลสเป็นยังไงนี้เกลื่อนโลกธาตุแล้ว แต่เราตายเพราะอำนาจแห่งการต่อสู้กับกิเลสนี่ให้มันได้เห็น มีชื่อมีเสียงโด่งดังกระเทือนในหัวใจของเราเอง ว่าเป็นนักรบไม่ใช่นักหลบ เอาให้จริงให้จังอย่างนั้นซินักปฏิบัติ

ธรรมมีอยู่ของจริงมีอยู่ ศาสนธรรมของพระพุทธเจ้าคือตลาดแห่งมรรคผลนิพพานนี้ประกาศกังวานมานานเท่าไรแล้ว ๒,๕๐๐ ปีนี่ ยังไม่กระเทือนหัวใจของพวกเราชาวพุทธและผู้ปฏิบัติธุดงคกรรมฐานเราบ้างเหรอ กรรมฐานของเรานี่เป็นยังไงหรือนอนตายอยู่เฉย ๆ เหรอ ไม่เกิดประ-โยชน์อะไรนั่นนอนทำไม โลกเขานอนได้นะ ถ้ามันวิเศษวิโสกับการหลับการนอนแล้ว โลกนี้สำเร็จมรรคสำเร็จผลไปหมดแล้ว มันไม่ได้สำเร็จด้วยการนอน นั้นเพียงพักผ่อนหย่อนกายที่เวลาหิวโหยโรยแรง มันจะตายจะเป็นจริง ๆ แล้วก็พักเสียพักหนึ่ง ๆ จากนั้นก็เข้าสู่แนวรบฟัดกับกิเลส นั่นถึงถูกต้อง เอาให้จริงให้จังซิ

ตลาดแห่งมรรคผลนิพพานจะอยู่ที่ไหน ถ้าไม่อยู่ในหัวใจของเราแต่ละคน ๆ พระพุทธเจ้าประทานไว้แล้วลงในจุดนี้ทั้งนั้น อริยสัจอยู่ที่นี่เปิดอริยสัจออกจะเห็นตลาดแห่งมรรคผลนิพพาน ทรงไว้ซึ่งมรรคซึ่งผล ตั้งแต่พระโสดา สกิทาคา อนาคา อรหัตบุคคล จะปรากฏขึ้นในท่ามกลางแห่งอริยสัจนี้แล ไม่เป็นที่อื่น ให้ได้ประดับห้างร้านคือพระพุทธศาสนาให้สง่างาม

นี่เวลานี้ศาสนาจะยังเหลือแต่ตำรับตำรานะ ห้างร้านก็เป็นห้างร้านเปล่า ๆ กั้นไว้ด้วยผ้าม่าน เอาทองคำไปฉาบทาเอาไว้ แล้วเปิดเข้าไปข้างในเดี๋ยวนี้มันจะมีแต่ขี้หมูราขี้หมาแห้งแล้วนะ จะไม่มีอะไรเป็นเครื่องประดับห้างร้านใหญ่ ๆ แห่งพุทธศาสนา คือผู้ทรงมรรคทรงผลแล้วนะ ผู้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติตามอรรถตามธรรม เป็นผู้ทรงมรรคทรงผล นั้นแลเป็นผู้ที่ประดับห้างร้านใหญ่ ๆ แห่งพุทธศาสนา ให้สง่างามสมพระเกียรติพระพุทธเจ้า ที่ได้ตรัสรู้ธรรมด้วยความบริสุทธิ์พระทัย แล้วนำมาสั่งสอนโลกเพื่อความรู้แจ้งเห็นจริงทุกสิ่งทุกอย่าง แล้วเราก็ปฏิบัติตามท่านจนได้ทรงมรรคทรงผล เป็นที่พึ่งพอใจภายในจิตใจของตน นั้นแลเป็นผู้ประดับศาสนาอย่างสมพระเกียรติ

ใครจะเป็นผู้ประดับศาสนาถ้าไม่ใช่เรา ศาสนาก็อยู่กับเราอีกด้วยในหัวใจของเรานี้ สง่าขึ้นที่นี่งามขึ้นที่นี่ หลุดพ้นที่นี่ เห็นอย่างแจ่มแจ้งชัดเจน ณ ที่นี่ ให้พากันตั้งอกตั้งใจอย่าท้ออย่าถอย โลกามิสเวลานี้กำลังเกลื่อนเรื่องโลกเรื่องสงสารมันไม่เคยสงบมาแต่ไหนแต่ไรแหละ เราอย่าไปตำหนิมันสิ่งเหล่านี้เป็นของเคยมีมาดั้งเดิม แต่สิ่งที่ยั่วยวนกวนใจที่จะทำให้เหลวแหลกแหวกแนวทางอรรถทางธรรมนี้มันมีมากขึ้น ก็พูดไปตามเรื่องของมันเฉย ๆ เราอย่าตื่นอย่าเต้นกับสิ่งเหล่านี้ เป็นของเคยมีมาดั้งเดิม

อะไรจะเลิศประเสริฐยิ่งกว่าธรรมภายในจิตใจนี้ไม่มี และอะไรจะเลวร้ายยิ่งกว่าหัวใจของคนมีกิเลสหนานี้ก็ไม่มีเหมือนกัน จงแก้สิ่งที่เลวร้ายทั้งหลายนี้ให้เหือดแห้งและหมดไป ธรรมจะได้กระจ่างแจ้งขึ้นมาภายในจิตใจ อยู่ที่ไหนอยู่เถอะ ถ้าธรรมกับใจเป็นอันเดียวกันแล้ว สนุก ถ้าพูดแบบโลก ๆ เขาว่าสนุก ดู ๆ อะไรดูเต็มหูเต็มตาทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่สะทกสะท้านกลัวว่าจะได้จะเสียอะไรไม่มี ดูตามหลักความจริงทุกสิ่งทุกอย่าง รู้ตามหลักความจริงทุกสิ่งทุกอย่าง อันใดควรจะมาเป็นประโยชน์แก่โลกมากน้อยเพียงไร ก็นำมาให้เป็นประโยชน์แก่โลก อันใดที่สุดวิสัยของโลกที่จะรู้ได้เห็นได้เป็นไปได้ แล้วก็ปล่อยวางไว้ตามเป็นจริง ๆ ประหนึ่งว่าเข้าลิ้นชัก ๆ เก็บไว้ในหัวใจเรียบ อย่างนั้นพระอรหันต์ท่าน ท่านไม่ตื่นไม่เต้นกับสิ่งอะไรแหละ

นอกจากความเมตตาสงสารเท่านั้น จึงขอให้พากันตั้งอกตั้งใจนะ

ธรรมของพระพุทธเจ้าสด ๆ ร้อน ๆ แท้ ๆ อยู่ที่กายวาจาใจของเรา เช่นเดียวกับกิเลสมันสด ๆ ร้อน ๆ อยู่ภายในจิตใจของเรานี้แล ไม่เคยเหินห่างจากจิตใจ จึงเรียกว่า **อกาลิโก** กิเลสก็เป็นอกาลิโก ทำให้เกิดกิเลสเมื่อไรเกิดเมื่อนั้น เพราะมันมีอยู่แล้วภายในจิตใจ ธรรมก็เมื่อบำเพ็ญให้เกิดให้มีขึ้นภายในจิตใจก็มีได้เช่นเดียวกันกับกิเลสนั้นแล ยังไงก็เอาให้ได้นะ

เวลานี้กรรมฐานเรายิ่งกุดยิ่งด้วนเข้าไปทุกวัน ๆ นี่ละที่ผมวิตกวิจารณ์นะ ไม่ใช่อะไรนะ การปฏิบัติเช่นอยู่กับหมู่กับเพื่อนเวลานี้ก็อยู่เฉย ๆ วันหนึ่ง ๆ อยู่ไปอย่างนั้นแหละ หูตามีก็เหมือนไม่มี หูหนวกตาบอดไม่ค่อยได้สนใจดูอะไรแหละ ดูตั้งแต่ธาตุขันธ์ของเจ้าของพอเป็นพอไปหรือไม่เพียงไรเท่านั้น ไม่ได้ดูอะไรมากมายแหละจิตใจมันหดมันหู่เข้ามา

คำว่าจิตใจหดหู่หมายถึงขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ มันหดเข้ามาย่นเข้ามาเพราะอันนี้เป็นเครื่องใช้ของใจ เมื่ออันนี้หดย่นเข้ามา ๆ การทำงานก็ไม่สะดวก ทำอะไรก็ไม่สะดวก เหมือนรถราของเรานี่แหละ เครื่องเคราอันนั้นไม่ดีอันนี้ไม่ดีแล้วเข้าโรงซ่อมเรื่อย ๆ ซ่อมไปซ่อมมาเข้าอู่แล้วไม่ยอมออก อันนี้ก็ซ่อมไปซ่อมมา ซ่อมหูซ่อมตาซ่อมจมูกซ่อมลิ้นซ่อมกาย ร่างกายส่วนต่าง ๆ ซ่อมไปซ่อมมา สุดท้ายซ่อมแล้วก็ไม่ออกจากอู่แหละ

เข้าอู่ อู่อะไร เมรุ เข้านั้นละเป็นที่ยุติของมัน เวลานี้มันลดลงขนาดนั้นแล้วแต่เรื่องมรสุมที่มันจะเป็นข้าศึกต่อจิตใจของชาวพุทธเรานี้ไม่ว่าฆราวาส ไม่ว่าพระนะ มากแสนมากจนพรรณนาไม่ได้ ธรรมประหนึ่งว่าเป็นฝ่ามือเท่านั้นที่จะกั้นคลื่นมหาสมุทรไม่ให้มันแสดงคลื่นเป็นไปได้เหรอพิจารณาซิ มหาสมุทรทะเลหลวงน่ะคลื่นมันใหญ่ขนาดไหน เอาฝ่ามือไปกั้น ๆ ไม่ให้มันมีคลื่นได้เหรอ อันนี้ก็เหมือนกัน ธรรมเดี๋ยวนี้ของความรู้สึกแห่งชาวพุทธของเราจะมีเท่าฝ่ามือ ๆ นี้น่ะ

เรื่องคลื่นมหาสมุทรมหาสมมุติมหานิยมเป็นบ้ากันนั้นมีมากต่อมาก

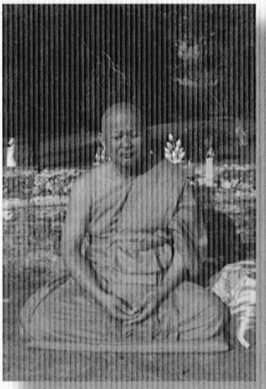
มาทุกซอกทุกหนทุกแห่งทุกตำบลหมู่บ้าน ไม่ว่าบ้านนอกในเมืองที่ไหนมาหมด มีแต่เครื่องหลอกลวงต้มตุ๋นเป็นระยะ ๆ สลับซับซ้อน มองไม่ทันเต็มไปหมด แล้วความเสียหายมันจะไม่มีได้ยังไง ใครจะมีความเฉลียวฉลาดไปตามทันกับสิ่งเหล่านี้ กลอุบายของมันมีมากขนาดไหน อันนี้ซิที่น่าวิตกวิจารณ์มาก มีอะไรมามีแต่คว้ามับ ๆ ๆ เผาเจ้าของ ๆ เต็มบ้านเต็มเมืองแล้วตื่นกันเฉย ๆ ตื่นลมตื่นแล้ง ว่าอันนั้นเจริญอันนี้เจริญ เขาเจริญเราเจริญบ้านนั้นเจริญบ้านนี้เจริญ มันตื่นลมกันเฉย ๆ ตัวหัวใจมันเป็นไฟเผาไหม้เหมือนกันไปหมดนี่จะว่ายังไง ถ้าหากว่าเป็นเปลวเหมือนกองไฟนี่ มองไปซีมองไปที่ไหนแดงโร่ไปหมด ส่งแสงสว่างไฟนี้จ้าไปจรดเมฆนู่น

ไฟแห่งราคะ **ราคคฺคิ** ไฟคือราคะ **โทสคฺคิ** ไฟคือโทสะ **โลภคฺคิ** ไฟคือความโลภ มีโมหะอยู่ในจุดศูนย์กลางเผาไหม้สัตว์ทั้งหลายนี้ มันมองเห็นตั้งแต่อย่างนั้นนี่ มันไม่ได้มองเห็นความสุขความเจริญ ความสง่าราศีของบ้านของเมือง ของโลกของสงสาร ของหัวใจใคร ๆ ก็ตาม ส่วนมากมันมองเห็นตั้งแต่ฟืนแต่ไฟเผาไหม้อยู่ในหัวใจ ด้วยความโลภ ความโกรธความหลง ราคะ ตัณหา นี้ทั้งนั้น ๆ แล้วจะให้ตายใจได้ยังไง

ถ้าไม่เห็นมันก็เห็นอีกอย่างหนึ่งซิ พระพุทธเจ้าท่านเห็นอยู่นี่ ท่านประกาศธรรมสอนโลกสด ๆ ร้อน ๆ อยู่นี่ เหมือนท่านเห็นอยู่ ๆ นี่ ในธรรมบอกอยู่อย่างนั้นสด ๆ ร้อน ๆ อยู่นี้ จืดจางไปเมื่อไรธรรมของพระพุทธเจ้าจึงต้องพากันตั้งอกตั้งใจนะไม่งั้นจะจมทิ้งเปล่า ๆ ศาสนาจะมีแต่ชื่อแต่นามมีแต่คัมภีร์ใบลาน เก็บไว้ในตู้ในหีบ ล็อกกุญแจเอาไว้ แต่กิเลสออกมาเพ่นพ่าน ๆ ในประชาชนญาติโยมพระเณรชาวพุทธของเรานี้

พระก็ไปแบบหนึ่ง ญาติโยมประชาชนก็ไปอีกแบบหนึ่ง ล้วนแล้วตั้งแต่แบบทำลายศาสนา ๆ ไปคนละแบบละฉบับ สุดท้ายศาสนาก็เหลือแต่ชื่อแล้วชื่อก็เลยจะไม่มีติดใจอีกด้วยซ้ำ นั่นละเป็นเวลาที่จะจมเต็มที่ จมที่ตรงนั้น จึงขอให้ทุกท่านตั้งอกตั้งใจ

การแสดงธรรมมาก็รู้สึกเหนื่อย เอาละพอ

ธรรมะที่ทำให้อยู่เป็นสุขในปัจจุบัน

โดย **พระเทพโสภณ (ปรีชา อภิวณฺโณ ป.ธ.๙)**

เจ้าอาวาสวัดราชบุรณราชวรวิหาร (วัดเลียบ)

บรรยายธรรมที่กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๐

เจริญพรท่านสาธุชน ผู้สนใจฟังธรรมะ วันนี้อาตมภาพจะบรรยายธรรมะ เรื่อง "ธรรมะที่ทำให้อยู่เป็นสุขในปัจจุบัน" ผู้ปฏิบัติตามธรรมย่อมอยู่เป็นสุขในโลกนี้และในโลกหน้า บุคคลเราเกิดมาในโลกนี้ ย่อมได้พบสิ่งที่มีอยู่ในโลกนี้ ทั้งที่จับต้องสัมผัสได้ เป็นรูปธรรม และสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เป็นนามธรรม หรือสิ่งที่มีชีวิตจิตใจ เช่นบุคคลและสัตว์ที่เคลื่อนไหวได้ พูดได้ทำสิ่งต่าง ๆ ได้ และสิ่งที่ไม่มีชีวิต ไม่มีจิตใจ พูดไม่ได้ เคลื่อนไหวไม่ได้ ทั้งยังพบกับสิ่งที่เกิดเองโดยธรรมชาติ เช่นดินฟ้าอากาศ ความร้อน ความหนาว เป็นต้น

อีกทั้งยังต้องพบกับความจริงที่เป็นกฎเกณฑ์ของโลกนี้ ที่ใคร ๆ ก็ไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ คือ ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ความพลัดพราก มนุษย์ที่เกิดมาในโลกนี้ มีชีวิตเป็นอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้วก็

ต้องจากโลกนี้ไป โดยไม่สามารถเอาวัตถุใด ๆ ติดตัวไปได้ นอกจากบุญและบาปที่ตนเองทำไว้ จึงจะนำติดตัวไปสู่ปรโลกได้ ทั้งที่รู้อย่างนี้ แต่ก็มีบุคคลจำนวนน้อยนัก ที่จะทำกรรมดีที่เป็นบุญเป็นกุศลติดตัวไป เหตุก็เพราะว่า มีบุคคลจำนวนน้อยที่จะเรียนรู้เข้าใจธรรมะของพระอริยะเจ้า บุคคลจำนวนมากไม่ได้เรียนรู้ธรรมะของพระอริยะเจ้า เมื่อไม่ได้เรียนรู้ธรรมะ ก็ไม่เข้าใจธรรมะ จึงถูกอวิชชา ความไม่รู้ปิดบังปัญญา ทำให้เป็นเหมือนคนตาบอด ตกอยู่ในอำนาจกิเลส ถูกความชอบใจ ความรักใคร่และความไม่ชอบใจ ความโกรธเคือง ครอบงำจิตใจ ในสิ่งที่ชอบใจก็ดิ้นรนขวนขวายเพื่อให้ได้มาเป็นของตน เมื่อทำโดยทางสุจริตแล้วยังไม่ได้มา ก็ทำทุจริตเพื่อให้ได้มาเป็นของตน ในเมื่อไม่สมหวังตามที่ตนต้องการ ก็โกรธทำร้ายกัน เบียดเบียนกัน ฆ่ากัน จึงกลายเป็นการทำบาป ในสิ่งที่ตนไม่ชอบใจ ก็เกิดความขุ่นเคืองมากขึ้น ก็เป็นความโกรธแล้วก็ขวนขวายเพื่อให้พ้นไปจากตน หรือเป็นการแก้แค้น นำไปสู่การก่อเวรสร้างบาปอกุศลกรรมกันไปไม่รู้จักจบ คนที่มากไปด้วยการทำบาปทำทุจริต ย่อมอยู่ในโลกนี้เป็นทุกข์ จิตใจเศร้าหมอง จากโลกนี้ไปแล้วก็ไปสู่ทุคติ สมด้วยพุทธภาษิตที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในมัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ว่า จิตฺเต สงฺกิลิฏฺเฐ ทุคฺคติ ปาฏิกงฺขา แปลว่า เมื่อจิตเศร้าหมอง เป็นอันหวังได้ว่าไปสู่ทุคติ หากจะมีคำถามค้านว่า บางคนทำทุจริตเป็นอันมากแล้วทำไมยังร่ำรวย ไม่เห็นได้รับทุกข์ ก็ตอบว่า ผลของทุจริตที่เขาทำนั้นยังไม่ให้ผล ผลของกุศลที่เขาทำไว้ก่อนหน้านี้ กำลังให้ผลอยู่ เขาจึงยังไม่ได้รับผลของทุจริตที่เป็นความทุกข์ เมื่อใดผลของทุจริตให้ผล เขาจึงจะรู้ว่าเป็นทุกข์ ทางตรงกันข้าม เมื่อบุคคลทำบุญกุศลสร้างแต่คุณงามความดี จิตใจไม่เศร้าหมอง ย่อมไปสู่สุคติ สมด้วยพุทธภาษิตที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า จิตฺเต อสงฺกิลิฏฺเฐ สุคติ ปาฏิกงฺขา แปลว่า เมื่อจิตไม่เศร้าหมองแล้ว สุคติเป็นอันหวังได้

บุคคลเมื่อหวังความสุข ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า จึงควรเว้นบาปและอกุศล ด้วยการรักษาศีล ทำบุญกุศล ด้วยการตั้งตนอยู่ในคุณธรรมเจริญสติและปัญญา สร้างกุศลผลบุญ ความสุขนี้ตัวเราเองต้องทำให้เกิดขึ้น

มิใช่ไปไขว่คว้าหรือเสาะหาจากที่อื่น หรือบุคคลอื่นจะหยิบยื่นให้ไม่ได้ วิธีทำก็คือ เริ่มต้นจากการเว้นจากบาปและอกุศล ด้วยการรักษาศีลให้เหมาะสมกับภาวะของตน เช่นเป็นคฤหัสถ์ก็รักษาศีล ๕ ให้บริบูรณ์ ไม่เคร่งครัดจนทำให้ตนลำบาก ไม่ย่อหย่อนจนทำให้เกิดกิเลส รักษาศีล ๕ ให้ตรงเจตนารมณ์ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ เมื่อรักษาศีล ๕ บริบูรณ์ได้แล้ว ถ้ามีความอุตสาหะยิ่งขึ้นก็รักษาศีล ๘ ในวันอุโบสถ เมื่อรักษาอุโบสถศีลบริบูรณ์ได้แล้ว ถ้ายังมีความอุตสาหะยิ่งขึ้นก็รักษากรรมบถ ๑๐ กรรมบถ ๑๐ ก็คือ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักทรัพย์ เว้นจากการประพฤติผิดในกาม จัดเป็นกายกรรม ๓ อย่าง ไม่พูดปด ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพ้อเจ้อ จัดเป็นวจีกรรม ๔ อย่าง ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่น ไม่พยาบาทคิดร้ายผู้อื่น มีความเห็นถูกตามธรรมะของพระอริยะเจ้า จัดเป็นมโนกรรม ๓ อย่าง

ยังมีศีลอีกประเภทหนึ่งที่ควรศึกษาให้เข้าใจแล้วรักษาให้ดี จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติธรรมอย่างดียิ่ง คือ ปาริสุทธิศีล ๔ ศีล ๔ อย่างนี้ชื่อว่า **ปาริสุทธิศีล** เพราะเป็นธรรมที่ผู้ประพฤติธรรมควรปฏิบัติตามสมควรแก่ภาวะของตน ๆ เพื่อขัดเกลาจิตของตนให้บริสุทธิ์ เมื่อรักษาศีลบริสุทธิ์แล้วก็เป็นเหตุให้จิตบริสุทธิ์ จิตที่บริสุทธิ์เป็นเหตุให้ปัญญาบริสุทธิ์เป็นลำดับไป จนกระทั่งถึงเป็นผู้บริสุทธิ์จากกิเลสทั้งปวง

ศีลเป็นเบื้องต้นของกุศลธรรมอันเป็นเครื่องนำออกจากทุกข์ ฉะนั้นจึงควรรักษาศีลให้บริสุทธิ์ ด้วยการปฏิบัติตามปาริสุทธิศีลทั้ง ๔ อย่างนี้ คือ

๑. **ปาติโมกข์สังวรศีล** สำรวมในพระปาติโมกข์ หมายความว่าปฏิบัติตามสิกขาบทในพระปาติโมกข์ โดยเว้นข้อที่พระพุทธเจ้าห้าม ทำตามข้อที่ทรงอนุญาต ศัพท์ว่า **ปาติโมกข์** มีความหมายถึงศีลที่เป็นหลักสำคัญตามภูมิตามชั้นของบริษัท ๔ คือ ปาติโมกข์ของภิกษุ ได้แก่ศีล ๒๒๗ ข้อ ปาติโมกข์ของสามเณร ได้แก่ ศีล ๑๐ ข้อ ปาติโมกข์ของอุบาสก-อุบาสิกา ได้แก่ศีล ๕ หรือ ๘

๒. **อินทรียสังวรศีล** สำรวมอินทรีย์ ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ไม่ให้ยินดียินร้าย ในเวลาเห็นรูป ฟังเสียง ดมกลิ่น ลิ้นรับรส กายได้รับสัมผัสสิ่งที่มาถูกต้อง จิตรู้อารมณ์ที่เกิดขึ้น คำว่า **สังวร** แปลว่าสำรวมระวัง คุ้มครองรักษาด้วยสติ คือระลึกทัน การสำรวมอินทรีย์ก็คือมีสติระลึกรู้ทัน มิให้เกิดความยินดีความยินร้าย คือความดีใจเกินไปหรือเสียใจเกินไปในขณะตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกได้ดมกลิ่น ลิ้นได้รับรส กายสัมผัสสิ่งที่มาถูกต้องกาย ใจรู้อารมณ์ คือเรื่องต่าง ๆ ที่ใจคิดถึง

๓. **อาชีวปาริสุทธิศีล** เลี้ยงชีวิตโดยทางที่ชอบ ไม่หลอกลวงเขาเลี้ยงชีวิต คือเลี้ยงชีวิตบริสุทธิ์ หมายความว่าเลี้ยงชีวิตในทางที่ดีที่ชอบตามสมควรแก่ภาวะ เช่นเป็นคฤหัสถ์ก็เลี้ยงชีวิตให้สมควรแก่ความเป็นคฤหัสถ์ที่ดี ไม่หลอกลวง ไม่ฉ้อโกงเขาเลี้ยงชีวิต

๔. **ปัจจยปัจจเวกขณะศีล** พิจารณาเสียก่อนจึงบริโภคปัจจัย ๔ คือปัจจัยเครื่องอาศัยที่จำเป็นต่อร่างกายมนุษย์ มี ๔ อย่างคือ ๑. เครื่องนุ่งห่ม ๒. อาหาร ๓. ที่อยู่อาศัย ๔. ยารักษาโรค พิจารณาว่าปัจจัยเหล่านี้เป็นของจำต้องบริโภคใช้สอย เพื่อป้องกันความหนาว ความร้อน เหลือบยุงเป็นต้น และเพื่อบำบัดความหิวกระหายและความเจ็บป่วยให้สงบหายไปเพื่อดำรงชีวิตให้เป็นไป และบริโภคใช้สอยให้รู้จักประมาณพอดี ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป ไม่เป็นบ่อเกิดแห่งกิเลส ใช้สอยให้เกิดประโยชน์ ผู้ปฏิบัติธรรมรักษาปาริสุทธิศีล ๔ ได้บริบูรณ์แล้ว ย่อมอยู่เป็นสุขในโลกนี้และเป็นปัจจัยนำไปสู่ความเป็นผู้พ้นทุกข์อย่างสิ้นเชิง ยังมีมารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ตลอดถึงสถานที่ที่ควรไป ไม่ควรไป ก็จัดเป็นศีล เมื่อรักษาศีลบริสุทธิ์ดีแล้ว

จากนั้นก็ตั้งตนอยู่ในคุณธรรม การรักษาศีลเป็นเหมือนข้อห้าม ส่วนการตั้งตนอยู่ในคุณธรรม เป็นข้อปฏิบัติธรรมที่เกิดมาจากจิตใจของบุคคลนั้น อย่างเช่นผู้ที่มี หิริ ความละอายต่อบาป มีโอตตัปปะ ความกลัวต่อบาป ผู้ใดมีธรรมะ ๒ ข้อนี้อยู่ในใจ ผู้นั้นก็สามารถรักษาศีลได้ทุกข้อ การ

รักษาศีลเหมือนการดับไฟที่ลุกไหม้อยู่ ถึงเปลวไฟจะดับแล้ว แต่ก็ยังมีเชื้อและความร้อนเหลืออยู่ ซึ่งอาจจะลุกไหม้ขึ้นมาอีกได้ แต่การตั้งตนอยู่ในคุณธรรมเท่ากับการดับเชื้อและความร้อนให้เย็นสนิท ไม่อาจจะลุกไหม้ขึ้นมาอีกได้ การตั้งตนอยู่ในธรรมะฝ่ายกุศล เป็นการกำจัดธรรมะฝ่ายอกุศล เช่นคนที่มีเมตตาอยู่ในใจอย่างบริบูรณ์ ก็จะไม่มีความโกรธ ไม่คิดที่จะฆ่าสัตว์ เท่ากับเป็นการรักษาศีลข้อปาณาติบาตได้โดยปริยาย เพราะเมตตาเป็นปฏิปักข์ต่อความโกรธ บุคคลที่กำจัดความตระหนี่ ความเห็นแก่ตัวได้ มีใจมากไปด้วยการบริจาค ก็จะไม่คิดลักของ ๆ ผู้อื่น ก็เป็นการรักษาศีลข้ออทินนาทานได้บริบูรณ์ บุคคลที่มีความกรุณาสงสาร เห็นผู้อื่นเป็นทุกข์ คิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ ก็จะไม่คิดเบียดเบียนผู้อื่น บุคคลที่มีสัจจะ ก็จะไม่พูดเท็จ การตั้งตนอยู่ในคุณธรรมนี้เป็นเรื่องสำคัญ ถ้าบุคคลตั้งตนไว้ผิด ยิ่งเป็นคนมีทิฐิมานะด้วย ยิ่งยากที่จะแก้ไข ใคร ๆ ก็ยากที่จะช่วยได้ เปรียบเหมือนของเน่าเสียแล้ว ยากที่จะทำให้กลับมาเป็นของดีเหมือนเดิมได้ เพราะฉะนั้นบุคคลควรตั้งตนไว้ชอบ พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ในมงคลสูตรว่า อตฺตสมฺมาปนิธิ จ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ แปลว่า การตั้งตนไว้ชอบเป็นมงคลอันสูงสุดอย่างหนึ่ง การตั้งตนไว้ชอบ เริ่มตั้งแต่ตั้งตนอยู่ในคุณธรรมความดี ไม่คบคนพาล คบคนดีเป็นบัณฑิต เมื่อเยาว์วัยควรเล่าเรียนศึกษาศิลปะวิทยาหาความรู้ใส่ตนให้มาก เมื่อเล่าเรียนศึกษาแล้วก็ฝึกตนให้เป็นคนพูดเป็นทำงานเป็น ชำนาญในศิลปะที่ตนเล่าเรียนมา จนสามารถอาจทำอาจจัดการงานต่าง ๆ ได้ดีและเป็นคนที่มีระเบียบวินัย เมื่อเติบใหญ่ก็ทำงานเลี้ยงชีพโดยสุจริต มีความขยันหมั่นเพียรทำงาน ไม่ประมาททำการงานให้เสียหาย ได้ทรัพย์สินเงินทองมาก็รู้จักเก็บรักษา ใช้จ่ายแต่พอเหมาะพอควรกับฐานะของตน จึงจะทำให้ชีวิตเป็นอยู่ในโลกนี้เป็นสุข และอาศัยทรัพย์สินที่ตนหามาได้สร้างกุศลต่อไป โดยการเป็นคนกตัญญูเลี้ยงดูบิดามารดาและครอบครัวให้เป็นสุข บริจาคทานตามกำลังของตน เพื่อสร้างกุศลให้ตนและช่วยสังคม การให้ทานเป็นการกำจัดความตระหนี่ความเห็นแก่ตัว ตามปกติคนที่ถูกความตระหนี่ครอบงำจิต ไม่ต้องการจะสงเคราะห์ใคร ไม่อยากให้อะไรแก่ใคร จึง

มีใจเศร้าหมอง มืดมัว จัดเป็นบาปเป็นทุกข์ทับอยู่ในจิต การให้ทานก็เพื่อกำจัดความตระหนี่เหนียวแน่นออกไปจากจิต จิตจะได้ผ่องใสสว่าง เป็นบุญคือเป็นสุข

ยังมีความสุขอีกชนิดหนึ่ง ที่บุคคลไม่ได้ฝึก จะไม่ได้สัมผัสกับความสุขชนิดนี้ ความสุขนี้ก็คือ ความสุขที่สงบเอิบอิ่มทั้งกายทั้งใจ คือสุขเกิดจากจิตเป็นสมาธิ บุคคลผู้หวังความสุขอันเกิดจากสมาธิ จะต้องฝึกด้วยตนเอง ผู้อื่นไม่อาจหยิบยื่นให้ได้ โดยเริ่มต้นจากการรักษาศีลให้บริสุทธิ์ สำรวมอินทรีย์คือระวังมิให้จิตเกิดความชอบใจ หรือความไม่ชอบใจ ในขณะเห็นรูป ฟังเสียง ดมกลิ่น ลิ้นรับรสอาหาร กายสัมผัสสิ่งที่มากระทบ และใจคิดอารมณ์ ตั้งจิตไว้ตรงกลางระหว่างความชอบใจ ความไม่ชอบใจ มีสติรู้เท่าทันสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวและมีสติอยู่กับตัว ฝึกสติให้อยู่กับ**อิริยาบถ** ยืน เดิน นั่ง นอน ดื่ม กิน พูด คิด กายที่เคลื่อนไหว สติอยู่กับตัวได้มากเท่าไรยิ่งดี สำหรับผู้สูงอายุยิ่งต้องฝึกสติให้มาก เพราะเมื่ออายุมากขึ้น กายย่อมเคลื่อนไหวได้ช้าลง แต่จิตยังเร็ว เมื่อกายกับจิตไม่สัมพันธ์กัน การทรงตัวไม่ดี จะทำให้ล้มได้ง่าย อีกอย่างหนึ่งการฝึกสติให้สมบูรณ์จะช่วยให้ไม่หลงลืมได้ง่าย สำหรับผู้อายุน้อยฝึกไว้ตั้งแต่อายุยังน้อย มีเวลาฝึกได้นานจะเป็นประโยชน์มาก ฝึกนึกคิดได้ใน ๓ กาล กล่าวคือระลึกถึงการที่เคยทำ คำที่เคยพูด รูปที่เคยเห็น เสียงที่เคยฟัง กลิ่นที่เคยสูดดม รสที่เคยได้รับ สิ่งที่เคยสัมผัสกาย ธรรมะคือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เคยเล่าเรียนเขียนอ่านในกาลก่อนนี้ เรียกว่าระลึกอดีตกาลได้อย่าง ๑ ระลึกถึงการที่กำลังจะทำหรือกำลังทำ คำที่กำลังจะพูดหรือกำลังพูด เรื่องที่กำลังคิด สูงยิ่งไปกว่านั้น ตั้งสติกำหนดระลึกนึกคิดในเรื่องสติปัฏฐาน ๔ คือ กาย เวทนา จิตและธรรม เรียกว่าระลึกปัจจุบันกาลได้อย่าง ๑ ระลึกถึงเรื่องอันจะพึงเกิดมีในอนาคตกาลข้างหน้า คือรู้เท่าทันเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยเห็นเหตุในวันนี้ก็รู้ได้ว่าวันหน้าจะเกิดอะไรขึ้น ตลอดถึงความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ความพลัดพราก อันจะมีแก่ตนและบุคคลอื่น การรู้เหตุการณ์ได้ล่วงหน้า จะได้เตรียมตัวเตรียมใจไว้ หรือหาทางแก้ไขในสิ่งที่ทำได้แก้ไขได้

เรียกว่าระลึกเรื่องอนาคตกาลได้อย่าง ๑ หน้าที่ของสตินั้นก็คือการไม่ลืมเรื่องอดีต ระลึกได้ทุกครั้งที่ต้องการ ไม่เลื่อนลอยเผลอตัวในเรื่องปัจจุบัน ไม่หวาดหวั่นฟุ้งเฟ้อในเรื่องอนาคต จะทำให้มีการป้องกันรักษาการทำ การพูด การคิด ทั้ง ๓ กาลไว้ มิให้หันเหไปในทางผิดตามกิเลส ระวังให้ตั้งอยู่เฉพาะในทางถูกเท่านั้น ประดุจนายสารถีผู้ไม่ประมาท คอยบังคับรถให้แล่นไปโดยปลอดภัยฉะนั้น สติเป็นเครื่องปลุกให้ตื่นตัวอยู่เสมอ ซึ่งเข้ากับพระพุทธภาษิตว่า **สติ โลกสฺมิ ชาคโร** สติเป็นเครื่องตื่น ทันเหตุการณ์ในโลก

อีกอย่างหนึ่ง เกิดมาเป็นมนุษย์ต้องรู้จักปล่อยวางภาระบางอย่าง เช่น ของที่ตนรักชอบใจและเครือญาติเป็นต้น โดยการจัดการให้ไม่ต้องกังวล ในลักษณะปล่อยวาง แต่มิใช่ปล่อยทิ้ง ดูแลอย่างใกล้ชิด แต่มิใช่ไปเกาะติด แนะนำแต่มิใช่ครอบงำ ถ้าปล่อยวางได้ จะไม่ต้องวิตกกังวลอันเป็นต้นเหตุของความเครียด และการนอนไม่หลับ อันเป็นเหตุให้เกิดโรคตามมาอีกหลายอย่าง

นอกจากฝึกสติแล้ว ควรฝึกสมาธิ ทำใจให้สงบและเจริญปัญญา การฝึกสมาธิมีประโยชน์มาก เป็นวิธีทำใจให้สงบ กำจัดกิเลสอย่างกลางให้ออกไปจากจิต เป็นวิธีการพักผ่อนอย่างสุขสบายในปัจจุบัน

สำหรับผู้สูงอายุส่วนมากจะนอนไม่หลับ หรือคนที่มีความวิตกกังวลจะทำให้นอนไม่หลับ ควรฝึกสมาธิในท่านอนไว้ โดยการนอนในท่าที่สบาย ไม่บังคับให้หลับ ไม่ทำใจให้เกิดความรำคาญ มีสติอยู่กับลมหายใจ กำหนดลมหายใจเข้าออกไปเรื่อย ๆ ถ้าเผลอสติหลับก็ปล่อยให้หลับ ถ้าไม่หลับถึงเวลาตื่นก็ลุกขึ้น จะไม่รู้สึกเพลีย จะสดชื่นเหมือนกับการได้นอนหลับ เป็นความสุขอย่างหนึ่ง นอกจากนั้นผู้ที่ฝึกสมาธิได้ จะได้สัมผัสกับอารมณ์ที่อิ่มเอิบ คือปีติและความสงบสุข ซึ่งอารมณ์ทั้งสองนี้ผู้ไม่ได้ฝึกสมาธิ ไม่มีโอกาสที่สัมผัสได้ง่ายเลย

สมาธิยังทำให้เกิดปัญญา เพื่อความเข้าใจที่ถูกจะพูดถึงปัญญาพอ

สมควร เริ่มตั้งคำถามว่า ปัญญาเป็นอย่างไร ตอบว่าปัญญามีหลายอย่างต่างประการ จะกล่าวให้ตรงจุดประสงค์ที่ท่านกล่าวไว้ในวิสุทธิมรรคว่า **ปัญญาที่รู้ทั่ว อันประกอบด้วยจิตที่เป็นกุศล**

ปัญญาหมายความว่ารู้ทั่ว อันความรู้ทั่วก็คือรู้โดยประการต่าง ๆ วิเศษกว่าอาการที่รู้จัก และอาการที่รู้แจ้ง ท่านใช้ศัพท์ภาษาบาลีว่า สัญญา (ความรู้จัก) วิญญาณ (ความรู้แจ้ง) และปัญญา (ความรู้ทั่ว) เป็นความรู้ด้วยกัน แต่สัญญาก็เป็นแต่ความรู้จักอารมณ์ว่า รูปนั้นมีสีเขียวมีสีเหลืองเป็นต้นเท่านั้น ไม่อาจให้ถึงความเข้าใจตลอดไตรลักษณะ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตาได้

วิญญาณรู้อารมณ์ว่า รูปสีเขียว สีเหลืองเป็นต้นด้วย ทำให้ถึงความเข้าใจตลอดไตรลักษณะด้วย แต่ไม่อาจส่งให้ถึงความเกิดปรากฏขึ้นแห่งมรรคได้

ส่วนปัญญารู้อารมณ์และทำให้ถึงความเข้าใจตลอดซึ่งไตรลักษณะตามนัยที่กล่าวแล้วด้วย ส่งให้ถึงความเกิดปรากฏขึ้นแห่งมรรคได้ด้วย อุปมาเหมือนเมื่อคน ๓ คน คือคนหนึ่งเป็นเด็กเล็กยังไม่บรรลุนิติภาวะ คนหนึ่งเป็นบุรุษชาวบ้าน คนหนึ่งเป็นเหรัญญิก มองดูกองเหรียญเงินของเหรัญญิก เด็กเล็กก็รู้แต่เหรียญแปลก ๆ มีลักษณะเป็นเหลี่ยมบ้าง กลมบ้างเท่านั้น หารู้ไม่ว่าสิ่งนี้เขาสมมติกันว่าเป็นเงิน ใช้ซื้อหาเครื่องอุปโภคและบริโภคของมนุษย์ทั้งหลายได้ บุรุษชาวบ้านรู้เช่นเดียวกับเด็กเป็นต้นด้วย รู้ว่าสิ่งนี้เขาสมมติกันว่าเป็นเงิน ใช้ซื้อเครื่องอุปโภคและบริโภคของมนุษย์ทั้งหลายได้ด้วย แต่ไม่รู้ที่จะคัดแยกว่าเหรียญเงินอันนี้แท้ อันนี้ปลอม ส่วนเหรัญญิกรู้เช่นเดียวกันกับเด็กและบุรุษชาวบ้านนั้นทุกอย่าง แต่รู้ลึกและมีความชำนาญ เพียงมองดูกองเหรียญก็รู้ แม้ฟังเสียงเหรียญที่เขาเคาะก็รู้ แม้ชั่งดูด้วยมือก็รู้ว่าเหรียญเหล่านี้เป็นเหรียญแท้หรือเหรียญปลอม ทั้งรู้ว่าเหรียญเหล่านี้ทำที่กองกษาปณ์ชื่อโน้น เป็นเหรียญของเมืองนี้ ประเทศนี้ รู้แม้กระทั่งว่าอาจารย์ชื่อนี้เป็นคนทำ ฉันใดข้ออุปมานี้ ก็พึงทราบฉันนั้น แท้จริง **สัญญา**

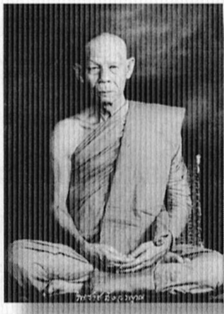
(ความรู้จัก) ก็เป็นราวกะการดูเหรียญของเด็กเล็ก เพราะถือเอาแต่เพียงอาการที่ปรากฏแห่งอารมณ์โดยเป็นสีเขียวเป็นต้น **วิญญาณ** (ความรู้แจ้ง) เป็นเหมือนการดูเหรียญของบุรุษชาวบ้าน เพราะถือเอาอาการแห่งอารมณ์ที่ปรากฏโดยเป็นสีเขียวเป็นต้นด้วย ให้ถึงความเข้าใจตลอดซึ่งไตรลักษณะสูงขึ้นไปก็ได้ด้วย **ปัญญา** เป็นดังการดูเหรียญของเหรัญญิก เพราะถือเอาอาการแห่งอารมณ์โดยเป็นสีเขียวเป็นต้นก็ได้ และให้ถึงความเข้าใจตลอดซึ่งไตรลักษณะก็ได้ แล้วยังส่งให้ถึงความเกิดปรากฏแห่งมรรคสูงขึ้นไปกว่านั้นก็ได้ด้วย เพราะเหตุนั้น ความรู้โดยประการต่าง ๆ วิเศษกว่าอาการที่รู้จักและอาการที่รู้แจ้งนั้น ความรู้นี้พึงทราบว่าเป็นความรู้ทั่วในความหมายว่า **"ปัญญา"** ความรู้ทั่ว ปัญญานี้อบรมดีแล้ว สามารถกำจัดกิเลสได้หมดสิ้นพบกับความสุขอย่างแท้จริง

บุคคลผู้หวังอยู่เป็นสุขในโลกนี้ ควรเว้นบาปอกุศล ด้วยการรักษาศีลให้บริสุทธิ์ ทำบุญกุศล ด้วยการตั้งตนอยู่ในคุณธรรมให้สมบูรณ์ ฝึกสติและสมาธิให้จิตเป็นสมาธิ และเจริญปัญญา เพื่อละกิเลสที่ทำจิตให้เศร้าหมอง ทำจิตให้ผ่องใส จะได้พบกับความสุขอย่างแท้จริง

บรรยายธรรมเรื่อง "ธรรมะที่ทำให้อยู่เป็นสุขในปัจจุบัน" พอสมควรแก่เวลา ขออำนาจคุณพระรัตนตรัย จงอำนวยพรให้ท่านสาธุชนทั้งหลายจงมีความสุขกาย สุขใจ ทั่วกันทุกท่านทุกคน เทอญ.

"ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ จะแยกกันไม่ได้
หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก ต้องอิงอาศัยกันอยู่ฉันใดก็ดี
ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ก็อาศัยกันอยู่อย่างนั้น
สัทธรรมสามอย่างนี้ จะแยกกันไม่ได้เลย"

พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺต มหาเถร

ฐานการภาวนา

โดย **หลวงพ่อพุธ ฐานิโย**

เทศน์อบรมครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา เขตการศึกษา ๑๑

ณ วัดวะภูแก้ว อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา

เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๓๘

โอกาสต่อไปขอเชิญนั่งสมาธิ หันหน้าไปทางพระประธาน บัดนี้เรามาปฏิบัติสมาธิในท่านั่ง ขอให้ทุกท่านกำหนดสติรู้จิตของตนเอง ความรู้สึกอยู่ที่ไหน จิตอยู่ที่ตรงนั้น ให้กำหนดสติรู้ที่ตรงนั้น

เราได้ปฏิญาณตนถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ ว่าเป็นสรณะที่พึ่ง ที่ระลึก พระพุทธเจ้า ตามความรู้สึกโดยทั่วไป หมายถึงองค์ชายสิทธัตถะ ที่เสด็จออกบรรพชา ทรงบำเพ็ญสมาธิภาวนาได้สำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในเมื่อว่าโดยรูปธรรม ก็ได้แก่สกนธ์กายของพระพุทธองค์ ว่าโดยคุณธรรม คือความรู้สึกสำนึกผิดชอบชั่วดีที่มีอยู่ในจิตของเรา ซึ่งทุกคนก็มีความรู้สึกสำนึกผิดชอบชั่วดี แม้แต่วันนี้เรามาประชุมนั่งสมาธิกันก็อาศัยพุทธธรรมคือความรู้สึกสำนึกผิดชอบชั่วดี เป็นเครื่องกระตุ้นเตือนใจ ดังนั้น ท่านผู้ใดมีความรู้สึกสำนึกผิดชอบชั่วดีในใจตลอดเวลา ผู้นั้นได้ชื่อว่ามีคุณธรรมที่ทำจิตให้เป็นพุทธะ

บางครั้งเราภาวนา พุทโธ พุทโธ คำว่า พุทโธ เป็นคำพูด เป็น

ภาษา แต่เมื่อคุณธรรมที่เกิดขึ้นกับจิต ก็หมายถึงความรู้สึกผิดชอบชั่วดีนั้นเอง อันนั้นคือคุณธรรมที่ทำจิตให้เป็นพุทธะ อันนี้คนเรามีกันอยู่ทุกคนตั้งแต่เกิดมาแต่ว่าจิตพุทธะ ลำพังแต่ความรู้สึกสำนึกผิดชอบชั่วดียังมั่นคงไม่เพียงพอ เราจึงมาตั้งใจที่จะปฏิบัติสมาธิภาวนาให้จิตของเราเปลี่ยนสภาพจากความรู้สึกสำนึกผิดชอบชั่วดี เป็นหยุด นิ่ง สว่าง รู้ ตื่น เบิกบาน เมื่อทำได้เช่นนั้น พระพุทธเจ้าได้ปรากฏขึ้นในจิตของเราอย่างเด่นชัด เพราะฉะนั้นเราจะค้นหาพระพุทธเจ้าต้องค้นในจิตของเราเอง

เมื่อเรามาอาศัยหลักและวิธีการปฏิบัติสมาธิภาวนา เมื่อจิตสงบนิ่งลง สว่าง รู้ ตื่น เบิกบาน บางทีมีปีติ มีความสุข กายเบาจิตเบา กายสงบจิตสงบ ความรู้สึกรู้ตื่น เบิกบาน เป็นคุณธรรมที่ทำจิตให้เป็นพุทธะ เมื่อเราเกิดกายเบาจิตเบากายสงบจิตสงบแล้ว ก็เกิดมีปีติ บางครั้งขนหัวลุกชูชัน บางครั้งก็รู้สึกซาบซ่านไปทั่วร่างกาย บางทีก็ทำให้รู้สึกตัวสั่น ตัวโยกตัวโคลง ถ้าผู้มีปีติแรงอาจจะล้มนอนลงไปอย่างสบายก็ได้ อันนั้นเป็นอิทธิพลของพุทธะที่บังเกิดขึ้นในจิต แล้วแสดงออกมาทางกายเพราะปีติและความสุขเกิดที่กาย ถ้าไม่มีกายเราก็ไม่รู้สึกว่าเรามีสุข มีทุกข์ อันนี้คือพระพุทธเจ้าที่เกิดขึ้นในจิตของผู้ปฏิบัติธรรม

เมื่อเราปฏิบัติได้อย่างนี้ เริ่มต้นแต่มีความรู้สึกสำนึกผิดชอบชั่วดี จิตหยุด นิ่ง สว่าง รู้ ตื่น เบิกบาน เป็นคุณธรรมที่ทำให้จิตเป็นพุทธะ เมื่อท่านผู้ใดสามารถทรงไว้ซึ่งคุณธรรมอันนี้ แม้ชั่วขณะจิตหนึ่ง หรือนาน ๆ ก็ตาม ก็ได้ชื่อว่าทรงไว้ซึ่งพระธรรม คือทรงไว้ซึ่งพระธรรมที่ทำจิตให้เป็นพุทธะนั้นเอง

ทีนี้ตามธรรมชาติของผู้ที่มีความรู้สึกสำนึกผิดชอบชั่วดี จิตนิ่ง สว่าง รู้ ตื่น เบิกบาน ท่านผู้นั้นจะต้องมีเจตนาตั้งมั่นว่า เราจะละความชั่ว ประพฤติความดี ทำจิตให้บริสุทธิ์สะอาดอยู่เสมอ อันนี้เป็นกิริยาที่มีคุณธรรมที่ทำจิตให้เป็นพระสงฆ์เกิดขึ้นในจิตของเรา

เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าก็ดี พระธรรมก็ดี พระสงฆ์ก็ดี คือคุณ

ธรรม ทีนี้เมื่อเราได้บรรลุถึงจุดที่เรียกว่าทำจิตให้เป็นพุทธะ เมื่อเราจะปฏิวัติจิตของเราให้เป็นไปตามทำนองคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจึงมาสมาทานศีล ๕ ข้อ การปฏิบัติธรรมสำคัญอยู่ที่ความเป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์อย่างต่ำคือศีล ๕ ผู้ที่ปฏิบัติอยู่ในระดับความเป็นคฤหัสถ์ ตั้งใจปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของศีล ๕ ข้อ สะดวกสบายดีกว่านักบวช เพราะว่าภาระกังวลที่จะต้องสังวรระวังมันน้อยกว่ากัน เพียงแต่เรายึดหลักว่า พระพุทธเจ้าฆ่าไม่เป็น เราไม่ฆ่า พระพุทธเจ้าลักขโมยไม่เป็น เราไม่ลักขโมย พระพุทธเจ้าฉ้อโกงไม่เป็น เราไม่ฉ้อไม่โกง พระพุทธเจ้าไม่ละเมิดสิทธิประเวณีของใครต่อใคร เราก็ไม่ละเมิดประเวณีของท่านผู้อื่น พระพุทธเจ้าไม่พูดคำหยาบไม่พูดส่อเสียดยุยงให้แตกสามัคคี ไม่พูดเพ้อเจ้อเหลวไหล และไม่โกหกเราก็ปฏิบัติตามอย่างท่าน พระพุทธเจ้าไม่ดื่มน้ำดองของเมาหรือวัตถุที่เป็นที่ตั้งแห่งความเมา หรือความมัวเมาอันเป็นทางแห่งความประมาท เมื่อพระพุทธเจ้าไม่ทำเช่นนั้น เราก็ไม่ทำ เรายึดหลักศีล ๕ เป็นหลักปฏิบัติ เพื่อขจัดสิ่งที่เราจะพึงทำตามอำนาจของกิเลส

ในขั้นต้น เราจะต้องอาศัยความอดทนและสัจจะความจริงใจ เมื่อเราอาศัยความอดทน สัจจะความจริงใจ อดทนต่อสิ่งที่จะเป็นเหตุให้เราละเมิดล่วงเกินศีล ๕ ข้อใดข้อหนึ่ง ตั้งใจให้แน่วแน่ว่าเราจะละเว้นโทษตามกฎเกณฑ์ของศีล ๕ ด้วยความจริงใจ เราอาศัยหลัก ๒ ประการนี้ แล้วตั้งใจประพฤติปฏิบัติไปจนกระทั่งเรารู้สึกคล่องตัวชำนิชำนาญต่อการงดเว้น เมื่อเรามีการงดเว้นไม่ทำอะไรตามคำบงการ ตามอำนาจบงการของกิเลส โลภ โกรธ หลง ก็ได้ชื่อว่าตัดกรรมตัดเวร ตัดผลเพิ่มของบาป แม้โลภ โกรธ หลง จะมีอยู่ในใจของเรา เราก็พยายามใช้ให้เกิดประโยชน์โดยความเป็นธรรม คือเอาศีล ๕ มาเป็นขอบเขตเป็นเส้นขนานของการใช้กิเลสให้ถูกต้อง เมื่อเราใช้กิเลสทำประโยชน์ในทางที่ถูกที่ควรโดยเอาศีล ๕ เป็นหลักประกันความปลอดภัย เมื่อเราปฏิบัติจนคล่องตัวชำนิชำนาญ เราจะรู้สึกว่าเบาสบาย จะรู้สึกว่าเราไม่ได้ต้องตั้งใจจะงดเว้นสิ่งใด ๆ แต่เพราะอาศัยความคล่องตัวอันนั้น จิตของเราจะงดเว้นเองโดยอัตโนมัติ

เมื่อเรามีศีล ๕ บริสุทธิ์บริบูรณ์ แม้เราจะทำสมาธิภาวนายังไม่เป็น ก็ได้ชื่อว่าตัดบาปตัดกรรมให้หมดสิ้นไปแล้ว เมื่อเรามีศีล ๕ บริสุทธิ์บริบูรณ์ กายของเราก็สงบคือสงบจากการทำบาป วาจาของเราก็สงบ คือสงบในการพูดในทางที่เป็นบาป แม้จิตของเรายังคิดที่จะทำบาปแต่เราไม่ละเมิดล่วงเกินศีล ๕ บาปกรรมอะไรก็ไม่เกิดขึ้นเมื่อเรามีคุณงามความดีพอกพูนมากขึ้น ๆ กำลังของศีลมีพลังแก่กล้าขึ้น กายเป็นปกติ วาจาเป็นปกติ ก็เป็นเหตุเป็นปัจจัยส่งหนุนให้จิตใจของเราเกิดความเป็นปกติ เมื่อความปกติเริ่มเกิดขึ้นที่ใจของเรา ความคิดจะฆ่าเบียดเบียนข่มเหงหรือรังแก มันก็น้อยลงหรือหมดไปไม่มีเลย เมื่อเป็นเช่นนั้นเราก็ประกันความปลอดภัยของเราได้ว่าเราจะไม่ต้องตกนรก

แต่เพื่อที่จะให้จิตของเรามีความมั่นคงต่อการที่จะละบาปกรรมตามกฎของศีล ๕ เราจึงจำเป็นจะต้องปฏิบัติสมาธิเพื่อสร้างพลังจิตให้มีความมั่นคงต่อการที่จะละความบาปนั้น ๆ การทำสมาธิ ถ้าท่านจะนึกถามในใจว่า การทำสมาธิ ทำอย่างไร ก็จะได้คำตอบว่า **การทำสมาธิคือการทำจิตให้มีอารมณ์สิ่งรู้ สติมีสิ่งระลึก จะเป็นอะไรก็ได้** ถ้าหากว่าท่านผู้ใดยังภาวนาไม่เป็นหรือไม่เคยภาวนาเลย ถ้าจะตั้งใจปฏิบัติสมาธิด้วยความจริงใจ แม้แต่เพียงท่องพุทโธเอาไว้ทุกขณะจิต ทุกลมหายใจ แม้ยืน เดิน นั่ง นอน รับประทาน ดื่ม ทำ เราท่องพุทโธไว้ได้ตลอดเวลา การท่องพุทโธนี้ท่องเหมือนกับเราท่องเล่น ๆ ไม่ต้องการผลตอบแทนใด ๆ แต่เราท่องไม่หยุดและเราก็ไม่บังคับจิตให้เกิดมีสมาธิ เป็นแต่เพียงตั้งสติ กำหนดสติ ท่องพุทโธ พุทโธ พุทโธ เอาไว้ตลอดเวลา ท่องอย่างนกแก้วนกขุนทองไปก่อน แม้ว่าใครจะว่าเราปฏิบัติไม่รู้เหตุรู้ผลก็ตาม ถ้าหากว่าเราท่องต่อเนื่องกันทุกขณะจิตทุกลมหายใจที่เราตื่นอยู่ เมื่อเราท่องไม่หยุด สมาธิคือจิตสงบ นิ่ง สว่าง รู้ ตื่น เบิกบาน จะบังเกิดขึ้นแก่ผู้ปฏิบัติผู้ท่องพุทโธอย่างคาดไม่ถึง

เพราะฉะนั้น ในขณะที่เราปฏิบัติ นอกจากการท่อง พุทโธ ก็ยังมีสัมมาอรหัง ยุบหนอพองหนอ เมื่อใครจะท่องบทใด ก็ให้ตั้งใจท่องต่อเนื่องกันไม่ขาดสาย สัมมาอรหัง ยุบหนอพองหนอ ยืน เดิน นั่ง นอน รับประทาน

ดื่ม ทำ เราสามารถที่จะท่องได้ตลอดเวลา แต่ในขณะใดที่เราจะต้องพูด เมื่อพูดก็ให้มีสติรู้อยู่ที่ความพูด เมื่อคิดก็ให้มีสติรู้อยู่ที่ความคิด การทำ การพูด การคิด ให้มีสติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา

ถ้าหากว่าเราไม่ถนัดในการที่จะมาท่องบริกรรมภาวนาดังที่กล่าวแล้ว เราสามารถที่จะกำหนดสติรู้จิตของเราเฉยอยู่ ถ้าจิตของเรานิ่งเฉยเป็นชั่วโมง เราปล่อยให้เฉย แต่ถ้าหากว่าจิตเกิดความคิดขึ้นมา เราปล่อยให้คิดแต่ให้มีสติกำหนดตามรู้ความคิดเรื่อยไป ถ้าจิตของเรายังไม่มีพลังงานเพียงพอ เมื่อคิดขึ้นมาแล้วเรากำหนดรู้ จิตจะหยุดคิดทันที เมื่อจิตหยุดนิ่งก็ปล่อยให้นิ่ง ถ้าคิดปล่อยให้คิด เราเอาสติตัวเดียวเท่านั้นเป็นเครื่องกำหนดรู้ความนิ่งและความคิด ถ้าหากว่าท่านผู้ใดทำความรู้สึกให้รู้อยู่ในที เหมือน ๆ กับเราไม่ได้ตั้งใจจะดู จะรู้ แต่เอาความรู้อยู่โดยธรรมชาติของจิตนั้นรู้เรื่อยไป ถ้าทำได้อย่างนี้ เผื่อว่าสมาธิกำลังจะเริ่มแล้วสมาธิจะไม่ถอน แต่ถ้าจิตแสดงอาการสงบลงไปบ้าง เราเอาความตั้งใจของเราเข้าไปแทรก สมาธิจะถอนทันที อันนี้เป็นวิธีการปฏิบัติสมาธิโดยที่ไม่มีอุปสรรคใด ๆ มาขัดขวาง เราสามารถที่จะปฏิบัติได้ทุกโอกาส แม้เวลาเราทำงานทำการเวลาเราสอนนักเรียน เราก็เอาสติตัวเดียวเท่านั้นกำหนดรู้สิ่งที่เราทำอยู่ในปัจจุบันตลอดเวลา

อาตมาขอยืนยันกับท่านทั้งหลาย ท่านทั้งหลายที่เรียนจบสูง ๆ มาแล้ว เคยปฏิบัติสมาธิมาแล้วทั้งนั้น แต่ท่านเองก็ไม่รู้สึกตัวว่าได้ปฏิบัติสมาธิ เพราะความไม่เข้าใจ หรือไม่ก็ได้ยินได้ฟังวิธีการปฏิบัติสมาธิอยู่ในวงแคบเกินไป แต่ความจริงนั้น เราทำ เราพูด เราคิดด้วยความมีสติสัมปชัญญะรอบคอบอยู่ในขณะที่ทำ ที่พูด ที่คิด นั่นคือการปฏิบัติสมาธิ ที่ยืนยันว่าท่านทั้งหลายได้ปฏิบัติสมาธิมาแล้ว เพราะเวลาท่านวิจัยงานของท่าน ท่านใช้ความคิดวกไปเวียนมาด้วยความตั้งใจที่แน่วแน่ ในขณะนั้นท่านกำลังเริ่มปฏิบัติสมาธิ พอคิดไปคิดมาเรารู้สึกเคลิ้ม ๆ หรือเผลอ ๆ ไปนิดหนึ่ง จิตว่างลง สิ่งที่เราต้องการรู้มันผุดโผล่ขึ้นมา นั่นคือปัญญาในสมาธิ

เพราะฉะนั้น การปฏิบัติสมาธิอย่าไปยึดหลักและวิธีการมากเกินไป แบบและวิธีการที่ท่านบัญญัติเอาไว้ในหมวดกรรมฐาน ๔๐ ก็ดี หรือการเจริญวิปัสสนาพิจารณารูปนามธาตุขันธ์อายตนะก็ดี อันนั้นเป็นแต่เพียงวิธีการเป็นวิธีที่ท่านเขียนเป็นแบบอย่างเอาไว้เท่านั้นเอง แต่เมื่อใครจะตั้งใจปฏิบัติสมาธิอย่างเอาจริงเอาจัง เราอาจจะไม่ไปยึดหลักในคัมภีร์ก็ได้ เราอาจจะบริกรรมภาวนาอย่างอื่นก็ได้ เช่น อย่างเราจะค้นคิดพิจารณา ตามตำราท่านให้พิจารณาธาตุขันธ์อายตนะ แต่เราจะเอาวิชาการที่เราเรียนจบมาทางโลกมาเป็นอารมณ์พิจารณาก็ได้ เพราะการทำสมาธิคือทำจิตให้มีสิ่งรู้สติมีสิ่งระลึก **เมื่อจิตมีสิ่งรู้ สติมีสิ่งระลึก ธรรมชาติของจิตจะต้องเพิ่มพลังงานมากขึ้นทุกที พลังงานตัวที่สำคัญก็คือ จะทำให้เรามีสติดีขึ้นและว่องไวขึ้น** แม้ว่าจิตจะยังไม่สงบเป็นสมาธิ ได้ญาณได้ฌานใด ๆ ก็ดี แล้วจะทำให้เกิดสมาธิเมื่อภายหลัง จิตของเราจะมั่นคงต่อการประพฤติปฏิบัติอย่างไม่ลดละ

สมาธิอันใดที่เราปฏิบัติแล้วมันรู้สึกว่าเบื่องานเบื่อการอยากจะโกนหัวไปบวช อย่าเพิ่งไปเชื่อมัน ผู้ที่ปฏิบัติสมาธิได้ดีแล้วนี้ จะต้องมีความรักความเคารพบูชาในบิดา มารดา ปู่ย่าตายาย ตลอดทั้งครูบาอาจารย์ ถ้าเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ จะเกิดมีจิตเมตตาปรานีต่อผู้น้อยเป็นอย่างดี สามีภรรยาอยู่ร่วมกัน เมื่อก่อนอาจจะเกิดทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อย ๆ แต่เมื่อมาปฏิบัติสมาธิได้ดีแล้ว การทะเลาะเบาะแว้งเหล่านั้นก็จะหายไปเอง และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง **ชีวิตของคนเรานี่เป็นอยู่ด้วยพลังของสมาธิ ผู้ที่ทำอะไรจับจดจับโน่นวางนี่ไม่เอาจริงเอาจังคือคนขาดสมาธิ แต่ว่าท่านผู้ใดทำอะไรอาศัยสัจจะความจริงใจประพฤติสิ่งใดให้ได้สิ่งนั้น ผู้นั้นได้ชื่อว่าเป็นผู้มีสมาธิที่มั่นคง** แม้จะยังไม่ถึงสมาธินาน ได้ญาณได้ฌานอะไรก็ตาม

ก่อนที่จะจบนี้ จะขอนำเรื่องการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้ามาเล่าสู่กันฟังพอเป็นคติเตือนใจ

ท่านเคยคิดไหมว่าพระพุทธเจ้าเจริญกรรมฐานปฏิบัติสมาธิภาวนา

เอาอะไรเป็นอารมณ์จิตในการภาวนา สมัยพระพุทธเจ้ายังไม่เกิด คำว่าพุทโธก็ไม่มี สัมมาอรหังก็ไม่มี ยุบหนอพองหนอก็ไม่มี ถ้าอย่างนั้นพระพุทธเจ้าท่านเอาอะไรเป็นหลักเป็นอารมณ์ในการปฏิบัติสมาธิ

เราจะได้คำตอบว่า พระพุทธเจ้าอาศัยอารมณ์ ๒ อย่าง

๑. อารมณ์ทางกาย ได้แก่ ลมหายใจเข้าหายใจออก

๒. อารมณ์ทางจิต คือความคิดซึ่งมันเกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติ

และพระองค์จะเริ่มต้นด้วยการกำหนดรู้ลมหายใจ การกำหนดรู้ลมหายใจของพระองค์ เพียงแต่ว่ามีพระสติกำหนดรู้ลมหายใจเข้าหายใจออกเฉยอยู่เท่านั้นเอง ไม่ได้นึกว่าลมหายใจสั้น ลมหายใจยาว ลมหายใจหยาบลมหายใจละเอียด แล้วก็ไม่ได้บังคับจิตให้เกิดมีความสงบ แล้วก็ไม่ได้แต่งลมหายใจให้หยาบให้ละเอียด เพียงแต่มีพระสติกำหนดรู้ลมหายใจอยู่อย่างเดียวเท่านั้น

ทีนี้ในช่วงใดจิตของพระองค์เกิดว่างลง พระองค์ปล่อยให้ว่าง ช่วงใดจิตของพระองค์เกิดความคิด พระองค์ปล่อยให้คิด พระองค์ให้จิตของพระองค์เดินอยู่ที่ลมหายใจ ความคิด ความว่าง ลมหายใจ ความคิด ความว่างให้เดินอยู่ใน ๓ จังหวะ ธรรมชาติของจิตนี้ ถ้าเวลาอยู่ว่าง ๆ จิตกับกายยังมีความสัมพันธ์กันอยู่ ต้องรู้ลมหายใจเองโดยอัตโนมัติ ทีนี้ในเมื่อว่างอยู่สักพักหนึ่งก็จะเกิดความคิดขึ้นมา คือคิดขึ้นมาเองโดยที่ไม่ได้ตั้งใจ พระองค์ปฏิบัติโดยอาศัยหลักดังที่กล่าว ทีแรกจิตของพระองค์ก็เดินอยู่ที่ลมหายใจ ความคิด ความว่าง ลมหายใจ ความคิด ความว่าง อยู่ใน ๓ จังหวะนี้ แล้วในที่สุดจิตของพระองค์ก็มาจับลมหายใจอย่างเหนียวแน่นยึดลมหายใจเป็นอารมณ์ ลมหายใจกับสติและความรู้สึกทางจิตไม่ได้พรากจากกัน จนกระทั่งลมหายใจละเอียด ๆ ลงไปตามขั้นตอนแห่งความสงบของจิต

ในระยะต้น ๆ ถ้าพระองค์กลัวว่าจิตของพระองค์จะเลยเถิด พอลมหายใจแผ่วเบาลงไป ๆ พระองค์ก็มานึกว่า ลมหายใจยังอยู่ จิตก็หยาบขึ้นมานิดหน่อยแล้วก็ปรากฏเห็นลมหายใจอย่างชัดแจ้ง ในที่สุดจิตของพระ

องค์สงบละเอียด วิ่งตามลมหายใจเข้าไปข้างในกาย ไปสงบนิ่งอยู่ในท่ามกลางของร่างกาย แต่ว่าเปล่งรัศมีออกมารอบกาย ทำให้พระองค์มองเห็นร่างกายเหมือนแก้วโปร่ง มองเห็นอวัยวะภายในกายทั่วหมด ในขณะจิตเดียว ทั้งอวัยวะภายนอกด้วยในขณะจิตเดียว จะมองเห็นผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก ม้าม หัวใจ ตับ ปอด ผังพืด ครบอาการ ๓๒ ซึ่งในขณะนั้น จิตของพระองค์สงบ นิ่ง แล้วรู้เห็นทุกสิ่งทุกอย่าง สักแต่ว่ารู้ ร่างกายหายไป ลมหายใจก็หายขาดไป ในที่สุดยังเหลือแต่จิตดวงเดียวนิ่ง สว่างไสวอยู่ในท่ามกลางแห่งจักรวาลอันกว้างใหญ่ ในขณะนั้น พระองค์จะรู้สึกมีแต่จิตของพระองค์ดวงเดียวเท่านั้น ไม่มีปรากฏการณ์อะไรเกิดขึ้น ตอนนี้จิตของพระองค์อยู่ในจตุตถฌาน เป็นจิตพุทธะซึ่งบังเกิดขึ้นกับพระองค์ ถ้าจะว่าโดยจิตก็อัปปนาจิต ว่าโดยสมาธิก็อัปปนาสมาธิ ว่าโดยฌานก็จตุตถฌาน

ทีนี้เมื่อจิตของพระองค์ไปถึงขั้นจตุตถฌาน พอจะขยับก้าวหน้าไปสู่อากาสานัญจายตนะ วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ ตามลำดับไม่ไปเช่นนั้น พอขยับจะก้าวขึ้นไปอีกขั้นหนึ่ง จิตพระองค์วกเข้าไปสู่สัญญาเวทยิตนิโรธ เรียกว่าเข้านิโรธสมาบัติ นิโรธสมาบัติเป็นฐานสร้างพลังจิตเพื่อกระโดดก้าวขึ้นไปสู่ภูมิธรรมขั้นโลกุตตระ พอจิตของพระองค์ไปสร้างพลังงานอยู่ที่ตรงนี้พร้อม จิตของพระองค์จึงเบ่งบานออกมาอีกครั้งหนึ่ง ในตอนที่อยู่ในสัญญาเวทยิตนิโรธนั้นเป็นสมาธิที่ละเอียดสุขุมที่สุด ถ้าไม่ใช่วิสัยปัญญาอย่างพระพุทธเจ้า ก็อาจจะเข้าใจว่าสำเร็จพระนิพพานในขั้นนี้เพราะทุกสิ่งทุกอย่างมันดับหมด แม้แต่จิตวิญญาณก็ทำท่าจะดับหมดสิ้นไป จะยังเหลือปรากฏอยู่จิตที่ละเอียดที่สุด

เมื่อเข้ามาถึงตอนนี้ ได้พลังพร้อม จิตเบ่งบานออกมาอีกครั้งหนึ่ง แผ่รัศมีครอบคลุมจักรวาลทั้งหมด ทำให้พระองค์ตรัสรู้เป็น **โลกวิทู** ผู้รู้แจ้งโลก คือรู้ยมโลก ได้แก่ภพภูมิของภูตผีปีศาจ เปรตอสุรกาย ทั้งสัตว์นรก พระองค์รู้ในขณะจิตเดียว แล้วรู้ภพภูมิของมนุษย์ ซึ่งเรียกว่าโลก

มนุษย์ รู้ภพภูมิของเทวดาตั้งแต่เทวดาชั้นจาตุมจนกระทั่งถึงพรหมโลกชั้นอกนิฏฐาพรหม พระองค์รู้ในขณะจิตเดียว นอกจากจะรู้ความเป็นไปของโลกทั้ง ๓ ยังรู้อดีตชาติของพระองค์ว่าเคยเกิดมากี่ภพกี่ชาติ นอกจากจะรู้เรื่องของพระองค์แล้ว ยังรู้เรื่องของคนอื่นและสัตว์อื่นด้วย ว่าสัตว์ในจักรวาลนี้แต่ละตนแต่ละตัวเกิดมาแล้วกี่ภพกี่ชาติ อันนี้เรียกว่ารู้ **ปุพเพ-นิวาสานุสติญาณ** ในเมื่อรู้ความแตกต่างของภพภูมิของสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงก็มารู้กฎเกณฑ์แบ่งชั้นวรรณะ แบ่งความเป็นไปของสัตว์ทั้งหลาย คือรู้เรื่องการจุติและเกิดของสัตว์ทั้งหลายที่เป็นไปตามกฎของกรรม ซึ่งเรียกว่า **จุตูปปาตญาณ** แล้วก็รู้ **อาสวักขยญาณ** คือ อวิชชาโมหะอันเป็นต้นเหตุให้สัตว์ทั้งหลายทำกรรมไปตามที่ตนเข้าใจ เพราะความรู้ไม่จริงย่อมทำสิ่งที่เป็นบาปบ้าง สิ่งที่เป็นบุญบ้าง เมื่อทำขึ้นมาแล้วก็ได้รับผลของกรรม ได้รับผลของกรรมก็แล้วแต่กฎของกรรมจะซัดให้ไปเกิดในภพใดภูมิใด ให้ไปตกนรกก็มี ให้ไปเกิดเป็นเปรตอสุรกาย เป็นเทวดา อินทร์พรหมยมยักษ์ ซึ่งอำนาจของกิเลสเป็นผู้บันดาลให้สัตว์ทั้งหลายต้องทำกรรม

ปุพเพนิวาสานุสติญาณก็ดี จุตูปปาตญาณก็ดี อาสวักขยญาณก็ดี พระองค์ตรัสรู้ในขณะจิตเดียวตั้งแต่ปฐมยาม การตรัสรู้อยู่ในขณะที่จิตทรงสมาธิขั้นสมถกรรมฐาน แต่เป็นสมถกรรมฐานขั้นโลกุตตรภูมิ จิตไม่มีร่างกายตัวตน แต่สามารถรู้เห็นทุกสิ่งทุกอย่างได้ รู้เห็นอย่างนิ่ง ๆ ไม่มีภาษาสมมุติบัญญัติจะเรียกอะไรว่าเป็นอะไร แต่จิตดวงนี้สามารถบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เอาไว้พร้อมหมด ทั้งปุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ ทำไมจิตในขณะนั้นจึงคิดไม่เป็น เพราะไม่มีร่างกายตัวตน จิตของคนเราจะแสดงอาการคิดนึกขึ้นมาได้ต้องอาศัยประสาททางสมอง คืออาศัยกายนี้เอง จึงจะคิดเป็น แต่ถ้าหากว่าจิตดวงนี้แยกจากกายไปอยู่เอกเทศส่วนหนึ่งต่างหากไม่เกี่ยวพันกัน สามารถรู้เห็นทุกสิ่งทุกอย่างได้ แต่คิดไม่เป็น นี่คือธรรมชาติความเป็นจริงของจิตเป็นอย่างนี้ ทีนี้ในเมื่อพระพุทธองค์ได้ตรัสรู้เป็นโลกวิทูแล้ว เมื่อจิตของพระองค์ถอนจากสมาธิมา พอมารู้สึกว่ามีกายเท่านั้น จิตตัวนี้จึงมาพิจารณาทบทวนปุพเพนิวาสนุสติญาณคือการระลึกชาติ

หนหลังได้ ว่าเราเกิดมากี่ภพกี่ชาติ เคยเป็นอะไรมาบ้าง สัตว์ทั้งหลายเกิดมากี่ภพกี่ชาติ เคยเป็นอะไรมาบ้าง พระองค์พิจารณาเรื่องนี้จบลงในปฐมยาม

เมื่อพิจารณาเรื่องปุพเพนิวาสนุสติญาณจบลงแล้วพระองค์ก็พิจารณาต่อไปซึ่งในช่วงนี้จิตของพระองค์ปฏิวัติตัวไปเองโดยอัตโนมัติ ไปพิจารณาเรื่องกฎของกรรม ว่าทำไมสัตว์ทั้งหลายจึงไปเกิดในภพภูมิต่าง ๆ กัน ที่เป็นเช่นนั้น ก็เพราะกฎของกรรม ภาษิตที่ว่า **กัมมัง สัตเต วิภชติ กรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้มีประเภทต่าง ๆ** เกิดขึ้นตั้งแต่ในสมัยนั้น

เมื่อพระองค์พิจารณากฎของกรรมคือจุตูปปาตญาณจบลงในมัชฌิมยาม แล้วก็ไปพิจารณาเรื่องกิเลสอาสวะคืออวิชชาความรู้ไม่จริง ว่าสัตว์ทั้งหลายทำไมจึงต้องทำกรรม ทำกรรมดีบ้าง ทำกรรมชั่วบ้าง เพราะความรู้ไม่จริง แล้วก็ทำกรรมไปตามที่ตนคิดว่าถูกต้อง แต่ว่าสิ่งที่ทำนั้นมันเป็นทั้งบุญเป็นทั้งบาป มีทั้งดีมีทั้งชั่ว เมื่อทำลงไปแล้วมันก็เกิดวิบากคือผล เมื่อได้รับผลของกรรม กฎของกรรมก็ส่งหนุนให้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏสงสารไม่รู้จักจบจักสิ้น เรื่องนี้พระองค์พิจารณาจบลงไปในปัจฉิมยาม คือจวนใกล้รุ่ง

ในเมื่อพิจารณา ๓ อย่างนี้ตามลำดับยามทั้ง ๓ คือ ปฐมยาม พิจารณาเรื่องปุพเพนิวาสนุสติญาณ มัชฌิมยาม พิจารณาเรื่องจุตูปปาตญาณ ปัจฉิมยาม พิจารณาเรื่องอาสวักขยญาณ อาสวกิเลส ในเมื่อพิจารณาจบลงไปแล้ว จิตยอมรับสภาพความจริง ว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เรารู้เห็นมานั้นเป็นความจริงแท้ ไม่แปรผัน อรหัตตมรรคญาณจึงบังเกิดขึ้นในขณะจิตนั้น แล้วก็ตัดกิเลสอาสวะขาดสะบั้นไป จึงทำให้พระองค์สิ้นภพสิ้นชาติ สิ้นอาสวกิเลส ถึงซึ่งความบริสุทธิ์สะอาดโดยสิ้นเชิง แม้กิเลสน้อยหนึ่งเท่าธุลีมิได้มีเหลือติดอยู่ในพระทัยของพระองค์อีกแล้ว แล้วกิเลสทั้งหลายก็ไม่สามารถที่จะมาประทุษร้ายดวงจิตของพระองค์ดวงนี้ให้เศร้าหมองอีก ก็เป็นอันว่าบรรลุถึงแดนอมตะ จึงได้พระนามว่า **อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา พระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นพระอรหันต์ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์สิ้นเชิง ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง** ด้วยประการฉะนี้

เพราะฉะนั้น สาธุชนทั้งหลายผู้ที่มุ่งหวังจะปฏิบัติสมาธิให้ได้ผลอย่างแท้จริง อย่าไปข้องใจสงสัยในหลักและวิธีการ เราจะบริกรรมภาวนาคำไหนก็ได้ ถ้าใครนับถือศาสนาคริสต์ให้บริกรรมภาวนาเยซู ถ้าใครถืออิสลามให้บริกรรมภาวนาถึงพระเจ้าอัลเลาะห์ ถ้าใครถือศาสนาพุทธให้ภาวนาพุทโธ เมื่อท่านตั้งใจภาวนาจริง ๆ เมื่อจิตสงบเป็นสมาธิ จิตหยุดนิ่ง สว่าง รู้ ตื่น เบิกบาน มีแนวโน้มเป็นอย่างเดียวกันหมด เพราะ **สมาธิเป็นสัจธรรมมีหนึ่งเดียว จะแตกต่างกันไม่ได้ แต่วิธีการนั้นเราอาจจะใช้อุบายวิธีต่างกัน แต่ผลลัพธ์ก็คือสมาธิอันเดียวกันนั้นเอง**

บรรดาครูบาอาจารย์ที่สอนกรรมฐานในปัจจุบันแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท

ประเภทที่ ๑. รู้หลักวิธีการตามตำรับตำรา แต่ทำสมาธิไม่เป็น ก็ไม่รู้เรื่องของสมาธิ

ประเภทที่ ๒. รู้หลักวิธีการทำสมาธิเก่ง มีประสบการณ์มาก ย่อมเข้าใจในเรื่องสมาธิดี

ความเข้าใจคำว่าสมาธิของคนในปัจจุบันนี้ก็มี ๒ อย่าง

๑. ผู้บริกรรมภาวนาน้อมจิตบังคับจิตให้หยุด นิ่ง เมื่ออาศัยความคล่องตัวชำนิชำนาญ เราต้องการจะให้จิตของเราหยุดเมื่อไรก็ได้ เมื่อจิตหยุดแล้ว เราก็ต้องตั้งใจประคองจิตให้หยุดนิ่งอยู่ อันนี้มันเป็นแต่เพียงความสงบที่เราแต่งเอาได้ ไม่ใช่สมาธิ แต่สมาธิที่แท้จริงนั้น ในเมื่อจิตหยุดนิ่งได้ แล้วจิตแปรสภาพไปเป็นอย่างอื่น คือ นิ่ง สว่าง รู้ ตื่น เบิกบาน หรือรู้สึกแจ่ม ๆ ภายในส่วนลึกของจิต มีความรู้พร้อมในขณะจิตนั้น ศีล สมาธิ ปัญญา ก็รวมลงสู่จุดนั้นคือความปกติของจิต เมื่อจิตวูบ ๆ ๆ ๆ ๆ ลงไป สัญญาเจตนาที่จะให้จิตเป็นอย่างไรนั้นมันหมดสิ้นไป ความตั้งใจจะให้จิตสงบก็ไม่มี ความตั้งใจจะให้จิตรู้เห็นอะไรก็ไม่มี จิตจะไปสู่สมาธิขั้นใด ญาณขั้นใด หรือจะเกิดความรู้ใด ๆ ขึ้นมา จิตจะปฏิวัติตัวไปเองโดยอัตโนมัติ ซึ่งเราไม่ได้ควบคุม เราไม่ได้มีสัญญาเจตนาใด ๆ ที่จะไปควบคุมจิต หรือเรา

ไม่ได้ตั้งใจจะน้อมจิตไปรู้ไปเห็นอะไร แต่จิตจะปฏิวัติตัวไปรู้ไปเห็นเอง ซึ่งเรียกว่าเป็นไปเองโดยอัตโนมัติ อันนี้จึงจะได้ชื่อว่าเป็นสมาธิ จิตเป็นสมาธิอย่างแท้จริง

ในเมื่อจิตของเราเป็นสมาธิแล้ว ทางไปของจิตมีอยู่ ๒ อย่าง

๑. จิตสงบ นิ่ง สว่าง รู้ ตื่น เบิกบาน แล้วก็สงบละเอียด ๆ จนกระทั่งร่างกายตัวตนหายไป อันนี้จิตสงบเป็นสมาธิในสายฌานสมาบัติ แต่ถึงแม้ว่าจะเป็นสมาธิในฌานสมาบัติ แต่เราก็จำเป็นจะต้องปฏิบัติซึ่งจิตจะปฏิวัติตัวไปเองโดยอัตโนมัติจะเป็นอย่างไรก็ตาม ทีนี้สมาธิอีกแบบหนึ่งบางทีเราอาจจะภาวนาพุทโธ พุทโธ ๒-๓ คำ จิตวูบลงไปนิดหนึ่ง ความรู้ความคิดผุดขึ้นมายังกับน้ำพุ ในลักษณะอย่างนี้ท่านเรียกว่า **ลักขณูปนิชฌาน** ในเมื่อเกิดมีสมาธิแล้ว เป็นสมาธิที่มีวิตก วิจาร วิตกก็คือความคิด วิจารก็คือสติรู้พร้อมอยู่ที่จิต ถ้าหากว่าจิตเกิดมีปีติ มีความสุข แล้วก็ไม่ได้วิ่งตามความคิดไป เพียงแต่กำหนดรู้จุดเกิดของความคิด ความคิดนั้นคืออะไรจิตไม่สนใจ ได้แต่รู้จิตอย่างเดียว อันนี้เรียกว่า **สมาธิวิปัสสนา** เป็นสมาธิที่เป็นไปตามแนวทางแห่งอริยมรรคอริยผล

ในเมื่อท่านทั้งหลายทำจิตให้สงบนิ่ง เป็นสมาธิแล้วพอภาวนา จิตสงบ นิ่ง สว่าง รู้ ตื่น เบิกบานขึ้นมา แต่กายยังปรากฏ จิตยังสัมพันธ์กับกาย ยังรู้สึกว่ากายมีอยู่ ในช่วงนี้ปีติและความสุขย่อมบังเกิดขึ้น

แต่ถ้าหากว่าจิตของเราส่งกระแสออกไปนอก จะเกิดมโนภาพคือนิมิต ในเมื่อจิตของท่านผู้ใดไปรู้เห็นนิมิตให้กำหนดรู้จิตอย่างเดียว อย่าไปเกิดความเอะใจ หรือไม่ต้องไปยึดมั่นในนิมิตนั้น ๆ เพียงแต่กำหนดรู้จิตของตนเอง เฉยอยู่เท่านั้น นิมิตนั้นจะนิ่งอยู่ตลอดเวลาไม่ไหวติงจนกระทั่งเกิดนิมิตติดตาเรียกว่า **อุคคหนิมิต** แต่ถ้าหากว่านิมิตนั้นมีอาการเปลี่ยนแปลงยักย้ายไปมา หรือบางทีอาจจะเห็นเนื้อหนังพังลงไปยังเหลือแต่กระดูก โครงกระดูกทรุดฮวบลงไปแหลกละเอียดหายจมลงไปผืนแผ่นดิน ในตอนนี้เรียกว่า **ปฏิภาคนิมิต** ปฏิภาคนิมิตนี้เป็นจิตก้าว ขึ้นสู่ภูมิแห่งวิปัสสนากรรมฐาน

ถ้าหากว่าจิตไปสำคัญมั่นหมายในความเปลี่ยนแปลงก็รู้ความไม่เที่ยงคืออนิจจัง เมื่อรู้อนิจจังก็รู้ทุกขังคือความทนอยู่ไม่ได้ของสิ่งนั้น ในเมื่อรู้อนิจจัง ทุกขัง เราก็รู้อนัตตาคือความไม่เป็นตัวของตัวของนิมิตหรือสิ่งรู้สิ่งนั้น เราก็ได้รู้ธรรม เห็นธรรม แต่ถ้าหากว่าจิตของเราไม่ไปอย่างนั้น พอสงบสว่าง ร่างกายยังปรากฏจิตวิ่งตามลมเข้ามา มาสงบ นิ่ง สว่าง อยู่ในท่ามกลางของร่างกาย ก็จะมองเห็นอวัยวะภายในกายนี้ทั่วหมดในขณะจิตเดียวครบอาการ ๓๒ แล้วจิตจะค่อยสงบละเอียด ๆ ไปสู่จุดที่เรียกว่าร่างกายหาย ยังเหลือแต่จิตดวงเดียว

ทีนี้ถ้าหากว่าจิตผ่านการสำรวจภายในคือร่างกายรู้อาการ ๓๒ เมื่อร่างกายคืออาการ ๓๒ หายไป ยังเหลือแต่จิตดวงเดียว นิ่ง สว่าง ไสว ถ้าจิตมีภูมิพอที่จะรู้ธรรมเห็นธรรม จิตจะย้อนมองมาดูกาย จะเห็นร่างกายขึ้นอืด เน่าเปื่อยผุพังสลายตัวไปจนไม่มีอะไรเหลือ เมื่อจิตถอนจากสมาธิมาแล้ว ก็จะบอกกับตัวเองว่า นี่แหละคือการตาย ตายแล้วก็ขึ้นอืด น้ำเหลืองไหล เนื้อหนังพังไปเป็นของปฏิกูลน่าเกลียดโสโครก เหลือแต่โครงกระดูก กระดูกก็แหลกละเอียดลงไป หายจมลงไปในผืนแผ่นดินไหนเล่าสัตว์บุคคลตัวตนเราเขามีที่ไหน มันมีแต่ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ ประชุมกันอยู่เท่านั้น ในเมื่อกายกับจิตยังสัมพันธ์กันอยู่ ก็ยังมีชีวิตอยู่ตลอดไป ถ้ากายกับจิตแยกจากกันเป็นคนละส่วน ส่วนกายก็เน่าเปื่อยผุพังไปตามธรรมชาติ ส่วนจิตก็ไปตามกฎของกรรม แล้วแต่กรรมจะหนุนส่งให้ไปเกิดที่ไหน อันนี้ทางหนึ่งที่จิตจะเป็นไป

อีกทางหนึ่ง ถ้าจิตไม่เป็นไปตามแนวทางทั้ง ๒ ทางที่กล่าวมา พอจิตสงบแล้ว จิตก็กำหนดรู้อยู่ที่จิตเพียงอย่างเดียว ในเมื่อจิตรู้อยู่ที่จิต ตอนนิ่ง ๆ จะรู้เห็นว่าจิตนิ่ง ๆ ไม่มีอะไรเกิดขึ้น แต่ถ้าหากว่าจิตของเรามีกำลังพอที่จะเกิดภูมิความรู้ มันจะมีปรากฏการณ์วับแวบ ๆ อยู่ในจิต บางทีก็เป็นความคิดที่ละเอียด บางทีก็เป็นเหมือนเมฆหมอกไหลผ่านไป บางทีก็นิ่ง ๆ อยู่ว่าง ๆ ซึ่งแล้วแต่จิตมันจะเป็นไปเองโดยอัตโนมัติ

ทีนี้จิตไปรู้สิ่งที่เกิดดับอยู่ภายในจิต เรียกว่าจิตกำหนดรู้ความเกิดดับ ความเกิดดับที่ปรากฏภายในจิตนั่นแหละเป็นสิ่งรู้ของจิต เป็นสิ่งระลึกของสติ เมื่อสมาธิและสติปัญญาแก่กล้าขึ้น จะกำหนดหมายรู้สิ่งที่เกิดดับว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ถ้าได้ความรู้ในทางธรรมะเป็นภาษาขึ้นมา ก็จะรู้ขึ้นมาว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดาแล้วก็ดับไปเป็นธรรมดา อันนี้คือกฎของธรรมชาติ จิตก็รู้แจ้งเห็นจริงขึ้นมาเอง

เอาละ วันนี้ขอกล่าวธรรมะพอเป็นแนวทางในการพิจารณาของบรรดาท่านทั้งหลาย ก่อนที่จะจากกัน ในฐานะที่ท่านเป็นครูบาอาจารย์สอนลูกศิษย์ การสอนสมาธิของลูกศิษย์ในห้องเรียนเป็นแนวทางที่ดีที่สุด ถ้าหากว่าท่านไม่ถือว่ามันเป็นของแปลกใหม่เกินไป เวลาท่านไปยืนหน้าห้องกำลังเตรียมจะสอนนักเรียน ท่านอาจจะกล่าวเตือนนักเรียนว่า นักเรียนทุกคนมองมาที่ตัวข้าพเจ้า ส่งจิตมารวมไว้ที่ตัวข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะถ่ายทอดพลังจิตและวิชาความรู้ให้ พวกเธอทั้งหลายจงน้อมรับพลังจิตและวิชาความรู้จากครูอย่างตรงไปตรงมา อย่าบิดพลิ้ว มีอะไรก็สอนไปแล้วเตือนไปเป็นระยะ ๆ ในทำนองนี้ ลูกศิษย์ของท่านจะได้สมาธิในห้องเรียนอย่างไม่รู้สึกตัว ขอฝากความคิดเห็นไว้เพียงแค่นี้

ในท้ายสุดนี้ ด้วยพระบารมีของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงดลบันดาลให้จิตใจของท่านทั้งหลายยึดมั่นในคุณพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ยึดมั่นในเจตนาแน่วแน่ที่จะละบาปความชั่ว ตามกฎของศีล ๕ แล้วก็ให้จิตของท่านสงบเป็นสมาธิ ได้อุบายวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง แม้จะปรารถนาสิ่งอื่นอันเป็นผลพลอยได้ ก็จงสำเร็จตามปณิธานความปรารถนาในที่ทุกสถานตลอดกาลทุกเมื่อ เทอญ....

“ผู้มีสมบัติพอประมาณในทางที่ชอบ จะมีความสุขที่แท้จริง”

พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺต มหาเถร

สติ

โดย **หลวงปู่ขาว อนาลโย**

วัดถ้ำกลองเพล ต.โนนทัน อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู

เมษายน ๒๕๑๑

การฟังธรรมก็เหมือนกับการประกอบทัพสัมภาระคือเตรียมเครื่องสัมภาระทั้งหลายเพื่อจะลงมือทำการทำงาน ครั้นเตรียมมาแล้ว เครื่องกลเครื่องไกอะไรก็ดีถ้าไม่ทำก็ขึ้นขี้สนิมเปล่า ๆ ฉันใดก็ดี การสดับตรับฟังโอวาทคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เช่นกัน พระพุทธเจ้าเป็นแต่ผู้บอกทางให้เท่านั้นแหละ พวกเราครั้นเชื่อต่อคำสอนของพระองค์แล้ว เป็นผู้ลงมือดำเนินการ เราเองจะทำด้วยตนเอง เพราะเหตุนั้นจะว่าโดยย่อ ๆ เท่านั้น อาตมาไม่มีคำพูดหลาย เพราะอยู่ป่าอยู่ดง จะว่าให้ฟังย่อ ๆ พอเป็นหลักดำเนินปฏิบัติของพวกเราทั้งหลาย

ศาสนาคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่อยู่ในตู้ ตั้งอยู่ในที่ต่าง ๆ หรือบนใบลานนั้นน่ะก็ดี อันนั้นเป็นเครื่องบอกทางที่จะดำเนินตาม ต้นธรรมแท้ ๆ ของพระศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่จำเพาะใคร จำเพาะเรา แก่นของธรรมแท้ ๆ อยู่ที่สติ ให้พากันหัดทำสติให้ดี ให้สำเหนียก ให้แก่กล้า สติทำเท่าไรไม่ผิด สตินี่ ทำให้มันมีกำลังดีแล้ว จิตมันจึงจะล่วง เพราะสติคุ้มครองจิต

ตัวสติก็คือจิตนั่นแหละ แต่ว่าลุ่มลึกกว่า ครั้นใจนึกขึ้นจึงเป็นตัวสติ ก็ใจนั่นแหละเป็นผู้นึกขึ้น เรียกว่าตัวสติ ถ้ารู้นึกขึ้นนั่นแหละสติตัวสติก็เป็นใจ อันเดียวกันนั่นแหละ

เพราะเหตุนั้นพวกเราควรอบรมสติ ครั้นทำสติให้มีแก่กล้า ทำให้มันดีแล้ว ไม่มีพลาด ทำก็ไม่พลาด พูดก็ไม่พลาด คิดก็ไม่พลาด ย่อมถูกไม่ผิด เพราะการทำเอาเอง

ธรรมแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์อยู่กับสติอันเดียว พระพุทธเจ้าว่าแล้วในพระโอวาทปาฏิโมกข์ไม่ใช่หรือ บรรดาสัตว์ทั้งหลายที่ท่องเที่ยวอยู่บนพื้นปถพี รอยเท้าสัตว์ทั้งหลายไปลงอยู่ในรอยเท้าช้างอันเดียว มีรอยเท้าช้างเป็นใหญ่กว่าเขาเสียหมด ฉันใดก็ดี ธรรมะคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นอยู่ที่สติ

กุศลและธรรมทั้งหลาย คุณงามความดีทั้งหลาย จะเกิดขึ้นเพราะบุคคลอยู่กับสติอย่างเดียว บุญกุศลเค้ามูลกุศลทั้งหลายมาสโมสรมารวมอยู่ในสติ สติเป็นใหญ่ เพราะเหตุนั้นพึงรู้อย่างนี้ว่าสติเป็นแก่นธรรม แก่นธรรมมีอยู่สำหรับทุกคน พุทโธมีอยู่ทุกคนทีเดียว พุทธะผู้ตรัสรู้ของจริงนั้น ผู้จะรู้เท่าความจริงทั้งหลายมีอยู่ทุกรูปทุกนามแต่ว่าเรามันหลง จิตของเราเปรียบอุปมาเด็กอ่อนแอทีเดียว เพราะเหตุนั้นแหละ สติเปรียบเหมือนพี่เลี้ยงก็เจ้าของของจิตนั่นแหละ เมื่อมันนึกขึ้นก็แม่น (= คือ) สตินี่แหละ

สตินั่นอบรมจิต ครั้นอบรมจนจิตรู้เท่าตามความเป็นจริงแล้ว มันจึงหายความหลงพบความสว่าง ความหลงนั้นก็คือไม่มีสติ ครั้นมีสติคุ้มครองหัดไปจนมันแน่วแน่แล้ว ให้มันแม่นยำให้มันสำเหนียกแล้ว มันก็จะรู้แจ้งทุกสิ่งทุกอย่าง

สติเป็นเครื่องตี คือตีสนิมของจิต ดวงจิตมีความหลงเรียกว่าอวิชชาจิตนั่นแหละมันหลง ความหลงคืออวิชชา ขี้สนิมมันก็อยู่กับอวิชชา คือที่มันหลงนั้นขี้สนิมโอบมัน แต่ก่อนจิตผ่องใส พระพุทธเจ้าจึงว่า จิตเดิมธรรมชาติเลื่อมประภัสสร แต่อาศัยอาคันตุกะกิเลส คือ รูป เสียง กลิ่น

รส เครื่องสัมผัสทั้งหลายเข้ามาสัมผัสแล้ว มันจึงหลงไปตาม จึงเป็นเหตุให้จิตนั้นเศร้าหมองขุ่นมัวจึงไม่รู้เท่าตามความเป็นจริงไป

ปัจจัยของอวิชชาความโง่เหมือนกันกับเหล็ก เหล็กนั้นมันก็ดี ๆ อยู่นั่นแหละแต่สนิมก็เกิดขึ้นในเหล็กนั่นเอง เมื่อเขาตีสนิมออกแล้วจึงเป็นดาบคม ขัดเกลาแล้วจึงเป็นดาบคมใช้การได้ เมื่อไม่ตีมันก็อยู่อย่างนั้น จนขี้สนิมกินมากก็ใช้การไม่ได้ จิตของเราก็ดี อาศัยสติเป็นผู้ขัดผู้เกลา อาศัยสติเป็นผู้คุ้มครอง เชื่อสติเชื่อมั่น

อันที่จริงอาคันตุกะกิเลสก็ไม่เป็นปัญหาที่รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสภายนอกไม่เป็นปัญหา ข้อมูลรากเง่าของมันก็คือ กามาสวะ ภวาสวะ วิภวาสวะ อันนี้เป็นอนุสัยเป็นสนิมของมัน เป็นสนิมหุ้มห่อจิตให้มืดมนอนธการ เช่นนี้แหละ เมื่อเราหัดสติทำสติให้ดีแล้ว สู้มีกำลังแล้ว จิตมันก็จะรู้เท่าต่อความเป็นจริง ครั้นมีสติแล้ว สัมปชัญญะ ความรู้ตัวพร้อมก็เจริญ สัมปชัญญะก็ดวงปัญญานั่นแหละ ญาณก็ว่า ปัญญาก็ว่า ความรู้ตัวพร้อมกับสติทั้งสองอย่างนี้เป็นคู่กัน พอสติระลึกขึ้นแล้ว สัมปชัญญะก็รู้ว่าผิดหรือถูก รู้พร้อม ถูกก็รู้พร้อม ผิดก็รู้พร้อม

เมื่อเราอบรมสติดีแล้ว มันจะมีกำลังความสามารถ สามารถทุกสิ่งทุกอย่าง สามารถจะแทงตลอดได้ทุกสิ่งทุกอย่างแม้ว่าจะทำอันใดก็ดี คิดดูเถอะน่ะ เวลาไฟไหม้บ้านเขายังเกิดกำลัง สามารถหอบเอาของหนัก ๆ ออกจากไฟได้ หมดไฟไหม้แล้ว ไฟดับแล้ว สามสี่คนไปหามของนั้นก็ไม่ไหว จิตก็ปานนั้นแหละมีกำลังมาก เพราะเหตุนั้น เมื่อเราหัดดีแล้ว เหาะได้เหมือนพระโมคคัลลานันมุนีก็มี แล้วพวกเราสงสัยว่า เหาะก็คือท่านนั่งอยู่นี่แหละแล้วจิตท่านไปสวรรค์ไปนรกไปนั่น ๆ ตัวท่านนั่งอยู่ที่นี่ อันนั้นก็แม่น แต่ว่าไปได้จริง ๆ เหาะเอากายไปด้วย คิดดูเถอะ จะมัวกลัวอะไรกับตาย ให้พากันอบรมจิต

พวกเรานี้อะไร ๆ ก็ดีแล้ว สมบูรณ์บริบูรณ์ทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว พวกศรัทธาทั้งหลายก็นับว่าเป็นผู้สูงอยู่แล้ว ศรัทธาก็มีอยู่แล้ว ได้สดับตรับฟัง

แล้วก็มีอยู่แต่จะทำเอาเท่านั้น ให้พากันทำเอา มันจะไปไหนเสีย ธรรมทั้งหลายมันก็อยู่นี่แหละ แปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์นั้น เหล่านั้นเป็นเปลือกเป็นนอก แก่นมันก็คือสติ ให้ทำเอา สตินั่นแหละ ทำให้มีกำลัง เมื่อสติมีแล้วมันก็รักษาจิตของมัน มันไม่ให้ไปออกซ้ายออกขวา สติคอยขนาบเข้ามา ๆ สติแก่กล้า จิตย่อมทนไม่ได้ เมื่อทนไม่ได้มันก็สงบลง ครั้นสงบลงแล้วมันก็รู้ เดี๋ยวนี้มันไม่มีปัญญา มันก็ส่ายไปมา เพราะมันไปหลายทาง จึงไปหลายทางเพราะเป็นอาการของมัน มันไปตามแง่ของมัน คือเวทนามันเป็นแสงของจิต สัญญาก็เป็นแสงของจิต ความปรุง (= สังขาร) นั้นก็เป็นแสงของจิต วิญญาณ เครื่องรู้ทวารทั้งหกก็เป็นแสงของจิตออกไปทั้งนั้น ผู้รู้แท้ ๆ ถ้าจะสมมุติว่าตนก็แม่น เจ้าจิตนั้นแหละแม่น เจ้าสตินั้นเหละที่สมมุติว่าตน นอกจากนั้นเป็นอาการทั้งนั้น

รูป (กาย) อันนี้ก็เป็นแต่เพียงธาตุประชุมกัน ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟประชุมกันเท่านั้น เพราะฉะนั้นเมื่อจิตสงบลงไป เวทนาก็ดับแล้ว พอมันสงบลงไปแล้ว คนก็ไม่มี อะไรเล่ามันจะมาเจ็บมาทุกข์ อะไรเล่ามันจะมาจำ คนไม่มี มันก็สว่าง ๆ ขึ้น เมื่อจิตสงบลงมันก็สว่างโร่ขึ้นมา ว่าง ๆ ว่าง ๆ จิตสงบลงก็ว่าง ความจำหมายก็ไม่มี ความปรุงแต่งขึ้นอีกก็ไม่มี ที่จะรู้วิญญาณ รู้ไปตามทวารทั้งหกก็ไม่มี มันดับไปสิ้น เท่ากับว่าของไม่มีอยู่นี้แล้วของที่มีอยู่นี้เป็นของหนัก ครั้นใครยึดใครถือไว้ก็หนัก ไปถือขันธ์ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ ใครยึดไว้ผู้นั้นก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้ถือหาบอันหนัก พระพุทธเจ้าจึงว่า ขันธ์ห้าเป็นภาระอันหนักเน้อ

ขันธ์ห้าก็รวมทั้งรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ใครถืออันนี้ ใครถือไปเป็นทุกข์ เมื่อผู้วางภาระคือวางไม่ยึดถือว่าขันธ์ห้านี้เป็นตัวเป็นตนแล้ว ไม่ยึดถือแล้วได้ชื่อว่าเป็นผู้วางภาระ ก็มีความสุข จะนั่ง ยืน เดิน ก็มีความสุข ไม่ถือเอาภาระคือถือเอาขันธ์ห้านี้ เพราะรู้ตามความเป็นจริงของมันแล้ว ไม่ถือเอา ไม่ยึดเอา ได้ชื่อว่าเป็นผู้ขุดตัณหาขึ้นได้ทั้งราก เป็นผู้เที่ยงแล้ว เที่ยงว่าจะเข้าสู่ความสุขตามสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็น

ผู้เที่ยงแล้ว เมื่อจิตมันรวมแล้ว มันก็จะรู้ตามความเป็นจริง มันจะวางขันธ์นี้ เมื่อมันรวมนั่นแหละ ถ้าจิตรวมแล้วมันก็วาง วางแล้วก็มีแต่ว่าง ๆ แล้วค้นหาตัวก็ไม่มี เมื่อค้นหาตัวไม่มีแล้วก็อันนั้นแหละ

พอจิตสงบลงแล้ว ปัญญาก็เกิดขึ้นของมันเอง ครั้นจิตสงบถึงฐานถึงที่ ถึงอัปปนาแล้ว ปัญญาเกิดขึ้นเองนะแหละ ถึงตอนนั้น แม้จิตมันฟุ้งขึ้น ฟุ้งแล้วมันก็ไป มันไม่ยึดอันใด แม้แสงสว่างอันสว่างหมดทั้งโลกก็ตาม มันไม่ไปยึด มันสาวเข้าหาคนไหน คนอยู่ที่ไหนมันจึงมาอวดว่าถือตนถือตัว อยู่ไหนเล่า สาวเข้าไป ๆ อันนั้นหรือคน อันนี้หรือคน หาไม่มี ถ้าจิตรวมลงอย่างนั้น ก็ได้อาศัยสติควบคุมให้มันอยู่ ไม่ให้มันไป จิตรวมลงอย่างนั้นแจ่มใสทีเดียว ไม่ใช่นั่งง่วงนอน ง่วงนอนไม่ใช่นิสัยของสติ สตินั้นแจ่มใส แจ่มใสอย่างนี้แหละเรียกว่า สัมมาสติ เป็นสมาธิอันถูกต้อง อันนั้นแล้ว สติก็แม่น (= คือ) จิตนั่นแหละเป็นตัวแจ่ม จิตนั่นแหละเป็นตัวสมาธิ จิตนั่นแหละเป็นตัวปัญญา อันเดียวนั่นแหละ มันจะถึงอธิศีล อธิจิต อธิปัญญาได้ ต้องอาศัยสติควบคุมนั่นแหละ

ผู้ศรัทธาได้ยินได้ฟังแล้ว ให้พากันตั้งใจทำ มันไม่อยู่ที่อื่นหนา ไม่ต้องไปหาเอามาจากที่อื่นหนา อยู่จำเพาะใคร จำเพาะเรานี้นะ ไม่ต้องไปคว้าเอาที่ไหนดอก ทำเอานั่นแหละ นึกขึ้นก็พอ ปะกันโลด (= โดยเร็ว) เห็นกันโลด นึกขึ้นก็เห็นกันโลด แล้วก็คุมสติเข้าเอง มันจะรู้เอง ปัจจัตตังหรือสันทิฏฐิโก จะเห็นเอง อกาลิโก ไม่อ้างกาลเวลา จิตเราหายจากราคะแล้วจะรู้จำเพาะตนน่ะแหละ จิตเรายังมีราคะก็จะรู้ จิตมีโทสะก็จะรู้ จิตหายโทสะก็จะรู้ จิตมีโมหะ ความหลงงมงาย ก็จะรู้ จิตหายโมหะก็จะรู้ จิตซบเซาก็จะรู้ จิตฟุ้งซ่านก็จะรู้ รู้ได้แล้วก็จะได้ปลดเปลื้องแก้ไข ผู้ว่างจิตเบาบางแล้วก็จะเพิ่มความยินดีเพิ่มความศรัทธาขึ้น รีบเร่งความเพียรเข้าอีก เอาเท่านั้นแหละ พากันทำเอา ไม่อ้างที่อ้างฐานดอก อยู่ที่ไหนก็ทำได้ เวลาจิตมันสงบสติมันก็มีอยู่นั่นแหละ

อริยะอยู่ที่จิต

หลวงปู่บุดดา ถาวโร

วัดกลางชูศรีเจริญสุข ต.พักทัน อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี

แสดง ณ วัดเบญจมบพิตร กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๘

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

ลำดับนี้ นมัสการคุณพระรัตนตรัย ด้วยกายพระนาม วจีพระนาม มโนพระนาม โดยสัจจะเคารพแล้ว น้อมพระธรรม คำสอนพระผู้มีพระภาคเจ้ามาแสดง เพิ่มพูนปัญญาบารมีชาวพุทธทั้งหลาย เพื่อจะได้รู้ธรรมเห็นธรรม ธรรมมนุษย์ก็ดี ธรรมของเทวดาก็ดี ธรรมของพรหมก็ดี โลกุตตรธรรมก็ดี ให้เกิดมีขึ้นมาในจิตในใจของพี่น้องชาวพุทธทั้งหลาย มนุษยธรรมนั้นมีกายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ มโนกรรม ๓ สัมมาทิฏฐิ กุศลกรรมบท ๑๐ นี้ เราต้องเกิดเอาในปัจจุบัน สัมมาทิฏฐิ สัมมาอาชีวะ นี่เป็นธรรมของมนุษย์สมบัติ เทวธรรมสมบัติก็ต้องมีกายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ มโนกรรม ๓ เหมือนกัน มีสัมมาทิฏฐิ มีสัมมาอาชีวะ ชั้นเทวธรรม นี่ก็ยังเป็นโลกีย์อยู่ พรหมธรรมเขาได้รูปฌาน ๔ อรูปฌาน ๔ อภิญญาณ ๕ สมาบัติ ๘ ถ้าจิตเราเข้าถึงรูปฌาณ ๔ อรูปฌาน ๔ อภิญญาณ ๕ สมาบัติ ๘ รูปฌาน

กับอรูปฌาน รูปฌานให้ผล ๑๖ ขณะจิต อรูปฌานให้ ๔ เป็น ๒๐ เป็นกุศลทั้งนั้น แต่ยังเป็นโลกีย์อยู่

พระพุทธเจ้าสอนปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ก็สอนตั้งแต่มนุษยธรรม เทวธรรม พรหมธรรม โลกุตตรธรรม สอนตลอดกาล ถึงอริยมรรค ๔ อริยผล ๔ แต่วันแรกได้เพียงแค่อาทิกัลยาณังได้องค์เดียว บวชมาก่อนพระพุทธเจ้าท่านอีกพวกนี้ บวชมาแต่อดีตชาติ มาชาติปัจจุบันก็มาบวชก่อนพระพุทธเจ้า ๕ องค์นี้ พระพุทธเจ้าบวชทีหลัง เมื่อตรัสรู้แล้วจะแสดงเขายังจะไม่เชื่ออีก ไม่เชื่ออริยสัจ ว่ามันเกิดกับจิต เชื่อองค์เดียวก็ได้อัญญาโกณฑัญญะองค์เดียว อาทิกัลยาณังเกิดกับจิต คือทุกเขญาณัง มีญาณเห็นทุกข์ ญาณเห็นสมุทัย ญาณเห็นมรรคสัจ ญาณเห็นนิโรธ ได้ขั้นเดียว อริยมรรค ๑ อริยผล ๑ ตัดสังโยชน์ได้ ๓ นี่ศีล ๕ เป็นสมุทเฉทพระโสดา พระอัญญาโกณฑัญญะได้ก่อนเพื่อน เทศน์ไป ๕ วัน ได้โสดา ๕ องค์ เทศน์ไป ๆ ถึงอริยมรรคขั้นที่ ๔ จึงได้เป็นอรหันต์ ๕ องค์ขึ้นในโลก ถ้าเอาไว้แต่ภายใน มนุษยธรรม เทวธรรม พรหมธรรมไม่เห็น

พระพุทธเจ้าตรัสรู้วันแรก มีพระสงฆ์ภายใน ๕ องค์เหมือนกัน คือสัมมาองค์ ๘ มีอริยสัจ ๔ สัมมาตทังควิมุตติคุณ ๑๔ เกิดในสันดานของพระองค์ แล้วจึงได้รู้ว่าคุณพระธรรมนั้นมี ๕๖ คุณพระธรรม ๓๘ คุณ ๑๐๘ นี่พระองค์ได้เสร็จแล้ว ตรัสรู้ได้แล้ว จึงมาแสดงให้ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ฟัง ตลอดถึงสาวกหมู่ใหญ่ ถ้าศีลโลกีย์มันต้องสมาทานบ่อย ๆ ศีล ๕ ก็สมาทาน ศีล ๘ ก็ต้องสมาทาน ศีลอุโบสถก็สมาทาน ศีล ๑๐ สามเณรราหุลนะเป็นสมุทเฉทจึงได้เป็นเณรอรหันต์ก่อนเพื่อน ศีล ๕ สมุทเฉทก็พวกพระโสดานี้เอง ศีล ๘ สมุทเฉทก็อุบาสก อุบาสิกานี้เอง อริยะมรรค ๓ อริยผล ๓ ศีล ๘ สมุทเฉทนี้เอง ถ้าศีล ๑๐ สมุทเฉทละก็เป็นอรหันต์เหมือนเณรอรหันต์องค์แรก สามเณรราหุลนั่นแหละ

ที่นี้ว่าพอนานมา ๆ ปฐมสังคายนามาแล้ว มาสังคายนาครั้งที่ ๕ นี่ไม่มีพระอรหันต์หมู่ใหญ่จะจำได้ จึงได้จารึกใบลาน คัมภีร์ใบลานก็เกิดขึ้น

แล้วไปเอามาจากลังกา มาประเทศไทยบ้าง ประเทศพม่าบ้าง พระไตร-ปิฎกจึงมีแพร่หลายขึ้นทีหลัง แต่ก่อนนะ ตั้งแต่ปฐมสังคายนามา จำกันด้วยปากทั้งนั้นแหละ ถึงปัญจสังคายนานี้จึงจารึกขึ้น พระอรหันต์น้อยองค์ไม่มีจะพอทำสังคายนาได้ มาทุกวันนี้มีอยู่ยืนยันได้ก็มีลังกาทวีปกับประเทศไทย เพราะมีอุปัชฌาย์รวมกัน ประเทศลังกาอุปัชฌาย์ไม่มี มีแต่ลูกวัด มีแต่ภิกษุสามเณร มาขอประเทศไทยไป ดีว่าเป็นนิกายเดียวกัน อุปัชฌาย์เหมือนกัน เวลาจะเข้าบรรพชาเปขะ ภิกษุสามเณรก็ดีต้องถูกถามทั้งนั้นแหละว่า มนุสโสสิ ถามใคร ถามผู้จะบรรพชาเปขะ อุปสัมปันโนนั่นเอง ผู้จะบรรพชาเป็นสามเณร ศีล ๑๐ จะอุปสมบทเป็นภิกษุ ญัตติจตุถกรรม ให้ ๒๒๗ นะ จะต้องมาเป็นมนุษย์บริบูรณ์ สัมมาทิฏฐิกุศลกรรมบท ๑๐ นี้เอง เป็นมนุษย์สัมมาทิฏฐิ โดยปัจจุบัน เป็นนามธรรมโน้น ไอ้รูปธรรมนี้มันเป็นดิน น้ำ ไฟ ลม ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง มีดิน กะน้ำ ไฟ ลมประชุมกันอยู่ นามธรรมจึงมาอาศัยเกิดขึ้น มีเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณเข้าไปครอง ไปอาศัยอยู่

พระพุทธเจ้าทุกองค์ก็ต้องผ่านมานี่ก่อน พระปัจเจกพุทธเจ้าก็ต้องผ่านมารดาบิดามานี่ก่อน อุบาสกอุบาสิกาทั้งหลาย ก็ผ่านมานี่ก่อน พระอรหันต์ทั้งหลายต้องผ่านมานี่ก่อน ผ่าน ดิน น้ำ ไฟ ลม ผ่านมหาภูตรูป ๔ อุปาทายรูป ๒๔ ภาวรูป ๒ คือ อิตถีภาวรูปมาอาศัยรูปใหญ่ อิตถีภาวรูป ปุริสภาวรูปนี่อินทรีย์ก็ต้องผ่านอินทรีย์ ๖ นี้ก่อน อินทรีย์ ๒๒ ต้องผ่านจากอินทรีย์ ๑ ไปถึง ๒๒ มีอิตถินทรีย์มาอาศัยอยู่นี่ มีปุริสสินทรีย์มาอาศัยอยู่นี้อินทรีย์ ๒ เวลาบรรพชาอุปสมบทนะ ต้องเอาอินทรีย์เดียว เอาปุริสสินทรีย์ เอาปุริสภาวรูป อิตถีภาวรูปมันเข้าไปไม่ได้ ชาวเหนือเลยเข้าใจผิด เลยผู้หญิงภายนอกก็เลยเข้าในสีมาไม่ได้ น่าสมเพช เขาหวงหวงสีมา หวงในโบสถ์ ไม่ให้อุบาสิกาเข้าในโบสถ์ ไม่เหมือนภาคกลาง ภาคกลางนี่ปล่อยให้เข้าได้ ให้ห่างเพียง ๒ ศอกเท่านั้นก็พอแล้ว พระบวชนาค หรือพระสวดอุโบสถ พระเทศน์ในโบสถ์ เข้าไปได้ นี่มีมรรคผลเท่ากัน หญิงก็เป็นมีมรรคผลเท่ากัน มีมรรค ๔ ผล ๔ เหมือนกัน ชายก็มี

มรรคผล มรรค ๔ ผล ๔ เหมือนกัน

ธรรมคำสอนพระพุทธเจ้าได้เหมือนกัน แต่ทำไมลัทธิระเบียบในประเทศหนึ่ง ๆ ไม่เหมือนกัน ๆ เพราะว่ามันถือมนุษย์ธรรมไม่เรียบร้อย มันถือว่าสัมมาทิฏฐินี่อยู่อื่นอยู่ไกล มันอยู่ที่จิตของมนุษย์นี่เอง ถือว่าเป็นมนุษยธรรม สัมมาทิฏฐิเกิดขึ้นที่จิต สัมมาอาชีวะเกิดที่จิต เทวธรรมเกิดที่จิต เกิดเป็นเทวดา เทวดาภายในอยู่ที่จิต เทวดาภายนอกอยู่กับตัวหนังสืออยู่ตามต้นไม้ ภูเขา เขาก็อ้างกันไปอย่างนั้น เราจะเชื่อหรือไม่เชื่อ เราต้องเชื่อตัวในก่อน สัมมาทิฏฐิอยู่ตัวใน สัมมาทิฏฐิเทวดา สัมมาทิฏฐิพรหมธรรมอยู่ภายในทั้งนั้น สัมมาทิฏฐิโสดาก็อยู่กับจิต สกิทาคาก็อยู่กับจิต อนาคาก็อยู่กับจิต อรหัตมรรคอรหัตผลเกิดกับจิต อริยสัจก็เกิดกับจิต ไม่ได้เกิดกับใบลาน ไม่ได้เกิดกับใบไม้ ไม่ได้เกิดกับกระดาษหรอก พระธุดงค์บ้า ๆ บอ ๆ ก็ไปโน่น ไปหาตามต้นไม้ ภูเขา ไปหาตามถ้ำตามเหว จะได้อะไร มันลืมกายเดียว จิตเดียว พวกตำรวจ ทหาร เขาก็ทำอยู่ทุกวัน แม่ทัพแม่กองเขาก็บอกว่า กายตรง ยืนหมด ๓ กองพล เป็นกองทัพ ๑ กายนิโรธก็ยืนดูปัจจุบันนี่ กายเดียวไม่ดุกดิก จิตเดียวก็นึกอยู่แต่ทำท่าหัดทหารกับเดินท่าองค์กร ตำรวจทหารหัดองค์กร เขาสอนทุกปี ๆ มันไม่จำกัน กระทรวงกลาโหมเขาก็สอนถูก กระทรวงมหาดไทยก็สอนถูก ให้หัดตรงซะก่อน

พระพุทธศาสนาก็สอนศีล ๕ สมุทเฉทเสียก่อนจะได้เป็นโสดา ศีล ๘ สมุทเฉทถึงเป็นอนาคา ศีล ๑๐ สมุทเฉทเป็นอรหันต์ นี่ศีลโลกุตตระมีเท่านั้นแหละ แต่ศีลปกครองหมู่คณะนั่นตั้ง ๒๒๗ พระเจ้าแม่น้ำเอา ๓๑๑ เป็นอย่างนี้ ไปเรียนอ้อมค้อมอยู่อย่างนั้น มันไม่ได้หรอก ต้องเข้าหาศีล ๕ ปัจจุบัน ศีล ๘ ปัจจุบัน ศีล ๑๐ ปัจจุบัน ศีลอุโบสถปัจจุบัน เป็นศีลโลกุตตระทั้งนั้นแหละเข้าปัจจุบันนะ กายเป็นนิโรธ ศีลก็เป็นนิโรธไปด้วย สมาธิเป็นนิโรธไปด้วย ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ก็รับนิโรธได้ทุกคนนั่นแหละ พระโสดาเขาก็รับได้ สกิทาคาเขาก็รับได้ อนาคาเขาก็รับได้ อรหันต์ก็รับได้ อริยมรรค ๔ อริยผล ๔ ถ้าไม่ดูปัจจุบัน มันไม่เห็นหรอก ไปดูแต่

กระดาษใบลานเท่านั้น ตั้งร้อยปี พันปี แปดหมื่นปี มันก็ไม่จบ พระพุทธเจ้าแต่ก่อนเทศน์แปดหมื่นปี บางองค์นะ ประชุมสงฆ์ ๒ ครั้งบ้าง ๓ ครั้งบ้าง แต่องค์ปัจจุบันเทศน์ ๔๕ พรรษาจบเร็ว ประชุมสงฆ์ครั้งเดียว มาฆบูชานะนั่นหละท่านเอหิภิกขุไว้ อุปสัมปทา ไม่มีใครเชื้อเชิญก็มาประชุมเฝ้าพระองค์เอง พระองค์ก็แสดงโอวาทปาติโมกข์ มาฆบูชาก็ตรงกับเดือน ๓

เดี๋ยวนี้ เขาเลื่อนไป ปีนี้เดือน ๘ สอง ๘ เขาเลื่อนมา วิสาขบูชาเขาเลื่อนไปเดือน ๗ กลางเดือนโน่น เขาเลื่อนตามศุกลปักษ์ กาฬปักษ์ เขาเลื่อนตามปักษ์ เราอยู่ที่นี่ กายเรานี้ถ้าเรากำหนด วันหนึ่งมันทำอะไรบ้าง เดินบ้าง ยืนบ้าง นั่งบ้าง นอนบ้าง อาบน้ำ ห่มผ้า ดื่มอาหาร ถ่ายมูตรถ่ายคูถ เอาอย่างท่านบ้าง ถ้าไม่หลงไม่ลืม ก็รู้ว่ากายนิโรธมี เดินที่ไหนเป็นนิโรธที่นั่น กายนะ ยืนที่ไหนเป็นนิโรธที่นั่น อาบน้ำ ห่มผ้า ดื่มอาหารถ่ายมูตรถ่ายคูถ ขี้ก็เป็นนิโรธ เยี่ยวก็เป็นนิโรธ พอมันอยู่กับปัจจุบัน เมื่อกายเป็นนิโรธ จิตก็ต้องเป็นนิโรธด้วย นิโรธอย่างพระโสดาก็ได้ นิโรธอย่างพระสกิทาคาก็ได้ นิโรธอย่างพระอนาคาก็ได้ ถ้านิโรธอย่างอริยมรรค ๔ อริยผล ๔ ก็หมดอวิชชาสวะ อวิชชาสังโยชน์ อวิชชานุสัยไม่มี เมื่อไม่มีแล้วมันจะมีอะไร ก็มีแต่ธรรมะเท่านั้นเอง ไอ้สัตวะไม่มีมาเกิดแล้ว กามสัจมันเกิดไม่ได้แล้ว รูปสัจก็เกิดไม่ได้ อรูปสัจเกิดไม่ได้ สัตว์ต้องเกิดตาย ส่วนทุกขสัจเกิดดับ มัคคสัจก็เกิดดับ นิโรธสัจไม่เกิดไม่ดับ มันอยู่นี่ ที่จิตนี่เอง จิตเดียวนี่เองรองรับได้ ทุกข์เกิดที่จิต สมุทัยเกิดที่จิต มัคคสัจเกิดที่จิต นิโรธก็เกิดที่จิตนี้เอง นิโรธนะไม่เกิดไม่ดับ มันเหนือ ๆ นามรูปเหนือขันธ์ ๕ เหนือขันธ์ ๔ เหนือขันธ์ ๑

ถ้าหากว่าอวิชชาสวะดับแล้ว อวิชชานุสัยดับแล้วนะ กิเลสดับหมดแล้ว มันเหลือแต่นิโรธ ตานิโรธ หูนิโรธ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะธรรมารมณ์เป็นนิโรธ กายนิโรธ จิตนิโรธ ธรรมทินนา แสดงเก่ง ภิกขุณีองค์นี้แสดงทางสักกายนิโรธ จิตนิโรธ ส่วนอุบาสกมีอริยะ ๓ อริยผล ๓ ไปฟังธรรมของธรรมทินนา อริยะมรรค ๔ อริยผล ๔ ฟังไม่ออก แนะนำให้

ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ๆ ก็รับรองว่าธรรมทินนาแสดงถูกแล้วนะ มนุษยธรรมสัมมาทิฏฐิปัจจุบัน เทวธรรมสัมมาทิฏฐิปัจจุบัน พรหมธรรมสัมมาทิฏฐิปัจจุบัน โลกุตตรธรรมสัมมาทิฏฐิปัจจุบันของพระโสดา สกิทาคา ของอนาคามีอรหันต์ก็มีปัจจุบัน อริยมรรค ๔ ปัจจุบัน อริยผล ๔ ปัจจุบัน นิโรธปัจจุบันของพระเสขะ พระอเสขะเหมือนกัน ดับได้ นิโรธมันดับทุกข์ได้ ทุกข์เกิดไม่มี ทุกข์ตายไม่มี นั่นแหละถูกแล้ว แม้แต่ตถาคตก็แสดงอย่างนั้นแหละ ธรรมทินนาก็แสดงถูกแล้ว แสดงองค์เดียวก็เลี้ยงภิกขุณีได้ ๕๐๐ จะเอายังไงหละ อุบาสกนั่นนะ แต่ก่อนเป็นอุปัฏฐากของนางธรรมทินนา ได้อนาคาก่อนธรรมทินนา ๆ ออกบวชทีหลัง ได้อริยมรรค อริยผลก่อน จึงมาแสดงกรุงราชคฤห์

ชาวกรุงราชคฤห์จึงได้บูชาธรรมทินนา ได้เลี้ยงภิกขุณีไว้ ๕๐๐ แสดงองค์เดียว ภิกขุณีแต่ก่อนไปอยู่ป่าลำบาก มหากษัตริย์เขาขอร้องพระพุทธเจ้าขอพรพระพุทธเจ้า ขออาราธนาภิกขุณี สามเณรี สิขมานา อุบาสิกาเข้าในบ้านในเมือง สร้างไว้กรุงราชคฤห์นะ สร้างวัดให้แล้ว สร้างกำแพงในวัดให้อีก นั่นภิกขุณีมีอำนาจอย่างนั้น มหากษัตริย์เขาหวง เขาไม่ให้ไปธุดงค์เกะกะหรอก เขาไม่ให้ไปอยู่ป่าเกะกะหรอก ถึงมาปัจจุบันนี้เขาเอาไว้เป็นนางพยาบาลบ้าง เอาไว้ในวัง เอาไว้โรงพยาบาล เป็นตำรวจเขาก็ให้อยู่ในป้อม เป็นทหารเขาก็ให้เป็นสื่อสาร เขาไม่ให้แบกปืน ไปลากกระบี่ใหญ่หรอก เขาไม่ให้ไปยืนยามอย่างทหารชาย ตำรวจชายหรอก เขาให้ใช้เป็นสื่อสารได้ ถือกระเป๋า ๆ นั่นนะเอาใส่ปืนเล็กได้ ถือปืนเล็กได้ ทหารหญิงตำรวจหญิงนะ เขาใช้อย่างนั้น เขาใช้ให้ถูกต้องตามระเบียบ เดี๋ยวนี้มันจะชวนเอาอุบาสิกาไปธุดงค์นะ ไปเป็นบาปเป็นกรรมเปล่า ๆ ธุดงควัตรมันธุดงค์อยู่ในกายนี่ ในผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ในดิน น้ำ ไฟ ลม ในนี่ดิน น้ำ ไฟ ลม ภายนอกมันก็มี ดิน น้ำ ไฟ ลม ภายในก็มี อย่างตัวอย่างแสดงกาย เวทนา จิต ธรรม มีทั้งภายใน ภายนอก

พระองค์แสดงไว้ในพระไตรปิฎก ถ้ารู้ว่ากายภายนอก กายภายใน

เวทนาภายนอก เวทนาภายใน เกิดดับ ไม่ใช่เกิดตาย จิตภายใน จิตภายนอก เกิดดับ ไม่ใช่เกิดตาย ธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ธรรมภายนอกเกิดดับ ธรรมภายในเกิดดับ ไม่ใช่เกิดตาย นี่รู้อย่างนี้ รู้ตามปัจจุบัน รู้ตามธรรมชาติ เรานั่งอยู่นี้ก็รู้ได้ อดีตมันเป็นอย่างนี้ ปัจจุบันเป็นอย่างนี้ ไปอนาคตก็เป็นอย่างนี้แหละ ไม่มีใครหลง ไม่มีใครเกิด ใครตาย พ้นทุกข์ ถ้าใครได้ศีล ๕ สมุทเฉท ศีล ๘ สมุทเฉท ศีล ๑๐ สมุทเฉท ก็สิ้นอาสวไปหมดแล้ว ศีลมันต้องสมาทาน ศีลปกติ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจปกติเป็นศีล ๕ ก็ได้ ศีล ๘ ก็ได้ ศีล ๑๐ ก็ได้ ศีลอุโบสถก็ได้ ศีล ๒๒๗ ก็ได้ ศีล ๓๑๑ ของพระเจ้าแม่น้าก็ได้ ศีลของพุทธอาณา รักษาหมู่คณะ แต่ศีลจะตรัสรู้นะ ศีล ๕ สมุเฉทตรัสรู้ได้ ศีล ๘ สมุทเฉทตรัสรู้ได้ ศีล ๑๐ สมุทเฉทตรัสรู้ได้

เพราะฉะนั้นภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ไปศีลสมุทเฉทด้วยกัน ศีลโลกุตตระด้วยกัน ตรงไปตรงมาก็เรียกว่าพ้นเกิดตายเป็นศาสนาได้ พระพุทธศาสนาไม่ตาย ธรรมศาสนาไม่ตาย สังฆศาสนาไม่ตาย ตายแล้วมันของสัตวโลกต่างหากหละ กามสัจต้องเกิดตาย รูปสัจต้องเกิดตาย อรูปสัจต้องเกิดตาย ตรัสแล้วไม่มีใครตายหรอก รูปธรรมก็ไม่ตาย นามธรรมก็ไม่ตาย แต่ว่ารูปนี่ต้องเปลี่ยนแปลง รูปดิน น้ำก็เปลี่ยนแปลง รูปไฟ ลมก็เปลี่ยนแปลง แต่นามธรรม นิโรธไม่เปลี่ยนแปลงกับใคร ยืนตัวไปตลอดตั้งแต่พระโสดา ถึงพระอรหัตมรรค อรหัตผล ตลอดถึงปาวสาน โลกุตรธรรมนะรับรองเหมือนกัน กายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ มโนกรรม ๓ เป็นสัมมาทิฏฐิ จิตมนุษยธรรมก็มีสัมมาทิฏฐิ เทวธรรมก็มีสัมมทิฏฐิ สัมมาอาชีวะ พรหมธรรมก็มีสัมมาทิฏฐิ สัมมาอาชีวะ แต่ว่ายังหย่อนกว่า สัมมาทิฏฐิ สัมมาอาชีวะของพระโสดา สัมมาอาชีวะของพระสกิทาคา สัมมาอาชีวะของพระอนาคา สัมมาอาชีวะของพระอรหันต์นะ สวดอยู่ทุกวัน พระสงฆ์ไทยนะ เคารพอยู่ทุกวัน สิกขาสาชีวะ สมาปัญญา สิกขาสาชีวะ ทิ้งไม่ได้ โลกีย์ก็ใช้ โลกุตตรธรรมก็ใช้ อรหัตมรรคก็ใช้ อรหัตผลก็ใช้

พระพุทธเจ้าทุกองค์เป็นผู้ไม่ตาย อดีตล่วงแล้วก็ไม่ตาย ปัจจุบันก็ไม่ตาย อนาคตก็ไม่ตาย องค์นี้เทศน์เร็ว ๔๕ ปี ไว้ศาสนา ๕,๐๐๐ ปี องค์ข้างหน้าจะมาเทศน์ต่อไปอีก ๘๐,๐๐๐ ปี เราจะไปฟังข้างหน้าก็ได้ ถ้าเราฟังปัจจุบันเรารู้แล้ว อดีตเราก็รู้ได้ มีญาณอดีตส่องไปถึงพระพุทธเจ้าในอดีต มีญาณ อนาคตพระพุทธเจ้ามีข้างหน้าอีก ๙ องค์ รู้ได้หมด มีเท่ากัน มีอริยสัจเท่ากัน อริยมรรค ๔ อริยผล ๔ เท่ากันหมด ภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา พระพุทธเจ้าไม่ขาดสาย พระปัจเจกพุทธเจ้าไม่ขาดสาย สาวกพระพุทธเจ้าก็ไม่ขาดสาย อุบาสก อุบาสิกา ได้ทุกวัน ได้โสดา ได้สกิทาคา ได้อนาคา ได้พระอรหันต์ได้ทุกวัน ได้ทุกลมหายใจเข้าออก หายใจเข้าเป็นนิโรธ หายใจออกเป็นนิโรธ ทั้งภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา หากว่าศีลธรรมประจำอยู่ สัมมาทิฏฐิเป็นธรรม สัมมาอาชีวะเป็นธรรม ถ้าทุก ๆ ประเทศมันมีศีลธรรมเท่านั้นแหละ ประจำทุกลมหายใจเข้าออก ประจำชีวิตนะ ธรรมะอันนั้น สัมมาทิฏฐิ สัมมาอาชีวะ ไม่รู้จักตายหรอก มันทรงได้ ทรงไว้ซึ่งความไม่ตาย ตั้งแต่มนุษยธรรม เทวธรรม พรหมธรรม มันตายไม่เป็นหรอก โลกุตรก็ไม่ตาย ถ้าใครเข้าถึงความไม่ต้องตายแล้วผู้นั้นพ้นทุกข์ เกิดเป็นทุกข์ตายเป็นทุกข์ ไม่ต้องเกิดไม่ต้องตาย แต่ว่าจิตธรรมนิโรธนั้นมีอยู่ทุกลมหายใจเข้าออก ขี้เยี่ยวมันก็ไม่หาย เดินยืนนั่งนอน อาบน้ำห่มผ้า กินดื่มอาหาร ถ่ายมูตรถ่ายคูถ นิโรธธรรมมีอยู่ หลับอยู่มันก็มี ตื่นอยู่มันก็มี บวชก็ได้ ไม่บวชก็ได้ มีนิโรธตั้งแต่พระโสดา สกิทาคา อนาคาขึ้นไปถึงพระอรหันต์แล้วจะยากอะไร ตายหรือไม่ตายมันมีประมาณอะไร บวชหรือไม่บวช ไม่มีประมาณอะไร

เขมานันทสูตรท่านอยู่ในกรุงราชคฤห์นะ ฟังธรรมได้พระโสดาแล้ว พระอานนท์ก็ได้โสดา อนาถบิณฑิกะก็ได้พระโสดา เขาก็อยู่บ้านอยู่เมือง เลี้ยงลูกเลี้ยงหลานได้ ที่นี้ธรรมทินนาฟังทีหลัง พอได้อริยมรรค ๔ อริยผล ๔ แล้ว พระพุทธเจ้าถามพระมหากษัตริย์ว่า พระเจ้าพิมพิสารจะให้เขมา-นันทสูตรนิพพาน หรือจะให้อยู่ ให้อยู่ ไม่ให้นิพพานหรอก ให้อยู่ก็ต้องไปอยู่กับภิกขุณีโน่น เลยไปอยู่ พระพุทธเจ้าต้องเป็นพยานให้ เป็นพยาน

ประชุมสงฆ์ ๒ ฝ่าย บวชธรรมทินนา เอ้ บวชฆราวาส อริยมรรค ๔ อริยผล ๔ บวชอะไรรึ บวชเป็นภิกขุณี เข้าหมู่อรหันต์ได้ อย่างสามเณรราหุลนี่ แต่ก่อนนั่งอาสนะร่วมสงฆ์ไม่ได้ อายุพอ ๒๑ ปีแล้ว พระพุทธเจ้ารับสั่งสารีบุตรเรียกเณรมาญัตติจตุตถกรรมอุปสมบท จะได้ทำสังฆกรรมกับพระสงฆ์ได้ นี่พระอรหันต์ท่านมีระเบียบอย่างนั้น ถึงพระโสดา ถึงสกิทาคาไม่บังคับ ถึงอรหัตมรรค อรหัตผลแล้ว เณรก็ต้องเรียกเข้าหมู่ อุบาสิกาก็บวชในภิกษุณีสงฆ์ อุปัชฌาย์นะพระพุทธเจ้าเป็นประธาน เป็นพยานให้ มาบัดนี้อุปัชฌาย์ภิกขุณีไม่มี มีแต่ผู้ชายจึงบวชไม่ได้ ขาดพระสงฆ์หมู่ใหญ่ ทำไม่ได้ไม่มีภิกขุณี ทำไม่ได้มีอยู่องค์เดียว เดี๋ยวขโมยเขาเอาไปซะ ขโมยภิกขุณีไปบิณฑบาตแล้ว ขี่ม้าไปอุ้มเอา วัดวรจักรนั่น นี่มันทำไม่ได้ หมู่คณะไม่ช่วย มันทำไม่ได้หรอก บ้านเมืองต้องช่วย

แต่ก่อนพระอรหันต์ ๕๐๐ ปฐมสังคายนานะ มหากษัตริย์ต้องไปช่วยอุปัฏฐากถึง ๓ เดือน ถึงจะจบได้ เพราะอาณาจักรกับพุทธจักรต้องช่วยกัน สัมมาทิฏฐิช่วยกันได้ สัมมาอาชีวะช่วยกันได้ แล้วปกครองง่าย ถ้ามีสัมมาทิฏฐิ มีสัมมาอาชีวะ บ้านเมืองทุกประเทศ โจรผู้ร้ายไม่มี รบกันไม่มี ลังกากับไทยนี้พอพูดกันได้ เพราะอุปัชฌาย์เดียวกัน ประเทศอื่นเขาไม่ให้มีภิกษุสามเณรไปเดินบิณฑบาตประเทศเขา ประเทศอินเดียพระพุทธเจ้าสอนไว้ ๑๖ พระนคร ดีจัง หมดพระอรหันต์หมู่ใหญ่แล้ว เลยไม่มีพระภิกษุพื้นเมือง ภิกษุต่างประเทศไปอยู่ เขาก็ไม่นับถือเท่าไร เพราะพื้นเมืองมันไม่มี พม่าอวดดีจะไปเป็นอุปัชฌาย์อินเดีย พวกศาสนาอื่นเขาจับอุปัชฌาย์ฆ่าเสีย ศาสนาอื่นเขาฆ่าสัตว์ได้ ศาสนาพุทธฆ่าสัตว์ไม่ได้เป็นอันขาด นี่ฆ่าสัตว์ได้มันก็ฆ่ามนุษย์ได้ซิ เพราะฉะนั้นถ้าไม่มีศีลธรรมมันปกครองยาก ไม่ว่าอาณาจักรไหน ไม่ว่ากาลใด อดีตก็ดี อนาคตก็ดี ปัจจุบันนี้ก็ดี เพราะขาดศีลธรรมอย่างเดียวเท่านั้นเอง ขาดศีล ๕ นี่แหละ ขาดเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ขาดเบญจศีลเบญจธรรมนี้แล้ว ปกครองยากจะตายออก

ตำรวจทหารไปปกครองก็ไม่ได้ ตำรวจก็ไม่มีศีลธรรม ทหารไม่มี

ศีลธรรม ก็ยังแต่ลังกากับประเทศไทยนี่เองพอพูดกันได้ นอกจากนั้นเขาไม่เอาเรื่อง เขาเอาแต่การเมือง การเมืองกฎหมายนั้นมันห้ามไม่ได้หรอก ห้ามลูกปืนไม่ได้ ห้ามลูกระเบิดก็ไม่ได้ ศีลธรรมห้ามได้ ห้ามได้ทุกคนเลย ให้มีศีลธรรมทั่วกันทุกประเทศ ก็สบาย นอนก็ได้หลับ แต่ก่อนนะ มีโสดาเต็มบ้านเต็มเมือง กรุงราชคฤห์สกิทาคาเต็มบ้านเต็มเมือง อนาคาอยู่ในศากยราช อยู่ในวังหลวงก็ได้ พระเจ้าพิมพิสารก็เป็นโสดา แต่ว่าลูกชายเอาไปขังจนตาย ก็ไม่ถือโกรธใคร พระโสดาไม่พยาบาทใคร ไม่มีกามฉันท์นิวรณ์ไม่มา พยาบาทนิวรณ์ไม่มา ถีนมิทธะไม่มา อุทธัจจะกุกกุจจะวิจิกิจฉาไม่มา เพราะท่านตัดตั้งแต่สังโยชน์ ๓ วิจิกิจฉา สีลัพพัตตปรามาส มิจฉานิสัย วิจิกิจฉานิสัย อริยมรรค ๓ อริยผล ๓ โสดา สกิทาคา อนาคาตัดสังโยชน์ได้ ๕ อนุสัยได้ ๒ เท่ากัน อรหัตมรรค อรหัตผลนี่ต้องตัดสังโยชน์อีก ๕ อนุสัยอีก ๕ ถึงจะหมด ความเกิด ความตาย มีแต่นิโรธธรรมอย่างเดียว

ถ้าหากว่าเราถืออย่างนี้ เราเรียกว่าถือพุทธศาสนาโดยตรง โดยการปฏิบัติบูชา เมื่อคราวปัจฉิมสาวก พระอานนท์นั่น พระองค์มีอาพาธมากแล้ว อย่าเข้าไปเลย พระองค์บอกว่า อานนท์ปล่อยให้เข้ามาเถอะ เข้าไปฟังท่านแสดงธรรม ท่านบรรลุพระโสดาแล้ว จะลุกไปเป็นอุปัชฌาย์ไปไม่ไหวกายอาพาธเต็มที อานนท์ไปเป็นอุปัชฌาย์แทนที พระอานนท์นี่เป็นอุปัชฌาย์ เณรก็ได้พระอรหันต์ เป็นอุปัชฌาย์พระก็เป็นอรหันต์ พระโสดานะเขาได้อรหันต์ เป็นเณรเขาก็ได้ บวชปัจฉิมโอวาทเขาก็ได้อรหันต์ แต่อุปัชฌาย์ก็ยังเป็นโสดาอยู่นั่นเอง พระอานนท์นะ ใกล้วันสังคายนานะ เดินก็แล้ว ยืนก็แล้ว นั่งก็แล้ว เอ้ ทำไมเป็นพระโสดาแล้วสังโยชน์ ๗ นี่มันยังไม่ระงับให้ มันจะสว่างแล้ว จะทันหรือไม่ทัน จะได้หรือไม่ได้ พอวางความปัจจุบันเข้าปั๊บเดียว พอเอนลงไม่ทันได้นอน ไม่ทันได้หลับ หัวไม่ทันถึงหมอนเลย อ้อ สังโยชน์ ๗ ขาดนี่มันขาดอย่างนี้เอง ประสบการณ์เอาเอง

ที่นี้พระอรหันต์เข้าอาสนะหมดแล้ว อาสนะเปล่าของใคร ของพระ

อานนท์ ๆ ไปไหน ไปทำความเพียรจนสว่างแต่คืนนี้เดี๋ยวโผล่ขึ้นมาอาสนะนั่นเอง มาทางไหนหละ มาทางปฐวีกสิณ มาทางดินไม่ได้มาทางบน ๆ จะข้ามอาสนะสงฆ์หมู่ใหญ่นั่งอยู่อาสนะแล้ว ต้องมาทางต่ำ โผล่ขึ้นอาสนะ พระอรหันต์จึงเชื่อว่า อ้อ มีอรหัตคุณแล้ว ทำสังคายนาได้ ท่านก็สวดบาลี ให้พระอุบาลีแสดงวินัยปิฎกก่อน พระอานนท์ก็แสดงสุตตันตปิฎก อภิธรรมปิฎก ๒ ปิฎก เป็นคลังพระสัทธรรม วินัยปิฎกก็ออกได้

อัสมิมานะ นัสสะ วินะโย เอกัง เว นะวังสุขัง อยู่ในพระวินัยปิฎกนะ นำอัสมิมานะของอนาคาออกได้ อัสมิมานะออกได้แล้วก็เป็นพระอรหันต์เท่านั้นเอง ถ้าหากว่าพระสุตตันตปิฎกนำออกได้ พระอภิธรรมก็นำออกได้ จิต เจตสิก รูป นิพพาน ไม่มีสัตว์ ไม่มีคน มีแต่จิตเป็นธรรมะ รูปก็เป็นธรรมะ นิพพานก็ธรรมะ นิพพานธรรม ๓ ปิฎกรวมกันได้ แต่ว่าเรียนแยกกันนะ อ้อมไปอ้อมมา ๑๐๐ ปี ๑,๐๐๐ ปี ก็ไม่จบ ถ้าเรียนลัดอย่างพระอัญญาโกณฑัญญะนะ ได้อัญญาโกณฑัญญะทีแรกนะนั่นแหละเขาฟังทางลัด เขาฟังกายปัจจุบันจิตปัจจุบันได้โสดา ได้โสดาวันละองค์ ๆ แล้วอรหันต์ ตัวอย่างบริวารของโมคคัลลานะสารีบุตร ๕๐๐ ไปฟังธรรมของพระพุทธเจ้านั่งอาสนะเดียว แต่พระโสดาทำไมตกค้าง พระโมคคัลลานะตกค้าง ๗ วัน พระสารีบุตรตกค้างอยู่กึ่งเดือน

บริวารนั่นทำไมเป็นอรหันต์ไปหมดทั้ง ๕๐๐ หละ แต่พวกไปทีหลังนี่เป็นสาวกเบื้องซ้าย สาวกเบื้องขวา โสดานะช้ากว่าปุถุชนก็มี ปุถุชนช้ากว่าพระโสดาก็มี เอาแน่ไม่ได้ พระบางองค์นั้นนะปฏิบัติอยู่ในป่านมนาน อยู่ในถ้ำ ไม่รับนิมนต์ใคร ปฏิบัติวันหนึ่งได้เห็นคนครั้งเดียว บิณฑบาตครั้งเดียว ฉันหนเดียวอยู่ในถ้ำ ไม่ได้อะไรได้แต่ความสงบอยู่นั้นเอง ต่อเมื่อมหากษัตริย์ต้องการจะทรงศีล ให้คนมานิมนต์ เขียนสลากติดหัวไว้ มากราบมาทำไม อุบาสิกามาทำไม มานิมนต์ไปรับบาตรมหากษัตริย์พรุ่งนี้ เอ้ ถ้าไม่ไปก็ถูกตัดคอซะด้วย เราไม่รับนะ มันไม่ตายแต่แม่มันนิ กุมารในท้องมันจะตาย เลยรับ รับครั้งเดียวเท่านั้นแหละ เช้ามาก็ไปรับบาตรในท้องพระ

โรง มหากษัตริย์นั้นก็ฉลาด ถวายแล้วก็นิมนต์ฉัน ฉันแล้วก็คอยโยมซะก่อน โยมเสวยพระกระยาหารซะก่อน

นั่งดูอยู่นั่น นั่งดูคนวุ่นวิ่น ๆ อยู่ แหมเหมือนสังขารเกิดดับจริง ๆ ปุ๊บปั๊บ ๆ ตัดอาสวะ ๔ ได้ กามาสวะ ภวาสวะ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ สังโยชน์ ๑๐ ตัดได้ อนุสัย ๗ ตัดได้ โอ้ ไปตรัสรู้ในท้องพระโรงแนะ องค์อื่นก็ไม่เหมือนอย่างนั้น องค์นี้แปลกเพื่อนตรัสรู้ในท้องพระโรง ปฏิบัติอยู่ในป่าในถ้ำไม่ตรัสรู้ก็มี บางองค์นะพระอรหันต์อยู่ในวัดองค์เดียว พระภิกษุสามเณรไปธุระหมด โจร ๕๐๐ ปล้นที่ไหนไม่รวย ไปปล้นในวัดเถอะ วัดนั้นนะสมบัติตั้ง ๑๐๐ ล้าน ๑,๐๐๐ ล้านนะ เอาไปคนละ ๕๐๐ สมบัติก็ยังมีอยู่มาก โจรก็มุ่งหมายอย่างนั้น ไปถึงพระอรหันต์ท่านก็ฉลาด เออ อุบาสกมาอะไรกันมากเล่า น้ำอาบอยู่โน่น น้ำใช้อยู่นี่ อาหารอยู่นั่น ไม่มีลูกศิษย์จะทำอาหารให้ ทำเอาเองเถอะ ทำเอาเอง อาบน้ำ ได้ทานอาหารแล้วก็มานั่ง พระองค์ฉลาดต้อนรับในปฏิสันถารในอามิสแล้ว ก็เอาธรรมปฏิสันถาร เล่ามนุษยธรรม เทวธรรม พรหมธรรม โลกุตตรธรรมให้ฟัง เอ้ พวกผมจะขอบวชด้วยได้ไหม ไม่ปล้นแล้วอาวุธนี่ทำไง เอาไปถวายพระเจดีย์ซะ ถวายธรรมะในวัดซะ เอาอาวุธไปเพิ่มเข้าอีก ๕๐๐ พอบวชแล้วก็เป็นบริวารพระอรหันต์ ถ้าอยู่องค์เดียวบิณฑบาตได้บาตรเดียว พระอรหันต์ ๕๐๐ บิณฑบาตมา พระมหาเถระไม่ต้องไปบิณฑบาต ลูกศิษย์บิณฑบาตมา ๕๐๐ บาตรนะ ฉันไม่ไหว อติเรกลาภมันเกิดอย่างนี้ เกิดด้วยหมู่มาก

ทีนี้มีบางองค์ไปอยู่ในป่า เท่าไร ๆ ก็ไม่หาย มันก็มีอยู่นั่น สังโยชน์ก็มีอยู่ อาสวะก็มีอยู่ อนุสัยก็มีอยู่ โจร ๕๐๐ เดินเข้าไป โอ้ อุบาสกมาอะไรกันมากเล่า โจรปากไวบอกว่าจะมาฆ่าท่าน อื้อ พรุ่งนี้ค่อยฆ่าเถอะ ใครจะเป็นพยานให้พระคุณเจ้าเล่า อ้อ ต้องการเอาพยานรึ เราถือสัจบารมี ไปเอาหินมาให้เรา วางไว้ก้อน ๑ โอ๊ยก้อนเดียวไม่พอ ไปเอามาอีก ๒ ก้อน ยกขาขึ้นพาดแล้ว แล้วก็แบกขึ้นทุบขาโป๊ะ ๑ แล้วนะ เอาขา ๒ ขึ้นโป๊ะ เอารึยังพยานนะ เอ้ โจร ๕๐๐ นะเอ้อ พระนี่ไม่รู้จักเจ็บจักปวดนี่ ทำไมทำได้หละ ยืนเฝ้ากันอยู่นั้นนะ พอเช้ามา ฆ่าได้แล้วโจร อุ้ย

พวกผมฆ่าไม่ได้หรอก ฆ่าไม่ได้ยังไง ว่าจะฆ่าก็ฆ่าเสียซิ ฆ่าไม่ได้จะทำยังไงหละ พวกผมจะบวชด้วยได้ไหมละ บวชได้ซิ ขาหักก็เป็นอุปัชฌาย์ของโจรได้ ขาหักแล้วเป็นอรหันต์ ขามันหักแต่ธรรมะไม่หัก เลยสอนโจรให้เป็นภิกษุ ๕๐๐ ได้ ขาหักแล้วไม่ต้องบิณฑบาต ถ้าอยู่องค์เดียวบิณฑบาตได้บาตรเดียว โจร ๕๐๐ บิณฑบาตไปเลี้ยงอุปัชฌาย์ขาหักได้ ๕๐๐ บาตร สีเลนะ โภคะ สัมปทา ไหลมาเทมา พระอรหันต์ขาหักก็มี ขาดีต้องบิณฑบาตเลี้ยงขาหัก ในอดีตมีตัวอย่างอย่างนี้

ปัจจุบันนี้ก็มีเหมือนกันแหละ บางทีพระท่านเรียนอภิธรรมปิฎกจบแล้ว ไปแสดงให้อุบาสิกาฟัง ได้บรรลุพระโสดา เจ้าของก็ยังไม่ได้บรรลุพระโสดา ทีนี้ย้ายไปแสดงที่องค์อื่นอีก เกวียน ๕๐๐ เขามา พระคุณเจ้าจะไปไหน ไปอโศการาม อุ้ย อย่าไปองค์เดียวเลย ไปกับพวกเกวียน ๕๐๐ เถอะ เขาจะได้ถวายบิณฑบาต ไม่ต้องบิณฑบาตไกล พวกเกวียนพักไหนเขาก็ถวายอยู่ที่นั่น พอไปถึงอโศการาม พวกเศรษฐี ๕๐๐ เขาขอฟังธรรมก็แสดงอภิธรรมปิฎกนั่นแหละ พวกนั้นได้บรรลุโสดา ๕๐๐ เจ้าของไปก็ได้ไปเรียนกับพระอรหันต์ เรียนวินัยปิฎก สุตตันตปิฎก พอจบแล้วทำความเพียร แผ่นดินไหว พระสงฆ์หมู่ใหญ่ ๑๐ โกฏิ ก็เรียกว่า ใคร ๆ รายงาน ผมเองครับ พระนาคเสนมาแล้วหรือ เอ้อ มาแล้วไปแสดงธรรมที่เมืองโยนกซิ พระพี่เลี้ยงไป ๘๐,๐๐๐ องค์ เมื่อพระมหากษัตย์นิมนต์ไปฉัน ๆ ด้วยกัน ๘๐,๐๐๐ องค์ แสดงได้องค์เดียว ต้องพระนาคเสนแสดงพระยามิลินทร์ถึงจะออกบวช พระยามิลินทร์ออกบวชนะ พระยุคนั้นมีตั้ง ๑๐ โกฏิ ไปอยู่ป่า ไม่อยู่วัดกันเลย

จากนั้นแหละทำให้ศาสนาให้เจริญ พระนาคเสนกับพระยามิลินทร์ท้ายุคสุดท้าย แล้วมาบัดนี้มีใครหละ พระมหาเถรอุปคุตก็ไม่เห็นตัว ยังอยู่พระมาลัยก็ยังอยู่ ไม่เห็นตัว เห็นแต่พวกเรือบินไปทางอากาศ พระมาลัยไปทางอากาศ อภิญญาณ ๖ นะ พระมหาเถรอุปคุตก็อยู่ในน้ำโน่น นาน ๆ ขึ้นมาทีหนึ่ง มาช่วยพระยาอโศกราช ทำพระเจดีย์ ๘๔,๐๐๐ องค์ ทำถวายอยู่ ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี มารักษางานให้ เดี๋ยวนี้ใครก็ไม่เห็น

พระมหาเถรอุปคุตอ่านแต่ตำรา ไม่เห็นพระมาลัยอ่านแต่ตำรา สวดแต่พระมาลัยตามตำรานั่นเอง แต่ว่าพระอรหันต์ท่านเห็นกันอยู่ ไปไหนท่านก็รู้ ไปยมโลกก็รู้ ไปสวรรค์ก็รู้เทวโลก พรหมโลกก็รู้ นี่มามนุษย์โลก มาพบคนใจบุญทำทาน ทำบุญ ฟังเทศน์มหาเวสสันดรชาดก ๑๓ กัณฑ์ ได้แก่กัณฑ์ทศพร ไปถึงนครกัณฑ์ แล้วก็มาถึงปฐมสมโพธิ นางผุสดีก็มาเป็นนางสิริมหามายา นางมัทรีก็มาเป็นนางยโสธราพิมพา เวสสันดรก็มาตรัสรู้ในองค์นี้เอง พ่อชาลีก็มาเป็นราหุล นางกัณหาก็มาเป็นอุบลวรรณาเถรีภิกขุณีเป็นอุปัชฌาย์ภิกขุณีได้

ท่านรุ่นเก่า ๖ กษัตริย์ ท่านไปแล้ว ๖ กษัตริย์ก็มานี้ ตาก็เป็นกษัตริย์ ๑ หูก็เป็นกษัตริย์ ๑ จมูก ลิ้น กาย ใจ ๖ กษัตริย์นี้ กับ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสนี้ ถ้ายังมีกิเลสอาศัยเกิดอยู่ ๑๒ อายตนะนี้ อายตนะภายนอก ๖ อายตนะภายใน ๖ นี้ มันยังรับนิวรณ์ รับสังโยชน์ รับอนุสัยอยู่ มันไม่ได้ตรัสรู้หรอก มันต้องละจาคะให้หมด อาสวะก็ต้องจาคะให้หมด อนุสัยก็จาคะให้หมด จาโค ปฏินิสสัคโค นิโรโธ นี่แหละเป็นปฏิบัติบูชา เพราะฉะนั้นอย่าไปพะวงว่า ให้ผมมีเงินก่อนครับ มีเงินสัก ๑๐๐ ล้าน ๑,๐๐๐ ล้าน ถึงจะไปสร้างโน่นสร้างนี่ ไปบูชาโน่นบูชานี่ ปฏิบัติทุกลมหายใจเข้าออก ไม่ต้องหาเงิน หาทองอะไร ไม่ว่าภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา แต่อย่าทิ้งปัจจุบัน เดินไปไหน ก็ดูกายนี้ ยืนอยู่ไหนก็ดูกายนี้ก่อน นั่งอยู่ไหนก็ดูกายนี้ นอน อาบน้ำ ห่มผ้า ดื่มอาหารถ่ายมูตรถ่ายคูถ โอ้ กายนี้มีขี้มีเยี่ยวเว้ย แต่จิตไม่มีขี้มีเยี่ยว มันยังไม่เกิดไม่ตายนี่ มันมีผัสสาหาร มโนสัญเจตนาหารวิญญาณาหารเท่านั้นเอง มันจึงอยู่ได้ กายนี้ก็ต้องอยู่ด้วยข้าวจ้าวข้าวเหนียว อาหารหวานคาว มันกินอาหารหยาบ ขี้มันก็หยาบซิ ถ้ากายไม่กินอาหารหยาบ ขี้มันก็ไม่มีซิ อันนี้มันกินอาหารหยาบ มันก็มีขี้มีเยี่ยวซี ถ้าไปเทวธรรม กินอาหารทิพย์ ขี้ก็เป็นทิพย์เยี่ยวก็เป็นทิพย์ ไปพรหมธรรม มีรูปฌานอรูปฌาน ขี้มันก็เป็นรูปฌานอรูปฌานไป เยี่ยวก็เป็นรูปฌานอรูปฌานไปเป็นทิพย์ไปหมด มนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ พรหมสมบัติ โลกุตตรสมบัติ ก็มีโสดา สกิทาคา

อนาคา อรหันต์ ขอให้พี่น้องชาวพุทธทั้งหลายยินดีว่า ชีวิตเรายังอยู่เดี๋ยวนี้ เราสามารถจะทำให้ถึงพระโสดาได้สกิทาคาได้อนาคาได้ อรหันต์ได้ มนุษย-ธรรมมีอะไร กายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ สัมมาทิฏฐิ กุศลกรรมบท ๑๐ กันมิจฉาทิฏฐิ อกุศลกรรมบท ๑๐ ไม่ให้เข้ามาโจมตีใน ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เทวธรรมก็กันได้ พรหมธรรมก็กันได้ ถึงพระโสดาตัดสมุทเฉทได้ ไม่ข้องเกี่ยวกับมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ พรหมสมบัติ เกี่ยวกับโลกุตตรสมบัติ

เพราะฉะนั้นให้เจริญอริยมรรค ๔ อริยผล ๔ ให้ไปดูนิโรธธรรม นิพพานธรรม ไม่เกิดไม่ตาย มันเหนือขันธ์ ๔ เหนือขันธ์ ๕ เหนือขันธ์ ๑ ไม่มีนามรูป มันมีแต่ศีลขันธ์ สมาธิขันธ์ ปัญญาขันธ์ วิมุตติขันธ์ วิมุตติ-ญาณทัสสนขันธ์ รับรองมรรค ผล นิพพาน รับรองอริยมรรค ๔ อริยผล ๔ ธรรมขันธ์นั่นเอง รับรองได้จึงไม่เกิดไม่ตาย ธรรมขันธ์ก็ไม่ตาย อริยมรรค ๔ ก็ไม่ตาย อริยผล ๔ ก็ไม่ตาย เพราะฉะนั้นเชิญชวนไปดู ไปดูแล้วไม่เสียค่าผ่านประตูหรอก อยู่ในโลกนี้จะไปดูหนังก็เสียค่าผ่านประตู จะไปไหนก็เสียค่าผ่านประตู จะไปรถไฟก็เสียค่ารถ ไปรถยนต์ก็เสียค่ารถ ไปเรือบินก็เสียค่าเรือบิน ไปดูนิโรธธรรม นิพพานธรรม ไม่ต้องเสียค่าผ่านประตู ไม่เสียค่าภาษีอากรอะไร นั่นหละมีจริงหรือไม่มีจริง เราต้องประสบการณ์เอาเอง มนุษยธรรมประสบการณ์เอาเอง เทวธรรมประสบการณ์เอาเอง พรหมธรรมประสบการณ์เอาเอง โสดาก็ดี สกิทาคาก็ดี อนาคาก็ดี อรหันต์ก็ดี อริยมรรค ๔ อริยผล ๔ ก็ดีต้องประสบการณ์เอาเอง เรานั่งอยู่นี่ประสบการณ์เอาเอง มันไม่มีบาปมีกรรมอะไร กายกรรมไม่ทำบาป วจีกรรมไม่ทำบาป มโนกรรมก็ไม่ทำบาป สัมมาทิฏฐิมันอยู่ที่กายปัจจุบัน จิตปัจจุบัน ตาปัจจุบัน หูปัจจุบัน มันเป็นนิโรธ ได้ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ถ้าว่าเป็นทหารมันก็เป็นโลกีย์นะ พอเข้าแถวเป็นนิโรธได้ พอออกแถวแล้วเป็นปูเต็มกระด้งไปหมด ยุบยับ ๆ หมด เพราะฉะนั้นให้เจริญปัจจุบัน ไปขี้ก็อย่าทิ้ง ไปเยี่ยวก็อย่าทิ้ง กินข้าว กินน้ำ อย่าทิ้ง มีธรรมะ หายใจเข้าหายใจออก หลับอยู่ก็มี ตื่นอยู่ก็มี เพราะฉะนั้นขอเชิญชวนให้ไปดูโลกุตตร

ธรรม นิโรธธรรม นิพพานธรรม ด้วยประการฉะนี้ เอวัง

ยะถา วะริ วะหา...อายุ วัณโณ สุขัง พะลัง

อนุโมทนานะ ขอให้เจริญมนุษยธรรมสัมมาทิฏฐิ เทวธรรมสัมมาทิฏฐิ พรหมธรรมสัมมาทิฏฐิ โลกุตตรธรรมสัมมาทิฏฐิ เจริญอริยมรรค ๔ อริยผล ๔ ได้บรรลุทั่วหน้ากันเทอญ. (สาธุ)

ถาม กราบขอประทานอภัยด้วยเจ้าคะ ได้มีผู้เขียนปัญหากราบเรียนถามหลวงปู่ข้อ ๑. ขอความกรุณาหลวงปู่สอนวิธีทำสมาธิ ตามแนวของหลวงปู่โดยย่อ ๆ เจ้าค่ะ

หลวงปู่ กายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ มโนกรรม ๓ ปัจจุบัน สัมมาทิฏฐิกุศลกรรมบท ๑๐ มันกันมิจฉาทิฏฐิ อกุศลกรรมบท ๑๐ มิจฉาทิฏฐิมากมี ๖๒ มันไปจากมิจฉาทิฏฐิ อกุศลกรรมบท ๑๐ นี่เอง มิจฉตะ ๑๐ สัมมตะ ๑๐ สัมมตะนี่ฝ่ายขาว ถ้าไม่ขึ้นต้นมนุษยธรรมซะก่อน สัมมาทิฏฐิสัมมาอาชีวเสียก่อนแล้ว ไปไม่ถูก เทวธรรม พรหมธรรม โลกุตตรธรรม ไปไม่ถูก จะไปต้องไปจากมนุษยธรรม สัมมาทิฏฐิปัจจุบัน สัมมาอาชีวปัจจุบัน เดินไปไหนมันก็มี ยืนที่ไหนก็มี นั่ง นอน อาบ ทาน ดื่มอาหาร ถ่ายมูตรถ่ายคูถมี มีเต็มตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ถึงจะทันเวลา ถึงจะแก้มิจฉาทิฏฐิ อกุศลกรรมบท ๑๐ ได้ แก้ ๑๐ ได้ ก็แก้ ๖๒ ได้ ถ้ายังงั้น จิตอกุศลกรรมบท ๑๐ เข้าโจมตี และก็ ๖๒ เข้าโจมตีอีก ไปไม่ไหวหรอก สัตวโลกมันติดอยู่นี่ มันขาดปัจจุบัน มันจึงไปไม่ได้

ถาม นมัสการขอบพระคุณเจ้าคะ ที่พระเดชพระคุณหลวงปู่ตอบ นี่คือวิธีทำสมาธิ ตามแนวที่หลวงปู่ปฏิบัติอยู่โดยย่อ ท่านผู้นี้ได้เขียนคำถามต่อไปบอกว่า วิธีเจริญปัญญาหละเจ้าคะ หลวงปู่ทำยังไง

หลวงปู่ เข้าโบสถ์ไปบวช ก็สอนอธิศีล ๆ มันอยู่ที่จิต อธิปัญญา อธิจิตสมาธิอยู่ที่จิต อธิปัญญาอยู่ที่จิต ตรัสรู้นะ ทุกเข ญาณัง มีญาณเห็นทุกข์ มีญาณเห็นสมุทัย มีญาณเห็นมรรคสัจ มีญาณเห็นนิโรธสัจ ปัจจุบันแบบอุปัชฌาย์ไทยสอนอยู่นี่ สงฆ์ ๒๕ รูป เป็นพยาน มีทุกปีแต่ว่าเขาไป

ใช้ผิด พระเณรไปทำผิดเอง ออกจากประตูโบสถ์รั่ว ๆ ๆ ไปหมดพกรั่วนั่นแหละ สามเณรราหุลตรัสรู้ ศีล ๑๐ ตั้งแต่ปัจจุบันนะ อริยทรัพย์ ๗ จบตรัสรู้เลย ศีล ๑๐ นี่บรรพชาเปขะนะ มันผ่านศีล ๕ ศีล ๘ ศีลอุโบสถ ศีล ๑๐ ไปแล้ว ยังไม่ได้ สอนอธิศีล เวลาจะเลิก อธิจิต ก็คือสมาธิอยู่ที่จิตนั่นเอง อธิศีล ศีลอยู่ที่จิต มันอยู่ปัจจุบัน อธิจิต คือสมาธิปัจจุบัน อธิปัญญา ปัญญาปัจจุบัน ปัญญาเห็นตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจเอง เห็นกายสงบ เห็นจิตสงบ เป็นสมถ เห็นกาย จิตเกิดดับเป็นวิปัสสนา ถ้าเห็นพร้อมหมด ทั้งทุกข์ ทั้งสมุทัย ทั้งมรรคสัจ ทั้งนิโรธ นี่เป็นอริยสัจโลกุตตร นี่มันเห็นที่นี่ เห็นอยู่ที่นี่ ไม่ได้เห็นอยู่ในใบลาน ในกระดาษ

ต้องเอามาตั้งแต่วันบวชโน่นแหละ เอามาแต่ในโบสถ์โน่นนะ ไอ้เกิดมาแล้ว ๒๕ ปีนะ มันไม่แจ้งหรอก ไม่เห็นว่ากายอยู่ที่ไหน มันไม่ชัดจิตอยู่ไหนไม่รู้ชัด เข้าไปในโบสถ์ไปเอาพยานสงฆ์ ๒๕ รูป อุปัชฌาย์เป็นประธาน นั่นแหละจะเห็นว่า มนุษยธรรมมีจริง เทวธรรมมีจริง พรหมธรรมมีจริง โลกุตตรธรรมมีจริง ปริยัติจริง ปฏิบัติจริง ปฏิเวธก็จริง โลกีย-ธรรมก็จริง โลกุตตรธรรมก็จริง เห็นจริงทางธรรมะ ถึงจะเข้าไปหาพระโสดา สกิทาคา อนาคา อรหันต์ได้ มันอยู่ที่จิตนี่ อริยมรรค ๔ ก็อยู่ที่จิต อริยผล ๔ ก็อยู่ที่จิตนั่นแหละ ไปหาที่อื่นไม่พบหรอก

ถ้ามีญาณอดีตแล้วก็ยิ่งชัดดี ๕,๐๐๐ ปีแล้ว ทำงานไม่แล้วเพราะอะไร เพราะมันยังเกิดยังตาย มาปัจจุบันนี้อายุตั้ง ๓๒ ปีแล้ว มันถึงจะแสดงอริยสัจได้ เหอะ ๆ รู้ขณะเดียว มันรู้ตลอดหมด อริยสัจนะ นั่งอิริยาบถเดียวก็รู้ ลืมตารู้ ไม่ใช่หลับตารู้ รู้เห็นทางตา ลืมตานี่แหละ อ้อ อริยสัจนี่มันเกิดที่จิตนี่เอง มันดับไปที่จิตนี่เอง สมุทัยก็ดับที่จิตนี่เอง ทุกขสัจก็ดับที่จิตนี่เอง มรรคสัจก็ดับที่จิตนี่เอง นิโรธสัจมันอยู่ที่จิตนี่เอง มันเหนือนามเหนือรูปอยู่ที่จิตนี่เอง พระโสดาเห็นไม่หมด พระสกิทาคาก็เห็นไม่หมด พระอนาคาดาก็เห็นเพียงอริยมรรค ๓ อริยผล ๓ อริยมรรค ๔ อริยผล ๔ มรรคจิต ๔ ผลจิต ๔ วิมุตติจิตมีจิตเดียว นี่มันรวมกันอย่างนั้น พระไตรปิฎกเหมือนกันแหละ เมื่อเรียนแล้วก็ ๓ ปิฎก เมื่อปฐมสังคายนาก็

วินัยปิฎก สุตตันตปิฎก อภิธรรมปิฎก ถ้านามธรรมแล้วก็ปิฎกปัจจุบัน ศีลขันธ์ สมาธิขันธ์ ปัญญาขันธ์ วิมุติขันธ์ วิมุตติญาณทัสสนขันธ์ เกิดกับจิตทีนี่อริยมรรค ๔ อริยผล ๔ ก็ไปรวมที่ธรรมขันธ์นั่นเอง ธรรมขันธ์ก็มี ๕ ขันธสภาวก็มี ๕ ขันธ์ของกิเลสไม่เอาไว้ มันเอาไป กิเลสนิพพาน ขันธ์ของกิเลสก็นิพพาน ธาตุของกิเลสก็นิพพาน

อัตถะธาตุโย นี่มันธาตุของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไปได้มาได้ ยังเป็นอยู่ก็มี เผาไปแล้วก็ยังอยู่นั่นหละ ไม่หมด ธาตุของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นี่ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ มีอยู่ทุกกาล ทุกสมัย แต่ว่าสัมมาทิฏฐิ มนุษยธรรม เห็นไม่ถ้วน เห็นแต่แค่โลกีย์ เทวธรรมก็เห็นไม่ถ้วน เห็นไม่ครบอริยมรรค ๔ อริยผล ๔ พรหมธรรมก็เห็นแค่รูปฌาน ๔ อรูปฌาน ๔ ไม่เห็นในอริยมรรค ๔ อริยผล ๔ ไม่เห็นเลย นั่นแหละเข้าอริยมรรค ๔ อริยผล ๔ ได้เห็นสุดทาง เห็นทั้งโลกียธรรมมี ปริยัติธรรมมี ปฏิบัติธรรมมี ปฏิเวธธรรมมี พุทธศาสนาเป็นผู้ไม่ตาย ผู้ไม่เกิด ธรรมศาสนาไม่ตายไม่เกิด สังฆศาสนาไม่ตายไม่เกิด นั่นเป็นตัวธรรมแท้ เป็นนิโรธทั้งหมด ทั้งพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์มาปรากฏอยู่ที่จิตของผู้ปฏิบัตินี่เอง พวกเรียนปริยัติยังอ้อมอยู่ ๘,๐๐๐ ปีก็มี ๘๐,๐๐๐ ปีก็มี ๕,๐๐๐ ปีก็มีเคยได้ผ่านมาแล้ว ไม่แจ้งอริยมรรค ๔ อริยผล ๔ ไปไม่ได้ ปฏิบัติมันทิ้งปัจจุบันซะก็เลยไม่ถูกกัน

พระบวชเมืองไทยนี่ปีละหลาย ๆ พัน พอออกจากโบสถ์มันลืมซะ มนุษยธรรมไม่เอามาใช้ เทวธรรมไม่เอามาใช้ พรหมธรรมไม่เอามาใช้ มันจะข้ามพระโสดา สกิทาคา อนาคาไปได้หรือ ข้ามอริยมรรค ๔ ไม่ได้ ข้ามอริยผล ๔ ไม่ได้ต้องผ่าน ร่างกายมันต้องผ่านปู่กะย่า ตากะยาย มารดาบิดา ดิน น้ำ ไฟ ลมนี่ต้องผ่านทางนี้ แต่ส่วนสัมมาทิฏฐิ มนุษยธรรมทำเอาเอง มิจฉาทิฏฐิก็ทำเอาเอง มนุษยสมบัติทำเอาเอง สวรรค์สมบัติทำเอาเอง พ่อแม่ทำให้ไม่ได้ ปู่ย่า ตายายทำให้ไม่ได้ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ทำให้ไม่ได้ เพียงแต่บอกทางให้เท่านั้น บอกทางอริยมรรค ๘ ให้

สวรรค์ใครสร้าง สัตว์สร้างเอาเอง นรกใครสร้าง สัตว์สร้างเอาเอง เราไม่สร้างไม่มีหรอกนรกนะ มิจฉาทิฏฐิก็สร้างเอาเอง สัมมาทิฏฐิก็สร้างเอาเอง นามธรรมมันสร้างขึ้นมา จากมโนภาพนั่น

ถาม นมัสการกราบขอบพระคุณเจ้าคะ หลวงปู่เจ้าขา อีกท่านหนึ่งท่านได้เขียนว่าอย่างนี้เจ้าคะ บอกว่าจะกำหนดจิตอย่างไรจึงจะควบคุมอกุศลไว้ได้ทั้งวัน ซึ่งลูกเข้าใจว่า ท่านผู้ถามหมายถึงว่า จะไม่ให้อกุศลออกมาวุ่นวายอะไรนี่แหละเจ้าคะ

หลวงปู่ สัมมาทิฏฐิ เรานั่งปัจจุบันนะ กายกรรมมันไม่ได้ทำบาปทำกรรม ไม่ได้ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติในกาม นี่สัมมาทิฏฐิ วจีกรรมมันพูดแต่เรื่องธรรมะ ไม่ได้พูดโปรยประโยชน์ตน โปรยประโยชน์ผู้อื่น ไม่ได้พูดเท็จ สัมมาวาจามี ๔ สัมมาทิฏฐิมโนกรรมมี ๓ เป็น ๑๐ กายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ มโนกรรม ๓ ศีล ๑๐ ก็สัมมาทิฏฐิ ๑๐ สมาธิก็ ๑๐ ปัญญาก็ ๑๐ ทางฝ่ายกุศลนะ ทางมิจฉาทิฏฐิ กายกรรม วจีกรรม มโนกรรมก็ ๑๐ มิจฉาทิฏฐิมีที่ไหน มิจฉาอาชีวมีที่นั่น สัมมาทิฏฐิมีที่ไหน สัมมาอาชีวก็มีที่นั่น มีพร้อมกันกับจิตเดียวนั่นแหละ ถ้าขาดปัจจุบันไม่รู้หรอก ว่ามนุษยธรรมเขาเกิดที่ไหน มันเกิดมีพ่อมีแม่อะไรนี่ โอปาติกะนี่ มนุษยธรรมเปล่า เทวธรรมตอนเกิดนะ ไม่ได้เกิดในท้องในไส้นะ มันเกิดกับจิตเฉย ๆ นะ มนุษยธรรม ทำไมมันเกิดหาพ่อแม่ ปู่ย่าตายายอะไรหละ มันมีดิน น้ำ ไฟ ลมรับรองแล้ว มันเกิดเอาเองนะ

ถาม กราบนมัสการขอบพระคุณเจ้าคะ ท่านเดียวกันนี้ได้เขียนข้อต่อไป กราบนมัสการถามว่า จิตที่เป็นโสดาบันนั้นนะ จะควบคุมอย่างไรเจ้าคะ

หลวงปู่ ศีล ๕ สมุทเฉทนะ จำง่าย ศีล ๕ ไม่ต้องสมาทานนะ ศีล ๕ มันเต็ม ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เลย ปาณาติบาตสมุทเฉท อะทินนา กาเม มุสา สุราสมุทเฉทเลย สมุทเฉทจากตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เลยนั่นแหละ ศีลไม่สมาทานนั่นแหละศีลพระโสดา ศีล ๘ สมุทเฉทก็ศีลอนาคา ศีล ๑๐ สมุทเฉทก็ศีลสามเณรอรหันต์ แต่ว่าเราทำไมไม่เป็นเณร

อรหันต์ซะหละ เป็นไม่ได้มันมีกิเลส นามรูปมันก็เป็นธรรมไปหมด จิตเป็นธรรม เจตสิกเป็นธรรม รูปเป็นธรรม นิพพานก็ธรรม นิพพานธรรม จิตธรรมะ เจตสิกก็ธรรมะ รูปก็ธรรมะ นิพพานธรรมมี ๔ นะ ๓ ปิฎกไปรวมกัน แล้วใครจะไปเป็นเณรอรหันต์ ใครจะเป็นพระอรหันต์ ใครจะเป็นโสดา สกิทาคา มันไม่มีใครสมมติออกมารับหรอก มีแต่วิมุตติอย่างเดียวกัน โสดาเขาก็มีวิมุตติ สังโยชน์ ๓ วิมุตติ อนาคา สังโยชน์ ๕ วิมุตติ พระอรหันต์ สังโยชน์ ๕ นิโรธวิมุตติ อนุสัย ๕ นิโรธวิมุตติ อาสว ๔ วิมุตติไป สังโยชน์ ๑๐ วิมุตติไป อนุสัย ๗ วิมุตติไป นั่นแหละ

ตัววิมุตตินั้นมันไม่มีตัวมีตน ไม่มี ดิน น้ำ ไฟ ลม ไม่มีผม ขน เล็บ ฟัน หนัง แต่มันเป็นนิโรธ มันไม่เกิด ไม่ตาย ไม่เหมือนทุกขสัจ ไม่เหมือนสมุทัยสัจ ไม่เหมือนมรรคสัจ อันนี้มีนามรูปประกอบ มีเกิดดับไม่ใช่เกิดตาย ถ้ามีกามสัจ เกิดตาย รูปสัจก็เกิดตาย อรูปสัจก็เกิดตาย กามภพมันประกอบด้วยสัจ มันไปเกิดตาย รูปภพประกอบด้วยสัจ มันไปเกิดตาย อรูปภพประกอบด้วยสัจ มันไปเกิดตาย ส่วนอริยมรรค ๔ อริยผล ๔ นี่ประกอบด้วยธรรม มันจึงเกิดดับ ไม่เกิดตาย นี่มันต่างกันตรงนี้ อ่านพระไตรปิฎกไม่เชื่อกันนะ อ่านไป ๑๐ เที่ยว ๑๐๐ เที่ยว ๑,๐๐๐ เที่ยว ถ้าไม่มีญาณ ไม่พ้นหรอก ไม่พ้นสงสัยหรอก อนุสัยมันตามนอนอยู่กับจิต อวิชชานุสัย อวิชชาสังโยชน์ก็ตามจิต อวิชชาสวก็ตามจิต โน่นแหนะ ไปดับกันที่จิต วิชชาเกิดกับจิต พบกันกับจิตนั่นเลย วิชชาอวิชชา อยู่ที่จิตโน่น ไม่ได้อยู่ที่เนื้อที่หนังนี่

พวกนี้มันฉลาดอวิชชาวิชชานี่ สนามมันอยู่ที่จิต สนามโลก ๆ นี่โลกียธรรม เอาผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เป็นพยาน เอาเนื้อ เอาหนังเป็นพยาน มันก็วนไปวนมา กิเลสกรรมวิบากมันอยู่ที่นี้ พอโลกุตตรธรรมเป็นวิมุตติหมด กิเลสกรรมวิบากไม่มี แต่ว่ามีข้อแม้อยู่ว่า เมื่อกรรมโลกีย์นะกรรมดำดับแล้วกรรมขาวก็ดับนะ ดับโลกุตตรมีไหม มีกรรมไม่ดำไม่ขาว นี่โลกุตตรธรรมอรหันต์นะรับรองไว้เท่านั้น กรรมไม่เกิดไม่ตาย กรรมไม่ดำไม่ขาวมีโลกุตตรธรรมนั่นมี สัพพัญญูพุทธะรู้กรรมไม่ดำไม่ขาว รู้เห็นด้วย

ปัจเจกพุทธะก็รู้เห็นด้วย สาวกพุทธะก็รู้เห็นด้วย รู้ว่ากรรมไม่ดำไม่ขาวคือโลกุตตรธรรม กรรมไม่เกิดไม่ตาย ไม่เหมือนโลกียธรรม ถ้าผู้มีญาณ มีอริยมรรคญาณขั้นที่ ๔ มีอริยผลญาณขั้นที่ ๔ แล้วก็ไม่ต้องถามก็รู้แล้ว พอฟังเทศน์ก็รู้แล้ว

ที่ฟังเทศน์พระพุทธเจ้าบรรลุไปทีละ ๕๐๐ ทีละ ๑,๐๐๐ คนนะ เพราะฟังปัจจุบันนั้นเอง ผ่านมนุษยธรรม ผ่านเทวธรรม ผ่านพรหมธรรม ผ่านอริยมรรค ๔ ผ่านอริยผล ๔ ไม่เกิดไม่ตาย ไม่ดำไม่ขาว นั่นแหละ พวกเรียนไตรปิฎกนิ่งมงาย เป็นมอดกัด จะเอาใบลานมั่ง จะเอากระดาษมั่ง เหมือนหนูกัดผ้า เหมือนหนูอยู่ตามในบ้านโลกเมืองโลกนี้แหละ โลกียธรรมไม่พ้น ไม่พ้นกรรมดำกรรมขาว ไม่พ้นเกิดไม่พ้นตาย พอมันถึงโลกุตตรธรรมแล้ว มันมีแต่เกิดดับ กับไม่เกิดไม่ดับ

ถาม กราบนมัสการขอบพระคุณเจ้าคะ อีกท่านหนึ่งได้เขียนบอกว่า การเห็นในการปฏิบัติธรรมนั้น ควรจะเป็นการเห็นเป็นภาพนิมิต หรือว่าเห็นด้วยตา

หลวงปู่ ก็ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เรานี่ มันเกิดดับตามหน้าที่ของมัน ไม่ใช่เกิดตาย พูดกันอยู่นี้มันเกิดดับอยู่นี่ ผู้มีญาณจึงจะเห็น ผู้ไม่มีญาณไม่เห็นหรอก เป็นแค่ชื่อ มีสำนักบางจังหวัด บางสำนัก อู้ย ไอ้รูปเกิดดับจะไปเห็นได้ยังไง ถ้านามเกิดดับจะเห็นได้ว่ายังงั้น พวกถือศีล ๕ ศีล ๘ ศีลอุโบสถ มาเถียง จะไปเห็นได้ยังไง ทำไมจะไม่เห็นละ โลกุตตรเห็นหมด รูปทั้งหมดรูป ๒๘ นะเกิดดับทั้งนั้น นามธรรมนะ ๕๒ เกิดดับทั้งนั้น ไม่เกิดไม่ดับแต่นิโรธเท่านั้นแหละ นิโรธธรรมไม่เกิดไม่ดับ สังขตนี่เกิดดับ อสังขตก็เกิดดับ อ่านพระไตรปิฎกนั้นนะ จะไปเจอว่าสังขตก็เป็นธรรม แต่ยังเกิดดับ อสังขตไม่เกิดไม่ตาย เป็นธรรมเหมือนกัน แต่วิราคธรรมก็เหมือนกับธรรมทั้ง ๒ แนะ แสดงไว้ ๓ นัยยะ สังขตาวา วิราโค เสฏโฐ แท้ที่จริงสังขตก็เป็นธรรม อสังขตก็เป็นธรรม วิราคธรรม อวิราคธรรม ทั้ง ๒ ก็คือตัวนิโรธนั่นเอง คนไปเรียน ไปอ่าน ไปแยกกันนี่ ไปแยกอธิศีลไว้ที่หนึ่ง อธิจิตไว้ที่หนึ่ง อธิสมาธิไว้ที่หนึ่ง อธิปัญญาไว้ที่หนึ่ง มันอยู่ด้วยกัน

มันอยู่ที่จิตเดียวกัน อยู่คณะเดียวกัน วิชชาอวิชชามาเจอกันที่นั้น อริยมรรค อริยผลเจอกันที่นั่น เกิดตายก็เจอกันที่นั่น ไม่เกิดไม่ตายก็เจอกันที่นั้น

เหมือนนักกีฬาทั้งโลกนะ ถึงวันนั้นก็มาเจอกันที่สนาม พอพวกกีฬาเลิกแล้ว สนามก็อ้างว้างไม่มีใคร อันนี้เหมือนกันแหละ ถ้าอริยมรรคไม่มา อริยผลไม่มา ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ก็ไม่มีใครมาเต้นอยู่นี่ อาสวก็มานี่ สังโยชน์ก็มานี่ อนุสัยก็มานี่ อริยมรรค ๔ ก็มานี่ มาประชุมกันที่นี่ สนามนะเต็มตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ รูป เสียง กลิ่น รส โผฐฐัพพะนี่ อายตนะภายนอก ๖ อายตนะภายใน ๖ นี่เป็นสนามของธรรมะ ไม่ใช่สนามของสัตว์ของคน สนามของธรรมะมาประชุมกันที่นี่ เหมือนใส่บาตรสนามหลวงนั่นแหละ วันตักบาตรเทโวเต็มไปหมด เมื่อเวลาเลิกแล้ว ไม่มีใครใส่บาตร พระก็ไม่ไป คนใส่บาตรก็ไม่ไป สนามก็เป็นครั้งเป็นคราว แต่โลกุตตรนะมันปลอดภัยหมด ไม่มีมาประชุม กิเลสไม่มาประชุมแล้ว

ถาม กราบนมัสการขอบพระคุณเจ้าคะ อีกท่านหนึ่งได้เขียนบอกว่า เมื่อเวลาทำสมาธิจนจิตรวมตัวแล้ว ลมหายใจก็ขาดหาย ไม่นึกถึงอะไรเลยสักอย่าง

หลวงปู่ เขาสอนในโบสถ์นั้น อธิศีลนี่ ศีลอยู่ที่จิต ไม่ต้องการเวลาทุกลมหายใจเข้าออก อธิจิตสมาธิทุกกาลเวลา อธิปัญญาทุกกาลเวลา เขาจึงได้โสดามาแต่ในโบสถ์ สกิทาคามาแต่ในโบสถ์ อรหันต์มาแต่ในโบสถ์โน่นนะ พระราหุลนะพอเรียนทรัพย์ ๗ จบ ได้ศีล ๑๐ ก็จบเป็นอรหันต์แล้ว นี่โสดาเขาก็ได้ศีล ๕ เป็นโสดา ศีล ๘ ก็เป็นอนาคาแล้ว ศีล ๑๐ ก็เป็นอรหันต์แล้ว ศีลโลกุตตรมันให้ผลอย่างนั้น ไอ้กาลเวลานั้นนี้มันพวกโลกียธรรม เวลานั้นทำสมาธิ เวลานี้เจริญปัญญา วิปัสสนาญาณ ๙ วิปัสสนาญาณ ๑๐ นี่มันเป็นอาการไป เดี๋ยวนี้พม่ากับไทยเห่อไปอ่านวิปัสสนา ๑๖ แต่ญาณเดียวก็ไม่เอาสู้พระโสดาก็ไม่ได้ วิปัสสนาฌาน ๑๖ ขี้หมาอะไร สังโยชน์ไม่ขาดสักตัว โสดามันสังโยชน์ขาด ๓ ตัว วิปัสสนา ๑๖ สังโยชน์ขาดสักตัวอะไรหละ ไม่ขาดหรอก ได้แต่ชื่อมัน ชื่อของ

ธรรมะต่างหากเล่า ตัวธรรมะอยู่กับพระโสดา ตัดสังโยชน์ได้ ๓ อนาคา ตัดสังโยชน์ได้ ๕ อริยมรรค ๔ ตัดสังโยชน์ได้ ๑๐ อนุสัยได้ ๗ นี่ตัดยังงั้น ตามขณะจิตยังงั้น ต้องเห็นกับจิตโน่น ประสบการณ์เอาเอง

ฟังแต่ตัวหนังสือในใบลาน ในกระดาษแล้ว โอ้ย ๑๐๐ ปีมันก็ไม่ได้ความ มันก็สวดไปเถอะ สวดพุทธคุณนี่ ๑๐๘ มันก็ไม่หายหลง ธรรมคุณ ๑๐๘ สังฆคุณ ๑๐๘ มันก็ไม่หายหลง พวกงานใหญ่ ๆ เขาให้สวดพุทธคุณ ๑๐๐ แสน ๑,๐๐๐ แสน ก็ไม่หายหลง พวกจะหายหลง พออริยมรรค ๔ เกิดแล้ว อริยผล ๔ จบแล้วหายหลงหมด ไม่หลงไปเกิดเป็นมนุษย์ ไม่หลงไปเกิดเป็นเทวดา ไม่หลงไปเกิดเป็นพรหม มีแต่นิโรธอย่างเดียว มันก็ไม่หลงซิ นี่ธรรมไม่หลงมันอยู่นี่ ธรรมหลงมันมาทางอ้อม กุสลา ธัมมา อกุสลา ธัมมา มาทางอ้อม มันต้องผ่านย้อนหลังตัวเอง เคยได้ประสบการณ์มาแล้ว ๕,๐๐๐ ปีนะ งงจังเลย มืดตื้อ พูดถึงโลกุตตร พูดถึงมนุษยธรรม สมาธิหรือปัญญานี่มันเป็นโลกีย์กันหมด เทวธรรมก็โลกีย์ พรหมธรรมก็โลกีย์

เข้ารูปฌาน ๔ อรูปฌาน ๔ อภิญญา ๕ สมาบัติ ๘ นั่งอยู่กลางแจ้ง พวกเขาเอาดินทุบหัวมันก็ไม่ตาย มันอยู่ด้วย รูปฌาน อรูปฌาน อภิญญา มันรักษาไว้ นั่งไม่รู้ตั้ง ๑,๐๐๐ ปี ก็ไม่ตาย ๒,๐๐๐ ปี ก็ไม่ตาย ๓,๐๐๐ ปี ก็ไม่ตาย แต่ว่าสังโยชน์ยังอยู่ ๑๐ ตัว อนุสัย ๗ ตัว สู้พระโสดาไม่ได้ ญาณของพระอนาคา มีอาสวญาณนี้ คุณของพระพุทธเจ้า ๕๖ ท่านมีอะไร ท่านมีกรรมฐาน ๔๐ มีวิปัสสนา ๑๐ เป็น ๕๐ อภิญญาณ ๖ เป็น ๕๖ แล้ว คุณพระพุทธเจ้า นี่ตรัสรู้แล้วจึงวางพุทธคุณ คุณพระธรรม ๓๘ นี่ท่านตรัสรู้แล้ววางไว้ คุณพระสงฆ์ ๑๔ เจริญอริยธรรม มรรค ๘ มีญาณเห็นทุกข์ มีญาณเห็นสมุทัย มีญาณเห็นมรรคสัจ มีญาณเห็นนิโรธ อริยมรรค ๘ อริยสัจ ๔ สัมมาตทังควิมุตติ นี่คุณพระสงฆ์ คุณ ๑๔ นี่ไม่เกิดไม่ตาย ๓๘ ก็ไม่เกิดไม่ตาย ๕๖ ก็ไม่เกิดไม่ตาย ถ้าใครเข้าถึง เอตังโข สรณัง เขมัง คือตัวไม่ตายนั่นเอง เรามาสวดเป็นบาลี

นั่นแหละไตรสรณคมน์โลกุตตระไม่ต้องขอถึงก็เป็น ไอ้สิ่งโลกีย์นี่ขอ

ถึงชั้นนั้น ขอถึงชั้นนี้ ขอไปเถอะขอไป ๘๐,๐๐๐ ปีมันก็ไม่ถึงซักที เวลามันจะถึงครั้งเดียวเท่านั้นแหละ ขี้อยู่มันก็ถึง เยี่ยวอยู่มันก็ถึง มันจะถึงนะ ไม่ต้องหากาลเวลาหรอก ไม่ต้องบังคับบัญชากันหรอก นักเทศน์ตั้งแต่ ๑ ธรรมาสน์ขึ้นไปถึง ๖ ธรรมมาสน์นะ เป็น ๖ ธรรมมาสน์นะ ปู่กับย่าก็ไปนิพพานแล้ว เวสสันดรกับนางมัทรีก็ไปนิพพานแล้ว สองกุมารก็ไปนิพพานแล้ว ที่เทศน์อยู่นี่ ๖ กษัตริย์ปัจจุบันนี้มันจะไปนิพพานหรือเปล่าละ อู้ แล้วเทศน์ไม่รู้เรื่องหรอก เอ๊ะมีรี ๖ กษัตริย์ภายในนะ อ้าวไม่มียังไงละ สามัคคีหมู่ ๖ ก็อยู่นี่ ที่อายตนะ ๖ นี่ ภายนอก ๖ ภายใน ๖ นี่มันเป็นขี้ข้าเขาอยู่นี่ ขี้ข้ากิเลสนะ

พวกเทศน์อยู่ตั้ง ๑๐ ปีไม่รู้ว่า สามัคคีหมู่ ๖ มี กษัตริย์ ๖ กษัตริย์มีแต่ภายนอกหรือภายในก็มีนะ โลกียธรรมนี่ภายนอกก็มี ภายในก็มีโสดาภายนอกก็มี โสดาภายในก็มี สกิทาคาภายนอกก็มี ภายในก็มี อริยมรรคภายนอกก็มี อริยมรรคภายในก็มี ปัญจวัคคีย์ภายนอกมีภายในมี นี่ไม่รู้เรื่องกัน เอาแต่เปลือก ๆ ไปใช้ได้หรือ เอาหนังไปเป็นมนุษยธรรม เอาผม ขน เล็บ ฟัน ไปเป็นมนุษยธรรมอย่างนี้ ขี้เหม็นจะตายไป เป็นมนุษยธรรมได้เมื่อไรละ เอานามธรรมโน่นต่างหากละ มนุสโสสิ ปุริโสสินะ เอานามธรรมนะ ไปอริยมรรค ๔ อริยผล ๔ สอนกันบ้า ๆ มันก็เป็นบ้าไปด้วยกัน แต่ไปเรียนอภิธรรมปิฎกจบแล้ว ไปเทศน์เจ้าของไม่รู้ว่าเขาโสดา ผู้ฟังเอาโสดาไปกินแล้ว ไปแสดงพ่อค้า ๕๐๐ เล่ม เศรษฐี ๕๐๐ คนนะ แสดงอภิธรรมให้ฟัง เขาบรรลุไปเป็นโสดา ๕๐๐ คนแล้ว เจ้าของยังอยู่แค่ปริยัติ อภิธรรมปิฎกนั่นเอง ต้องไปเรียนอโศการามโน่น ถึงจะได้อริยมรรค อริยผล ได้จบวินัยปิฎก จบสุตตันตปิฎกซะก่อนนะ จบอภิธรรมปิฎกนะ แผ่นดินไหวเหมือนกัน เรียนปริยัติก่อน

ไม่ใช่ว่าจะทำเล่น ๆ ไป ไม่ใช่สุกเอาเผากินได้ง่าย ๆ หรอก ถ้าอาสวไม่สิ้นไป สังโยชน์ไม่สิ้นไป อนุสัยไม่สิ้นไป มันไม่เห็นจริง ๆ นะ มันมืดตื้อนะ ใครเกิดใครตาย ไม่รู้ว่าใครเกิดใครตาย ใครไม่เกิดไม่ตายไม่รู้ มัน

จะรู้ว่าทางเกิดทางตาย ทางไม่เกิดทางไม่ตาย ทางโลกีย์ โลกุตตระ รู้ทั้งอดีต รู้ทั้งอนาคต รู้ทั้งปัจจุบัน นี่จึงว่า สังขต อสังขตเป็นธรรม วิราคธรรม วิโมกขธรรม ๒ รู้ได้ปัจจุบันนี่ ไปหลับตารู้ไม่ได้ หลับตาหุงข้าวนี่ไฟไหม้มือ หลับตาไปเดินที่กรุงเทพนี่รถชนตาย ลืมตามันยังจะหลีกไม่ไหวอยู่แล้ว อย่าไปสอนหลับตานะ สอนหลับตาผิดทาง แต่ลืมตามันยังไม่เห็นว่ามนุษยธรรมไปยังไง เทวธรรมไปยังไง พรหมธรรมไปยังไง โสดายังไง สกิทาคายังไง อนาคายังไง ลืมตาอยู่ยังไม่เห็น ยังบอกหลับตามันยิ่งบ้าใหญ่แล้ว ผู้สอนก็จะบ้า ผู้ฟังก็จะบ้า อย่าไปเอาหลับตานะ ลืมตานะสู้กัน กิเลสดับไป มันหนีไปลืมตานี่นะ พระโสดา สังโยชน์ ๓ ขาด ๆ ลืมตา อนาคาขาดลืมตา อริยมรรค ๑ อริยมรรค ๒ เกิดลืมตา ดับตอนลืมตานะสังโยขน์ดับ อนาคาก็สังโยชน์ ๕ ดับ อนุสัย ๒ เท่ากันกับโสดาสกิทาคาเหมือนกัน อริยมรรค ๔ สังโยขน์ ๕ อนุสัย ๕ ดับ ๆ ลืมตานะ ไม่ใช่ดับหลับตานะ เชื่อคนละก็เกิดตาย เชื่อธรรมะไม่เกิดไม่ตาย

ถาม กราบนมัสการขอบพระคุณเจ้าคะ หลวงปู่เจ้าขา มีท่านที่เคารพท่านหนึ่ง บอกว่าก่อนกลับขออนุญาตหลวงปู่ว่า หนังสือของหลวงปู่นะ ท่านผู้นั้นจะขออนุญาตพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่จะได้ไหมเจ้าคะ

หลวงปู่ กรรมฐานนะมีมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์แล้ว คนใช้ผิด พระอุปัชฌาย์สอนถูก ลังกากับไทยนี่สอนถูก แต่พระเณรไปทำผิดเอง อธิศีลก็สอนปัจจุบัน อธิจิตก็สอนปัจจุบัน อธิปัญญาก็สอนปัจจุบัน ผม ขน เล็บ ฟัน หนังนี่สอนปัจจุบันทั้งนั้น มนุษย์ธรรมตัวปัจจบัน เทวธรรมตัวปัจจุบัน พรหมธรรมตัวปัจจุบัน โสดาปัจจุบัน สกิทาคาปัจจุบัน อนาคาปัจจุบัน อรหัตมรรค อรหัตผลปัจจุบันทั้งนั้น ทุกขสัจก็ปัจจุบัน สมุทัยสัจก็ปัจจุบัน มรรคสัจก็ปัจจุบัน นิโรธสัจปัจจุบันทั้งนั้นแหละ แต่นิโรธสัจไม่เกิดไม่ดับ นี้ต้องรู้อย่างนี้ พูดในพระไตรปิฎกก็ตาย ไปเรียนอ้อม ๆ ยังงั้นไม่ไหว นั่งอยู่นี้ใครเป็นโสดา ใครจะไปรู้กันได้ เขามีป้ายผูกคอเมื่อไรละ สังโยขน์เขาขาดก็ขาดไป สกิทาคาเขาก็เป็นได้ไม่เห็นเหรอ

อนาถบิณฑิกะนะ ตัวเป็นโสดา ไปถามลูกเป็นไข้นะ ไม่เป็นไรหรอกน้องน้อย ร้องไห้ว่าลูกเพ้อละเมอ ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ๆ บอกว่าเธอยังเป็นโสดาอยู่ เขาเรียกน้องน้อย เขาเป็นสกิทาคาก็เรียกน้องได้ซิ เขาเป็นพี่เราสกิทาคาเป็นพี่โสดา อนาคาเป็นพี่สกิทาคา อรหันต์เป็นพี่อนาคา เป็นพี่กันต่อ ๆ ไปเอ้อ ไปเชื่อคำพูดคำถามกันนะตาย โง่ตายโหง นางวิสาขาร้องไห้มีสังโยชน์ ๗ พระอานนท์ร้องไห้มีสังโยชน์ ๗ อนาถบิณร้องไห้ก็มีสังโยชน์ ๗ ปุถุชนร้องไห้มันมีสังโยชน์ ๑๐ นะ มันต่างกันนะ เอ้อ พระโสดายังร้องไห้ ไปตีราคาเท่ากันได้หรือ เอาปุถุชนไปตีราคาเท่าพระอริยะได้หรือ คนละชั้นกันต่างหากละ สังโยชน์ ๗ กับสังโยชน์ ๑๐ มันหนาต่างกัน บางต่างกัน แต่อนาคาไปถามพระอรหันต์ยังไม่รู้เรื่องอริยมรรค ๔ อริยผล ๔ นะ ถาม ๆ ได้ แต่พอตอบมาฟังไม่รู้ ไม่มีญาณรู้ ญาณไม่พอ

เพราะฉะนั้น พวกนักธรรมมันยังไม่พ้นหลงนะ กระทู้มันได้คนละ ๑๐๐-๒๐๐ กันแล้ว ตั้งแต่นักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอกตั้ง ๓๐๐-๔๐๐ กระทู้นักธรรมนะ เอกแล้วก็ยังหลงอยู่ ป.๓ ไปถึง ป.๙ ก็ยังหลงอยู่ สอบเมืองไทย ๙ แล้ว ไปสอบอินเดียอีก ๙ เก้าสองเก้า ๑๘ ก็ยังหลงอยู่ แล้วเอายังไงละ มันเหมือนอริยมรรค ๔ อริยผล ๔ ไหม ยังไม่พ้นหลงนี่ อวดดีไปซี เรียนพระไตรปิฎกจบแล้ว กิเลสมันไม่จบให้

พระโปฐิละนะเรียนพระไตรปิฎกจบแล้ว สอนภิกษุได้อรหันต์เยอะสามเณรก็ได้เยอะ พระพุทธเจ้าก็ให้โอวาทว่า พระใบลานเปล่ามาแล้วหรือโปฐิละ ลาไปแล้วหรือ ทีนี้เอ้อ เรานี่จบพระไตรปิฎก แล้วทำไมพระพุทธเจ้าว่าเราใบลานเปล่า ถามพระอรหันต์องค์ไหนก็ไปถามองค์โน่น ไปองค์โน่น ๆ เถอะ ไปถึงเณรจิ๋ว ๆ โน่น เณรอรหันต์โน่นแหละ อ้อ อาจารย์จะเรียนรึ บอกนัยยะให้ว่า ร่างกายนี่เหมือน(จอม)ปลวก มีเหี้ยอยู่ตัวหนึ่งมันออก ๖ ช่อง ๕ ช่อง ปิดซะ ๕ ช่อง เอาไว้ช่องเดียว พอเดินไปไม่ถึงคันฐกุฏี กิเลสเกิดขึ้นมา อ้อนี่เอง สังโยชน์ ๑๐ มันออกมาจากใจนี่เอง อนุสัย ๑๐ มันออกมาจากใจนี่เอง จับปุ๊บ อริยมรรค ๔ เกิด

แล้ว อริยผล ๔ เกิดแล้ว หายเลย ไม่เปล่าแล้วที่นี่ ไม่เปล่าประโยชน์แล้ว นี่มันถึงขนาดนั้นนะ

อวดดีไปซี จบพระไตรปิฎกแล้วมันยังหลงอยู่นะ ปฏิบัติไม่ถูกทาง ไม่ได้หรอก สัมมาทิฏฐินี่แหละ มันพาให้ไปถูก สัมมาทิฏฐิมนุษยธรรม สัมมาอาชีวมนุษยธรรม สัมมาทิฏฐิเทวธรรม สัมมาอาชีวเทวธรรม สัมมาทิฏฐิพรหมธรรม สัมมาอาชีวของพรหมธรรม เข้าพระโสดา สกิทาคา อนาคาได้ เข้าหาพระอรหันต์ได้ อริยมรรค ๔ รับรองจูงกันไปได้ โทร-ศัพท์เบอร์เดียวกัน เข้ากันได้ วิทยุสถานีเดียวกันไปกันได้ คนละสถานีไม่ได้หรอก เถียงกันวันยันค่ำ ๖๒ ปีแล้วยังไม่บอกใคร พระเณรนะบริกรรมยังไงบอกบริกรรมมันยังหลง

บอกตั้งแต่วันบรรพชาเปขะ อธิศีล อธิจิต อธิปัญญานี่ ให้ประสบเอาเอง มนุษยธรรมก็ประสบเอาเอง เทวธรรมก็ประสบเอาเอง พรหมธรรมก็ประสบเอาเอง โสดาประสบเอาเอง สกิทาคา อนาคา อรหันต์ประสบการณ์เอาเอง จิตไปพบแล้วมันก็ได้ ญาณมันเกิดทางจิต กิเลสมันเกิดกับจิตโน่น จะมาเกิดกับเนื้อกับหนัง ผม ขน เล็บ ฟัน หนังอะไรละ คนร้องไห้มันเกิดภายใน คนหัวเราะมันก็เกิดภายในโน่น แต่เท่านี้มันก็ยังไม่รู้เรื่อง ผมนี่มันเก็บรูปมาผสมไว้ ๑๐ รูปนะ ผมเส้นเดียว เล็บ ๆ เดียว มันเก็บรูปมาผสมไว้ ๑๐ รูปนะ ฟันซี่เดียวก็ ๑๐ รูป หนังแผ่นเดียวก็ ๑๐ รูป มันซ้อนกันนี่ รูปผสมรูป นามผสมนาม ถ้าไม่มีอริยมรรค ๔ อริยผล ๔ ไม่มีนิโรธธรรมนิพพานธรรมแล้วส่องไม่เห็นหรอก มืดตื้อ เรียนไปเถอะ เรียนวินัยปิฎฐ สุตตันตปิฎก อภิธรรมปิฎก เรียนจบแล้วจบเล่า ให้ ๑๐๐ เล่า ๑,๐๐๐ เล่า ๑๐๐ ปี ๑,๐๐๐ ปี ๘๐,๐๐๐ ปี ก็ไม่จบ ถ้าเรียนภายในแล้ววันเดียวจบ

ถาม ขอประทานโทษเจ้าคะ หลวงปู่ขา มีท่านหนึ่งเขียนบอกว่าศาสนาอื่นที่ไม่ใช่ศาสนาพุทธนี่ จะปรารถนาไปนิพพานได้ไหมเจ้าคะ

หลวงปู่ ปรารถนานิพพานนะมันถูกแล้ว ห้ามเขาไม่ได้หรอก ไม่ปรารถนา

มันจะไปได้หรือ แต่มนุษยสมบัติยังต้องปรารถนา สวรรค์สมบัติก็ต้องปรารถนา พรหมสมบัติก็ต้องปรารถนา โลกุตตรก็ต้องปรารถนา ปรารถนานะไปได้ ปรารถนาทางถูก เขาไม่ได้ปรารถนาไปอบายมุข ๔ อบายภูมิ ๔ มันไปเองของมัน อวิชชาจูงไป อวิชชาไม่ต้องปรารถนามันจูงไปเอง จะเห็นอริยสัจ ๔ นี่ต้องมีปรารถนา พระโสดารู้แจ้ง สกิทาคารู้แจ้งตามขั้นของตัว อนาคารู้แจ้ง อรหัตมรรค อรหัตผลรู้แจ้ง อริยสัจ ๔ เหนือขันธ์ ๕ เหนือขันธ์ ๔ เหนือขันธ์ ๑ ไปแล้ว ก็เป็นนิโรธธรรม นิพพานธรรม

ถ้ายังอยู่ในขันธ์เป็นตน ตนเป็นขันธ์แล้วไม่ได้หรอก สักกายทิฏฐิ ๒๐ พระโสดาตัดขาด พระโสดาท่านคลอดบุตรนะ ปีละคู่ เท่ากับสักกาย-ทิฏฐิ ๒๐ นะ ท่านไม่หลงไม่ลืม ท่านได้โสดามาแต่อายุ ๗ ขวบ อายุ ๑๖ ปี ถูกแต่งงาน ๆ ท่านก็ไม่หลง ไม่เสื่อม คลอดบุตรอยู่ ๑๐ ปี ๆ ละคู่ ๆ ได้ ๒๐ แล้วลูกไปขยายออก ๒๐-๒๐ หลานก็ขยายออก ๘,๔๒๑ กับยาย ไปวัดก็เต็มเหมือนอย่างทหาร ๘ กองพัน มาบ้านก็เต็มไป เวลาช้างวิ่งมา ไอ้พวกลูกหลาน วิ่งเปิดเปิงหนีหมด พระวิสาขาพระโสดาอะไรกันนี่ช้างวิ่งมานะคุณยาย นางเอามือจี้หน้าผาก ตูดกระทั่งดิน ขี้แตก ช้างก็ไม่แรงเหมือนพระโสดา อายุ ๑๒๐ ปี เอามือจี้หน้าผาก ตูดกระแทกดิน ขี้แตก ทำอะไรท่านไม่ได้ กำลังของพระโสดาขนาดนั้น พระวิสาขานะเป็นพิเศษ แค่พระโสดาท่านก็เก่งอย่างนั้นแล้ว

มีพวกมิจฉาทิฏฐิไปเผาวัง(พระนาง)สามาวดี ๕๐๐ นะ พระโสดาเผาได้แต่ร่างกายนะ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง นี่เผาได้ แต่ธรรมะพระโสดานะ เผาไม่ถูกหรอก ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ โลกุตตรธรรมนั่นร่างกายเผาได้ มันดิน น้ำ ไฟ ลมนี่ แต่ส่วนอริยมรรค ๑ อริยผล ๑ ของพระโสดา ๕๐๐ นะเผาไม่ถูกหรอก นั่นพวกมิจฉาทิฏฐิไปทำลาย ทำลายพระพุทธเจ้าไม่ได้ ต้องทำลายพระสาวก ไปเผาพระโสดาเพียง ๕๐๐ พวกมิจฉาทิฏฐิตายตั้ง ๑,๐๐๐ สมัครมาทำลายวังพระโสดา ทำลายวังทำลายร่างกายด้วย กฏหมายอาญาทางโลกเขาก็ห้าม ทางธรรมก็ห้ามไม่ให้ทำลาย กาย ๆ ภาย

นอกก็ไม่ให้ทำลาย กายภายในก็ไม่ให้ทำลาย ผิดศีลธรรม กฎหมายภายนอกเขาก็ปรับ กฎหมายอาญาเฆี่ยนตีกันไม่ได้ ทำร้ายร่างกายกันไม่ได้

พระโสดาท่านไม่ทำร้ายร่างกายสัตว์ คิดเบียนเบียนสัตว์ท่านก็ไม่คิด เพราะอริยมรรค ๑ อริยผล ๑ กันให้แล้ว ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ท่านมีนิโรธขั้น ๑ แล้ว นิโรธขั้นที่ ๔ ต้องอริยมรรค ๔ อริยผล ๔ ไม่ใช่โลกุตตรธรรมแล้วพูดยาก ไม่รู้ว่าใครเกิดไม่รู้ว่าใครตาย อ่านหนังสืออยู่อ่านพระไตรปิฎกอยู่มันก็ไม่รู้ จิตเกิดดับมันก็ไม่เห็น ผมเกิดดับก็ไม่เห็น หนังเกิดดับก็ไม่เห็น แต่ตัวของตัวยังไม่เห็นตัวเรา จะไปเห็นธรรมะได้อย่างไร มันไม่ใช่โลกุตตรญาณนี่ โลกียญาณนี่มันแค่รูปฌาน ๔ อรูปฌาน ๔ อภิญญาณ ๕ สมาบัติ ๘ เท่านั้น โลกุตตระมีอภิญญาณ ๖ มีอาสวักขญาณนี่ ตั้งแต่ขั้นที่ ๑ ไปถึงขั้นที่ ๔ อาสวักขญาณ ถ้าธรรมะโลกุตตระท่านพูด กินความกว้างหมด ปริยัติก็เป็นธรรม ปฏิบัติก็เป็นธรรม ปฏิเวธก็เป็นธรรม

ท่านเคารพหมด ทานตัวเดียวนี่ ผู้ให้ก็เป็นทาน ทานบารมี ๑๐ ทานอุปบารมี ๑๐ ทานปรมัตถบารมี ๑๐ ผู้ให้ก็อาสวสิ้น โลภะสิ้น ผู้รับก็อาสวโลภะสิ้น ผู้ให้เคารพ ผู้รับก็เคารพ ต่างคนต่างเคารพ ทานบารมี โลภะมันแตกดับหมด ผู้ให้ก็ดับ ผู้รับก็ดับ อย่างเช่นได้คนดี อย่างพระเวสสันดรนะ ทาน ๒ กุมารให้ตาชูชก ๆ รู้จักเคารพทานบารมีเมื่อไร ศีล ๕ มันไม่มีที่ตัวตาชูชกนะ มีแต่เวสสันดรได้บรรลุโพธิญาณเป็นพระพุทธเจ้า ผู้รับไปก็เอาไปให้พระเจ้าปู่ย่าไถ่คืน เรียกปู่ไถ่หลานนะ เป็นยังงี้ถ้าผู้ไม่มีธรรมะวินิจฉัยพูดยาก นึกว่ามันอยู่ไกลกันเหรอ มนุษยธรรม เทวธรรม พรหมธรรมนะ มันอยู่จิตเดียวกันนั่นแหละ โสดา สกิทาคา อนาคา อรหันต์นะอยู่จิตเดียวกัน ประชุมกันที่จิตนั่นแหละ รู้กันปราศัยกันได้ พูดกันได้

คนเรียนหนังสือมาติดตัวหนังสือ ก็ไปไม่ได้ นามไม่มี เรียนนักธรรมจบแล้วก็ยังหลง เรียนบาลีจบแล้วก็ยังหลง ที่ไม่เรียนจบมันก็หลง ถ้าปฏิบัติถูกต้อง สัมมาทิฏฐิมนุษยธรรม สัมมาทิฏฐิเทวธรรม สัมมาทิฏฐิ

พรหมธรรม สัมมาทิฏฐิโสดา สัมมาทิฏฐิสกิทาคา สัมมาทิฏฐิอนาคา สัมมาทิฏฐิอรหันต์ ไม่หลงแล้ว มันไปถูก สัมมาทิฏฐิมันจูงไป สัมมาอาชีวจูงไปตลอดถึงอรหัตมรรค อรหัตผล ถ้าขาดสัมมาทิฏฐิ สัมมาอาชีวแล้วไว้ใจไม่ได้ เดี๋ยวลืมเดี๋ยวหลง มีพวกขี้เมา ๓๐ คนนะ พ่อบ้านเขาก็บอกไม่ไหว สอนไม่ไหว ขอรัฐบาลช่วยสอน สอนไม่ได้หรอก เฆี่ยนตีไม่ได้ ผิดกฎหมายอาญา เขาก็เลยปรึกษากันเอาไปฝากนางวิสาขาเถอะ ท่านคุ้นเคยกับพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เอาไปฝากไว้ ไปกินเหล้าต่อหน้าพระพุทธเจ้า ๆ เทศน์ว่าความประมาทเป็นความตายนะ ความไม่ประมาทไม่ตายนะ พอเลิกกินเหล้าเลิกกิเลส ๓ ตัวนี่ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ขาดแล้ว เป็นพระโสดาแล้ว ส่งคืนบ้านนะ ปฏิบัติดีทีนี้ พ่อบ้านไม่ต้องอุทธรณ์แล้ว อ้อ พระโสดานี่เป็นแม่บ้านพ่อบ้านดี เป็นแม่วัดพ่อวัดได้ พวกโสดานี่ รักษาสะพานก็ได้เป็นโสดาอยู่นั่นแหละ จะทำโรงทานก็รับพระได้วันละ ๕๐๐ ปุถุชนรับไม่ไหว ปะเดี๋ยวก็ลืมปะเดี๋ยวก็หลง ทำงานได้มากพระโสดานี่ พระภิกษุมารับบาตรได้วันละ ๕๐๐

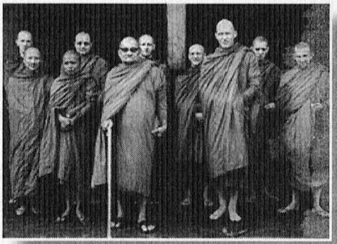
ที่มา Youtube A.S.B. หลวงตามหาบัว ธรรมะชาติ ๑๓ มีนาคม ๒๐๑๔

มหาเถเร ปะมาเทนะ ทวาระตะเยนะ กะตัง สัพพัง อะปะราธัง ขะมะถะเม ภันเต.

(๓ หน) - ผู้ถอดเสียงพระธรรมเทศนา พ.ศ.๒๕๖๒

"กิเลสแท้ ธรรมแท้อยู่ที่ใจ
ส่วนเครื่องส่งเสริมและกดถ่วงกิเลสและธรรมนั้น
มีอยู่ทั่วไปทั้งภายใน ภายนอก
จึงสอนให้เที่ยวอยู่ในที่วิเวกสงัด
เพื่อกำจัดกิเลสชนิดต่างๆ ด้วยความเพียรได้ง่ายขึ้น
อันเป็นการย่นวัฏฏะภายในใจให้สั้นเข้า"

พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺต มหาเถร

เรื่องยาก (ภาษาอีสาน)

พระโพธิญาณเถร (หลวงพ่อชา สุภทฺโท)

วัดหนองป่าพง ต.โนนผึ้ง อ.วารินชำราบ จ. อุบลราชธานี

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

พุทธัง ธัมมัง สังฆัง นมัสสามิ

ต่อไปก็จงพากันตั้งใจฟังธรรมเทศนา วันนี้เป็นวันธรรมสวนะ เป็นวันแห่งพุทธมามกะทั้งหลายนิยมมาบำเพ็ญการกุศล ฉะนั้นบ้านใกล้ไกลพากันมารวมในศาลาโรงธรรมนี้ ต่อนี้ไปพากันตั้งใจฟังเทศน์ อันนี้พวกเราทั้งหลายหาโอกาสที่จะได้ฟังเทศน์นี่กะยากลำบาก เพราะว่าภาระธุรกิจของพวกมนุษย์ทั้งหลาย เมื่อเกิดขึ้นมาแล้วนั่น วุ่นวาย จะได้หาโอกาสพยายาม จะได้มาฟังเทศน์ฟังธรรมนั้นหาได้ยาก ฉะนั้นพระบรมศาสดาท่านจึงบอกว่าของอันนี้มันหายาก พระพุทธเจ้าซิได้มาตรัสในโลกเทื่อหนึ่งกะยาก เพิ่นมาตรัสในโลก เฮาจะได้ฟังธรรมเพิ่นแล้วกะยาก ฟังธรรมแล้วซิเข้าใจในธรรมเพิ่นกะยาก เข้าใจในศีลในธรรมเพิ่นแล้วจะได้บวชในศาสนาเพิ่นกะยาก บวชแล้วซิได้มีศรัทธา ประพฤติปฏิบัติกะยาก มันเป็นของได้ยาก

บางคนเกิดขึ้นมานั่นบ่ฮู้เรื่อง จักแม่นเพิ่นเกิดมาอิหยัง เลยบ่ฮู้จักเกิดมาตั้งแต่น้อย ๆ พุ้น กะเร่งหาใส่ปากใส่ท้องไป ใหญ่มาก็เลยมีครอบมี

ครัวไป มุ่งหาอยู่หากินไป ตายทิ่มไปซือ ๆ จักเป็นไป พากันไปหยังมาหยัง เลยบ่ฮู้เรื่อง เพราะมันยากหลาย ฉะนั้นจงให้พากันเข้าใจเสียว่า พวกมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย ที่ยังบ่ทันตรัสรู้ธรรมนั่นก็ยังเป็นสัตว์ ผู้ได๋ตรัสรู้แล้วถือว่าพระพุทธเจ้า ผู้ได๋บ่ทันตรัสรู้ถือว่าสัตว์ และสัตว์กับพระพุทธเจ้ากะอยู่ใกล้ ๆ กันอยู่เด้ บ่ไกลกันดอกใกล้ ๆ กัน คือเฮานิ เฮากับพระพุทธเจ้ากะใกล้ กับสัตว์นี่กะใกล้อยู่ คันบ่ตรัสรู้ธรรมมันกะเป็นสัตว์ แล้วคนเฮากว่าจะเข้าใจห่างจากเจ้าของนั่น เพราะความเข้าใจผิดนี่เอง เข้าใจว่าธรรมะคำสั่งสอน หรือข้อประพฤติปฏิบัติมันอยู่ไกลเฮา ไกลหลายไกลเจ้าของ ไกลเพศชาย ไกลเพศหญิง นึกว่าเฮาไกล เพราะความเข้าใจผิด เข้าใจบ่เถิง จึงเป็นเหตุให้พวกเฮาทั้งหลายห่าง ๆ จากศีลจากธรรม ห่างจากคุณงามความดี ทั้ง ๆ ที่จะไปพ้นทุกข์ในเร็ว ๆ ชาติเข้า ก็เลยปล่อยให้เจ้าของไปหลายชาติ

คิดเบิ่งดู๋ชีวิตมนุษย์ทั้งหลายเกิดมานี่ อิหยังก็ซ่าง เกิดมาแล้ว ไผว่ามีความสบายอิหยังแน่ มีความอิหยังแน่เป็นแก่นเป็นสาร พากันพิจารณาเบิ่งดู๋ เมื่อเรามานึกเมื่อเรามาคิดมาพิจารณาแล้ว มันยังอยู่ในความกระสับกระส่าย อยู่ในความวุ่นวายทั้งหลาย ฉะนั้นสถานที่เฮาพากันอยู่นี่ ก็จึงเรียกว่าโลก มันเป็นโลก มันเป็นที่ขังสัตว์เอาไว้ งุมสัตว์เอาไว้ แล้วพวกเฮาทั้งหลายเลยบ่ฮู้จัก เห็นว่าพ่อแม่พี่น้องเกิดมา มันเป็นมาอยู่จั่งซี่เรื่อย ๆ เลยต่างคนต่างเกิดมาอยู่จั่งซี่ บ่ฮู้จักหาหนทางออกจากกรง จากวัฏฏะ ในความเป็นจริง ที่เรามาอาศัยอยู่นี่ กะคือมาชั่วคราว พูดง่าย ๆ เรียกว่าเฮามาค้าขายกะได้ เมื่อพวกเฮามาเถิงสภาพที่อยู่ทุกวันนี้ เอิ้นว่าชีวิตที่มีความยาก ความลำบาก ความบ่แล้วจักเทื่อ ก็เลยเป็นไป ๆ ตลอดภพตลอดชาติตลอดกัปตลอดกัลป์ ผลที่สุดแล้วเลยหมดโอกาสที่จะออกจากวัฏฏสังสารเพราะบ่มีทางออก ฉะนั้นพระบรมศาสดาของเรา ท่านก็เป็นสัตว์ผู้หนึ่งคือกันกับไทเฮานี่หละ เกิดมาอยู่ในวัฏฏสังสารนี่คือกัน เมื่อท่านมารู้ เมื่อท่านมาตื่น แล้วท่านก็เปลื้องตัวออกจากวัฏฏะ อันนี้ที่มันเป็นภัยอันใหญ่หลวงความพอใจเฮากะเป็นภัย ความบ่พอใจเฮากะเป็นภัย ความทุกข์กะเป็นภัย

ความสุขกะเป็นภัย ความรักกะเป็นภัย ความเกลียดกะเป็นภัย ทุกอย่างมีแต่สิ่งที่มันเป็นภัยเหมิดอยู่ในโลกอันนี้ อยู่ในวัฏฏสังสารอันนี้

แต่พวกเฮาทั้งหลายบ่พากันซอก บ่พากันค้น บ่พากันพินิจพิจารณาหาทางออกจากวัฏฏสงสารนี้ ลางคนกะบ่ได้หาออกจากวัฏฏสงสาร ถ้าพูดแบบง่าย ๆ พวกเราทั้งหลายพอปานกันกับนกคุ้มและนกทา ที่เขาขังเอาไว้นั่นเอง บ่ได้แปลกกันอิหยังเลยกับนกทานกคุ้มที่เขาขังไว้ กลับไปกลับมาอยู่พอปานนั้นแหล่ว เราขังเจ้าของเฮากะคือกันนั่นแหล่ว ขังโดยวัฏฏะ ความวนความเวียน อยู่จั่งซั่น ไผ ๆ กะเห็นอยู่จั่งซั่น ฉะนั้นการมาอบรบบ่มนิสัยท่านจึงให้มาพิจารณารู้เรื่องทั้งหลายเหล่านี้เองหละ อันที่พวกเรายังข้องอยู่ในวัฏฏะ ๆ คืออิหยัง วัฏฏะเพิ่นหมายถึงเครื่องวน จิตใจของเรามันสร้างกรรมมันมีกิเลส มันสร้างกรรม ตายไปรับวิบากของกรรม เหมิดวิบากเสวยวิบาก ก็เกิดขึ้นมา ๆ ก็สร้างกิเลสอีก สร้างกรรมอีก หมุนอยู่บ่เซาจักเทื่อจั่งซี่ แต่ว่าพวกเฮาทั้งหลายนั่นบ่สลัดความเกิดออก ความแก่ออก ความเจ็บออกจากตัวของเจ้าของ แต่หากเป็นผู้ย่าน ๆ ความตาย ย่านความพลัดพรากทุกสิ่งทุกอย่าง แก่กะบ่ฮู้จักต้นสายปลายทางมันมาแต่ไส นอกอื่นจากธรรมะไปแล้วบ่มี พระบรมศาสดาและสาวกทั้งหลาย ซึ่งเป็นพระอรหัตอรหันต์เจ้าทั้งหลายนั่น กะบ่ได้แปลกกับพวกเฮาทั้งหลายดอก คือกัน เมื่อจิตของเพิ่นมันตกอยู่ในสภาวะความโลภ ความโกรธ ความหลง เมื่อตกจิตเสียแล้วกะคือกันกับเฮา เป็นปุถุชนคือกัน เป็นคนหนาคือกัน บ่ได้แปลกกัน

เมื่อท่านมารู้เรื่องระงับซึ่งสภาวะทั้งหลาย มีความโลภ มีความโกรธ ความหลง ซึ่งปกปิดจิตใจเพิ่นออกแล้ว กะเรียกว่าเพิ่นรู้ หรือตรัสรู้อันนั้นความรู้แจ้งเกิดขึ้นมา ปุถุชนทั้งหลายก็กลายเป็นอริยชน ความบ่รู้ทั้งหลายก็กลายเป็นความรู้ ความโง่เง่าเต่าตุ่นก็กลายเป็นความฉลาด อาการที่มันเปลี่ยนแปลงไปด้วยอำนาจของจิตใจผู้รู้เท่าถึงจั่งซั่น แปลว่าเพิ่นตรัสรู้ธรรมเฮานี่กะคือกันนั่นแหล่ว ให้รักษาศีลรักษาธรรมอย่างวันนี้ เฮาพากันมาทำอุโบสถจั่งซี่ เป็นต้น รักษาอุโบสถศีล ห้ามไปทั้งหลาย ๆ ก็ซ่าง กะบ่แม่นเรื่องอื่นไกลอิหยังดอกเฮา ทั้งเหมิดมันบ่เหลือจากกายกับใจ ความชั่วทั้ง

หลาย ถ้ากายกับใจเฮาบ่สร้างขึ้นมา แม่นไผสิสร้าง บ่แม่นเจ้ากรรมนายเวร บ่อนหนึ่งบ่อนใด๋เด้ ถ้ากายกับใจบ่พากันละ แม่นไผซิละจั่งซี่เด้ สร้างความดีขึ้นบ่แม่นกายกับใจสร้าง แม่นไผซิสร้าง สร้างขึ้นมาแล้วบ่แม่นกายกับใจที่เป็นผู้มารับ แม่นไผซิมารับ นั่น บ่มีผู้ใด๋ นั่นหละผลที่สุดแล้ว เรื่องคุณงามความดี เรื่องบุญกุศลทั้งหลายนั่น มันบ่นอกเหนือกายกับใจของเฮา แม่นซิสร้างน้ำทำบุญอิหยัง หม่องใด๋กะซ่าง มันบ่นอกเหนือกายกับใจของเฮาดอก ฉะนั้นเมื่อพูดถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว บ่มีไผซิสอนมันได้ดอก ใจเฮานี่ ถ้ามันบ่สอนมันเอง ซิให้ครูบาอาจารย์ผู้ใด๋สอน กะพอปานนั้นหละ ได้ยินซือ ๆ หละ คันมันบ่สอนมันเอง มันบ่ได้ ถ้ามันสอนมันเองแล้วสบายง่าย ครูบาอาจารย์เฮาคือกันนั่นแหล่ว ซิสอนเฮาให้สอนไป คันเฮาบ่ฮู้ของเฮาเอง คันเฮาบ่สอนของเฮาเอง บ่ละเฮาเอง มันไปบ่ได้ ฉันใด ฉะนั้นเมื่อหากว่ามาฟังเทศน์ฟังธรรม มาสร้างน้ำทำบุญเพื่อหยัง เพื่อให้เรารู้จักบ่อบ่อเกิดบาปหรือบ่อเกิดบุญ ให้ฮู้จักเหตุของมัน ที่มันจะสร้างบาปสร้างบุญขึ้นมาได้ บ่แม่นอื่นไกลอิหยัง คือตัวจิตใจของเจ้าของ ที่เราสวด เราว่า เราบ่นต่าง ๆ นานา สวดนั่นสวดนี่ต่าง ๆ อันนั้นมันเป็นพระสูตร สวดไป ๆ นั่นนะ คือสวดอาการ ๓๒ จั่งซั่นแหล่ว สวดพรหมวิหาร ๔ จั่งซั่นแหล่ว สวดไปสวดมา กะสวดไปซือ ๆ สวดอาการมันซือ ๆ เอาชื่อมันไปเว้าซือ ๆ นี่ ลางเทื่อสวดไปกะลืม กะม่วนไปซือ ๆ เด้ มันบ่คือจิตของเฮาคิดเข้าไปถึงความจริง อย่างเรานั่ง เราพิจารณา ๆ ถึงสกนต์ร่างกายสังขารเฮา มันเกิด มันแก่ เจ็บ ตายนี่ บ่แน่บ่นอนเด้ พิจารณาเบิ่ง ๆ สะดุ้งขึ้นมา ๆ ใจเกิดถี่ ๆ สบายขึ้นมา

ชีวิตคือความหวัง คือความมั่นหมาย ชีวิตของเฮานี่เป็นของบ่นานเมื่อเราพิจารณาไปจั่งซีอยู่เรื่อย ๆ เสมอนั่น เพิ่นว่าผู้ภาวนา พินิจพิจารณาการที่เห็น การพิจารณาเข้าไปถึงจิตของเจ้าของ จิตเก่าของเฮา จิตเจ้าของอิหลีนั่น บ่มีอิหยัง ใจของเฮานั่น ใจของเฮาที่แท้อิหลีนั่น มันบ่มีอิหยังดอก มันบ่มีดี บ่มีชั่ว มันบ่มีสั้น บ่มียาวดอก มันบ่มีโกรธ บ่มีโลภ บ่มีหลงอิหยังดอก จั่งว่าอันเฮานะ คันได้ท่อนี้มันบ่ทันพอกับใจ คันมันบ่สงบอิหยัง

กะบ่มีพอ มันหาอยู่นั่นเอง มันหาบ่พ้อ ได้น้อยมันกะบ่พอ ได้หลายมันกะบ่พอ อันนี้มันบ่พอ คืออิหยัง มันบ่พิจารณาถึงตัวของมัน บ่เท่าตัวของมัน ลักษณะจิตเดิมของสัตว์ทั้งหลาย พระบรมศาสดาเพิ่นว่า มันบ่แม่นของซิหวั่นไหวนำอิหยังดอก มันเป็นของอยู่ซือ ๆ บ่ได้หวั่นไหวนำอิหยังเด้ เป็นของสงบอยู่ ที่มันบ่สงบ มันตื่น มันเต้น มันโลภ มันหลงเป็นต้น เพราะมันมาถูกอารมณ์ มันกะเลยเต้นไปตามอารมณ์นั่น เฮาก็จึงมาหลงอารมณ์ไปไห้ในอารมณ์อันนั่น ไปหัวในอารมณ์อันนี้ ไปดีใจในอารมณ์อันนั่น ไปเสียใจในอารมณ์อันนี้ ความเป็นจริงจิตอันนั้นมันเป็นทาสเป็นคนใช้ของตัณหา ของอารมณ์ ความเป็นจริงจิตอิหลีบ่ได้เป็นทาสของผู้ใด๋ มันหลงอารมณ์มันจึงได้เป็นทาสของกิเลสตัณหา ไปเป็นทาส คือเป็นคนใช้ของความอยาก เป็นทาสของความอยาก

จิตใจนั่นจึงได้วุ่นวาย หวั่นไหว ทุกสิ่งทุกอย่าง ที่เราเรียกว่าสุข ๆ ทุกข์ ๆ ใด ๆ ทั้งหมดนั่นแหละ เมื่อพูดถึงเนื้อแท้ตามเป็นจริงแล้ว การประพฤติปฏิบัติ คือเพิ่นให้ค้นถึงใจอันเก่า ให้เข้าไปถึงของเก่า ให้เข้าไปเถิงบ้านเก่า ไปเถิงจิตอันเก่าอันเดิม ๆ จิตอันเก่าอันเดิมอันนั่นบ่ได้หวั่นไหวนำผู้ใด๋ บ่ได้หวั่นไหวนำสีแหล่ สีเหลือง สีแดง สีดำ อิหยังต่าง ๆ นานาบ่มี ธรรมชาติอันนั่น จึงเป็นธรรมชาติที่สงบระงับ คือมันเป็นสัจธรรมอยู่ คือมันเป็นของมีอยู่นำเฮา ลักษณะความหยุดมันอยู่นำเฮา มันสบายอยู่นำเฮา มันวุ่นวายกะอยู่ในเฮานี่เองแหละ เฮาสร้างมันขึ้นแต่งมันขึ้นมา เป็นหยังมันจั่งวุ่นวาย เราบ่ได้ภาวนา บ่ได้พิจารณาตามเป็นจริง ๆ ของสิ่งทั้งหลายที่มันหลอกมันลวงให้เราใจฮ้าย ให้เราใจดี ให้เราเสียใจ ให้เราดีใจทุกอย่างนั่นหละ ความเป็นจริงสิ่งนั่นเป็นแต่แนวหลอก เป็นแต่แนวลวง เป็นแต่แนวหลอน

พระบรมศาสดา ท่านจึงให้กำหนดพิจารณา คือมาสร้างจิตของเฮาให้มันเห็นชอบ เดี๋ยวนี้จิตเฮาเห็นบ่ชอบ เห็นเป็นคนละอย่าง เห็นเป็นคนละแนว เห็นเป็นของน้อย ของใหญ่ ของสั้น ของยาว ของสวย ของบ่สวย ของชอบ ของบ่ชอบ มันเป็นอยู่จั่งซั่น ใจยังบ่ทันเป็นสัมมาทิฏฐิ ใจ

มันเป็นมิจฉาทิฏฐิ ใจบ่ทันเห็นชอบ เห็นชอบอิหยัง เห็นชอบตามทำนองตามคลองธรรม เห็นชอบตามอนิจจัง ตามทุกขัง ตามอนัตตา แม่นไผเป็นอนิจจัง แม่นไผเป็นทุกขัง แม่นไผเป็นอนัตตา เว้าทางกายของเฮานี่หละ เว้าทางใจของเฮานี่เอง เว้าทางกายของเฮานี่มันกะเป็นอนิจจัง สิ่งที่มันซิเป็นไปทุกสิ่งทุกอย่างมันเป็นไปได้ ตั้งแต่น้อยมามันแปรมามันเปลี่ยนมาถึงบัดนี้ล้วนแต่อนิจจัง อันใจเฮานี่ก็เป็นอนิจจัง บ่แน่นอนคือกัน ลางเทื่อมันหมายว่าอันนั้นดี ต่อไปมันหมายว่าบดี มันหมายว่าชอบอันนั้น ต่อไปมันบ่ชอบอันนั้น อันนี้มันเป็นของบ่มั่น อันนี้กะเป็นของบ่เที่ยง อันนี้ตกอยู่ในลักษณะอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา พระท่านจึงบอกว่า โลกคือหมู่สัตว์อันชรามันนำเข้ามา ไม่ยั่งยืน โลกใดคือหมู่สัตว์ โลกคือไทเฮานี่ที่เป็นหมู่สัตว์ ๆ ไทเฮานี่คือสัตว์มนุษย์ สัตว์บ้าน ต่างจากเฮากะเป็นสัตว์คือกัน สัตว์เดรัจฉาน ช้าง ม้า งัว ควาย เป็ด ไก่ ทุกอย่างนี่เป็นสัตว์เดรัจฉาน โลกคือหมู่สัตว์อันชรามันนำเข้ามา ไม่ยั่งยืน ชราคือแม่นหยัง ชราคือความคร่ำคร่าของผมของขน ของเล็บ ของฟัน ของหนังทั้งหลายเหล่านี้แหละ อันชรานำเข้ามา ๆ คือกันกับหมู่นี่มันนำเข้ามาจั่งซี่ ร้อยวันพันยามมันนำมา ๆ สิ่งอันได้ที่มันนำมามันบ่ยั่งยืน มีเล็บกะบ่ได้คือเก่า มีขนกะบ่ได้คือเก่า มีหนังกะบ่ได้คือเก่า มีผมกะบ่ได้คือเก่า สิ่งทั้งหลายทั้งปวงบ่อยู่คือเก่า มันต้องยักย้ายแปรปรวนไปตามธรรมชาติของมัน โลกคือหมู่สัตว์อันชรานำเข้ามา ไม่ยั่งยืน

คือบ่ยืนตัวอยู่ได้ เกสาคือผม โลมาคือขน นะขาคือเล็บ ทันตาคือฟัน ตะโจคือหนัง ทุกอย่างมันจะยืนตัวเป็นอิสระบ่ได้เลยทีเดียว มันต้องเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของมัน เพราะแม่นหยัง เพราะมันสังขารเป็นอยู่มันต้องเป็นไปตามสภาวะของสังขาร โลกคือหมู่สัตว์อันชรานำเข้ามา ไม่ยั่งยืน เฮ็ดหยังกะอิ่มบ่เป็น พอบ่เป็นจักเทื่อ แม่นซิฮ้ายกะพอบ่เป็น ฮ้ายแล้วกะเทียวมาฮ้ายอยู่อีก เคียดแล้วกะเทียวมาเคียดอยู่อีก ฮักแล้วกะพอบ่เป็นเทียวมาฮักอยู่อีก จั่งซั่นหละหมู่นี่ มันพร่องอยู่ ฟังแต่มันพร่อง มีความฮักกะพร่อง มีความซังกะพร่อง มีความดีกะพร่อง มีความบ่ดีกะพร่อง เป็นคนที่พร่องอยู่ เว้าง่าย ๆ ตามภาษาเฮาว่าเป็นคนบ่พอ คนบ่พอคนซะ เว้า

ง่าย ๆ น้อ มันจั่งคือโพ้โว่ เพ้เว่อยู่บ่เซาจักเทื่อ คนบ่พอคน ถืกอารมณ์ดีกะเป็นแนวหนึ่ง ถืกอารมณ์บ่ดีกะเป็นอีกแนวหนึ่ง จั่งซั่นเด้ คนพ่วอพ่แว่อยู่จั่งซั่นยามมันบ่พอ คือกันกับว่าวมันบ่พอหางมันนั่นแหล่ว มันแกว่งหั่นแกว่งนี่อยู่จั่งซั่น นั่นหละเพิ่นว่าโลกคือหมู่สัตว์ที่มันพร่องอยู่เป็นนิจ บ่ฮู้จักอิ่ม อิ่มบ่เป็นพอบ่เป็น ความฮักลูกกะอิ่มบ่เป็น ความฮักหลานกะอิ่มบ่เป็น พอบ่เป็นจักเทื่อ บ่มีพอบ่มีอิ่ม นั่นเพิ่นว่าโลกคือหมู่สัตว์อันชรานำเข้ามา ไม่ยั่งยืน โลกคือหมู่สัตว์พร่องอยู่เป็นนิจ ไม่รู้จักอิ่ม เป็นทาสของตัณหา เป็นคนใช้ของความอยาก ตัณหา คือความอยาก มันให้ใจเป็นผู้อยาก ใจของเฮาเลยเป็นทาสของความอยาก ความอยากอันนั้นเป็นคนใช้ของมันซะ แล้วแต่มันซิใช้บาดนี่ มันเป็นทาสคือกันกับคนเป็นข้าเจ้า ข้านาย ผู้มีอำนาจใหญ่ ๆ สูง ๆ มาแล้ว เพิ่นบอกให้แล่นกะแล่น เพิ่นบอกให้นั่งกะนั่ง เพิ่นบอกให้ไปจั่งใด๋กะไป ทุกอย่างนั่นแหล่ว เพิ่นบอกให้ไห้กะไห้ บอกให้หัวกะหัว บ่ไปกะบ่ได้เพิ่นซิฆ่าเอา

ความอยากกะคือกัน ฉันใด นี่มันใช้เฮาทั้งหลายเป็นต้น โอ้ยจั่งแม่นยากลำบากหลาย มันใช้แต่เฮา ตั้งแต่ไห้อยู่กะเฮ็ด ไห้อยู่กะทำ บ่อนเขาซิฆ่าโตอยู่กะยังเด่มือเข้าไปใส่อยู่ได๋ มันบังคับเข้าไปหลาย หั่น ๆ ของเขานั่นเขาเห็นเขาซิฆ่าอยู่ ให้มันบังคับกะยังเทียวไปลักไปลอบ ยังเด่มือเข้าไปหาอยู่ซั่นใด๋ ลางคนจนเขาฆ่าไปจั่งแล้ว นี่บ่ไปกะบ่ได้มันจี้ว่าให้เฮ็ดจี้ว่าให้ทำกะต้องเฮ็ดต้องทำ นี่หละเฮาทั้งหลายบ่ฮู้เรื่องฮู้โตเจ้าของ ว่าแต่กูหรือว่าของกู จั่งซี่เป็นต้น บ่ได้แม่นว่ากูหรือว่าของกูตามความที่เข้าใจของเฮาผิดนั่นเอง ความเป็นจริงกะเฮาเป็นทาสของกิเลสตัณหา เป็นทาสของความอยาก เมื่อความอยากท่วมหัวเข้าไปท่อใด๋ ๆ เป็นต้น พวกทาสทั้งหลายก็บ่ฮู้จักเป็นจักตาย โลกคือหมู่สัตว์ บ่มีไผเป็นใหญ่ ๆ เฉพาะเฮาผู้เดียว เฮาทำดีกะได้ดีเฮาทำชั่วกะได้ชั่ว ไผซิทำให้เฮากะบ่ได้ อันนี้กะเป็นความจริง ว่าผลที่สุดโลกคือหมู่สัตว์ บ่มีอะไรเป็นของ ๆ ตน จำต้องละทิ้งออกไป บัดซิซ้ำ บ่ได้อิหยังแม่ออกพ่อออกเฮา ถิ่มไปซือ ๆ ละไปซือ ๆ ตอนที่ยังเป็นอยู่ ผัวเมียผิดกัน ได้น้อยกะผิดกัน ได้หลายกะผิดกัน วุ่นวายไปนำหมู่นี่หละ บาดซิ

เอาอิหลีกะถิ่มไผถิ่มมัน มันกินบ่แซ่บจักไปไข้อยู่สิได๋ น้ำกะบ่แซ่บ ข้าวกะบ่แซ่บ อิหยังกะบ่แซ่บได๋ หยิบผ้าห่มผืนใหญ่ ๆ เข้าใส่โตจั่งซี่ยันออกพุ้นบ่เอาจักแนวได๋ นี่หละเพิ่นจึงให้พวกเฮาพินิจพิจารณาว่า วัฏฏสงสารนี่เป็นจั๋งซี่ จั่งว่าเฮามานี่ มาค้าขายซือ ๆ ดอก มาหาทุน มาหากำไร มาสร้างบารมี มันเป็นสัตว์ เพื่อเป็นพระโพธิสัตว์กะว่าได้ สร้างบารมีเหมือนพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเฮา

เมื่อใด๋มันมีความโลภ ความโกรธ ความหลง พัวพันอยู่จั่งซั่น กะยังเป็นสัตว์อยู่ แต่ว่าเรามีเมตตา ความรักใคร่ มีกรุณา ความสงสาร มีมุทิตา ความพลอยยินดี มีพรหมวิหารประจำใจของเราเมื่อใด๋ เมื่อนั่นแหละชื่อว่าเราได้เป็นสัตว์ของพระก็ว่าได้ หรือเป็นพระโพธิสัตว์ก็ว่าได้ ที่นี้เป็นสัตว์ก็ยัง มีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา คือสัตว์พวกนี้เป็นต้นยังซิได้ตรัสรู้ธรรมในเบื้องหน้าต่อไปอยู่ ที่เรียกว่าพระโพธิสัตว์เจ้า มันเป็นจั่งซั่นคือกันกับพระบรมครูของเรา แต่ก่อนเพิ่นเป็นหยัง บ่ได้เป็นพระพุทธเจ้ามาโลดเพิ่นกะเป็นสัตว์มนุษย์นี่เป็นต้น แต่ว่าเพิ่นเป็นมนุษย์ที่อัศจรรย์เด้ เป็นมนุษย์ที่ประกอบไปด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา แล้วจึงเป็นพระโพธิสัตว์เพิ่นจึงได้เสวยชาติ ต่อมารู้เข้ามา ๆ พิจารณาเรื่อย ๆ เข้ามา เพิ่นมีความตรัสรู้ตามเป็นจริง เห็นอนิจจัง เห็นทุกขัง เห็นอนัตตา ตามสภาวะธรรมความเป็นจริงแล้ว ท่านรู้ได้ ๆ เพิ่นกะเป็นพระพุทธเจ้า หมายความว่าจั่งซั่น อย่าไปคิดว่าพระพุทธเจ้ามีองค์เดียว ๆ อย่าไปว่าจั่งซั่น มีองค์เดียว คือพระพุทธเจ้ามีสัจธรรม ตรัสรู้ลงตรงใดตรงนั่น บ่ได้หลบบ่ได้หลีกเป็นจั่งซั่น คันพระเจ้าหลายองค์กะตัวะกันโลด บ่ได้ลงรอยกันดอก สัมมาทิฏฐิอันเดียวทางนี้ลงไปโลด เป็นสัมมาทิฏฐิอันเห็นชอบคือพระพุทธเจ้าองค์เดียว ตรัสรู้ตามอริยสัจธรรมความเป็นจริงอันเดียวเท่านั้นแหละ ท่านจึงเรียกว่าพระพุทธเจ้ามีองค์เดียว พ้นจากนี้มิจฉาทิฏฐิทั้งหลายทั้งปวง

พวกเฮานี้คือกันนั่นหละ บ่มีไผซิฮู้ของเฮาได้ดอก การประพฤติศีลธรรมทั้งหลายนั้น บ่แม่นว่ามันเป็นเนื้อเป็นโตเป็นตน มันเป็นลักษณะที่ความรู้ มันเป็นนามธรรม การปฏิบัติศีลธรรมนี่ ถ้าพวกเราทั้งหลายบ่ได้

พิจารณาถึงด้านจิตใจของเจ้าของแล้ว ซิบ่พากันฮู้จักศีลจักธรรม แม่นสร้างไปบ่เห็นบ่อนได้ บ่เห็นบ่อนดี คุณงามความดีอยู่ที่กายที่ใจของเจ้าของ ถ้าไผสร้างไปทำไป เฮ็ดไปพิจารณาไปนั่น ซิได้เห็นอยู่ในใจของเฮา ครั้นเห็นอยู่ในนี่ได้เห็นทางใน บ่ได้เห็นทางนอก ครั้นเห็นทางในแล้วจั่งซี่เป็นต้น บ่มีเรื่องซิไปเว้าให้ผู้อื่นฟังได้ มันพ้นจากความเว้า มันพ้นจากความนึกคิดทั้งหลาย มันบ่มีแนวเปรียบ บ่มีแนวปูน ที่เพิ่นเว้าหรือที่เพิ่นเทศน์ให้ฟัง อาศัยของภายนอกซือ ๆ ดอก เมื่อตรัสรู้ตามเป็นจริง คือจิตใจของเจ้าของเป็นปัจจัตตังจั่งซั่น ฉันใด พวกญาติโยมเฮาทั้งหลายก็คือกันนั่นหละ ในยุคหนึ่งคราวหนึ่งในสมัยหนึ่งนั้น น้อยใด๋บ่มีเรื่อย ๆ ไปใด๋ ศีลธรรมบ่มีเรื่อย ๆ ไปครูบาอาจารย์ซิมาแนะนำพร่ำสอนเฮา บ่มีสม่ำเสมอไปเรื่อย ๆ ใด๋ ครั้งหนึ่งคราวหนึ่งมันกะจั่งมี บางทีกะขาดยุคขาดสมัยไป เมื่อใด๋มันขาดยุคขาดสมัยไป พวกเราทั้งหลายเป็นต้นกะหนาแน่นไปด้วยกิเลสตัณหา บ้านเมืองทั้งหลายเป็นต้นก็เดือดร้อนไปด้วยราคะ โทสะ โมหะธรรม เป็นไปฉันใด

อันนี้ในสมัยปัจจุบันนี้แหละกะให้พากันพินิจพิจารณา พระพุทธศาสนาของเราถึงแม้ว่ามันจมกะจม ถึงแม้ว่ามันใกล้ความจริงก็ใกล้ในสมัยทุกวันนี้ เมื่อพิจารณาแล้วเห็นได้ง่าย ๆ บ่มีอื่นไกลดอกเฮานั่น ที่มันมีความเดือดร้อนกระวนกระวายทุกสิ่งทุกอย่าง จะให้มันเยือกเย็นได้เป็นต้น นอกจากธรรมะไปแล้วบ่มี ดิ้นไป เกาไป ขูดไป ตายไป เดือดร้อนไป บ่ได้เซาจักเทื่อ มันเดินไปถูกหนทางของมัน ฉะนั้น จงพากันพยายามน้อมกายน้อมใจเข้าหาศีลหาธรรม ผลที่สุดแล้วให้พากันอยู่อย่างมนุษย์ของเรา มนุษยธรรม พูดง่าย ๆ อย่าซิไปว่าบ้านนั้นเมืองนี่ยังบ่เฮ็ดกะซ่างมัน เฮาพากันเฮ็ดไปก่อน ๙ คน ๑๐ คน ๒๐ คน ๓๐ คน บ้านหนึ่ง ๆ พากันพยายาม ถึงแม้ผู้อื่นบ่เฮ็ด เฮาต้องพยายามเฮ็ดของเฮาขึ้นมาซะก่อน ไผบ่ทันฮู้กะซ่างไผบ่เห็นกะตาม ไผฮู้แล้วเฮ็ดโลด ไผฮู้แล้วทำโลด ให้พากันเข้าใจจั่งซั่นเรื่องอื่นซินำความสุขความสงบระงับมาให้ พวกมนุษย์ทั้งหลายทั้งปวงเป็นต้น นอกจากธรรมะนี่บ่มี ครั้นนอกจากธรรมะนี่แล้ว มีแต่เอาแพ้กัน มีแต่เอาชนะกัน เอาอิจฉากัน เอาพยาบาทกัน ครั้นพูดถึงธรรมะ เอาปล่อยกัน

ละกัน วางกัน เมตตากัน กรุณากัน ถึงมีเครื่องน้อยกะมีประโยชน์มาก ฉันใด เมื่อไรบุคคลเรายังทรงศีลทรงธรรมเอาไว้ เมื่อนั่นหละเป็นต้น ศาสนาของเรายังรุ่งเรือง ยังเยือกเย็นอยู่ในจิตใจของคนเฮา สิ่งอื่นบ่มีความหมายอิหยังดอก ความหมายทางในคือใจดีใจงาม สิ่งทางนอกแต่งเอาจั่งใด๋กะได้ แต่งเสื้อผ้าหน้าแพร แต่งนั่นแต่งนี่ แต่งได้เหมิดสู่แนว เรื่องนี้เพิ่นเห็นทางนอก ทางในเป็นของที่สำคัญหลาย เป็นของแต่งได้ยาก ให้พากันแต่งทางใน ให้มันงามทางใน ให้มันดีทางใน ให้มันมีกาย มีวาจา มีใจ ตรงไปตรงมา ศีลธรรมอยู่ทางใน บ่ได้อยู่ทางนอก บ่ได้หมายถึงนอก อันนอกหรือปากของเฮาคือกัน มันเว้าไปได้ดอก เว้าได้ เว้าคนเดียวเพิ่นกะเป็น เว้าจั่งใด๋กะได้ อันปากนั่นมันเป็นจั่งซั่น แต่ว่าความจริงในใจของมันนั่น คือศีลธรรม คันบ่เรียนไว้ในใจแล้ว มันเป็นไปบ่ได้ ฉะนั้นความดีอันนั้น ถ้าเราทำด้วยความจริงใจของเฮาแล้ว ไปอยู่ไส มันกะสบาย แม้นซิถูกกล่าวตู่อิหยังกะซ่าง ความดีอยู่ในตัวของเฮาแล้ว บ่ได้สงสัย มันเป็นจั่งซั่น

ฉะนั้นศีลธรรมมันเอาเจ้าของเป็นพยาน ฐีติ ภูโต เอาเจ้าของเป็นพยาน พระบรมศาสดาของเราเป็นฉันใด ถ้าแม่นไผเอาเจ้าของเป็นพยานทุก ๆ คนแล้ว คือธรรมะแล้ว คือความสุขเกิดขึ้นในใจของเจ้าของ นั่นหละ ถ้าไปมัวเบิ่งทางนอกแล้วบ่เห็นดอก เรื่องพระพุทธศาสนาของเฮาสอนเข้ามาทางใน มีศีล ๕ กะซ่าง ศีล ๘ ก็ซ่าง ศีลอีหยังกะตามดอก ทางเฮานั่น อย่างว่าสมัยทุกวันคนทำทานหลาย ทำบุญหลาย แต่หากคนฮ้ายหลายแท้บุ เป็นจั่งใดบุ คนยังบ่เป็นศีลยังบ่เป็นธรรมหลาย คนทำบุญกะหลาย ทำกุศลกะหลาย เฮ็ดหยัง โอ้ย ม่วนครึกครื้น แต่ว่าเผลอบ่ได้ มันเป็นจั่งใด๋ฮึ สิ่งของเงินทองทุกสิ่งทุกอย่าง เผลอบ่ได้ มันเป็นอีหยัง นั่นแหละมันพากันทำบุญนอกศาสนา บ่แม่นทำบุญในศาสนา ทำศีลนอกพระพุทธศาสนา บ่ได้ทำในศาสนา โดยมากก็ทำกันทำบุญ ทำบุญบาปเป็นจั่งใด๋เด้อ จึงได้เอิ้นบุญบาป ทำบุญบาปกันหลาย บ่แม่นทำบุญเป็นบุญ ฉะนั้นบุญกุศลทั้งหลาย เขาจึงหมายถึงความได้บาดนี่ มันร่ำมันรวย มันได้ดีฮั่งมี อันนั้นคือบุญ ความเข้าใจเขาคึดจั่งซั่นหลายเด้ มันได้หลาย ๆ มาบุญ ผู้ได้น้อย ๆ กะบาปไปจั่งซั่นเด้

ในทางพระพุทธศาสนาเพิ่นว่าบุญ บ่ว่าหลายบ่ว่าน้อย คันเฮาเฮ็ดให้มันเกิดขึ้นมา เพิ่นให้เบิ่งเหตุของมัน อันใดคือกันนั่นแหละ มันมีผลเกิดมาด้วยเหตุของมัน เหตุมันดีมันกะจั่งดี เหตุมันชั่วมันกะชั่ว พระบรมศาสดาเพิ่นหมายเหตุ หลายท่อใด๋กะซ่าง ถ้าเหตุมันบ่สมบูรณ์มันกะใช้บ่ได้ มันเป็นจั่งซั่น

ฉะนั้นธรรมะทั้งหลาย ถ้าหากว่าเรามาพิจารณาแล้ว มันยังไปวนอยู่ที่ใจของเฮา เป็นใจที่สบายสงบระงับ ผู้ใด๋มีธรรมะอยู่ในใจนั่น ใจซำบาย ๆ หลาย มันมีลักษณะอาการหยุดสบาย เป็นหยังมันจั่งสบาย ใจมันรู้เรื่องรู้เท่ามันเด้ รู้เท่า คือรู้เรื่องของมัน ถึงแม้ว่ามันทุกข์อยู่ มันละบ่ได้กะฮู้จักว่ามันเป็นจั่งซั่นอยู่แล้ว มันกะเลยอยู่สบาย คือกันกับแม่น้ำมูลจั่งซั่นหละ มันกะไหลลงไปจั่งซั่นหละ ถ้าหากว่าเรามีบุรุษผู้หนึ่งตั้งใจพิจารณาไปยืนอยู่ฝั่งแม่น้ำและกะเห็นน้ำมันไหลลงไปทางเมืองพิมูลพุ้น เอ้อ กะเลยสบาย น้ำมันไหลไปทางใต้ มีใบไม้ มีเฮือแพนาวา มันกะไหลไปตามน้ำมันไหล ผู้ที่เห็นน้ำไหลไปทางใต้กะสบาย บ่คึดว่าให้มันไหลไปทางเหนือ นั่นความคึดไปตามน้ำฮู้เรื่องของมันแล้ว ถ้าคนบ่ฮู้เรื่องเป็นต้นว่าอยากให้น้ำนั่นไหลไปทางเหนือ ให้มันไปมันกะไปบ่ได้ แม่นซิไปยืนอยู่ฮั่นกะเป็นทุกข์อยู่ผู้นั่น แม่นซิไปนอนอยู่เฮือนอยากให้น้ำไหลไปทางเหนือ ก็เป็นทุกข์อยู่ผู้นั่น เพราะมันคึดผิด สังขารร่างกายเฮานี่กะคือกัน ฉันใด ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ความพลัดพรากจากหลง เป็นธรรมดา ที่มันมีมาแล้ว คราวได้ ได้มา คราวเสีย เสียไป คราวทุกข์ ทุกข์ คราวสุข สุข มันเป็นไปตามธรรมดาของมันจั่งซี่ เฮากะเบิ่งไปตามรูปของมัน เบิ่งไปตามเรื่องของมัน มันพอได้จั่งใด๋ เฮากะใช้จั่งซั่น เฮาไปเห็นจั่งใด๋ เฮากะเบิ่งส่ำนั่น เบิ่งไปนำเรื่องของมัน มันกะสบาย ถึงซิละบ่ได้เป็นต้น ใจเฮากะยังสบาย ฉันใด ศีลธรรมนี่คือกัน ถึงแม้เฮามีโลภกะซ่าง มีโกรธกะตาม มีหลงกะซ่าง ยังฮู้จักว่าเฮาเป็นคนโลภ คนโกรธ คนหลงอยู่ เป็นต้นกะยังมีความสบาย บ่ทันได้สงสัยอิหยัง มันเป็นจั่งซั่น อันนี้คือกันฉันใด เมื่อเราฮู้จักธรรมะธัมโมว่า เอ้อมันเป็นเรื่องธรรมชาติของมันจั่งซั่นแหล่ว เฮากะสบาย มันได้น้อยกะดี ได้หลาย

กะดีเป็นต้น ได้มาก็ดี เสียไปกะดี ความดีใจเสียใจก็เรียกว่าอยู่ในประมาณฉันใด

ถึงแม้ชีวิตอยู่ในปัจจุบัน อนาคต ที่เฮามองบ่เห็นคือกันฉันใด เฮากะบ่ต้องหมายของมัน มันซิน้อย หรือมันซิมาก เป็นแนวใด๋กะซ่าง เฮากะอยู่ในปัจจุบันของเฮานี่แหล่ว ถ้าเฮามีน้อยส่ำนี่ เฮากะเบิ่งของเฮานี่แหละหลายกะเป็นของผู้อื่นเด้ คันเฮามีน้อยกะเบิ่งของเฮา ใช้ของเฮานี่หละ มันกะสบาย สันตุสฐี กะถา มีความยินดีในของที่มีอยู่ ให้เฮาใช้ส่ำมันมีมันได้มีเท่านี้กะให้พอ ได้ ๒ อันกะพอ ๒ อัน ได้ ๓ กะพอ ๓ ได้อัน ๑ กะพอ ให้มันพอซะก่อน ให้เป็นคนพอไว้เถอะ ใจเฮากะสบาย ไปหากินในโลกแล้วกะสบาย ให้เป็นคนพอไว้ คันเป็นคนพอไว้ เห็นของผู้อื่นซิบ่เอา เฮามีเฮือลำน้อยกะขนหลายเทื่อ เพิ่นมีเฮือลำใหญ่เพิ่นขนเทื่อเดียวกะของเพิ่น เฮามีเฮือลำน้อยขนหลาย ๆ เทื่อคือกันฉันใด เมื่อเฮามีส่ำใดเฮากะใช้ส่ำนั่น มันกะสบาย มีขันใหญ่ตักกะเต็มขันใหญ่ มีขันน้อยตักใส่มันน้อยกะเต็มคือกัน มันกะสบาย มันกะง่าย เฮาคึดเท่า ๆ โตของเฮาจั่งซี่มันง่าย คึดหลายกว่าโตของเจ้าของมันลำบากหลาย ทุกข์ยากลำบาก การพิจารณาอย่างที่พรรณามานี่ คือการพิจารณา เรียกว่าเราภาวนา ให้มันสมรุ่นกัน บ่อน้อย ๆ อยากได้น้ำหลาย มันกะยาก ให้เฮาคึดจั่งซั่นพิจารณาจั่งซั่นให้มันสบาย

ฉะนั้นปฏิบัติเรื่องศีล ๆ ธรรม ๆ กะคือให้มาทำใจให้มันตรง ให้มันถูกต้องแล้วกะสบาย แม่นมีน้อยกะสบาย แม่นมีหลายกะสบาย เป็นคนที่สบาย เป็นคนที่เยือกเย็น บ่กระวนกระวาย นั่นเพิ่นว่าผู้เย็นในธรรม ธรรมที่บังเกิดอยู่ในจิตใจของเฮา ผู้รู้ได้จั่งซี่ เพราะรู้ธรรมะได้ ตรัสรู้ธรรมได้ใจกะเยือกเย็นสบาย มันเป็นจั่งซั่นฉันใด อันนี้เป็นโอวาทคำสอนของพระพุทธเจ้าของเฮา ที่เพิ่นสอนไว้ แม่นซิให้ทานก็ดี รักษาศีลก็ดี ฟังพระธรรมเทศนาก็ดี คือทำใจให้สงบระงับ แล้วกะสบาย ใจเฮาสบาย ใจเฮาสงบใจเฮาระงับ บ่ตื่นเต้น บ่กระวนกระวาย ได้เท่าที่มันได้ มีเท่าที่มันมี ดีเท่าที่มันดี เฮ็ดของเฮาไปจั่งซี่ แล้วเฮานี่สำไผ สำเฮานี่หละ บ่สำผู้ใดดอก

ส่ำเจ้าของนี่ ส่ำความคึดเฮานี่ ส่ำฐานะเฮา ส่ำความรู้ของเฮา ส่ำตระกูลของเฮา เอาส่ำเฮานี่ มันกะเลยสบาย เอาให้มันสบาย ได้ส่ำนี่เฮากะสบายของเฮานี่ แฮงเฮาน้อย เฮากะหาบเอาส่ำมันน้อย ๆ ผู้แฮงหลายกะหาบเอาหลาย ผู้ย่างไว กะให้ย่างไว ๆ เฮาย่างไวเอาส่ำเฮานี่ โอ้ยมันกะสบายแหล่วไปอยู่ไสมันกะสบาย คันคึดว่าเห็นซ้างขี้อยากขี้นำซ้างคือว่า กะยากฮั่นแหล่วหมู่นี่กะดี ศีลธรรมกะคือกันนั่นแหล่ว คันนั่งภาวนา ลางคนไปนั่งแล้วโอ้ยใจบ่อยู่ดอกพะวะ บ่ได้อิหยังดอกข้อย บาปซั่นดอกซิไปกะดี ใจบ่อยู่ซิให้มันอยู่จั่งใด๋ ใจของเฮานั่น ของคนบ่ตายมันกะจั่งซั่นแหล่ว ซิบ่ให้มันคึดจักเทื่อแหน่บ่ บาดห่าบ่ได้ภาวนาไปนั่งคึดอยู่เฮือน บ่เห็นว่าให้มัน ยามมานั่งรักษามันไปคึดค่าศอกค่าแขน ซิมาว่าเฮ็ดบ่ได้ไวแท้ มาย่านบาปไวแท้นั่นหละมันเป็นจั่งซั่นหละ คึดกะซ่างมันตี้หละ ให้มันคึดไป มันซิคึดไปใสคันแม่นควายย่าง ๆ ไปหากินหญ้า มันซิย่างไปใส ใจเฮากะคือกัน คึดกะให้มันคึดไป ซิคึดไปใส เฮากะเบิ่งมันอยู่ไปจั่งซั่นแหล่ว

พระพุทธเจ้าว่า ปทปรมะบุคคล ฮอดเรียนได้ปริญญาเอกเป็นด็อกเตอร์พุ้น กะบ่แม่นซิฮู้จักเด้ ถ้าบ่ฮู้จักบุญจักคุณ บ่จักกาลจักสมัย แห่งหลงหลาย ด็อกเตอร์เป็นปทปรมะแห่งฮ้าย เห็นผู้เฒ่า โอ้ย คนคือกันตัวะนี่ ต่างแต่ลาวเกิดก่อนเฮาท่อนั่นแหล่วว่าซั่น เกิดก่อนกะบ่ได้คือเฮา บ่ดีคือเฮาซั่นแหล่ว พอปานกัน เห็นผู้เฒ่าส่ำผู้น้อย เห็นผู้น้อยส่ำผู้ใหญ่ มันสูงหลาย มันสูงลงไปทางลุ่มพุ้น สูงคือสร่าง บ่สูงขึ้นไปทางเทิง สูงลงทางลุ่มสอนกะบ่ได้งินแหล่ว บ่ฮู้จัก ว่าแต่ซิเว้า ไผคิดหลาย ปัญญาหลาย ฉ้อหลาย โกงหลาย ได้กินหลาย อิหยังหลายนั่นแหละ เพิ่นว่าคนมีปัญญาสรรเสริญกันพุ้น คนมีหัว มันเป็นไปแหล่ว มันเป็นไปทางโลก มันเสื่อมไปทางโลก นี่เอามาเป็นคนทางนอก กับคนทางในกะคือกัน เอาลูกหลานทางนอกมาบวช ๆ ให้มันย่ำอาจารย์ลองเบิ่งดู้ เคยเห็นอยู่ตัวะ ลางเทื่อมันเข้าไปใกล้อาจารย์ ครูอาจารย์ว่าซั่นกินข้าวนี่ กิน ๒ เทื่อ คือเก่ามันได้กินตั้งแต่ ๒ โมง แล้วมากิน ๕ โมงอีก มันใกล้กันโพดนาขะน่อย จัดให้มันห่าง ๆ แหน่ กินแต่ ๓ โมง บาดยามค่ำกินบ่าย ๓ พุ้นมันกะซิดี

อยู่ตัวะ กินมันกะกิน ๒ เทื่อคือกันนี่ ผมว่ามันจั่งซิมีประโยชน์หลาย ๒ โมงกินข้าวแล้ว ๕ โมงมากินอีก มันซิทันอิหยัง ซิกินได้บางคน เดี๋ยวขาดอาหาร โรคขาดอาหารนี่ ผมว่าจับออกไปทางพุ้นซะ บ่าย ๓ โมง หรือ ๔ โมงเทื่อหนึ่งซะ ผมว่ามันซิดีได๋ นี่มันสอนจั่งซั่น อันนี้มันเป็นความจริงจังซั่น มันเป็นมาจั่งซั่น ในด้านในเรื่องของพระนี่ เพิ่นบได้ฉัน ๒ เทื่อ ๓ เทื่อดอก เพิ่นว่าอย่าให้มันเกินเที่ยง เพิ่นหากฉันเทื่อเดียวนั่นแหละ ตั้งแต่เช้าไปหาเที่ยงอย่าให้มันเกิน จัดเข้า ๒ เทื่อ เพิ่นว่ามันถี่โพด จับออกไปทางนอกถึง ๔ โมง ๕ โมง เอาจนป่านพุ้น มันแห่งไปกันใหญ่ เป็นไปเหมิด หลงเหลิงไปเหมิดทุกอย่าง

มันบีบ ๆ เข้า ภิกษุสามเณรมาบวชในพระพุทธศาสนา แล้วแต่ไผซิเฮ็ดซิทำ ไปหาแต่บ่อนปฏิบัติ พระธรรมวินัยเพิ่นพิมพ์ไว้ให้เรียนกันว่าซั่นจนว่าคิดว่าบ่ได้หยังหละไป เรียนหลาย หนังสือข้อวัตรปฏิบัตินี่ กองเอ้เล่อยู่พุ้น ตั้งหลวงหลาย มันอ่านบ่ได้ มันเฮ็ดบ่ได้ มีหนังสือเรื่องต่าง ๆ พุ้นเรื่องที่กินยาฆ่าแมลงตาย เรื่องอกหักนั่นมาอ่าน มันบ่ได้ดังใจกะกินยาฆ่าแมลงให้มันตายซะ ไปโตนน้ำตายซะ โตนสะพานตายซะ ยิงโตตายซะอกหักเล่นไปจั่งซั่น ไปห้ามอิหยังมันซิฟัง มันแห่งไฝ่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ บ้า ๆ บอ ๆ ไป ผู้เฒ่าเว้าให้ฟังมันบ่ฮู้จักดอก มันบ่เชื่อ สอนบ่ได้ ปทปรมะบุคคล ได้ขินซือ ๆ ได้ฟังซือ ๆ หากบ่ได้เฮ็ดได้ทำ คันมานั่งปฏิบัติไว ๆ อยากได้ไว ๆ มรรคผลมื้อนี่วันนี้เข้านี่ คันบ่ได้มื้อนี่กะบ่เอา เอาง่าย ๆ นี่ บ๊ะมันซิมาบีบเอาเหมิดนี่ เป็นหมากม่วงอกร่องเมืองอุบล มันบ่ได้กินหน่วยหวานได๋เดียวนี่ เอาแก๊สไปบ่ม ๒-๓ วัน เหลืองอ่อยฮ่อยขึ้นมาแล้ว หมากม่วงหวานบ่มีสู่มื้อนี่ มันบ่ทันกิน มันบีบมันคั้น กล้วยหมู่นี่มันแก่อิหยังบ่มด้วยแก๊สเหลืองแอ้แฮ่ บ่ทันสุกดอก อยากได้ไว มันบ่ทันใจมนุษย์จักแนว ดอกเห็ดละโงกมันบานไวโพด บ่อยากให้มันบาน เอาเชือกมาผูกไว้ให้มันจูมอยู่ฮั่นแหล่ว บ่อยากให้มันแก่จักเทื่อ มาเฮ็ดไปเป็นจั่งซั่นซิเฮ็ดจั่งได๋หาเอามักเอาหมายของเจ้าของกิเลสตัณหา มันเป็นขึ้นมาจั่งซั่น

คิดดีแล้วไปมันกะดี อยู่มันกะดี ผมบได้ว่าคนไปมันเสีย คนอยู่

มันเสีย มันส่ำกัน คันคนมีปัญญา มันบ่ได้เอาไว้ใส ถ้าคนบ่มีปัญญา มันบ่เบิ่งเจ้าของ คือเก่านั่นแหล่ว ส่ำขี้ไก่ เอาไปไว้บ่อนใด๋ มันกะยังคือเก่ามันนั่นแหละขี้ไก่ ซิว่าจั่งใด๋ มันซิหาบ่อนดีได้จั่งใด๋ ครั้นสอนธรรมะกะอยากแต่ให้ผู้อื่นสอน อยากฟังเทศน์นำผู้อื่น แม่นไผสอน ถ้าบ่แม่นผู้เจ้าสอน เทศน์กะเทศน์คือความเก่าฮั่นแหละ มาฟังความเก่าอยู่ฮั่นแหล่ว ก็เลยขี้คร้านไป พระพุทธเจ้าเพิ่นให้เบิ่งเจ้าของ เทศน์ให้เจ้าของเฮาเข้าใจ เทศน์ให้เจ้าของฟังต่อไป เพิ่นจั่งว่า อัตตฐาโร ตะถา คะตา ตถาคตเป็นเพียงผู้บอก บ่แม่นผู้เฮ็ดให้ เพิ่นบอกไว้ อันนี้คือกัน อยู่บ่อนใด๋กะตั้งหลักตั้งฐาน บวชเข้ามาประพฤติปฏิบัติไปอยู่นำครูบาอาจารย์ ให้มันรู้ข้อวัตรข้อวาก่อน อยากไปกะจั่งค่อยไป ไปกะหาไปนำครูบาอาจารย์ไปนำพี่เลี้ยงให้มันฉลาด อันนี้ว่าแต่บวชเข้ามาเพิ่นหากไปดอกธุดงค์นั่น ไปจนเดือดร้อน ๆ ญาติโยมให้เขาส่งรถ ส่งเรือ ส่งนั่นส่งนี่ไป มันบ่เป็นประโยชน์อิหยังเดือด-ร้อนโยม ไปหาเบิ่งบ้านนั่น ไปหาเบิ่งจังหวัดนี่ ไปหาเบิ่งภูเขาหั่น ไปหาเบิ่งทะเลหั่น ไปหาเบิ่งบ่อนหั่นบ่อนนี่ แล้วกะเซาดอกบาดนี่ มันกิเลสตัณหาเอาแต่ซิไป มันซิขาดกันใด๋ปฏิบัติกับวิบัติมันซิขาดออกจากกัน ครูบาอาจารย์รุ่นนี้เหมิดไปแล้วกะเซาไป เหมิดคักแล้ว ซิไปธุดงค์ ไปเที่ยว ผมกะเบิ่งอยู่นี่แหล่ว ผมบ่ได้ไป ผมกะเบิ่งลูกศิษย์ลูกหาอยู่

บางคนกะไปแสวงหาโมกขธรรมอิหลี หาทางพ้นทุกข์จริง ๆ บางคนไปหาติดบ่อนอยู่ ไปหาติดผู้ติดคน ได้อยู่สบายได้กินสบายกะอยู่ไปจั่งซั่นแหล่ว อยู่ให้มันเฒ่ามันแก่ซือ ๆ มันซิเกิดประโยชน์อิหยัง อยู่นำของภายนอก ให้มันเปลืองมื้อเปลืองวันเปลืองอายุสังขาร มองเบิ่งใจเจ้าของมันคือฆราวาส มันบ่คือพระคือเณร ไปจั่งซั่น มันบ่ได้เกิดประโยชน์ มันบ่ได้ปฏิบัติอิหยัง ผู้เพิ่นปฏิบัติเพิ่นกะอยู่คือกัน กะไปคือกันนั่นแหล่ว เพิ่นหากไปต่างคนอยู่ดอก เดี๋ยวนี้พระเจ้าพระสงฆ์ เณรเล็กเณรน้อยคันบวชปุ๊บมาว่าแต่พระมาแต่บ่อนใด๋ เพิ่นเว้านำดี ๆ บ๊ะไปเที่ยวทะเล ไปเกาะสมุย ตาเป็นซอง ๆ อยากไปบ่อนนั่น อยากไปบ่อนนี่ ไปเห็นจั่งซั่น บ่ไปหาเห็นธรรมะไปหาเห็นวัตถุจั่งซั่น มันซิได้เรื่องอิหยัง

...เสียขึ้น ๆ จีวรกะสีเหลืองขึ้น ๆ ขี้คร้านซักจีวร ขี้คร้านทำจีวร รักษาจีวรกะบ่เป็น รักษาบาตรกะบ่เป็น บ่ฮู้จักหยังบาดนี่ บ่ได้ปฏิบัติ การขบการฉันกะบ่เป็นพระปฏิบัติไป มันกะเสียหั่นแล้ว ซิได้อิหยัง คันไปบ่อนที่ครูบาอาจารย์สอนให้มันถืกต้อง ว่ามันเคร่งโพดกะไปจั่งซั่น มันบ่แม่นนักปฏิบัติดอกจั่งซั่น มันบ่ได้ ครูบาอาจารย์เพิ่นขี้คร้านสอน ขี้คร้านเว้า ได้เฮ็ดมาดนแล้ว ทำมาดนแล้ว มันบ่เกิดประโยชน์

ไปอยู่บ้านใด๋เมืองใด๋กะคือกันแหล่ว มันบ่อิหยังดอก บ่อนใด๋บ่อนอยู่พอเหมาะสม บ่อนเที่ยวสัญจรบิณฑบาตพอได้เลี้ยงชีวิต มีผู้คนประชาชนพอให้กินให้ทาน เฮากะได้อยู่ไปในสถานที่นั่น ได้ภาวนาให้เกิดปัญญา มีสติปัญญา พอได้แนะนำพร่ำสอนกลุ่มชนทั้งหลายเหล่านั้น ทั้งพ่อมันทั้งแม่มันทั้งลูกมัน ทั้งหลานมันทั้งเหลนมัน เขาให้กินให้ทานแก่ผู้ประพฤติปฏิบัติ เขาก็ต้องอาศัยจั่งซั่น ผัวเขาสอนยาก เมียเขาสอนยาก ลูกเขาสอนยาก เมื่อเป็นทุกข์มากะมาหา กะไปแนะนำพร่ำสอนให้มันเบามันบาง ซ่อยกันไปจั่งซั่นบ่ได้ไปหาแนวอื่น แนะนำพร่ำสอน สุปฏิปันโน เฮาปฏิบัติได้อยู่ในศีลธรรมของเฮา อย่างไปบิณฑบาตจั่งซี่ เมื่อพูดถึงเมืองไทยเฮาแล้วมันเหลือเกิน ไปอยู่เมืองนอกแล้วคึดถึงเมืองไทยแล้วสงสาร เมืองไทยเฮานั่นไปอยู่ในป่าในบ่อนใด๋กะซ่าง คันอุ้มบาตรเข้าไปในบ้านแล้ว บ่ได้คึดง้อว่าซิบ่ได้ฉันจังหันเขาให้กินให้ทานหลายโพด แต่ความฮู้แจ้งคนไทยบ่ฮู้จัก ได้แต่ให้กินได้แต่ให้ทาน เรื่องปฏิบัติดึงทุกข์ออกจากหัวใจเจ้าของบ่เฮ็ด ที่นี่ไปเมืองนอก ฮ้ายให้ไปบิณฑบาตกินเบิ่งแหน่หละ ซิไปบิณฑบาตนำผู้ใด๋ ผู้น้อยกะเป็นฝรั่งผู้ใหญ่กะเป็นฝรั่ง ผู้เฒ่ากะเป็นฝรั่ง มีแต่ฝรั่งทั้งนั่น มันซิฮู้จักอิหยัง มันเห็นบาตรเฮาพายไป เห็นตีนบาตรมันมาขอตบ ๆ พุ้นตัวะ มันว่าเครื่องดนตรีซิไปเว้าเรื่องแนวอื่นบ่ มันบ่ฮู้จักบาตร มันว่าลูกระเบิดมันว่าเหล็กอิหยังมันค้นมันคว้า บ้านเฮานี่โอ้ยจั่งแม่นครูบาอาจารย์พ่อแม่เพิ่นสอนไว้ บ่ได้งึดบ่ได้ง้อ ย่างเข้าไปบ่ทันพอ ๒-๓ บ้านฉันข้าวอิ่มได้ แล้วพระเจ้าพระสงฆ์เฮาหากบ่สอนญาติสอนโยม มันเป็นยังบุนิ อาตมาจึงบอกว่าคนไทยเฮาเฮ็ดนาบ่เลือกข้าวปลูกกับพระศาสนานั่น คันเป็นพ่อนาแล้วข้าวปลูกบ่เลือก มันซิ

เป็นข้าวจ้าวข้าวเหนียวปนกัน บ่เคยเลือกมัน อันนี้คือกันบ่สนใจในพุทธศาสนา เลยบ่ฮู้จักพุทธศาสนาซ้ำ เฮ็ดไปซือ ๆ เพราะผู้เฒ่าผู้แก่พาเฮ็ดมาทำมา กะเฮ็ดมา บ่ได้สนใจ

ในสมัยนี้มีฝรั่งมาประพฤติปฏิบัติ มาค้นมาปฏิบัติขึ้นมา ให้มันรู้มันเห็นขึ้นมาอีกแหล่ว คนมองสงสัย สารพัดอย่างเอาโลด มันของแปลก ๆ จั่งว่าเมืองเฮานั่น โอ้ยถ้าคึดมามันน่าบูชาบรรพบุรุษเฮาได้สร้างมา ซิได้มาศึกษาจริง ๆ จั่งซิ คนไทยเฮามันบ่มี ศึกษาปฏิบัติอย่างแท้จริงบ่มี ไปเฮ็ดพิธีรีตองมีแต่เฮ็ดสังฆทานอิหยังต่าง ๆ เรื่องที่สำคัญบ่หลาย กะมีสำคัญแต่มันบ่หลาย เรื่องผัวเมียทะเลาะเบาะแว้งกัน เรื่องลูกบ่ฟังคำพ่อคำแม่ นี่มันเรื่องสำคัญกว่านั่น เรื่องธรรมะนั่นเป็นหยังจั่งบ่พากันฝึกกันหัด เรื่องมนุษย์เราสมัยวุ่นวายกัน เรื่องอิจฉากัน เรื่องพยาบาทกัน เรื่องทุกข์มันซิเกิดขึ้นในเรา ในบุคคลอื่น มันเป็นเรื่องสำคัญแท้ ๆ บ่สนใจ มาสนใจเรื่องที่ว่ามันเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ดีอกดีใจว่าโตได้บุญแล้ว ว่าโตได้สร้างแล้ว ได้ทำแล้ว จั่งซั่นมันเรื่องนิดเดียวเท่านั้น บ่แม่นเรื่องมากอิหยัง เรื่องซิมาละความชั่วทางกายเฮา ทางวาจาเฮา ทางใจเฮา ให้มันออกไปนั่น มันซิบได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันนั่น บ่พากันสนใจ ไปสนใจอย่างอื่น ค้นมาหาพระหาเจ้าแล้วคือกันสู่มื่อนี่ญาติโยมเฮา บ่อนใด๋คือกัน ซิมารดน้ำแต่น้ำพระ อาตมาบอก ๆ รดให้มันเซาอิหยังน้ำนั่นแหมะ เฮามาเซาทำความชั่วความผิดกันแหล่วมันกะแล้วท่อนั่นตัวะ มันซิมารดแต่น้ำจ้อก ๆ อยู่นี่ มันซิเอาหยังมาเซามาหายกันอยู่นี่

กลับเมือบ้านกะไปผิดกันทุ่มเถียงกัน วุ่นวายกันคือเก่า มันซิเป็นเรื่องอิหยัง ให้มันสามัคคีกัน ให้มันมีธรรมะทุกคน ๆ คือบ่เฮ็ด ผัวเมียอยู่นำกันกะให้ฮู้จักกันซะ ให้เคารพซึ่งกันและกัน ประเวณีที่มันมีมาแล้ว จั่งซั่นกะให้ฮู้จัก อย่านอกใจกัน แม่ออกกะอย่านอกใจพ่อออก พ่อออกกะอย่านอกใจแม่ออก ลูกกะอย่านอกใจพ่อใจแม่นี่ เป็นหยังจั่งบ่เฮ็ดอันนี้ให้มันได้ให้มันเป็น มื้อเซ้ากะตาโปอยู่ มื้อแลงกะตาโปอยู่ ให้ตีกันเถียงกันอยู่พอปานนั่นฮ้าย แต่หมามันกะยังบ่กัดกันสู่มื้อดอกเว้ย ขี้ฮ้ายหลายหมู่นี่กะดี พระสอน

พอแฮงอยู่ไปอิหยังละ เกิดประโยชน์อิหยังละ ลางคนทุกข์หลายจนยิงเจ้าของตายกะมี บ้านนี่แต่งงานใหม่ ๆ มาแล้วกะมีท้อง ๒-๓ เดือน ผัวกะกินเหล้าแด่ เอิ้นหมู่มากินเหล้ามาฮ้องมาโฮแต่ในเฮือน ห้ามจั่งใด๋กะบ่ฟัง แต่งของถวายไปวัดแล้ว เจ้าของกะเลยกินยาฆ่าแมลงตายจ้อย แนะจั่งซี่มันมี มันบ่ฮู้เรื่อง คันเมียตายแล้วมาเห็นจั่งไห้วือ ๆ เพิ่นเสียดายเขาหลาย ความผิดเจ้าของบ่คิดเบิ่ง ความบ่พอใจของคน มันผิดใจ มันทุกข์ใจ เด็กน้อยนั่นมันคงคิดไปข้างหน้าพุ้น อีก ๕๐ ปี ๖๐ ปี กูซิทุกข์จั่งซี่ มันซิทนไหวบ่ มันคิดจั่งซิ บ่ไหว กูตายเสียเดี๋ยวนี่ดีกว่า ยิงเจ้าของตายซะ ท่อนั่นแหล่ว คันผัวบ่เซาแบบนี่ อยู่ไป ๕๐ ปี ๖๐ ปี มันกะทุกข์จั่งซี่ อยู่ไปหยังมันว่ามันบ่เกิดประโยชน์อิหยัง คิดท่อนี่ ง่าย ๆ ยิงเจ้าของตายแล้ว ผัวไปเห็นกะไห้วือ ๆ เพิ่นเสียดาย แม่นหยังจั่งบ่คึดตั้งแต่ก่อนเรื่องหมู่นี่ เขาซิอยู่เกิดทุกข์ไป ๕๐ ปี ๖๐ ปี เขากะไปก่อน บ่ฮู้จักความผิดของเจ้าของ

อันนี่เว้าฝ่ายฆราวาสเฮา ฝ่ายพระเจ้าพระสงฆ์เฮากะอีกประเภทหนึ่ง มันกะย่อมเป็นไปนำกันนั่น มันไหวมันฮ้อนจั่งว่า มันน่าจะพากันอยู่ดีซำบาย เกิดมาบ่พอ ๑๐๐ ปี แล้วกะเสียไป หนีไปดอกเรื่องนี้ เกิดมามีแต่ความทุกข์ มีแต่ฆ่าแต่แกงกัน มีแต่เรื่องบ่ม่วนในจิตในใจ เกิดมาทุกข์ มาโศก มาเศร้าซือ ๆ มันบ่เกิดมาร่าเริงบันเทิงใจ บ่ได้เกิดประโยชน์หยัง มันบ่เป็นตาเอา อันนี้เพิ่นหากสอนมาตั้งแต่พระพุทธเจ้าเพิ่นสอนอยู่สู่มื้อ เพิ่นนิพพานไปแล้วก็สอนต่อกันมา มันหากสู้กิเลสตัณหาบ่ได้ เสื่อมไป ๆ เป็นจั่งซั่น พระเพิ่นกะเทศน์ให้ฟังอยู่จั่งซั่น อาตมากะสร้างหยังบ่เป็นประโยชน์กะอยากเซาคือกัน เลิก มันยากนำของบ่เป็นตากินนี่ ลำบาก

เรื่องกรรมฐานนี่บ่แม่นเรื่อง...มาตกลงใจให้มันแน่นอนซะ เบื้องแรกชีวิตคนมันบ่เถิง ๑๐๐ ปี ถ้าเถิง ๑๐๐ ปีกะเป็นอย่างอายุยืนที่สุด เฮานี่ถ้าแม้นยืนกะอยู่เพียง ๑๐๐ ปีเด้อ ระยะบ่เถิงนั่น ๕๐ ปี ๖๐ ปี ๗๐ ปี ๓๐ ปีบ่อึดดอกมันตาย เฮาซิมาเสียสละชีวิตอันนี้ถิ่มให้พุทธศาสนา ที่ชาวเฮาทั้งหลายนั่นกราบไหว้ มันเป็นจั่งใด๋ซิเฮ็ดบ่ได้ บ่ได้คิดจั่งซั่น ทดลองปฏิบัติเบิ่งมันเป็นจั่งใด๋ สู่มื่อมันถึง ๑๐๐ บ่ว่าซั่น บอกแต่ว่ามีศรัทธาแต่บ่ทันบวช

พอบวชมาแล้วชวนไปทำกรรมฐาน กะว่าโอ้ย ผมยังเฮ็ดบ่ได้ดอก จักเพิ่นคาอิหยังอยู่ ลูกเมียกะบ่มี บวชกะบวชมาแล้ว ซิไปชวนเฮ็ดกรรมฐาน โอ้ย ผมยังเฮ็ดบ่ได้ แนะ กะคือครูโรงเรียนนั่นแล้ว ไปสมัครเป็นครูโรงเรียนแล้ว ไปสอนนักเรียนบ่ได้นี่ มันซิให้เป็นครูอยู่หั่น มันบ่เกิดประโยชน์อิหยัง กะได้เว้าเอาจั่งซั่น คันเป็นครูโรงเรียนแล้วอยากสอนกะได้ บ่อยากสอนกะได้ เป็นซือ ๆ พระเฮานี่คือกัน ถ้าลองเปลี่ยนความรู้สึกคิดอันนี้ขึ้นมาใหม่ ดี ๆ แล้ว มันกะเป็นท่อนั่น เรื่องบวชกะเป็นนี่ มันซิมีประโยชน์อิหยัง ถ้าบ่เฮ็ดความดีคนเฮาเกิดมา สร้างประโยชน์ตนซะ สร้างประโยชน์ผู้อื่นซะ ประโยชน์ตนได้แล้วกะสร้างประโยชน์ผู้อื่นซะ ด้วยการกระทำด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ ของเจ้าของ มันกะมีศาสนาขึ้นท่อนั่นแล้ว คันเฮ็ดจั่งซั่น เบิ่งนำสายตามันเว้าหลาย พระเจ้าพระสงฆ์ปฏิบัติบ่ค่อยมี คือจั่งบ่บวชอีหลีกัน คือจั่งบวชเล่นจั่งซั่น มีแต่พระเณรบวชเล่น บ่แม้นบวชอิหลี ไคแน่บ่อนประพฤติปฏิบัติจั่งซิมันยังมีหนักแน่นแน่จักหน่อย ถ้าเข้าไปกลุ่มศึกษาเล่าเรียน เรื่องสิกขาบทพระวินัยบ่เอามาเว้าดอก คันเอามาเว้ามันขวางทางเขา ไปบ่ได้ มีแต่พระปฏิบัติกรรมฐานยังยากอยู่ เฮ็ดอิหยังกะยังเบิ่งสิกขาบทวินัย มันจะต้องอาบัติ บ่เห็นความผิดแล้ว

ที่มา Youtube namo ๑๒๕ เผยแพร่เมื่อ ๒๒ มี.ค. ๒๐๑๗

มหาเถเร ปะมาเทนะ ทวาระตะเยนะ กะตัง สัพพัง อะปะราธัง ขะมะถะเม ภันเต.

(๓ หน) - ผู้ถอดเสียงพระธรรมเทศนา พ.ค.๒๕๖๒

"จะเอาอะไรมาเพิ่มอีก ก็ถ้าหากตายไปในวันนี้วันพรุ่งนี้
สิ่งต่าง ๆ ที่เคยมีและผ่านเข้ามา ตะเกียกตะกายดิ้นรนไขว่คว้า
ทุกอย่างก็จะเป็นเพียงแค่สิ่งที่ไม่มีตัวตน ไม่ใช่ของเรา"

พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺต มหาเถร

หน้าที่ของชาวพุทธ

พระจุลนายก (พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต)

วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อ.บางละมุง จ.ชลบุรี

เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

วันนี้ เป็นวันอาทิตย์ที่ ๑๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒ เป็นวันหยุดทำงาน ของสาธุชนพุทธบริษัท ผู้มีจิตศรัทธา มีความเชื่อ มีปสาทะความเลื่อมใสในพระบรมศาสดาพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐต่อสัตว์โลกทั้งปวง ได้มีเวลาว่างจากภารกิจการงานต่าง ๆ จึงได้ตั้งใจมาวัด เพื่อมาทำหน้าที่ มาทำธุระของพุทธศาสนิกชน ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงมอบให้เพื่อเป็นประโยชน์สุข ต่อผู้ได้ปฏิบัติตาม หน้าที่หรือธุระที่พระพุทธเจ้าทรงมอบให้กับชาวพุทธนี้มีอยู่ ๒ หน้าที่ ๒ ธุระด้วยกันเรียกว่า ๑. คันถธุระ ๒. วิปัสสนาธุระ นี่คือหน้าที่หรือธุระของชาวพุทธเรา คันถธุระแปลว่าการศึกษาพระธรรมคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้า วิปัสสนาธุระแปลว่าการปฏิบัติตามคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อให้เกิดผลอันประเสริฐ นี่คือ หน้าที่ของชาวพุทธเรา ธุระของชาวพุทธเรา มี ๒ หน้าที่นี้ หน้าที่ที่ ๑ คือ ศึกษาพระธรรมคำสอน หน้าที่ที่ ๒ คือ ปฏิบัติตามคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้า

การที่จะปฏิบัติได้ก็ต้องศึกษาก่อน จึงต้องมีการศึกษาก่อนถึงจะมีการปฏิบัติ ถ้ามีการศึกษาแล้วไม่ปฏิบัติ ก็ยังไม่สามารถทำให้ผลประโยชน์

อันสูงสุดปรากฏขึ้นมาได้ จำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาก่อน เมื่อศึกษาแล้วก็ค่อยนำเอาไปปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติแล้วจะไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เมื่อปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ผลอันเลิศอันประเสริฐก็จะปรากฏขึ้นมา อันนี้คือหน้าที่ของชาวพุทธเรา ขั้นที่ ๑ คือ การศึกษา อย่างตอนนี้ที่ท่านกำลังทำหน้าที่ขั้นที่ ๑ อยู่ คือ การมาศึกษาพระธรรมคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้า ศึกษาว่าพระพุทธเจ้าสอนให้เราทำอะไรกัน สิ่งที่พระพุทธเจ้าต้องการให้เราศึกษาคืออะไร สิ่งที่พระพุทธเจ้าต้องการให้เราศึกษาก็คือสิ่งที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสรู้นั่นเอง ได้ทรงค้นพบว่าเป็นความรู้ที่ไม่มีใครในโลกนี้รู้มาก่อน และเป็นความรู้ที่จะทำให้สัตว์โลกทั้งปวง ได้หลุดพ้นจากกองทุกข์แห่งการเวียนว่ายตายเกิด นี้คือสิ่งที่พระพุทธเจ้าต้องการให้เราศึกษา คือสิ่งที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสรู้ สิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้คืออะไร ก็คือพระอริยสัจ ๔ พระอริยสัจ ๔ แปลว่า ความจริงอันประเสริฐ อริยะ แปลว่าประเสริฐ อริยสัจสัจ แปลว่าสัจจะแปลว่าความจริง ความจริงอันประเสริฐ มีอยู่ ๔ ข้อด้วยกัน ข้อที่ ๑ เรียกว่า ทุกขสัจ คือ ความทุกข์ ข้อที่ ๒ เรียกว่าสมุทัยสัจ คือ สมุทัย ต้นเหตุของความทุกข์ข้อที่ ๓ คือ นิโรธสัจ เรียกว่า นิโรธ แปลว่าการสิ้นสุดของความทุกข์ ข้อที่ ๔ เรียกว่ามรรคสัจ หรือ มรรค แปลว่าทางสู่การปฏิบัติเพื่อการหลุดพ้นจากความทุกข์ เรียกว่า มรรค มีอยู่ ๔ ข้อ อริยสัจ ๔ เรียกสั้น ๆ ว่าทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นี่คือสิ่งที่ชาวพุทธเราควรที่จะมาศึกษา มาทำความรู้จักกัน

อริยสัจ ๔ นี้ มีอยู่ ๔ ข้อ แบ่งเป็น ๒ ฝ่ายด้วยกัน ฝ่ายที่ทำให้สัตว์โลกต้องทุกข์ ต้องติดอยู่กับการเวียนว่ายตายเกิด และฝ่ายที่จะทำให้สัตว์โลกได้หลุดพ้นจากความทุกข์ ได้หลุดออกจากการเวียนว่ายตายเกิด ฝ่ายที่ผูกมัด คือ ข้อที่ ๑ และข้อที่ ๒ คือ ทุกข์กับสมุทัย สมุทัยเป็นผู้สร้างความทุกข์ขึ้นมา ความทุกข์คืออะไร ความทุกข์ก็คือ การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย การพลัดพรากจากกัน นี่เรียกว่าเป็นความทุกข์ ไม่ว่าผู้ใดก็ตาม ถ้ามาเกิดแล้วจะต้องมาเจอกับความแก่ ความเจ็บ ความตาย มาเจอกับความพลัดพรากจากกัน พอเจอสิ่งเหล่านี้อะไรเกิดขึ้นมา ความสุข

หรือความทุกข์ ความทุกข์ไม่มีใครเลี้ยงฉลองเวลาแก่ เวลาเจ็บ เวลาตาย เวลาสูญเสียสิ่งที่รักไป มีแต่ร้องห่มร้องไห้ เศร้าโศกเสียใจ ทุกข์ทรมานใจกัน นี่คือความทุกข์ อริยสัจข้อที่ ๑ คือทุกข์ แล้วทุกข์นี่ทำยังไงเกิดขึ้นมาได้ไง การมาเกิดของพวกเรานี้มาเกิดกันได้ยังไง มาเกิดแล้วต้องมาแก่ มาเจ็บ มาตาย ต้องมาพลัดพรากจากกัน เกิดจากอะไรทำไม ทำอะไรมาทำให้เรามาเกิดกัน

พระพุทธเจ้าก็ทรงแสดงอริยสัจข้อที่ ๒ ว่าต้นเหตุของการเกิดแก่เจ็บตาย ของการพลัดพรากจากกัน ก็คือสมุทัย ๆ แปลว่า ต้นเหตุของความทุกข์ ๆ มีอยู่ ๓ ข้อด้วยกันนี้เป็นเหตุที่ทำให้พวกเรามาในเวียนว่ายตายเกิดกัน มาเกิด มาแก่ มาเจ็บ มาตาย มาพลัดพรากจากกัน คือ

๑. กามตัณหา ความอยากเสพ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ

๒. ภวตัณหา ความอยากมีอยากเป็น

๓. วิภวตัณหา ความอยากไม่มีอยากไม่เป็น

นี่คือ ต้นเหตุของการเกิด แก่ เจ็บ ตาย คือ ตัณหาทั้ง ๓ นี้กามตัณหา ภวตัณหาและวิภวตัณหา นี่คืออริยสัจ ๒ ข้อ ที่เป็นฝ่ายทุกข์ ฝ่ายเวียนว่ายตายเกิด ส่วนอริยสัจข้อที่ ๓ และข้อที่ ๔ นี้ เป็นฝ่ายที่จะทำให้พ้นทุกข์ เป็นฝ่ายที่จะทำให้การเวียนว่ายตายเกิดสิ้นสุดลง อริยสัจข้อที่ ๓ เรียกว่านิโรธสัจ นิโรธแปลว่าการสิ้นสุดของความทุกข์ หรือการหมดทุกข์ หรือการพ้นทุกข์ เรียกว่านิโรธ ๆ นี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีเหตุของนิโรธ เหตุที่จะทำให้การพ้นทุกข์เกิดขึ้นได้ นี่เรียกว่ามรรค ๆ แปลว่าการปฏิบัติ หรือเป็นการเดินไปสู่การหลุดพ้นจากความทุกข์

การปฏิบัติธรรมที่จะทำให้ผู้ที่ต้องการจะหลุดพ้นจากความทุกข์นั้นต้องปฏิบัติอะไร ก็ต้องปฏิบัติมรรค คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ๆ นี้ก็ย่อมาจากอริยมรรค ๘ นี้เอง มรรคมีองค์ ๘ แต่เพื่อความสะดวก และเพื่อความเข้าใจที่ง่ายขึ้น ก็ทรงรวมเป็น ศีล สมาธิ ปัญญา ปัญญา ได้แก่ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปโป คือ ความเห็นชอบ ความดำริชอบ เรียกว่าปัญญา ส่วน

สัมมากัมมันโต การกระทำชอบ สัมมาวาจา การพูดชอบ สัมมาอาชีโว อาชีพชอบ ท่านก็รวมไว้ในศีล ศีลก็คือ การกระทำที่ชอบ การพูดที่ชอบ อาชีพที่ชอบ เช่น ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดประเวณี ไม่ดื่มสุรายาเมา เรียกว่าเป็นการกระทำที่ชอบ แล้วก็ไม่พูดปด ก็เรียกว่าเป็นการพูดที่ชอบ สัมมาอาชีโว ก็คือทำอาชีพที่ไม่ผิดศีลนี่เอง ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนหรือเสียหาย รวมกันอยู่ในศีล ส่วนสมาธิก็ประกอบด้วย สัมมาวายาโม ความเพียรชอบ สัมมาสติ ความระลึกชอบ สัมมาสมาธิ ความตั้งมั่นชอบ ความตั้งมั่นของจิตชอบ เรียกว่าสัมมาสมาธิ อยู่ในองค์ของสมาธิ เวลาสมาธิจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีสติ สติจะเกิดได้ก็ต้องมีความเพียรสร้างสติ จนเป็นองค์ประกอบของสมาธิ รวมกันก็เป็นมรรค ๘ แต่เพื่อความสะดวกรวดเร็ว เวลาพูดก็มักจะพูดว่าเป็น ๓ คือศีล สมาธิ ปัญญา นี่คือมรรค มรรคกับนิโรธ มรรคเป็นเหตุที่จะทำให้นิโรธเกิดขึ้น ถ้ามีมรรค นิโรธก็มักจะปรากฏขึ้นมา คือการหลุดพ้นจากความทุกข์ก็จะตามมา ถ้ามีศีล มีสมาธิ มีปัญญา การสิ้นสุดของความทุกข์ก็จะตามมา การสิ้นสุดของความทุกข์คืออะไร ก็คือการสิ้นสุดของการเวียนว่ายตายเกิด สิ้นสุดของการเกิด แก่ เจ็บตาย สิ้นสุดของการพลัดพรากจากกัน

การสิ้นสุดของความทุกข์นี้เกิดขึ้นมาได้อย่างไร ถ้าสมุทัย ต้นเหตุของความทุกข์นี้ถูกกำจัดไปนั่นเอง ถูกละไป ละด้วยมรรคนี่เอง ละด้วยศีลสมาธิ ปัญญา ผู้ต้องการที่จะดับทุกข์ หยุดการเวียนว่ายตายเกิด ต้องละตัณหาทั้ง ๓ ที่เป็นต้นเหตุของการเวียนว่ายตายเกิด เหมือนกับผู้ที่ต้องการดับไฟที่จะเผาบ้าน ก็ต้องมีน้ำมาดับไฟ น้ำมาดับเชื้อเพลิงที่กำลังลุกไหม้อยู่พอน้ำได้ทำให้เชื้อเพลิงหยุดลุกไหม้ ไฟก็ดับไป อันนี้ก็คือเรื่องของพระอริยสัจ ๔ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน เป็น ๒ ฝ่าย ฝ่ายทุกข์และฝ่ายดับทุกข์ เหมือนกับผู้ที่ชอบไปเผาบ้านคนอื่น เป็นเรื่องที่เรียกว่าชอบไปสร้างความทุกข์ ส่วนพวกเจ้าหน้าที่ดับเพลิงก็เป็นพวกที่จะมาคอยดับไฟ เจ้าหน้าที่ก็คือพวกมรรคพวกนิโรธ พวกที่ไปเผาบ้านคนเรียกว่า พวกทุกข์ พวกสมุทัย บ้าน คือใจของพวกเรา พวกที่มาเผาบ้าน มาเผาใจของพวกเรา ก็คือ

ตัณหาความอยาก กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา ความมีกามตัณหา มีภวตัณหา หรือมีวิภวตัณหาปรากฏขึ้นมา ใจเราก็ร้อนขึ้นมาทันที อยู่ไม่เป็นสุข

ตอนนี้นั่งอยู่ได้สบาย ๆ แต่มีความอยากจะไปทำอะไร ๆ ขึ้นมานี่จะนั่งอยู่ไม่ได้ อย่างเมื่อกี้ญาติโยมนั่งอยู่ พอฝนตกมา เม็ด ๒ เม็ดนี่ เกิดความอยากที่จะหนีฝนแล้ว เกิดตัณหาความอยากขึ้นมานั่งเฉย ๆ แล้วรู้สึกจะไม่สงบเลย ใจเริ่มกระวนกระวาย ร่างกาย กระสับกระส่าย มันทนไม่ไหว ก็ต้องเปลี่ยนที่นั่งไป ส่วนพวกที่ไม่มีความอยากลุก พวกที่ยินดีกับฝนคิดว่าเป็นน้ำทิพย์ เป็นน้ำมนต์ ก็นั่งฟังเทศน์ท่ามกลางสายฝนต่อไป พวกนี้ไม่มีความอยากลุก ก็เลยไม่มีความกระวนกระวาย ไม่มีความร้อนใจ ใจไม่ทุกข์ใจนั่งอยู่เฉย ๆ ฟังเทศน์ฟังธรรมต่อไปได้ นี่คือเรื่องของทุกข์ ๆ เกิดจากสมุทัย คือ ความอยากทั้ง ๓ กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา ทุกข์จะดับได้ก็ต้องมีมรรค ต้องมีศีล สมาธิ ปัญญา มาดับทุกข์ วิธีดับทุกข์ของศีล สมาธิ ปัญญา ไปดับที่ไหน ก็ต้องดับที่ต้นเหตุของความทุกข์ คือตัณหา พอไม่มีตัณหา ความทุกข์มันก็ดับไป เหมือนไฟ ถ้าเราเอาเชื้อไฟออก เดี๋ยวไฟมันก็ต้องดับ ถ้าไม่มีเชื้อไฟ ๆ มันไม่ติด ไฟมันติดเพราะมีเชื้อ พอเชื้อไฟไม่มีไฟมันก็ไม่ติด

อันนี้คือสิ่งที่พระพุทธเจ้าต้องการให้พวกเรามาศึกษากัน มาทำความรู้จักกัน คือความจริง ๔ ประการนี้ เรียกว่าอริยสัจ ๔ ที่เป็นความจริงที่ไม่มีใครรู้มาก่อน เพราะความไม่รู้ความจริงนี้ จึงทำให้สัตว์โลกทั้งปวงต้องติดอยู่กับกองทุกข์ แห่งการเวียนว่ายตายเกิด แต่ถ้าได้มารู้จักกับอริยสัจ ๔ แล้วก็จะได้รู้จักทางที่จะพาให้หลุดออกจากการเวียนว่ายตายเกิด รู้จักเหตุที่มาทำให้สัตว์โลกต้องมาเวียนว่ายตายเกิดกัน พอรู้ว่าอะไรเป็นเหตุ ถ้ากำจัดเหตุนั้นได้ ผลของเหตุนั้นก็จะหายไป พอรู้ว่าความทุกข์ รู้ว่าการเวียนว่ายตายเกิด เกิดจากตัณหา ความอยาก ทั้ง ๓ ประการ ถ้าต้องการยุติการเวียนว่ายตายเกิด ยุติความทุกข์ คือทำให้นิโรธปรากฏขึ้นมา ก็ต้องมีมรรค ๆ ก็คือการปฏิบัติศีล สมาธิ ปัญญานี้เอง

นี่คือการมาศึกษามาทำคันถธุระ มารู้จักกับพระอริยสัจ ๔ พอเรารู้จักอริยสัจ ๔ แล้ว รู้ว่าทุกข์คืออะไรแล้ว ทุกข์ คือ การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ทุกข์คือการพลัดพรากจากกัน มีใครปฏิเสธไหมว่ามันไม่ใช่เป็นความทุกข์ มีใครปฏิเสธไหมว่าความแก่ไม่เป็นความทุกข์ ทุกคนนี้กำลังรอต้อนรับความแก่ อยากจะพบความแก่กัน เพราะความแก่ไม่เป็นความทุกข์ มีหรือไม่ มีแต่ทุกคนพยายามวิ่งหนีความแก่กัน พอความแก่มาในรูปของผมหงอกก็รีบย้อมมันให้มันหายไป ไม่ต้องการความแก่ พอหนังเริ่มเหี่ยวก็รีบไปหาหมอทำศัลยกรรมตกแต่ง เพื่อไม่ให้ความแก่เข้ามาหา ดังนั้นไม่มีใครต้องการความแก่ เพราะความที่ได้มาแล้วมันทุกข์นั่นเอง เพราะเวลาได้ความแก่มาแล้ว มันจะทำให้ไม่สามารถไปทำอะไรต่าง ๆ ที่ตัณหาความอยาก ๆ จะทำนั่นเอง พอแก่แล้วจะทำอะไรก็ไม่สะดวกเหมือนกับคนหนุ่มคนสาว ก็ไม่อยากจะแก่กัน และเวลาเจ็บไข้ได้ป่วยก็ไม่มีใครอยากจะเจ็บไข้ได้ป่วย พอเวลาเจ็บไข้ได้ป่วยนี้ ร่างกายมันเจ็บปวด เป็นไข้ทรมาน จิตใจก็ทุกข์ไปกับความเจ็บไข้ได้ป่วย เพราะไม่สามารถไปหาความสุขได้

ความตายก็เป็นการสิ้นสุดของการหาความสุข จึงไม่มีใครต้องการความแก่ ความเจ็บ ความตาย เพราะรู้ว่ามันเป็นความทุกข์ ไม่มีใครต้องการ ทุกคนเกิดมานี้ต้องการความสุขกัน ที่ทำอะไรกันอยู่ทุกวันนี้ก็เพื่อหาความสุขกัน แต่หายังไงก็หนีไม่พ้นความทุกข์ที่มันจะตามมา ที่รออยู่ข้างหน้านี่คืออริยสัจ ข้อที่ ๑ คือความทุกข์ ๆ คือการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ทุกข์ คือการพลัดพรากจากกัน ต้นเหตุที่พาให้มาเกิด แก่ เจ็บ ตาย ก็คือ กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา อันนี้เรียกว่าสมุทัย กามตัณหาคือความอยากเสพ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ภวตัณหา ความอยากมีอยากเป็น

ตอนนี้กำลังรอลุ้นกันว่าใครจะเป็นนายก ใครจะเป็นส.ส. ถ้าไม่มีใครอยากเป็นก็ไม่ต้องมาลุ้นกัน ที่มาลุ้นกัน ก็เพราะความอยาก ๆ เป็น มาลุ้นกันว่าใครจะได้เป็นส.ส. ใครจะได้เป็นรัฐบาล ใครจะได้เป็นรัฐมนตรี ใครจะได้เป็นนายก อันนี้เรียกว่าภวตัณหา ความอยากมีอยากเป็น วิภวตัณหาก็คือ ความอยากไม่มีไม่เป็น ไม่อยากจะกลับไปเป็นคนธรรมดา กลาย

เป็นรัฐมนตรีก็อยากจะเป็นรัฐมนตรีต่อไป แต่พอรู้ว่าจะต้องกลับไปเป็นคนธรรมดา ก็ไม่อยากเป็น เรียกว่าวิภวตัณหา หรือไม่อยากแก่ ไม่อยากเจ็บไม่อยากตาย อันนี้เรียกว่าวิภวตัณหา ตัณหา ๓ ตัวนี้ ลองสังเกตดูเถอะเวลามันโผล่ขึ้นนี้ มันจะทำให้ใจเราสุขหรือใจเราทุกข์ ใจเราจะกระวนกระวายกระสับกระส่าย วิตกกังวลอะไรต่าง ๆ ขึ้นมาทันที เพราะเกิดความอยากทั้ง ๓ อันนี้ นี่คือการศึกษาทำความรู้จักอริยสัจ ๔ นี่คือ ๒ ตัว ที่เรียกว่าฝ่ายผูกมัดจิตใจให้ติดอยู่กับความทุกข์แห่งการเวียนว่ายตายเกิด ก็คือทุกข์กับสมุทัย การเกิด แก่ เจ็บ ตาย

นี่มันทำให้เราทุกข์กัน การที่เรามาเกิด แก่ เจ็บ ตาย ก็เพราะตัณหาความอยากของเรานี่เอง อยากหาความสุขทางตา หู จมูก ลิ้น กาย อยากมีอยากเป็นนั่นเป็นนี่ อยากไม่เป็นนั่นไม่เป็นนี่ จึงทำให้เราต้องมาทุกข์กันอยู่ทุกวันนี้ ถ้าเราอยากจะพ้นทุกข์ อยากจะให้มีนิโรธ คือการพ้นทุกข์ ปรากฏขึ้นมาในใจ คืออยากให้ความทุกข์หมดไปจากใจเรา อันนี้เรียกว่านิโรธ ความจริงที่เป็นไปได้ นิโรธนี้เป็นความจริงที่เป็นไปได้ เราสามารถทำให้นิโรธ คือความทุกข์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในใจของเรานี้หายไปหมดได้ ด้วยอะไร ด้วยมรรค ๆ ก็คือด้วยการปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญา นี้คือ คันถธุระ คือ มาศึกษาคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่พระพุทธเจ้าต้องการให้เรามาเรียนกัน ให้เรามารู้จักกัน ให้เรามารู้จักอริยสัจ ๔ ลองไปถามชาวพุทธดูที่เขาเรียกว่าเขาเป็นชาวพุทธ ถามเขาว่ารู้จักอริยสัจ ๔ ไหม ดูซิว่าจะได้คำตอบอย่างไร คนที่ตอบไม่ได้ก็แสดงว่ายังไม่ได้เป็นชาวพุทธแท้ ยังไม่ได้มาทำหน้าที่ของชาวพุทธ เป็นพุทธแต่ในทะเบียนบ้าน

แต่พอถามว่าพระพุทธเจ้าสอนให้เราศึกษาอะไร ให้รู้จักอะไร ก็ไม่สามารถที่จะตอบได้ ก็แสดงว่ายังไม่ถือว่าเป็นชาวพุทธ ถ้าเป็นชาวพุทธนี้พอถามว่า พระพุทธเจ้าให้เราเรียนอะไร ให้เรารู้จักอะไร ต้องตอบได้ทันทีว่าให้รู้จักอริยสัจ ๔ นี่คือคันถธุระ ให้เรียนอริยสัจ ๔ ให้มารู้จักกับอริยสัจ ๔ เพราะอริยสัจ ๔ นี้เป็นกุญแจที่ผูกมัด และกุญแจที่จะปล่อยเราให้ออก

จากคุกตะรางแห่งการเวียนว่ายตายเกิด นี่คือขั้นแรก คือ คันถธุระ คือต้องศึกษา พอศึกษาเสร็จแล้ว ก็ต้องนำไปสู่ขั้นที่ ๒ คือการปฏิบัติ ๆ อะไรก็ปฏิบัติกิจของพระอริยสัจ ๔ นี่เอง พระอริยสัจ ๔ นี้มีกิจข้อที่ ๑ ก็มีกิจให้ทำ ข้อที่ ๒ ก็มีกิจให้ทำ ข้อที่ ๓ ข้อที่ ๔ ก็มีกิจที่จะต้องทำ ถึงจะสามารถได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้พระอริยสัจ ๔ การเรียนรู้พระอริยสัจ ๔ เฉย ๆ โดยไม่ได้ทำกิจของพระอริยสัจ ๔ นี้ก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร รู้เฉย ๆ เหมือนกับการรู้ว่าอาหารชนิดนั้นเป็นอย่างนั้น อาหารชนิดนี้เป็นอย่างนี้ ถ้ารู้เฉย ๆ แล้วไม่รับประทานอาหารชนิดนั้นชนิดนี้ อาหารชนิดต่าง ๆ ที่เรารู้จักก็ไม่มีประโยชน์อะไรกับเรา ที่ศึกษาอาหารจะได้รู้ว่าอาหารชนิดนี้เป็นอย่างไร อาหารชนิดนั้นเป็นอย่างไร ควรรับประทานอาหารชนิดไหนก่อนชนิดไหนหลัง เห็นไหมเวลาที่เราไปเข้าสังคมของคนต่างประเทศที่เราไม่เคยเข้า เราก็ต้องไปหัดกินอาหารเขา อาหารของเขาก็มีวิธีกินที่ไม่เหมือนเรา เขามีอาหารว่างก่อนอาหารหนัก ก็อาหารเบาก่อนตามด้วยอาหารหนัก ตามด้วยของหวาน ตามด้วยขนมอะไรต่าง ๆ ถ้าเราไม่ไปเรียนรู้วิธีกินของเขาเดี๋ยวไปกินของหวานก่อนของหนักเข้าเดี๋ยวเขาจะไล่กลับบ้าน

อันนี้ก็เหมือนกันเราต้องศึกษาก่อน ให้รู้ว่าเราต้องทำอะไรกับพระอริยสัจ ๔ ความจริง ๔ ข้อนี้ ข้อที่ ๑ พระพุทธเจ้าบอกว่าให้เราศึกษา ให้เรารู้จัก รู้แบบไหนถึงเรียกว่ารู้จัก ก็คือรู้แบบไม่ลืมนั่นเอง ถ้ารู้แบบลืมนี้ยังถือว่าไม่รู้จัก รู้แบบลืม ๆ เป็นยังไง ก็ลืมความแก่ ลืมความเจ็บ ลืมความตายกัน อย่างนี้เรียกว่าลืม ถ้ารู้แบบไม่ลืมนี้ ต้องรู้อยู่ตลอดเวลา ต้องรู้อยู่ว่าเราต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตายตลอดเวลา ต้องพลัดพรากจากกันตลอดเวลา ถึงจะเรียกว่ารู้ ถึงจะเรียกว่าศึกษา ถึงจะเรียกว่าทำกิจในพระอริยสัจ คือให้เรารู้ว่าเราอยู่กับกองทุกข์นั่นเอง แต่เรามักจะลืมกันในชีวิตของเราแต่ละวันนี้ เราลืมความทุกข์ที่เรามีกัน และเราก็พยายามไปหาความสุขต่าง ๆ กันโดยที่ไม่รู้ว่าความสุขต่าง ๆ ที่เราไปหากันนี้ ในที่สุดมันก็จะกลายเป็นความทุกข์ขึ้นมา เพราะว่ามันจะต้องมีการพลัดพรากจากกันนั่นเอง เราอยู่คนเดียวเราไม่มีความสุข เราคิดว่าเราจะต้องอยู่กับคนนั้นอยู่กับสิ่งนี้ ถ้าเราคิดอย่างนี้

แสดงว่าเราลืมอริยสัจข้อที่ ๑ ไปแล้ว อริยสัจ ข้อที่ ๑ บอกว่าเราต้องพลัดพรากจากกัน เราต้องพลัดพรากจากทุกสิ่ง ทุกอย่าง ทุกบุคคล ถ้าเราจำได้ เราไม่ลืม เราก็จะไม่ไปหาใคร ไม่ไปหาสิ่งต่าง ๆ มาให้ความสุขกับเรา เพราะถ้าไปหามาแล้วเดี๋ยวก็ต้องมีการพลัดพรากจากกัน พอมีการพลัดพรากจากกัน มันเป็นทุกข์หรือเป็นสุข มันเป็นทุกข์

ถ้าเรายังหาสิ่งนั้นสิ่งนี้อยู่ หาคนนั้นคนนี้อยู่ หารูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะอยู่ ก็แสดงว่าเราลืมความจริงไป ลืมว่าเราจะต้องมีการพลัดพรากจากทุกสิ่งทุกอย่างที่เราไปหากัน แล้วเวลามีการพลัดพรากจากกัน นี่มันเป็นสุข หรือมันเป็นทุกข์ มันเป็นทุกข์ ดังนั้น เราต้องมาคอยสอนใจเตือนใจอยู่เรื่อย ๆ ไม่ให้หลง ไม่ให้ลืม ว่าเมื่อเราเกิดมาแล้ว เราจะต้องแก่เป็นธรรมดา ล่วงพ้นความแก่ไปไม่ได้ ต้องเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นธรรมดา ล่วงพ้นความเจ็บไข้ได้ป่วยไปไม่ได้ ต้องตายเป็นธรรมดา ล่วงพ้นความตายไปไม่ได้ ต้องพลัดพรากจากกันเป็นธรรมดา ล่วงพ้นจากการพลัดพรากจากกันไปไม่ได้ ถ้าเรารู้ความจริง ๔ อย่างนี้อยู่ในใจของเราตลอดเวลา เราจะไปหาอะไรทำไม เราไปดิ้นรนไปหาอะไรกันทำไม เดี๋ยวก็ต้องพลัดพรากจากกันแล้ว เวลาแก่ เวลาเจ็บ เวลาตาย นี่เป็นเวลาพลัดพรากจากสิ่งนั้นสิ่งนี้ จากคนนั้นจากคนนี้ จากเรื่องนั้นจากเรื่องนี้ หามาได้เท่าไร มากน้อยเท่าไร หามาแทบเป็นแทบตาย ในที่สุดก็ต้องพลัดพรากจากกันไป ในที่สุดก็ต้องมาร้องห่มร้องไห้กัน

นี่คืออริยสัจข้อที่ ๑ กิจข้อที่ ๑ นี้คือให้เราศึกษาจนเราไม่ลืม พอเราไม่ลืม ทุกครั้งเราอยากจะได้อะไร เราบอก เฮ้ย เดี๋ยวจะต้องพลัดพรากจากกันนะ เอามาทำไม ตอนนี้ไม่มีเขาเราไม่ทุกข์กะเขา พอมีเขาแล้วเดี๋ยวเวลาต้องจากกันมันทุกข์นะ ไม่ว่าจะเป็นคนหรือเป็นสิ่งของเหมือนกันทั้งนั้น อย่าไปมีอะไรดีที่สุด ถ้าเราทำกิจข้อที่ ๑ ได้ มันจะทำให้เราไปทำกิจข้อที่ ๒ ได้ กิจข้อที่ ๒ คืออะไร ให้ละความอยากนี่ ละสมุทัย ละความอยากหาความสุขจากรูป เสียง กลิ่น รสโผฏฐัพพะ ก็คือละการอยากจะหาความสุขจากสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลกนี้

พอเราจำได้ไม่ว่าเราจะได้อะไรมา เดี๋ยวมันจะต้องมีการพลัดพรากจากกัน เวลาที่เราแก่ เวลาที่เราเจ็บ เวลาที่เราตาย หรือแม้แต่เวลาที่ยังไม่แก่ เจ็บ ตาย ก็มีการพลัดพรากจากกันได้ ถ้าเรารู้อย่างนี้ เราก็จะทำหน้าที่ของข้อที่ ๒ ได้ กิจของข้อที่ ๒ คืออะไร คือ ละความอยากทั้ง ๓ นี้ ละสมุทัย สมุทัยนี้ต้องละ ละความอยาก จะละความอยากได้ก็ต้องอาศัยข้อที่ ๑ ต้องจำได้ว่า ไม่ว่าเราจะได้อะไรมามากน้อยเพียงไร เดี๋ยวเราก็ต้องมีการพลัดพรากจากกัน พอรู้ว่าจะต้องมีการพลัดพรากจากกัน ก็ไม่เอาดีกว่าเอามาทำไม เอามาแล้วเดี๋ยวก็ต้องคืนเขาไป เวลาคืนก็เสียอกเสียใจร้องห่มร้องไห้ ตอนนี้เราไม่ได้ร้องห่มร้องไห้ ไม่ได้เศร้าโศกเสียใจ เราไปเอาความเศร้าโศกเสียใจ เอาการร้องห่มร้องไห้มาทำไม ถ้าเราไม่มีอะไร เราก็ไม่มีอะไรจะเสียใช่ไหม ถ้าเราไม่มีอะไร เราก็ไม่มีอะไรจะต้องพลัดพรากจากกัน การพลัดพรากจากกันมันต้องมีอะไรถึงจะพลัดพรากจากกันได้ ถ้าไม่มี มันก็ไม่มีการพลัดพรากจากกัน ถ้าอยากจะไม่พบกับการพลัดพรากจากกัน ก็อย่าไปมีอะไร แต่บางอย่างมันมีมาแล้ว ก็ต้องหัดสอนใจ ทำใจให้ยอมรับ คือสิ่งที่เรามีมาแล้วก็คือร่างกายของเรา

ร่างกายของเรานี้ เราก็ต้องพลัดพรากจากมัน เราไม่ใช่เป็นร่างกาย เราเป็นใจ ใจได้ร่างกายมาแล้ว เดี๋ยวใจก็ต้องพลัดพรากจากร่างกายไป แต่เมื่อได้มาแล้ว ก็ต้องสอนใจให้ทำใจไว้ว่าเดี๋ยวต้องมีการพลัดพรากจากกัน อย่าไปยึดอย่าไปติด ต้องปล่อยวางต้องให้มันไป ถึงเวลาที่ร่างกายนี้มันจะไปก็ให้มันไป อย่าไปยื้อ อย่าไปปั๊มหัวใจ อย่าไปใช้ท่อสายยางทำอะไรต่าง ๆ ทำยังไงมันก็เพียงแต่ยื้อความทุกข์ให้มันยาวนานขึ้นไปเท่านั้นเอง สู้ปล่อยให้มันไปตามธรรมชาติของมันดีกว่า นี้คือกิจข้อที่ ๑ เป็นกิจข้อที่สำคัญมาก คือ ทุกข์ต้องศึกษา ต้องกำหนดรู้ นี้คือกิจข้อที่ ๑ ในพระอริยสัจ เราต้องรู้ ต้องอย่าลืม คำว่ารู้ให้รู้แบบไม่ลืม ตอนนี้พวกเรารู้แบบลืมกัน รู้ว่าต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย แต่ลืมรู้ว่าต้องพลัดพรากจากกัน แต่ลืม ลืมเพราะอะไร เพราะไปหาสิ่งต่าง ๆ มานั้นเอง แสดงว่าเราลืมแล้วว่า เราจะต้องพลัดพรากจากกัน เราคิดว่าการไปหาสิ่งต่าง ๆ มาจะให้ความสุขกับเรา

อันนี้ก็เพราะว่าเราลืมคิดไปว่ามันไม่ได้ให้ความสุขกับเรา เพราะว่าต่อไปมันจะต้องพลัดพรากจากกัน พอมันพลัดพรากจากกัน มันจะต้องให้ความทุกข์กับเรา นี่คือการทำกิจข้อที่ ๑ ก็ต้องหมั่นพิจารณาอยู่เนือง ๆ อย่างที่เราได้ยินได้ฟังจากครูบาอาจารย์ต่าง ๆ ท่านสอนให้เราพิจารณาอยู่เนือง ๆ ว่าเกิดมาแล้วต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย ต้องพลัดพรากจากกัน ล่วงพ้นจากสิ่งเหล่านี้ไปไม่ได้ ถ้าเราจำได้ไม่ลืม เราจะไม่อยากได้อะไร จะไม่อยากมีอะไร และไม่อยากจะไปหาความสุขทางตา หู จมูก ลิ้น กาย เพราะรู้ว่าได้มาแล้ว เดี๋ยวก็ต้องมีการพลัดพรากจากกันนั่นเอง พอเราทำกิจข้อที่ ๑ ได้มันก็จะเป็นอัตโนมัติ มันก็จะทำให้เราทำกิจข้อที่ ๒ ได้ กิจข้อที่ ๒ คือ สมุทัย ต้องละ เพราะว่าถ้าละสมุทัยได้ทุกข์ก็จะดับ ทุกข์ก็จะไม่มี ถ้าเราละความอยากทั้ง ๓ ได้ ไม่อยากไปหาอะไรมาให้ความสุขกับเรา เราก็จะไม่ต้องทุกข์กับการสูญเสีย กับการพลัดพรากจากสิ่งที่เราหามาได้นั่นเอง แล้วเราจะได้ไม่ต้องมาเกิด เพราะเราจะไม่ต้องมามีร่างกายอันใหม่ เพราะว่าเราไม่ต้องไปหาความสุขทางตา หู จมูก ลิ้น กาย เมื่อไม่ต้องหาความสุขทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ก็ไม่ต้องมีร่างกาย ร่างกายนี้ตายไปก็เป็นร่างกายสุดท้าย ร่างกายใหม่จะไม่เอาอีกแล้ว

เพราะว่าเอาร่างกายมันก็เท่ากับเอาความทุกข์มานั่นเอง เพราะได้ร่างกายมาแล้วก็ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย ต้องพลัดพรากจากร่างกายอันนี้ไป ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีใครอยากให้เกิด แต่มันก็ต้องเกิด เมื่อมีการเกิด เมื่อมีร่างกาย นี่คือข้อที่ ๒ สมุทัยต้องละให้ได้ จะละได้ก็ต้องละด้วยข้อที่ ๑ หรือต้องรู้ว่าการเกิด แก่ เจ็บ ตาย มีการพลัดพรากจากกันนี้เป็นทุกข์ ถ้ารู้ว่าเป็นทุกข์แล้ว ก็จะได้ไม่อยากได้ เพราะความอยากได้นี่คือความทุกข์ อยากได้ความทุกข์มานั่นเอง อยากได้ร่างกายก็ต้องทุกข์ อยากได้สิ่งนั้นสิ่งนี้ อยากได้คนนั้นคนนี้มาก็ต้องทุกข์ เพราะว่าจะต้องมีการพลัดพรากจากกัน เมื่อเราทำกิจข้อที่ ๒ ได้ เราก็จะทำกิจข้อที่ ๓ ได้ กิจข้อที่ ๓ ก็คือนิโรธ ทำให้แจ้งนิโรธ คือการสิ้นสุดของความทุกข์ทำให้มันแจ้ง ทำให้มันปรากฏขึ้นมา เมื่อไม่มีสมุทัยแล้วมันก็ไม่มีทุกข์ เมื่อไม่มีทุกข์นิโรธก็ปรากฏขึ้นมา คือการ

สิ้นสุดของความทุกข์ ๆ ที่เคยมีอยู่ในหัวใจมันก็จะหายไปหมด

หายจากการทำกิจข้อที่ ๑ และข้อที่ ๒ พอทำกิจข้อที่ ๑ ข้อที่ ๒ ได้ นิโรธก็จะหายไป และเครื่องมือที่เราใช้ในการทำกิจข้อที่ ๑ ข้อที่ ๒ ข้อที่ ๓ คืออะไร ก็คือศีล สมาธิ ปัญญา นี่เอง ตอนนี้เรายังไม่มีเครื่องมือ ถึงแม้บอกให้ทำก็ทำไม่ได้ บอกให้ทุกข์ ให้กำหนดรู้ทุกข์ ให้ละสมุทัย ให้ทำนิโรธให้แจ้งนี่ก็ทำไม่ได้ ถึงแม้พูดแล้วฟังมันง่าย แต่เวลาปฏิบัติจริง ๆ มันไม่ง่าย บอกให้จดจำไว้ให้ดีว่า เกิดมาแล้วต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย มันก็จะจำได้ตอนนี้ เดี๋ยวพอออกไปเจอขนมนมเนย เจอกระเป๋า รองเท้า เจออะไรขึ้นมา อยากขึ้นมาแล้ว ลืมแล้วว่าจะต้องพลัดพรากจากกัน ได้อะไรมามากน้อยเพียงไร เดี๋ยวก็ต้องพลัดพรากจากกัน พอพลัดพรากจากกัน ก็ต้องทุกข์กัน ลืมไปเพราะว่ามันจำได้แค่เฉพาะตอนนี้เท่านั้นเอง เดี๋ยวพอออกไปปั๊บ ไปคิดถึงเงิน คิดถึงทองนี่ เริ่มอยากจะได้เพิ่มมากขึ้นมา อยากจะให้มันอยู่กับเราไปนาน ๆ นะ อันนี้ก็เป็นภวตัณหา เป็นวิภวตัณหาขึ้นมา ไม่อยากให้เงินสูญ ไม่อยากให้เงินหมด

อยากให้มีเงินเพิ่มขึ้นมาก ๆ ก็เป็นภวตัณหา แต่มันต้องมีการพลัด-พรากจากกันไม่ใช่เหรอ มีใครเอาเงินไปได้บ้างเวลาตาย เพราะว่าลืมความจริง ลืมว่าจะต้องมีการพลัดพรากจากกัน พอออกจากที่นี่ไปก็อยากขึ้นมาใหม่ อยากได้เงินมากขึ้น อยากให้เงินที่มีอยู่ไม่ให้มันหดหายไป คอยเฝ้าดูว่าดอกเบี้ยจะขึ้นจะลงอยู่เรื่อย ๆ ดอกลงทีหัวใจก็เต้นลงไปที เงินน้อยลงไป รายได้น้อยลงไป นี่แสดงว่าลืมอริยสัจข้อที่ ๑ การที่จะทำให้เราไม่มีลืมอริยสัจข้อที่ ๑ นี้ เราต้องมาเจริญศีล สมาธิ ปัญญา เราต้องมีปัญญาถึงจะเป็นความรู้ที่ไม่ลืม ความรู้ที่ลืมเราเรียกว่าสัญญา ตอนนี้พวกเราเยอะมีแต่ความรู้ที่เป็นสัญญาอยู่ รู้แต่เดี๋ยวก็ลืม เดี๋ยวพอไปทำอะไรปุ๊บนี้ลืมหมดแล้ว ลืมเรื่องที่ได้ยินได้ฟังอยู่ในตอนนี้ ลืมเรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย ลืมเรื่องการพลัดพรากจากกัน แล้วก็จะไปอยากได้โน่น อยากได้นี่ อยากทำนู่น อยากทำนี่ ขึ้นมาทันที แสดงว่าไม่มีปัญญา มีแต่สัญญา

รู้ว่าอริยสัจ ๔ เป็นยังไง แต่เวลาที่จะต้องเอาอริยสัจ ๔ มาทำประโยชน์นี้ลืมไปหมด เราจึงต้องมาปฏิบัติธรรม มาสร้างปัญญากัน ให้ความรู้ที่เราได้เรียนรู้ตอนนี้ ที่เรียกว่าสุตมยปัญญา กลายเป็นภาวนามยปัญญาขึ้นมา ถึงจะเรียกว่าเป็นความรู้จริง เป็นความรู้ที่จะละสมุทัยได้ ความรู้ที่จะทำให้นิโรธแจ้งขึ้นมาได้ ต้องเป็นปัญญาระดับภาวนามยปัญญา ปัญญาระดับที่เรากำลังศึกษากันอยู่ตอนนี้ เรียกว่าสุตมยปัญญา ยังถือว่าเป็นสัญญาอยู่ เรียนได้ฟังได้ เดี๋ยวก็ลืม ถ้าลืมก็เรียกว่าสัญญา ๆ นี่เป็นความจำ ๆ ได้ เวลาจำไม่ได้ก็ลืมไป ถ้าเป็นปัญญาจะไม่มีคำว่าลืม คำว่าปัญญานี้จะจำได้ตลอดเวลา จำได้ว่าเกิด แก่ เจ็บ ตาย พลัดพรากจากกันทุกขณะจิต ขณะใดที่จิตเกิดตัณหาขึ้นมา ความจริงคือปัญญาว่าต้องพลัดพรากจากกันต้องทุกข์ พอได้สิ่งนั้นมา มันจะโผล่ขึ้นมาทันที ถึงจะเรียกว่าเป็นปัญญา แต่ถ้ามันไม่โผล่ พอเห็นกระเป๋า เห็นรองเท้า อยากได้ขึ้นมาแล้วปัญญาไม่โผล่ เรียกว่าเป็นสัญญา ลืมไปว่าเดี๋ยวได้มาแล้วต้องร้องห่มร้องไห้ เดี๋ยวกระเป๋าถูกเขาขโมยไปก็เสียใจ กระเป๋าบางที รองเท้าซื้อมาแล้ว เดี๋ยวบางทีก็หายไปแล้ว พอหายไปก็เกิดความเสียใจขึ้นมา เกิดความทุกข์ใจ เพราะยังไม่มีปัญญา มีแต่สัญญารู้ว่าเกิด แก่ เจ็บ ตาย พลัดพรากจากกันเป็นทุกข์ แต่ลืมไป พอเห็นรูป เสียง กลิ่น รส เห็นของที่ชอบ เห็นของที่เคยอยากได้ มันลืมหมด ความอยากมันก็จะโผล่ขึ้นมาทันที เราจึงต้องมาแปลงความรู้ที่เราได้จากสุตมยปัญญา มาให้เป็นภาวนามยปัญญาให้ได้

การที่จะทำให้เราเอาความรู้ที่เราได้รู้นี้ไม่ลืม ก็คือเราต้องมาแปลงจากสุตมยปัญญาให้มาเป็นจินตามยปัญญาก่อน คือฟังเทศน์ฟังธรรมวันนี้แล้วต้องกลับไปทำการบ้านต่อ คืออย่าทิ้ง พอได้ความรู้ที่เรียนในห้องเรียนแล้วข้อต่อไปครูก็จะให้ไปทำการบ้าน ก็จะได้จำได้ว่าวันนี้เรียนอะไร อันนี้ก็เหมือนกัน วันนี้เราเรียนว่า ทุกข์คือการเกิด แก่ เจ็บ ตาย คือการพลัดพรากจากกัน การบ้านของเราก็คือต้องไปท่องจำให้ได้ ท่องจำให้ไม่ให้ลืม เพราะเมื่อถึงเวลาจะทำข้อสอบจะได้สอบได้ ถ้าไม่ไปท่องไปจำเดี๋ยวลืมเรา

ต้องเอาไปพิจารณาอยู่เนือง ๆ ว่าการเกิด แก่เจ็บ ตาย การพลัดพรากจากกัน นี่เป็นทุกข์ หัดท่องอยู่เรื่อย ๆ อย่าให้มันลืม จะรู้ว่ายังไม่ลืมก็ตอนที่เกิดความอยากขึ้นมา ถ้าเกิดความอยากได้อะไร แสดงว่าลืม ให้เราดูผลของปัญญาของความรู้ที่เราเรียนมาว่าเราลืมหรือไม่ลืม พอเราไปอยากได้สิ่งนั้น อยากมีสิ่งนี้ อยากให้นั่นเป็นอย่างนั้น ให้นั่นเป็นอย่างนี้ แสดงว่าเราลืม เพราะว่าไม่ว่าเราจะได้อะไรมาตามความอยากของเรา เดี๋ยวไม่ช้าก็เร็วเราก็ต้องพลัดพรากจากมันไป แล้วเราก็ต้องทุกข์อยู่ดี แล้วก็ต้องกลับมาทุกข์ อันนี้คือเราต้องมาปฏิบัติ เราต้องมาเจริญปัญญากัน

ขั้นต้นต้องศึกษาด้วยสุตมยปัญญา ด้วยการฟังเทศน์ฟังธรรม ด้วยการอ่านหนังสือธรรมะ เมื่อเราได้อ่านหนังสือได้ฟังเทศน์ฟังธรรมแล้ว ถ้าเราไม่เอามาคิดต่อ เอามาพิจารณาต่อ เดี๋ยวเราลืมได้ แต่สิ่งไหนที่เรามาคิดอยู่เรื่อย ๆ ท่องอยู่เรื่อย ๆ มันจะอยู่กับใจเรา เช่น บทสวดมนต์ถ้าเราสวดอยู่เรื่อย ๆ มันจะไม่ลืม หรือสมัยที่เรียนหนังสือ เราต้องท่องสูตรคูณ ทำไมเราต้องท่องสูตรคูณกัน เพราะสมัยก่อนไม่มีเครื่องคิดเลข เวลาจะคิดเลขต้องใช้สูตรคูณ ๒ คูณ ๒ เป็น ๔ ๔ คูณ ๔ เป็น ๑๖ ท่องให้มันจำได้ พอเวลาที่จะต้องคิดเลข เวลาที่จะต้องเอาอะไรมาคูณกัน มันก็จะได้ไม่ต้องไปเปิดหนังสือ มันจะอยู่ในสมองอยู่ในใจเราทันที เราอยากจะคูณอะไรก็คูณได้เลย ต้องทำแบบนั้น ต้องทำให้ความรู้ที่เราได้เรียนรู้ คือพระอริยสัจ ๔ นี้อยู่ในใจของเราตลอดเวลา รู้ว่าทุกข์ คือการเกิด แก่ เจ็บ ตาย การพลัดพรากจากกัน รู้ว่าต้นเหตุของความทุกข์ คือตัณหาความอยากต่าง ๆ ถ้ารู้อย่างไม่ลืม พอเกิดตัณหามันต้องรู้นะว่า กำลังไปสร้างความทุกข์ เพราะตัณหาเป็นต้นเหตุของความทุกข์ เพราะไปทำตามตัณหา มันก็เท่ากับเป็นการไปสร้างความทุกข์ เพราะได้อะไรมาแล้ว เดี๋ยวมันก็ต้องมีการพลัดพรากจากกัน

นี่มันจะเป็นอย่างนี้ ถึงจะเรียกว่าเป็นปัญญา แต่เป็นปัญญาระดับที่ยังไม่สามารถทำหน้าที่ได้ เพราะบางทีรู้อยู่ก็ตาม มันยังไม่ยอม รู้ว่าต้องพลัดพรากจากกัน มันบอกไม่เป็นไรเดี๋ยวถึงเวลาพลัดพรากจากกันแล้วค่อยว่ากัน ตอนนี้ยังไม่พลัดพรากจากกัน ขออยู่ด้วยกันไปก่อน มันก็มีช่องโหว่

ให้มันแว้บออกไป ทั้ง ๆ ที่รู้อยู่ มันก็ยังดื้อด้าน ความอยากมันยังดื้อด้าน ตัณหาความอยาก ถ้าเราสู้มันไม่ได้ มันก็ยังไปทำสิ่งที่เรารู้ว่าจะต้องทำให้เราทุกข์ต่อไป ไปเอาอะไรมา เดี๋ยวเราก็รู้ว่าต้องทุกข์ แต่เรายังไม่สามารถที่จะสู้มันได้ เพราะความรู้ที่เกิดจากการจินตนาการนี้ยังไม่มีกำลัง ใจยังขาดกำลัง ถ้าเราอยากจะให้ความรู้ที่เราจดจำได้นี้มีกำลังสู้กับความอยากได้ เราต้องมาสร้างสมาธิก่อน มาปฏิบัติสมาธิ สมถภาวนา ถ้ามีสมถภาวนา จิตรวมเป็นอัปปนาสมาธิแล้วทีนี้ มันจะมีกำลัง พอปัญญาบอกว่าเป็นทุกข์ปั๊บ มันจะไม่เอาทันที พออยากปั๊บ ปัญญาบอกอยากแล้วทุกข์นะ ได้มาแล้วจะต้องทุกข์ จะต้องพลัดพรากจากกัน

ถ้าจิตมีสมาธิ มีอัปปนาสมาธิแล้วมีปัญญาที่ไม่หลงไม่ลืมไม่เป็นสัญญา พออยากได้อะไร อยากมีอะไร อยากเป็นอะไร ปัญญามันจะบอกทันทีว่าเดี๋ยวจะต้องทุกข์นะ เพราะได้อะไรมาเดี๋ยวมันก็ต้องหมดไป นี่ได้นายกคนใหม่มาเดี๋ยวมันก็ต้องหมด ได้ซักกี่เดือนกี่ปี เดี๋ยวก็ต้องเลือกตั้งกันใหม่ ได้อะไรมาเดี๋ยวมันก็ต้องหมดไป เพราะมีอะไรในโลกนี้ที่ยังไม่หมด เพราะโลกนี้ เป็นโลกของการหมด การเปลี่ยนแปลง โลกของอนิจจัง ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้มีการเปลี่ยนแปลง มีการเกิด มีการดับ มีการเจริญ มีการเสื่อม อันนี้คือปัญญารู้อยู่ แต่ยังห้ามจิตใจ ห้ามความอยากไม่ได้ ก็แสดงว่าเป็นจินตามยปัญญา รู้ว่าเป็นทุกข์ รู้ว่าได้มาแล้วเดี๋ยวจะต้องทุกข์ แต่ก็อดที่จะอยากได้ไม่ได้ ก็เลยไปทำตามความอยาก เพราะว่าไม่มีกำลังสู้ความอยาก สิ่งที่จะสู้กับความอยากได้ก็คืออัปปนาสมาธิหรืออุเบกขานี้เอง การมีอัปปนาสมาธินี้จะทำให้จิตมีอุเบกขา จิตจะเฉยได้ จะไม่ทำตามความอยากได้ ถ้ามีอุเบกขา ถ้าไม่มีอุเบกขาทนไม่ไหว มือไม้สั่นใจสั่นหมด พอเห็นกระเป๋า รองเท้า เห็นเงินรางวัล ตำแหน่งสูง ๆ ขึ้นมานี่ โอ้โห ใจสั่นกันทุกคน

มีใครบ้างไม่อยากเป็นนายก มีใครบ้างไม่อยากเป็นประธานบริษัท ทุกคนอยากได้ตำแหน่งสูง ๆ ใหญ่ ๆ กันทั้งนั้น เพราะอำนาจที่จะได้มา เงินทองที่จะได้มา แต่มันไม่มองตอนที่จะต้องสิ้นสุดลง ตอนที่จะต้องตกเก้าอี้

ตอนที่จะต้องตกหลังเสือเป็นยังไง ตอนนั้นไม่มีไม่ยอมคิดกัน เพราะลืมอริยสัจที่ ๑ ข้อที่ว่าเราต้องมีการพลัดพรากจากกัน หรือถ้าไม่ลืม ก็ไม่มีกำลังที่จะสู้กับความอยาก เพราะไม่ได้ฝึกสมาธิ ไม่ได้ทำจิตใจให้มีอัปปนาสมาธิ ไม่ได้ทำจิตใจให้มีอุเบกขานั้นเอง ก็เลยไม่สามารถที่จะละตัณหา ละสมุทัย ละต้นเหตุของความทุกข์ได้ ไม่สามารถทำนิโรธให้ปรากฏขึ้นมาภายในใจได้ จึงต้องมาสร้างมรรคให้สมบูรณ์ กิจของมรรค กิจของข้อที่ ๔ ก็คือ มรรคนี้ต้องสร้างให้สมบูรณ์ ถ้ามรรคไม่สมบูรณ์ ถ้าศีล สมาธิไม่สมบูรณ์ จะไม่มีกำลังสู้กับตัณหาความอยาก ถ้าอยากจะสู้กับตัณหาความอยาก อยากจะละตัณหาความอยากให้หมดไปจากใจ ต้องสร้างศีล สมาธิปัญญาให้สมบูรณ์ ศีลก็ต้องบริสุทธิ์ตลอดเวลา ศีลก็ต้องศีล ๘ ขึ้นไป ศีล ๕ นี้ไม่พอ ต้องศีล ๘ ศีล ๑๐ หรือศีล ๒๒๗ แล้วสมาธินี้ก็ต้องเป็นอุเบกขาตลอดเวลา จึงต้องเป็นอุเบกขาทั้งเข้าทั้งออก อยู่ข้างนอกสมาธิก็เป็นอุเบกขา อยู่ข้างในสมาธิก็เป็นอุเบกขา ถึงจะเรียกว่าเป็นสมาธิเต็มร้อย ปัญญาก็คือต้องไม่ลืม ต้องจำได้ตลอดเวลาว่า ทุกข์ คือการเกิดแก่ เจ็บตาย การพลัดพรากจากกัน ต้นเหตุของความทุกข์ ก็คือสมุทัย กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา พอเกิดตัณหาเหล่านี้ขึ้นมา รู้ทันทีว่ากำลังจะสร้างความทุกข์ ก็ต้องฝืนทันที ต้องหยุดทันที ต้องไม่ทำตามทันที เพราะถ้าทำแล้วเดี๋ยวจะต้องทุกข์ เพราะได้อะไรมาแล้ว เดี๋ยวก็จะต้องมีการสูญเสียกัน จะต้องมีการพลัดพรากจากกัน นี่คือปัญญาเต็มร้อย

ปัญญาที่เป็นภาวนามยปัญญา คือ ๑. ไม่หลงไม่ลืม ๒. มีอุเบกขาหรือมีอัปปสมาธิเป็นผู้สนับสนุน ถ้ามีปัญญา ๒ ระดับแรกนี้ไม่พอ ระดับแรกนี้เป็นปัญญาเริ่มต้นให้เรารู้ว่าอะไรเป็นอะไร พอรู้แล้ว ขั้นที่ ๒ ต้องเอามาทบทวนอยู่เรื่อย ๆ เพื่อไม่ให้หลงไม่ให้ลืม แล้วพอไม่หลงไม่ลืม ถ้าจะเอาไปสู้กับความอยากก็ยังสู้ไม่ได้ เพราะไม่มีกำลัง ต้องมาเสริมกำลังของใจให้มีอุเบกขา ให้มีอัปปนาสมาธิขึ้นมา ถ้าใจมีกำลัง มีอัปปนาสมาธิ มีอุเบกขาแล้ว พอปัญญาบอกว่าทำตามไม่ได้ หยุด ตัณหาต้องการสิ่งนั้นสิ่งนี้ ห้ามทำตาม จิตก็จะทำตาม เพราะจิตอยู่เฉย ๆ ได้ เพราะมีอุเบกขา แต่ถ้าจิต

ไม่มีอุเบกขา ถึงแม้ปัญญาบอกว่า อย่าทำตามตัณหาความอยาก มันก็ยังดื้อทำจนได้ เพราะมันทนไม่ไหว เพราะเวลาเกิดความอยากขึ้นมานี้ มือไม้มันสั่น ใจมันสั่นไปหมด ไม่เชื่อไปดูคนที่ติดเหล้า ติดบุหรี่ ติดยาเสพติดดู เวลาเขาเกิดความอยากนี่ ลองถามเขาว่าใจเป็นยังไงบ้าง ใจสบายไหม เขาว่าสบาย เอ่อ จะตายให้ได้ ทนไม่ได้ ต้องไปเอาสิ่งที่เป็นพิษเป็นภัยมาเสพทั้ง ๆ ที่รู้ว่ามันเป็นพิษเป็นภัย แต่ใจไม่มีกำลังฝืนมัน เพราะไม่เคยฝึกสมาธิ ไม่เคยมีอัปปนาสมาธิ ไม่มีอุเบกขา ถ้าเราเจริญปัญญากันแล้ว เช่นตอนนี้เรามาฟังเทศน์ฟังธรรม เรารู้แล้วว่าทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรคมีอะไรบ้าง

ขั้นที่ ๒ เราก็ต้องเอาไปทบทวน อย่าให้ลืม อย่าให้ลืมว่าความทุกข์ของเราเกิดจากความอยาก การจะทำให้ความทุกข์ดับไป เราต้องละความอยากให้ได้ แล้วเราละได้หรือไม่ ถ้าเราละไม่ได้ ก็แสดงว่าใจเราไม่มีกำลังพอ ไม่มีอุเบกขา ไม่มีอัปปนาสมาธิ เราก็ต้องไปฝึกอัปปนาสมาธิ อันนี้แหละเป็นตอนยาก ตอนไปฝึกอัปปนาสมาธิ ปัญญานี้มันไม่ได้ฝึกได้ยาก เพียงแต่ใช้ความคิด ๆ กันไป แล้วก็ให้ไม่ให้หลง ไม่ให้ลืม คิดอยู่บ่อย ๆ มันก็ไม่ลืม เหมือนท่องสูตรคูณ ท่องอยู่บ่อย ๆ มันก็ไม่ลืม จำได้ แต่จะเอามาใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ อยู่ที่ว่าจิตมันจะทำตามที่ปัญญาสั่งได้หรือไม่ ปัญญารู้ว่าสมุทัยนี้เป็นต้นเหตุของความทุกข์ ต้องละ แต่ใจมันละได้หรือเปล่า ถ้ามันไม่มีสมาธิ ไม่มีอุเบกขา มันละไม่ได้ มันเฉยกับความอยากไม่ได้ พอความอยากมานี้มันจะตอบสนองทันที เพราะไม่ตอบสนองแล้วมันทรมาน มันจะทำให้ใจสั่น ใจทรมานจนทนไม่ไหว จึงต้องไปทำตามความอยาก

ฉะนั้นถ้าไม่อยาก จะฝืนความอยาก อยากจะเอาชนะความอยาก ต้องมาทำใจให้สงบให้ได้ ต้องมาฝึกสมาธิ มาภาวนา สมถภาวนานี่เอง ก็จะทำให้ปัญญาที่เป็นจินตามยปัญญามากลายเป็นภาวนามยปัญญาขึ้นมา ต้องอาศัยการมาฝึกสติ การที่จะมีอัปปนาสมาธิ การที่จะมีอุเบกขา ต้องมาฝึกสมาธิกัน ต้องมาฝึกสติ และการจะฝึกสติก็ต้องไปอยู่คนเดียว ไปปลีกวิเวกไปอยู่ที่ห่างไกลจากสิ่งที่จะมาคอยรบกวนการเจริญสติ ก็คือ รูป เสียง กลิ่น รสต่าง ๆ บุคคลต่าง ๆ เหตุการณ์ต่าง ๆ ถ้ามันเข้ามาสัมผัสที่ใจแล้ว มันจะ

ทำให้ใจคิดปรุงแต่งไปด้วย แล้วมันจะทำให้การมาหยุดความคิด เพื่อทำจิตให้สงบ ให้เป็นสมาธิ ให้เป็นอุเบกขานี่ทำได้ยาก เรียกว่ากามฉันทะเป็นอุปสรรคเป็นนิวรณ์ พอมีรูป เสียง กลิ่น รส ปรากฏขึ้นมา กามฉันทะก็จะโผล่ขึ้นมาทันที พอโผล่ขึ้นมามันก็ทำให้ใจฟุ้งขึ้นมา คิดถึงรูป เสียง กลิ่น รส อยากจะเสพ รูป เสียง กลิ่น รส การที่จะมาฝึกสติ พุทโธ ๆ ก็เลยหายไปหมด คิดถึงแต่ขนม คิดถึงแต่ภาพยนตร์ คิดถึงแต่เสียงเพลง

มันก็เลยไม่สามารถที่จะฝึกสติได้ ปลีกวิเวกก็อยู่ไม่ได้ รู้สึกทรมานใจ เพราะว่าเกิดความอยากขึ้นมา ต้องไปปลีกวิเวกเพื่อที่จะได้ไม่ต้องรับรู้ รูป เสียง กลิ่น รส ต่าง ๆ และจะได้คอยควบคุมใจให้อยู่กับอารมณ์ที่จะทำให้ใจสงบ ก็คืออยู่กับกรรมฐานใดกรรมฐานหนึ่ง มีอยู่ ๔๐ กรรมฐาน เช่นพุทธานุสติก็เป็นอย่างหนึ่ง อานาปานสติก็เป็นอย่างหนึ่ง พุทธานุสติก็เป็นพุทโธ ๆ ไป อานาปานสติก็เวลานั่งหลับตาก็ดูลมหายใจเข้าออกไป ถ้าทำมีอะไรให้ทำมีให้ใจเกาะ มันก็จะไม่ไปคิดถึงเรื่องนั้นเรื่องนี้ได้ พอไม่คิดถึงเรื่องนั้นเรื่องนี้เดี๋ยวจิตก็รวมเข้าสู่อัปปนาสมาธิได้ แล้วอุเบกขาก็จะปรากฏขึ้นมา แล้วความสุขที่เหนือกว่าความสุขทั้งปวงก็จะปรากฏขึ้นมา ความสุขที่เกิดจากความสงบเป็นนิโรธชั่วคราว เป็นการดับทุกข์ชั่วคราว เพราะตอนนั้นทุกข์ในใจไม่มี เพราะสมุทัยไม่ทำงาน สมุทัยถูกหยุดด้วยอำนาจของสมาธิ เพียงแต่ว่าสมุทัยมันไม่ตายด้วยอำนาจของสมาธิ พอออกจากสมาธิมา สมุทัยจะต้องมีการปรุงแต่งขึ้นมา ไปทางความอยากทันที พออยากปั๊บทีนี้ต้องมีปัญญามาบอกนี่คือความทุกข์ นี่คือต้นเหตุแห่งความทุกข์ ต้องละให้ได้

ถ้าจิตมีกำลังสมาธิ มีอุเบกขาพอก็จะละได้ ถ้ายังละไม่ได้ก็ต้องพยายามฝึกสมาธิต่อไป ถ้ามันมีมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะได้สมาธิครั้งแรกนี้บางทีกำลังมันยังไม่พอ เพราะออกมาปั๊บหายไปหมดเลย ต้องพยายามให้มันเข้าสมาธิบ่อย ๆ มาก ๆ นาน ๆ เข้าทั้งวันทั้งคืน จนกระทั่งเวลาอยู่ในสมาธิหรือออกจากสมาธิมันก็สงบ มีอุเบกขาเท่า ๆ กัน ตอนนั้นแหละมันถึงพร้อมที่จะไปสู้กับตัณหาความอยาก พอเกิดตัณหาความอยากปั๊บ ปัญญาก็บอกว่านี่เป็นทุกข์ พอปัญญาบอกจิตว่าเป็นทุกข์ จิตก็หยุดได้ จิตมีอุเบกขา จิต

วางเฉยได้ จิตเข้าอัปปนาสมาธิไปแล้ว อันนี้ล่ะถึงจะสามารถทำให้ละสมุทัยได้ ทำให้นิโรธปรากฏขึ้นมาได้ ต้องทำด้วยศีล สมาธิ ปัญญา ต้องพร้อม ศีล สมาธิ ปัญญา ต้องครบร้อยนั่นเอง

ดังนั้นถ้าเรายังละสมุทัยไม่ได้ ยังทำให้นิโรธปรากฏขึ้นมาไม่ได้ ยังดับความทุกข์ไม่ได้ เราก็ต้องมาเจริญมรรคกันต่อ แสดงว่ามรรคคือเครื่องมือยังไม่ครบ ต้องมาดูว่าศีลเราครบหรือยัง เรารักษาศีลได้ตลอดเวลาหรือเปล่า ๒. สมาธิเราสงบตลอดเวลาหรือเปล่า ทั้งวันทั้งคืนหรือเปล่า เดิน ยืน นั่ง นอนหรือเปล่า ๓. ปัญญาเราลืมหรือเปล่า ลืมอริยสัจหรือเปล่า ลืมทุกข์หรือเปล่าว่าอะไรคือทุกข์ ถ้าเราไม่ลืมนะ ทีนี้เราก็จะพร้อม พอตัณหาโผล่ขึ้นมาปั๊บก็จะหยุดมันได้ ไม่ว่าจะมากี่ตัวมันก็จะสู้ปัญญาไม่ได้ ปัญญาที่ได้ครบเต็ม ๑๐๐ แล้ว ปัญญาที่เป็นภาวนามยปัญญาตลอดเวลา เดิน ยืน นั่ง นอน มีภาวนามยปัญญากำกับใจแล้ว กิเลสตัณหานี่มันจะหาย มันจะสู้ไม่ได้ ออกมากี่ตัวมันก็จะต้องถูกกำจัดไปหมด จนในที่สุดมันก็จะไม่มีอะไรหลงเหลืออยู่ นิโรธก็จะเป็นนิโรธเต็ม ๑๐๐ ขึ้นมา นิโรธตอนต้นก็เป็นทีละตัวสองตัวตามการกำจัดของกิเลสตัณหา ๆ ตัวนี้ตาย นิโรธก็โผล่ขึ้นมาหน่อย กิเลสตัวนั้นตาย นิโรธก็โผล่ขึ้นมาอีก นิโรธก็จะสะสมไปเรื่อย ๆ จนกว่าตัณหาที่มีอยู่ในใจถูกกำจัดไปหมดสิ้น พอหมดสิ้นแล้วทีนี้นิโรธก็เป็น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ขึ้นมา พอนิโรธเป็น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ขึ้นมา จิตในอริยสัจ ๔ ก็สิ้นสุดลง

ภารกิจที่พระพุทธเจ้าทรงมอบให้พวกเรามาปฏิบัติมาทำกัน คือคันถธุระ วิปัสสนาธุระก็สิ้นสุดลง เพราะว่าเหมือนกับพวกดับเพลิงเข้ามาดับไฟที่ไหม้ พอไฟไหม้หมดแล้วเขาก็ไม่รู้จะอยู่ทำไมต่อไป หน้าที่เขาเสร็จแล้ว เขาดับไฟเสร็จแล้ว เขาก็ถอนทัพกลับไปสู่ที่ตั้งของเขาต่อไป ฉันใดการปฏิบัติคันถธุระวิปัสสนาธุระคือการปฏิบัติกิจในอริยสัจ ๔ มันก็จะสิ้นสุดลงเมื่อนิโรธปรากฏขึ้นมาเต็ม ๑๐๐ การสิ้นสุดของความทุกข์สิ้นสุดเต็ม ๑๐๐ กันหมดทุกคน เต็ม ๑๐๐ มรรคก็หมดหน้าที่ไป ศีล สมาธิปัญญาก็หมดหน้าที่การที่เราจะต้องมาปฏิบัติศีล สมาธิ ปัญญา มาศึกษามาทำคันถธุระ มาทำ

วิปัสสนาธุระ ก็หมดสิ้นไป ไม่มีกิจอะไรจะต้องทำอีกต่อไป

นี่คือสถานภาพของพระพุทธเจ้าและของพระอรหันตสาวก ท่านไม่มีกิจอะไรจะต้องทำ นอกจากกิจสมัครเล่น หรือกิจที่โปรดสัตว์นั้นเอง ก็คือสั่งสอนธรรมะให้แก่ผู้อื่น จะทำก็ได้ ไม่ทำก็ได้ ไม่ได้ทำให้จิตใจของท่านทุกข์มากขึ้นหรือน้อยลงแต่อย่างใด ทุกข์ไม่มีไม่ว่าจะสอนหรือไม่สอน สุขก็ไม่มากขึ้นไม่ว่าจะสอนหรือไม่สอน แต่ที่สอนก็เพราะว่าเห็นคุณค่าของธรรมะ เห็นประโยชน์ที่จะได้รับแก่ผู้ที่มาและได้ประโยชน์อย่างมากมายก่ายกอง จึงยินดีที่จะทำหน้าที่สั่งสอน

พระพุทธเจ้าสั่งสอน ๔๕ ปี โดยทรงปฏิบัติเพื่อพระองค์เพียง ๖ ปี ต้องมาสั่งสอนมาทำหน้าที่ช่วยบุคคลอื่น ๔๕ ปีด้วยกัน แต่ท่านก็ยินดีเพราะว่ามันไม่หนักหนาสาหัสไม่เหนือบ่ากว่าแรง เพียงแต่นั่งพูดเท่านั้นเอง ปากเปียกปากแฉะหน่อย เสร็จแล้วก็จบ

ท่านเห็นว่าประโยชน์ที่มันจะได้ ผู้ที่จะได้รับนี้มหาศาลมาก ก็คือมีพระอรหันต์สาวก ที่จะไม่มีโอกาสจะเป็นพระอรหันตสาวกได้เลย ถ้าพระพุทธเจ้าไม่ทรงเอาธรรมะที่พระองค์ได้ทรงค้นพบมาเผยแผ่สั่งสอน พอมาเผยแผ่สั่งสอนก็มีพระอรหันตสาวกมาเป็นจำนวนมาก และมีมาอย่างยาวนานอย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบัน ๒,๕๐๐ กว่าปียังมีการผลิตพระอรหันต์กันอย่างต่อเนื่องมาตลอด และพวกเราผู้ฟังนี้ก็อาจจะเป็นหนึ่งในพระอรหันต์ต่อไปในอนาคตก็ได้

ฉะนั้นอย่าประมาทให้รีบทำหน้าที่ของเราให้สมบูรณ์เถิด การแสดงก็พอสมควรแก่เวลา จะขออนุโมทนาให้พร

ยะถา วาริวะหา ปูรา ปะริปูเรนติ สาคะรัง...จัตตาโร ธัมมา วัฑฒันติ อายุ วัณโร สุขัง พะลัง

ท่านอาจารย์ ลำดับต่อไปก็เป็นช่วงถามตอบปัญหาธรรม ใครมีคำถามอะไรก็เชิญถามได้ในช่วงนี้เลย ถ้าไม่อยากจะถามเอง ก็เขียนใส่กระดาษส่งข้อความเข้ามาก็ได้ ตอนนี้เรามีปัญหาเรื่องเพจ (web page) ถ่ายทอดสด ที่

ใช้เพจพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต ตอนนี้เขาระงับไม่ให้ทำกิจกรรม ก็เลยต้องย้ายไปที่คณะศิษย์พระอาจารย์สุชาติ และวันนี้เห็นบอกมีเปิดเพจใหม่ก็ตอนนี้ ก็ต้องแชร์ไปหลาย ๆ เพจด้วยกันนะ

โยมผู้ชาย ๑ วันนี้มีถ่ายทอดสดใหมครับผม เพจชื่อว่าพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต แต่พระอาจารย์เป็นตัวย่อครับ ว่า พอจ.

ท่านอาจารย์ เป็น พอจ. พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต อันนี้เป็นเพจใหม่ แต่ช่วย ๆ แชร์ไปเพจเก่าด้วยนะ เพราะคนที่เขาไม่รู้ เขาจะได้รู้ เขาจะได้มีทางเลือกหลาย ๆ ทางหน่อย แต่เพจที่ไปเข้าประจำส่วนใหญ่ที่เป็นพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต เขาบอกว่ามีแอดมินหลายคน ก็เลยไม่รู้ว่าถูกคนอื่นแปลกปลอมเข้ามาหรือเปล่า เขาเลยระงับการใช้งาน เพราะเรามีทีมงานหลายคนต้องช่วยกันโพสต์หลายอย่าง ธรรมะบนเขา ธรรมะโดนใจ ธรรมะอะไร แต่ละคนหลายคนช่วยกัน และไหนมี MP3 Download มีอะไรมีทั้งภาษาอังกฤษด้วย ทุกคนก็มี Password เวลา login เข้ามาก็ login จากหลายที่ คนที่เขาดูแลเขาก็เลยคิดว่าเพจเราถูก hack ถูกใครลักลอบเข้ามาทำอะไรหรือเปล่า เขาก็เลยระงับไม่ให้ทำกิจกรรม แต่ตอนนี้ก็ลองพยายามพูดกับเขา อธิบายให้เขาฟังว่าเรามีหลายคนช่วยงานกัน คงไม่มีใครถูก hack หรอก เพราะว่าเว็บไซต์นี้ มันไม่มีผลประโยชน์อะไร ไม่ได้ทำเงิน ไม่ได้ทำอะไร เพียงแต่เผยแผ่ธรรมะ เดี๋ยวถ้าเขาเข้าใจก็อาจจะกลับมาใช้เพจเดิมได้ เพราะเพจเดิมตอนนี้มีผู้ติดตามเกือบแสนเก้าแล้วมั้ง แสนแปดกว่า ถ้ามาเริ่มต้นใหม่ก็ต้องมานับหนึ่งใหม่ แต่ก็ไม่เป็นไร อันนี้ก็เพียงแต่ถ้ารักษาเพจเก่าได้มันก็สะดวก กับคนที่เขาเคยติดตาม เขาเคยรู้อยู่ บางทีเขาก็งงว่าตอนนี้หายไปไหนละ ก็ขอแจ้งให้ทราบว่าเดี๋ยวนี้มีการเปลี่ยนแปลงแต่ก็พยายามที่จะแชร์ไปตามเพจต่าง ๆ เอ้า วันนี้เข้ามาเท่าไหร่

โยมผู้ชาย ๑ วันนี้ทาง Facebook เพจใหม่ครับผม มีคนเข้ามาทั้งหมด ๑๓๘ คน YouTube ๒๓๗ คน วิทยุออนไลน์ ๓๑ ผู้นำฟังบนเขา ๑๔๒ คน รวมทั้งหมด ๕๔๘ คนครับผม

ท่านอาจารย์ เห็นไหมลดลงไปธรรมดา ๖-๗๐๐ บางคนบางทีก็เข้าไม่ได้ ไม่รู้จะเข้าที่ไหน แต่เดี๋ยวก็คงจะปรับตัวกันเอง เอ้า ตอนนี้มีผู้อยากจะถามปัญหา ส่งไมโครโฟนไปให้เขาหน่อย พูดใกล้ ๆ ปากหน่อยจะได้เสียงดัง

โยมผู้ชาย ๒ กราบนมัสการพระอาจารย์ครับ พอดีมีข้อสงสัย แต่ผมไม่ค่อยสันทัดเรื่องธรรมะ แต่คิดเล่น ๆ ระหว่างที่ท่านเทศน์ว่า เทศน์คล้าย ๆ ว่าเราไม่ควร ผมขอใช้ภาษาอังกฤษว่า Prepare for the work all the time แต่ในมุมมองหนึ่ง ผมคิดว่าอย่างเช่นในอเมริกามันก็จะมีบางคนบางกลุ่มที่ผมมองคล้าย ๆ ว่า อยู่เพื่อรอวันสิ้นโลก แต่ว่ามันจะมีวิธีไหมที่ว่าเหมือนมุมมองผมว่า เราอยู่เพื่ออยู่ เราไม่อยู่เพื่อเตรียมวันสุดท้ายอย่างเดียวอะไรอย่างนี้

ท่านอาจารย์ อันนี้ก็ไม่ได้บอกให้เตรียมวันสุดท้ายอย่างเดียว เพียงแต่ว่ามันก็ต้องเตรียมไว้ทุกวัน ทั้งวันสุดท้ายทั้งวันไม่สุดท้าย วันไม่สุดท้ายเราก็อยู่ของเราไป ทำอะไรไป มีความสุขของเราได้ แต่เราก็ต้องรู้ว่ามันต้องมีวันสุดท้าย แต่ส่วนใหญ่ไม่ยอมเตรียมตัวสำหรับวันสุดท้ายกัน พอเจอวันสุดท้ายก็ร้องห่มร้องไห้เศร้าโศกเสียใจกัน อันนี้ต่างหาก ไม่ได้หมายความว่าทั้งชีวิตนี้จะให้ไปคิดอยู่ถึงวันสุดท้ายทุกวันทุกเวลา เพื่อเตรียมตัวอยู่แบบวันสุดท้ายไม่ใช่ เราก็อยู่แบบตามปกติของเรา เพียงแต่ว่า เราต้องรู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นต่อไป แล้วมันไม่รู้ว่าจะเกิดเมื่อไรด้วย วันสุดท้ายไม่ได้หมายความว่าอีก ๕๐ ปีถึงจะเกิด อาจจะเกิดพรุ่งนี้ก็ได้ อาจจะเกิดเย็นนี้ก็ได้ ตอนนี้มีญาติของ admin คนหนึ่งก็เพิ่งเสียไปเมื่อเช้านี้ตอนตี ๕ พี่ชายเขาพี่ชายคุณบ. ที่มาทำการเผยแผ่ธรรมะให้ ก็อายุยังไม่มากอายุแค่ ๕๐ มั้ง ไม่ถึง ๖๐ เท่าที่จำได้ก็เป็นมะเร็ง ๆ มันขยายไปหมด หมอบอกรักษาไม่ได้ อันนี้เป็นเรื่องที่เวลามันเกิดถ้าเราเตรียมตัวไว้ก่อนก็จะไม่เสียหลัก เพราะใจเรานี้สามารถไม่ทุกข์กับเหตุ-การณ์เหล่านี้ได้ ถ้าเรารู้จักวิธี เสริมพลังเสริมกำลังให้กับจิตใจ ให้รับกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มันจะทำให้ใจเราเสียหลักได้ อันนี้ก็เพียงแต่เป็นเหมือนทหาร ๆ ก็ต้องซ้อมรบอยู่เรื่อย ๆ ไม่ได้หมายความว่าจะต้องสู้รบกันที่ไหน แต่ก็ต้องคอยซ้อม ต้องเตรียมพร้อมไว้ก่อน เพราะว่าไม่รู้ว่าจะมีข้าศึกศัตรู

มารุกรานเมื่อไรนั่นเอง ชีวิตของเรา ๆ ก็มีความทุกข์ที่จะมารุกรานเราอยู่อย่างที่แสดงให้ฟัง คือความแก่ ความเจ็บ ความตาย ความพลัดพรากจากกัน มันจะคอยมาบุกรุกเราอยู่เรื่อย ๆ บางทีมันก็รุกแบบเบา ๆ เราก็ไม่ค่อยรู้สึกอะไร ทุกวันนี้เราก็สูญเสียพลัดพรากจากสิ่งนั้นสิ่งนี้ไป แต่เนื่องจากว่าเราสามารถหาใหม่มาทดแทนได้ เราก็เลยไม่รู้สึกเดือดร้อน แต่ถ้าเราไปสูญเสียสิ่งที่เราทดแทนไม่ได้ ตอนนั้นหละเราถึงจะรู้สึกเดือดร้อน เกิดวันดีคืนดีตาข้างหนึ่งบอดไปหรือไตข้างหนึ่งเสียไปนี่ มันจะทำไง ใช่ไหม แต่ถ้าเรามาเสริมพลังใจให้กับใจ ๆ จะสามารถรับกับเหตุการณ์เหล่านั้นได้โดยที่ไม่เดือดร้อน อยู่กับมันต่อไปได้เหมือนกับไม่มีอะไรเกิดขึ้น นั่นคือเป้าหมายของการปฏิบัติธรรมนี้ เพื่อเสริมกำลังให้กับจิตใจ ซ้อมรบให้กับจิตใจ เพื่อเวลาเกิดความทุกข์ เกิดปัญหาขึ้นมา เกิดสงครามจิตใจขึ้นมา จะได้ผ่านไปได้อย่างสบายไม่เดือดร้อนไม่วุ่นวายใจ พอเสริมกำลังเสร็จแล้ว ทีนี้ก็ไม่ต้องไปคิดถึงวันสุดท้าย คิดถึงอะไรแล้ว ถ้าใจมันพร้อมที่จะรับกับเหตุการณ์ทุกอย่างได้ มันก็ไม่ต้องไปทำอะไร อยู่แบบไม่มีวันพรุ่งนี้ อยู่กับแค่ปัจจุบันอยู่แค่วันต่อวัน ไม่กังวลกับอนาคต อะไรจะเกิดขึ้นก็พร้อมที่จะรับกับมันได้ทุกอย่าง ถามต่อได้

โยมผู้หญิง มีคำถามจาก YouTube นะคะ จากคุณพ. กราบนมัสการพระอาจารย์ ผมเรียนสอบถามว่าเวลาผมนั่งเจริญภาวนา มักจะเปิดฟังบทเจริญพระพุทธมนต์ของการทำวัตรเช้าเย็นค่ำ ขณะที่ผมนั่งเจริญภาวนาจะบาปไหมครับเพราะไม่ได้พนมมือครับ กราบนมัสการพระอาจารย์

ท่านอาจารย์ การพนมมือไม่พนมมือนี่ไม่บาป ถ้าเราอยู่คนเดียว ทำของเราตามลำพัง ถ้าเราไปทำร่วมกับผู้อื่น ถ้าเขาพนมมือเราก็ต้องพนมมือตามเพื่อไม่ให้เสียมารยาท แต่การพนมมือไม่พนมมือนี้ไม่ได้เป็นการเคารพหรือไม่เคารพ เพราะทางสายปฏิบัติเวลาฟังเทศน์ฟังธรรมก็ไม่ต้องพนมมือกัน สิ่งที่สำคัญต้องพนมก็คือสติพนมใจ ต้องมีสติคอยพนมใจ ไม่ให้ลอยไปลอยมา ให้มีสติกำกับ คอยฟังเทศน์เพียงอย่างเดียว อย่างนั้นถึงจะเรียกว่าฟัง

ด้วยความเคารพ ไม่ต้องพนมมือ แต่ถ้าเราอยู่ในสถานที่ที่เขาพนมมือกัน เราก็ควรจะทำตามเขาไป เดี๋ยวเราจะกลายเป็นแกะดำไป

โยมผู้หญิง มีคำถามจากผู้ไม่ประสงค์ออกนาม กราบนมัสการเรียนถามพระอาจารย์ครับ ศีลข้อ ๑ แม้เราไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเขาแต่ยังกินเนื้อสัตว์อยู่ บางครั้งก็คิดไม่สบายใจอยู่ เราจะมีวิธีคิดอย่างไรไม่ให้ทุกข์ใจและไม่เป็นบาปครับ

ท่านอาจารย์ เนื้อสัตว์ที่ตายไปแล้ว มันก็ไม่ได้มีความรู้สึกว่ามันเป็นเนื้อสัตว์นะ เนื้อสัตว์ที่ตายกับผักที่ตาย ที่เราเอามากินมันเหมือนกัน มันเป็นวัตถุเป็นธาตุ ทำมาจากดิน น้ำ ลม ไฟเหมือนกัน เพราะฉะนั้นก็เหมือนกับกินผักนั่นแหละ เพียงแต่ว่าเป็นผักอีกชนิดหนึ่ง ผักที่ผ่านมาทางสัตว์ แต่สัตว์ที่มันตายไปแล้ว เนื้อสัตว์ที่ตายไปแล้วนี่ มันก็ไม่มีความรู้สึกเจ็บปวดรวดร้าวอะไรเหมือนกับผักที่เรากินมันก็ไม่รู้สึกมีความเจ็บปวดแต่อย่างใด ฉะนั้นกินผักหรือกินเนื้อสัตว์ที่ตายแล้วมันก็เหมือนกัน อย่าไปกินตอนนี้มันไม่ตายก็แล้วกัน อย่าไปดูดเลือดมัน อย่าไปกินแบบสด ๆ ถ้าอย่างนั้นมันบาป เพราะมันเจ็บปวดทรมาน ถ้ามันยังไม่ตาย แล้วเราก็ต้องอย่าไปทำให้มันตายด้วยตัวเราเอง หรือสั่งให้คนอื่นทำให้เรา ถ้าสั่งเขาทำ หรือทำเองให้เขาตายนี่ก็บาป แต่ถ้ามันตายแล้ว เช่น เราไปตลาดมีของตายวางไว้บนแผง อยากจะซื้อผักซื้อเนื้อมันก็เหมือนกัน มันก็เป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟเหมือนกัน

โยมผู้หญิง มีคำถามจากคุณน. นะคะ กราบนมัสการเจ้าค่ะขอถามเรื่องการปฏิบัติธรรม เมื่อเข้าสมาธิจิตสงบดีแล้วเห็นแต่อารมณ์ต่าง ๆ ภายในจิต เช่นอารมณ์ชอบใจพอใจจิตจะมีความพองฟู แต่กำหนดรู้แล้วปล่อยวางจะทำให้เบาเหมือนปุยนุ่น เมื่อสิ่งมากระทบที่ไม่ชอบใจนั้น จิตจะยึดติดไว้เหมือนตังเมติดเส้นผม หนักและเหนียวแกะออกยากมาก ๆ พอกำหนดอารมณ์ไม่ได้จะวิ่งขึ้นมาที่ศีรษะหนักอึ้ง ต้องกำหนดดูแล้วปล่อยวาง จึงโล่งใจเบาใจ เป็นอย่างนี้ทุกวัน ขั้นตอนที่หลวงพ่อสอนให้นั่งสมาธิให้ภาวนาพุทโธ ๆ นี่เพื่อให้นั่งดูอารมณ์ต่าง ๆ เข้ามากระทบใช่ไหมเจ้าคะ

ท่านอาจารย์ ไม่ใช่ ให้ดูพุทโธไม่ให้ไปดูอะไร นั่งให้ดูพุทโธอย่างเดียว นั่ง

ไม่เป็นนี่ พอนั่งพุทโธ ๒ คำแล้วก็ไปดูอารมณ์ต่าง ๆ นั่งแบบนี้นั่งไปจนวันตายก็ไม่มีทางที่จะสงบ นั่งแบบนี้ไม่ใช่เป็นการนั่งสมาธิ เป็นการนั่งดูอารมณ์ซึ่งไม่มีประโยชน์ เพราะว่าเรายังไม่มีกำลังที่จะไปควบคุมอารมณ์ได้ การนั่งนี้เราต้องการควบคุมใจ ควบคุมอารมณ์ให้นิ่ง ให้สงบ อารมณ์จะสงบก็ต้องมีสติ ต้องอยู่กับพุทโธ ๆ ๆ ไปเพียงอย่างเดียว พอเริ่มนั่งหลับตาพุทโธแล้วอย่าทิ้งพุทโธ ไม่ว่าอะไรจะปรากฏขึ้นมาในใจ อย่าไปสนใจ ให้อยู่กับพุทโธ ๆ ๆ ไปเรื่อย ๆ ช้าบ้างเร็วบ้างก็ได้ แต่อย่าทิ้งพุทโธ ๆ ๆ ๆ ๆ ถ้าอยากจะเร็วก็พุทโธ ๆ ๆ ไปได้ ช้าเร็วไม่เป็นไร แต่อย่าทิ้งพุทโธ อยู่กับพุทโธจนกว่าจิตมันจะรวมเป็นหนึ่ง แล้วมันจะหยุดพุทโธไปเอง แล้วทุกอย่างจะนิ่งสงบหมด ไม่มีอารมณ์ ไม่มีอะไรปรากฏขึ้นมา มีแต่ความว่าง มีแต่ความสุข อันนั้นนะคือเป้าหมายของการปฏิบัติสมาธิให้จิตเข้าสู่ความนิ่งสงบ เข้าสู่ความสุขที่เหนือกว่าความสุขทั้งปวง ไม่ใช่ให้นั่งดูอารมณ์แล้วก็ไปแก้อารมณ์ดึงกันไปดึงกันมา อันนั้นไม่ใช่เป็นการนั่งสมาธิ

โยมผู้หญิง คำถามต่อไปจากคุณป. กราบนมัสการพระอาจารย์เจ้าคะ เวลานั่งสมาธิความคิดต่าง ๆ มาเยอะไปหมด ก็เลยกลั้นหายใจจะได้ไม่คิด ทำแบบนี้จะมีผลเสียกับการดูลมหายใจหรือเปล่าเจ้าคะ

ท่านอาจารย์ อ้าวแล้วมันหยุดความคิดได้หรือเปล่าละ มันกลั้นหายใจ มันหยุดไม่ได้หรอก ความคิดไม่ได้อยู่ที่ร่างกาย ความคิดมันอยู่ที่ใจ จะหายใจไม่หายใจมันก็ยังคิดได้ จะให้ความคิดหยุดมันต้องใช้สติ ท่องพุทโธ ๆ ๆ ไป ถ้าดูลมไม่ได้ก็ใช้พุทโธ ๆ ๆ ไป ถ้าพุทโธยังไม่ได้ก็สวดมนต์ไปก่อน แข่งกับความคิดแล้วเดี๋ยวความคิดมันก็จะเบาลงน้อยลงแล้วก็หายไป แล้วตอนนั้นค่อยกลับมาดูลมต่อก็ได้ แต่อย่าไปกลั้นหายใจ อย่าไปบังคับลมหายใจ อันนี้ไม่ใช่วิธีทำใจให้นิ่งให้สงบกลับทำใจให้ต้องทำงาน เวลากลั้นหายใจนี้ใจต้องเป็นผู้สั่ง เป็นผู้สั่งให้ร่างกายกลั้นหายใจ ใจก็ต้องทำงาน เมื่อทำงานนั่งไปก็ไม่มีวันสงบ ไม่มีวันที่จะเป็นสมาธิได้ ฉะนั้นอย่าไปกลั้นหายใจ ให้กลั้นความคิดหยุดความคิดด้วยการใช้พุทโธ ๆ ไม่อยู่ก็เอาสวดมนต์ไปก่อน สวด

บทที่เราจำได้ อิติปิโสก็ได้สวดไปหลาย ๆ จบ สวดไปจนกระทั่งความคิดมันหายไป หรือหยุดไปแล้วเราค่อยมาดูลมหายใจต่อ

โยมผู้หญิง คำถามต่อไปจากคุณณ. กราบนมัสการพระอาจารย์คะ สภาวะ-ธรรมที่เกิดขึ้น เช่น กายเบา ตัวเบา เวลาก้าวเดินเหมือนตัวจะลอย อาการแบบนี้เรียกว่าสมาธิหรือปีติเจ้าคะ

ท่านอาจารย์ อ๋อ ยังหรอก ยังเป็นแค่จิตเริ่มมีความว่าง ความสงบบ้าง แต่ยังไม่ถึงสงบเกิดสมาธิ จิตเบาลงเพราะความคิดปรุงแต่งที่ทำให้จิตรู้สึกหนักมันหายไป เคยหนักอกหนักใจ พอเราอยู่กับพุทโธ ๆ เรื่องที่ทำให้เราหนักอกหนักใจมันก็หายไป มันก็เลยทำให้รู้สึกว่าเบาขึ้น ยังไม่เป็นสมาธิ ยังไม่เป็นปีติ จะเป็นอะไรก็ไม่สำคัญ ขอให้มันรู้สึกดีก็แล้วกัน ให้มันรู้สึกเบาสบายใจดีกว่าหนักอกหนักใจ แต่ยังไม่ถึงจุดที่เราต้องการไป ต้องพยายามฝึกสติต่อไปให้มีสติอยู่กับใจไปเรื่อย ๆ แล้วมันจะเบาขึ้น ๆ จนกระทั่งมันว่างมันหายไป ทุกอย่างหายไปหมด จิตก็สงบ แล้วถ้าเกิดอาการขนลุกขึ้นมา น้ำตาไหลขึ้นมาถึงจะเรียกว่าเป็นปีติ หมดแล้วเหรอ หมดแล้วก็คิดว่าเอาแค่นี้ก่อนสำหรับวันนี้ เอ้า ใครมีคำถามต่อ เพราะช่วงนี้คนยังเข้ามาไม่มาก เพราะคนเคยถามหาทางเข้าไม่ได้

โยมผู้ชาย ๒ กราบนมัสการท่านอาจารย์ ผมขอถามแทน มีคำถามว่าสมมุติเรา คือการปฏิบัติเยอะเป็นสิ่งที่ดีใช่ไหมครับ แต่ว่าเราก็มีหน้าที่การงานหรือว่ามีอะไรอื่น ๆ ที่เราต้องทำในทางโลก พระอาจารย์มองว่าการที่ให้คำแนะนำกับคนที่ยังไม่ได้บวชเป็นพระ ในการที่จะแบ่งเวลาหรือในการที่จะทำยังไงให้เหมือนกับเตรียมความพร้อมอย่างที่พระอาจารย์พูดครับ ในมุมมองของพระอาจารย์คิดว่าเหมาะสม

ท่านอาจารย์ เวลาก็เป็นเหมือนเงินนะ เวลาเราใช้เงินเราก็เลือกใช้ใช่ไหมว่าเราจะไปซื้ออะไรดี เราจะไปเที่ยว ไปซื้อกระเป๋า ไปซื้อรองเท้า ไปซื้อยาหรือไปซื้ออะไร เราก็เลือกตามกำลังของเงินที่เรามีอยู่ เวลาของเราก็เหมือนกัน เวลาของเราก็มีเวลาที่เราต้องใช้กับสิ่งนั้นสิ่งนี้ เราก็ต้องเลือกว่าเราจะ

เอาไปใช้กับสิ่งไหนดี จะเลือกระหว่างดูละครกับนั่งสมาธิ จะเอาอันไหน จะเลือกระหว่างไปเที่ยวกับเพื่อนฝูงกับไปอยู่วัด จะเอาอย่างไหน มันก็เป็นเวลาที่เราต้องเลือกเอาเท่านั้นเอง แต่บางอย่างเราเลือกไม่ได้ เราก็ต้องทำ เช่น ทำมาหากินเลือกไม่ได้ ฉะนั้นต้องไปทำงานก็ต้องไป แต่เวลาอื่นที่เราเลือกได้ เราก็เลือกซิว่าจะเอาไปใช้ทางไหนดี จะไปเที่ยวกับเพื่อนฝูง หรือเราจะไปฟังเทศน์ฟังธรรมที่วัด ไปนั่งสมาธิ อันนี้เราเลือกได้มีทางเลือกอยู่ มีคำถามเข้ามาอีกไหม ยังไม่มีใช่ไหม ไม่มีก็คิดว่าเอาเท่านี้ก่อน ขอให้ท่านทั้งหลายจงนำเอาสิ่งที่ได้ยินได้ฟังไปพินิจพิจารณา ไปปฏิบัติเพื่อความสุข ความเจริญก้าวหน้าในธรรมยิ่ง ๆ ขึ้นไปเทอญ (สาธุ)

ที่มา Youtube PhraSuchart ธรรมบนเขา ๑๒ พฤษภาคม ๒๐๑๙

มหาเถเร ปะมาเทนะ ทวาระตะเยนะ กะตัง สัพพัง อะปะราธัง ขะมะถะเม ภันเต.

(๓ หน) - ผู้ถอดเสียงพระธรรมเทศนา พ.ศ.๒๕๖๒

"ธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นสิ่งมหัศจรรย์
เมื่อบุคคลใดได้ลิ้มรสเข้าไปแล้ว มันติดคุณค่าราคาธรรม
เรื่องโลกมีเงิน เป็นร้อย เป็นสิบ เป็นพันล้าน
มันก็ไม่มีคุณค่าราคาเทียบเท่าธรรมของพระพุทธเจ้า
สิ่งเหล่านั้นเป็นของนอกกาย เราไม่ได้เอาไปเลย
ไม่ได้ติดตัวเราไปจนแดงเดียว เก๊เดียว
แม้แต่เสื้อผ้า ผ้าผ่อน ตายแล้ว โลงเขาทำมาอย่างดี
สวยๆ งามๆ ก็ต้องเผาไฟหมดไป"

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท
วัดป่าภูริทัตตปฏิปทาราม อ.สามโคก จ.ปทุมธานี

เข้าใจธรรมดา เข้าใจชีวิต

พระธรรมเทศนา

ท่าน ว.วชิรเมธี และพระครูบาบุญชุ่ม ญาณสังวโร

ขอความนอบน้อมจงมีแด่คุณของพระรัตนตรัย ขอถวายความเคารพแด่พระเดชพระคุณ หลวงพ่อครูบาบุญชุ่ม ญาณสังวโร และพระมหาเถระจากประเทศพม่า ตลอดจนถึงพระเถรานุเถระทุกรูปทุกองค์ ขอความสุขความสวัสดีจงมีแก่สาธุชนทุกท่านทุกคน วันนี้เป็นวันประวัติศาสตร์ของศูนย์วิปัสสนาสากลไร่เชิญตะวัน เนื่องจากว่าพระเดชพระคุณหลวงพ่อครูบาบุญชุ่ม ญาณสังวโร นักบุญแห่งล้านนาไทย ที่พวกเราเคารพนับถือ แม้กระทั่งพี่น้องบ้านใกล้เรือนเคียง ประเทศพม่า ประเทศลาว ประเทศจีน หรือแม้กระทั่งพระราชาธิบดีแห่งประเทศภูฏาน พุทธศาสนิกชนแห่งประเทศภูฏาน แผ่ขยายกระจายไปทั่วโลก ได้มาโปรดพวกเราชาวเชียงราย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวไร่เชิญตะวันเป็นกรณีพิเศษ

ฉะนั้นในโอกาสที่ครูบาได้ให้ความเอ็นดูกรุณาแก่เกล้ากระผมดังหนึ่งเป็นลูกเป็นหลาน เกล้ากระผมก็ไม่มีอะไรที่จะถวายเป็นปฏิการะบูชาเครื่องตอบแทนพระเดชพระคุณ ที่ได้กรุณาเอ็นดูเกล้ากระผมอย่างถึงที่สุด นอกจากจะตอบแทนด้วยธรรมะ เพราะปราชญ์ท่านว่า สิ่งใดก็ตามที่ประเมินราคาได้สิ่งนั้นยังไม่ใช่สิ่งสูงสุด แต่สิ่งใดก็ตามที่ประเมินราคาไม่ได้ สิ่งนั้นย่อมเป็นสิ่งสูงสุด อันธรรมะที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้นั้นประเมินราคาไม่ได้ อยู่สูงกว่าเงินทุก ๆ สกุล ที่มีอยู่ในโลก ฉะนั้นลูกขอน้อมถวายธรรมะจากพระบรมศาสดา

สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอาจาริยบูชา แด่หลวงพ่อครูบาบุญชุ่ม ญาณสังวโร

พระพุทธองค์ตรัสเอาไว้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกของเรานั้น ตกอยู่ในกฎไตรลักษณ์ คือมีสภาวะไม่เที่ยง เป็นทุกข์ แล้วก็เป็นอนัตตา ไม่เที่ยงก็หมายความว่าเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่มีอะไรเลยที่หยัดยงคงที่อยู่ แม้เพียงขณะจิตเดียว ในวงการวิทยาศาสตร์ก็กล่าวว่า ทุกสิ่งทุกอย่างนั้นเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอแม้กระทั่งร่างกายของเรา ก็มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกลมหายใจ กล่าวกันว่าภายใน ๗ ปีเท่านั้น อวัยวะทุกชิ้นของเราจะไม่ใช่อวัยวะชิ้นเดิม เพราะว่าระบบเซลล์ต่าง ๆ ทั้งหมดเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไหลไปสู่ความเสื่อมสลายอยู่ตลอดเวลา แต่บางครั้งเราไม่รู้ตัว นักวิทยาศาสตร์ได้ใช้เครื่องมือที่ละเอียดที่สุดมาพินิจพิจารณา แล้วลงมติเป็นเอกฉันท์ว่าภายใน ๗ ปีเท่านั้นเอง คนเราทั้งหมดทุกคนไม่มีใครเป็นคนเดิม นี่คือความเป็นอนิจจังของสังขาร

ฉะนั้นพระพุทธองค์จึงตรัสว่า **สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจา** สังขารทั้งหลายทั้งปวงนั้นไม่เที่ยง ต่อมาพระองค์ก็ตรัสอีกว่า สังขารทั้งหลายทั้งปวงนั้นเป็นทุกข์ และธรรมทั้งหลายทั้งปวงนั้นเป็นอนัตตา **อนิจฺจํ** คือความเปลี่ยนแปลงไม่หยัดยงคงที่ **ทุกฺขํ** คือ มีความเป็นทุกข์อยู่ในตัวของมันเอง มีความขัดแย้งอยู่ในตัวของมันเอง **ทุกฺขํ** แปลว่า สภาวะที่ทนได้ยาก ถ้าตัวทุกข์เกิดขึ้นมาแล้ว ยากเหลือเกินที่เราจะอดรนทนได้ ไม่ต้องดูอื่นไกลแค่ท่านนั่งนาน ๆ สักพักหนึ่งท่านก็จะเกิดทุกขเวทนา ปวดตามเนื้อ ตามตัว ปวดตามข้อ ตามเข่า ตามกระดูก นี่คือทุกขเวทนา หรืออึดอัดขัดข้องในจิตในใจ อยากคิดโน่นคิดนี่ แล้วคิดอย่างไรก็คิดไปไม่ตลอด ก็อึดอัดขัดข้อง นี่ก็เป็นทุกขเวทนาชนิดหนึ่งเหมือนกัน ตื่นเช้ามาไม่ได้เข้าห้องน้ำ หรือเข้าห้องน้ำแล้วน้ำไม่ไหล ท่านทั้งหลาย นี่ก็เป็นทุกข์ชนิดหนึ่งเหมือนกัน สังขารร่างกายที่เราได้อาศัยหยิบยืมมาใช้นี้ อยู่ไปอยู่มาเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา เราอยากให้มันหายแต่มันไม่ยอมหาย ก็กลายเป็นทุกข์ของสังขารเหมือนกัน เราใช้ชีวิตไปในแต่ละวัน มีคนมาด่า มีคนมาว่า มีคนมาวิพากษ์วิจารณ์ให้เจ็บช้ำน้ำใจ เกิดเป็นความทุกข์ตรมขมไหม้ ท่านทั้งหลายนี่ก็กลายเป็นทุกข์ที่เกิดทางใจ ภาษา

พระเรียกว่าโทมนัส

เห็นไหม ชีวิตนี้ไม่ใช่อะไรอื่นเลย นอกจากเป็นก้อนทุกข์ก้อนหนึ่งเท่านั้น ท่านทั้งหลาย วันหนึ่งเมื่อท่านไปแต่งงาน ท่านก็ไปหาก้อนทุกข์อีกก้อนหนึ่งมาประกบชีวิตท่าน กลายเป็นก้อนทุกข์ ๒ ก้อนแต่งงานกันแล้วท่านมีลูก ๑ คน ก็เท่ากับว่าท่านได้ให้กำเนิดก้อนทุกข์ออกมาอีก ๑ ก้อน ฉะนั้นชีวิตนั้นก็คือก้อนทุกข์ ๑ ก้อน ถ้ามีลูก มีเมีย มีสามี ก้อนทุกข์ก็เพิ่มขึ้นเป็น ๒ ก้อน ๓ ก้อน ยิ่งมีภาระผูกพันมากเท่าไหร่ก้อนทุกข์ก็จะขยายตัวมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ฉะนั้นเราท่านทั้งหลายเกิดมาในโลกนี้ เมื่อชีวิตพบกับความทุกข์ก็จงอย่าได้วิตกหมกไหม้ เพราะความทุกข์เป็นของแถมของชีวิต ที่ใดมีชีวิตที่นั่นมีความทุกข์ เหตุดังนั้นเมื่อพระพุทธองค์ของเรานั้นทรงแสดงอริยสัจ ๔ พระองค์จึงทรงเริ่มต้นอริยสัจด้วยคำว่า **ทุกฺขํ** หรือทุกข์นั่นเอง

ความทุกข์เป็นความจริงของชีวิตที่เราปฏิเสธไม่ได้ เมื่อความทุกข์เกิดขึ้นมาเราอย่าหลับหูหลับตา เราต้องพิจารณาลงไปที่ความทุกข์ ถ้าเราหลับหูหลับตาไม่ยอมพิจารณาความทุกข์ เราจะต้องกลับมาทุกข์อีกนับครั้งไม่ถ้วน เราจะต้องมาเวียนเกิดเวียนตาย เวียนตายเวียนเกิด นับแสนนับล้านชาติภพ แต่หากความทุกข์เกิดขึ้นมาแล้ว เราลืมหูลืมตาพิจารณาลงไปที่ความทุกข์ เหมือนกับที่พระพุทธองค์ท่านตรัสว่า **ทุกฺขํ ปริญฺเญยฺยํ** ทุกข์นั้นมีไว้ให้เรียนรู้ หรือทุกข์สำหรับเห็น สุขสำหรับเป็น ถ้าท่านพิจารณาอย่างนี้ท่านอาจจะทุกข์ในชาตินี้แล้วทำให้ชีวิตนี้หมดทุกข์ เรียกกันว่าถึงภาวะพระนิพพาน ชาตินี้อาจจะเป็นชาติสุดท้ายที่ท่านไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏจักรของความทุกข์อีกต่อไป ท่านทั้งหลาย ชีวิตเกิดมาเพื่อพบกับความทุกข์ แต่ชีวิตที่เต็มไปด้วยความทุกข์นี้แหละ ที่ท่านจะสามารถค้นพบกับความสุขได้เช่นกัน ฉะนั้นนักปราชญ์ท่านจึงกล่าวว่าไม่มีตมก็ไม่มีบัว ดอกบัวที่สวยสดงดงามนั้นก็ผลิบานขึ้นมาจากตมและน้ำ ซึ่งเป็นของสกปรก ชีวิตที่จะพ้นทุกข์ได้ที่จะบรรลุภาวะพระนิพพานได้ ก็เพราะว่ามีความทุกข์เป็นวัตถุดิบ

ดังนั้นหากท่านทั้งหลายมีความทุกข์จงอย่าเป็นทุกข์ ให้ตั้งหน้าตั้งตาลืมหูลืมตาขึ้นมา เอาปัญญาจากความทุกข์ให้ได้ ครั้งหนึ่งมีคุณโยมผู้หญิงคน

หนึ่งแต่งงาน แล้วก็ตั้งครรภ์ จากนั้นก็คลอดลูกคนแรก ลูกคนแรกที่เธอให้กำเนิดมานั้นปรากฏว่ามีอวัยวะไม่สมบูรณ์ มีชีวิตอยู่ในโลกได้เพียง ๕ วันก็ล่วงลับดับขันธ์ไป ผู้เป็นพ่อและผู้เป็นแม่นั้นเสียใจอย่างถึงที่สุดเป็นลมล้มแล้วล้มเล่า นับครั้งไม่ถ้วน วันหนึ่งเมื่อญาติวงศ์พงศานำเอาเจ้าทารกน้อยนั้นไปทำพิธีฌาปนกิจศพที่วัดแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ญาติวงศ์พงศาทยอยกันขึ้นไปบนเมรุเพื่อวางดอกไม้จันทน์ ก่อนที่พระจะสวดมาติกาบังสุกุล และจากนั้นสัปเหร่อก็จะจุดไฟเผาสรีระร่างกายของทารกน้อยนั้น ท่ามกลางแขกเหรื่อที่ขึ้นไปวางดอกไม้จันทน์นั้น ผู้เป็นแม่ไม่สามารถยันกายให้ลุกขึ้น เพราะเธอหม่นหมองครองเศร้าเนื่องจากถูกความทุกข์ อันเกิดแต่การพลัดพรากจากบุคคลอันเป็นที่รัก ท่วมทับทั้งหัวจิตหัวใจ ดังหนึ่งขุนเขาหิมาลัยนั้นหล่นลงมาทับเธอ

เธอนั่งทุกข์ตรมขมไหม้อยู่ตรงนั้น จนกระทั่งเขาวางดอกไม้จันทน์หมด ก็ยังลุกขึ้นไม่ได้ หลวงพ่อเจ้าอาวาสรออยู่เป็นนานสองนาน อดรนทนไม่ไหว จึงเดินมาหาแล้วก็ถามว่า โยม ขึ้นไปวางดอกไม้จันทน์ได้แล้ว คนอื่นเขาวางกันหมดทุกคนแล้ว นี่มันจะมืดจะค่ำแล้วนะ ผู้เป็นแม่ก็บอกว่า หลวงพ่อเจ้าค่ะ หนูไม่มีแรงจะลุกขึ้นไปวางดอกไม้จันทน์เพื่อเผาลูกของตนเองหรอก ขอให้หนูอยู่ตรงนี้เถิด หลวงพ่อก็จึงพูดว่า โยมเอ๋ย ความทุกข์ที่เกิดจากความพลัดพรากครั้งนี้นั้น เป็นทุกข์ใหญ่ครั้งแรกในชีวิตของโยม ถ้าโยมมัวหลับหูหลับตาอยู่อย่างนี้ อีกหน่อยโยมให้กำเนิดลูกคนต่อไป โยมก็จะไม่ได้ฉลาดไปกว่านี้หรอก โยมก็จะมานั่งร้องไห้อย่างนี้อีกนั่นแหละ ทำไมโยมไม่ลืมหูลืมตาขึ้นมาว่า นี่คือความจริงของชีวิต นี่หละความทุกข์ ในโลกนี้เกิดมาแล้วมีใครบ้างที่จะไม่ตาย ลูกชาวบ้านหลานชาวเมืองเขาตายกันโครม ๆ อยู่ทั่วโลก มีลูกของโยมคนเดียวที่ไหน เอ้าลุกขึ้น นี่หละบทเรียนสำคัญของชีวิต มนุษย์เราก็เป็นซะอย่างนี้ ชอบเรียนบทเรียนง่าย ๆ แล้วก็หันหลังให้กับบทเรียนยาก ๆ บทเรียนง่าย ๆ นั้นใคร ๆ ก็เรียนได้ แต่ไม่ทำให้ฉลาด ส่วนบทเรียนยาก ๆ นั้น ใครก็ตามถ้าได้เรียนแล้วและสอบผ่านแล้วคนนั้นจะฉลาด ลุกขึ้นเถิดโยม บัดนี้บทเรียนที่แสนยากของชีวิตมาตกต้องโยมแล้ว ลืมหูลืมตาลุกขึ้นมาเรียนซะ วันหนึ่งข้างหน้าโยมมีลูกคนต่อไปแล้วก็ตายจากโยม โยมก็ไม่ต้องร้องไห้

อีกแล้ว เชื่ออาตมาเถอะ

พอหลวงพ่อพูดจบ ผู้หญิงคนนี้ตัดสินใจปาดน้ำตาทิ้ง มีเรี่ยวแรง มีกำลัง หูตาสว่างกระจ่างใสดังหนึ่งแหวกเมฆแล้วก็เห็นตะวัน เดินฉับ ๆ ๆ ขึ้นไปวางดอกไม้จันทน์ จากนั้นก็ยืนดูสัปเหร่อจุดเทียน แล้วก็มองดูสัปเหร่อค่อย ๆ ผลักเอาโลงศพของลูกน้อยนั้นเข้าไปในเมรุ แล้วก็จุดเทียนชนวนลงไปเห็นไฟลุกพรึ่บ เธอมองเหตุการณ์นั้นตั้งแต่ต้นจนจบแล้วก็เดินลงมา แล้วก็กลับบ้าน จากนั้นเป็นต้นมาผู้หญิงคนนี้ก็เข้มแข็ง ทุกวันนี้กลับมาใช้ชีวิตอย่างปกติแล้วก็มีลูกอีก ๒ คน เธอได้เล่าเอาไว้ในหนังสือเล่มหนึ่งว่าความทุกข์มาโปรดแท้ ๆ ถ้าไม่เสียลูกคราวนั้น ต่อมาเมื่อพ่อเสียแม่เสียคงไม่มีสติปัญญารับมือกับความทุกข์ ฉะนั้นลูกคนแรกที่เสียไปนั้นก็เป็นดังบททดสอบที่มาสอนจิตสอนใจเธอให้เข้มแข็ง เพราะอีกไม่กี่ปีต่อมาเธอก็สูญเสียมารดาผู้เป็นที่รักแต่เนื่องจากว่าพอมีประสบการณ์แล้ว ครั้นสูญเสียแม่ผู้เป็นที่รักเธอจึงมีจิตใจที่เข้มแข็งได้เหลือเชื่อ เห็นหรือยังท่านทั้งหลาย ในความทุกข์มันก็มีความสุขปนอยู่ในนั้นแหละ ฉะนั้นทุกข์เกิดขึ้นมาเพื่อมอบปัญญาให้กับเรา เมื่อความทุกข์เกิดขึ้นมาจงอย่าได้ขลาดกลัวความทุกข์ แต่จงเรียนรู้จากความทุกข์

พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้อย่างนี้ และก็ประเด็นต่อมา ก็คือทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ท่านทั้งหลายมันเป็นอนัตตานะ อนัตตาก็หมายความว่ามันไม่มีตัวไม่มีตนของมันหรอก ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดจากสิ่งที่ไม่ใช่ตัวมันทั้งหมดทั้งสิ้นพิจารณาลงไปที่กายของเราที่ใจของเรา กายของเรานั้นประกอบด้วยธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ ท่านทั้งหลายไม่มีอะไรที่เป็นตัวเราแม้แต่ชิ้นเดียว พิจารณาลงไป หลับตาและพิจารณา ดินที่เราเหยียบก็อยู่ในร่างกายของเรานี่ ก็คือเนื้อหนังมังสาของเรานี่ คือกระดูกทุกท่อนในร่างกายของเรานี่ อันนี้ก็คือดิน น้ำก็คือน้ำทุกหยดที่อยู่ในร่างกายของเรานี่ ไม่ว่าจะเป็นน้ำหู น้ำตา น้ำมูก น้ำหล่อเลี้ยงกระเพาะลำไส้ น้ำอุจจาระ น้ำปัสสาวะ น้ำเลือด น้ำหนอง ก็เป็นน้ำอันเดียวกันกับที่มีอยู่ในโลกนั้นแหละ ลม ก็คือลมหายใจ ลมพัดขึ้นเบื้องสูง ลมพัดลงเบื้องต่ำ ลมในท้อง ลมในไส้ ลมหายใจเข้า ลมหายใจก็เป็นลมอันเดียวกันกับที่พัดอยู่ในอากาศนั่นแหละ ไฟที่ทำหน้าที่ก่อให้เกิดอุณหภูมิ คือ

ความอบอุ่นแก่ร่างกาย หรือไฟที่หล่อเลี้ยงอายุ ให้เราอายุมั่นขวัญยืน มีกำลังวังชาไว้ต่อต้านความร้อนความหนาว บรรดามีทั้งหลายที่มากล้ำกรายเรา ไฟนี้ก็เป็นไฟอันเดียวกันกับที่เราท่านทั้งหลายเห็นด้วยสองตาของเรานั่นแหละ เป็นไฟอันเดียวกันกับที่เผาผลาญอยู่ในกองเพลิง เป็นไฟอันเดียวกันกับที่เกิดมาจากแหล่งแห่งไฟคือดวงตะวันนั่นเอง

ฉะนั้นพิจารณาลงไปท่านจะไม่เห็นอะไรที่เรียกว่าตัวกูของกู ในกายในใจของเราก็มีแต่ดิน น้ำ ลม ไฟ มีที่ไหนส่วนที่เรียกว่าตัวเราของเรา ส่วนที่เรียกว่าตัวกูของกู ฉะนั้นพระพุทธองค์จึงตรัสเอาไว้ว่าสิ่งทั้งหลายอันบุคคลไม่ควรยึดติดถือมั่น **สพฺเพ ธมฺมา นาลํ อภินิเวสาย ธรรมทั้งหลายอันใคร ๆ ไม่ควรยึดติดถือมั่น** อาตมาภาพนำมาเขียนอีกสำนวนหนึ่งว่า สรรพสิ่งคือของใช้ อย่าเข้าใจว่าเป็นของฉัน เพราะทุกสิ่งทุกอย่างนั้นวันหนึ่งเราจะต้องส่งคืนให้โลกนี้หมด มนุษย์ทั้งหลายในโลกนี้ไม่ได้ฟังเรื่องอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา จึงพากันกอบโกย ยศ ทรัพย์ อำนาจกันไม่จบไม่สิ้น ดังหนึ่งว่าตัวเองจะมีอายุสัก ๘๔,๐๐๐ ปี ได้อยู่กิน ได้อยู่ใช้ทุกสิ่งทุกอย่าง พวกเขาพากันหน้ามืดตามัวทำตัวเป็นคนบ้าหอบฟาง ที่สะสมทุกสิ่งทุกอย่าง ยศก็จะเอา ทรัพย์ก็จะเอา อำนาจก็จะเอา อำนาจราชศักดิ์ ยศ ทรัพย์ อำนาจ ลาภสักการะ สรรเสริญ พากันแก่งแย่งแข่งขันครอบครองทุกสิ่งทุกอย่างท่านทั้งหลาย โดยหารู้ไม่ว่าวันหนึ่งเราจะตายกันหมดทุกคน ไม่มีใครครอบครองอะไรได้เลยในชีวิตนี้ แม้กระทั่งสิ่งซึ่งบางเบาที่สุดคือลมหายใจ ถึงที่สุดท้ายแล้วก็ไม่มีใครจะเป็นเจ้าของลมหายใจนี้ได้แม้แต่เพียงคนเดียว

นี้คือสัจธรรมสำคัญของชีวิต เราท่านทั้งหลายควรนำพินิจพิจารณาให้ถ่องแท้ **อนิจฺจํ** คือสรรพสิ่งนั้น ไม่หยุดยงคงที่ **ทุกฺขํ** คือสรรพสิ่งนั้นมีความทุกข์มีความขัดแย้งอยู่ในตัวของมันเอง และ **อนตฺตา** คือสรรพสิ่งนั้นไม่มีตัวไม่มีตน ที่เราจะยึดติดถือมั่นเอาไว้ว่าเป็นตัวฉัน ของฉันหรือสมบัติของเราได้ทั้ง **อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา** นี้พูดให้เข้าใจง่าย ๆ ก็ว่า ไม่เที่ยง ไม่ทน ไม่แท้ ท่านทั้งหลายจำ ๓ คำนี้ไว้ นี้คือคาถากันน้ำตาไหลนะ ไม่เที่ยง ไม่ทน ไม่แท้ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดล้วนมีความดับไปเป็น

ธรรมดา มันเกิดขึ้นมาในเบื้องต้น ดำรงอยู่ชั่วคราวในท่ามกลาง และก็จะแตกดับไปในที่สุด

อันนี้คือสัจธรรมสำคัญที่สุด ที่พระพุทธองค์ทรงสอนพี่น้องเราชาวพุทธรวมทั้งที่น้องเราชาวโลก ฉะนั้นหากท่านทั้งหลายสมอ้างว่าพวกเราเป็นชาวพุทธ ก็โปรดทำความเข้าใจหลักธรรมที่กล่าวมานี้ให้ดี เพราะหากท่านเอ่ยอ้างว่าเป็นชาวพุทธ แต่กลับไม่มีความเข้าใจกฎแห่งพระไตรลักษณ์ที่กล่าวมา ก็ถือว่าท่านยังไม่ใช่พุทธแท้ เป็นแต่เพียงชาวพุทธในทะเบียนบ้านเท่านั้นเอง โดยเหตุดังนั้นเมื่อเราท่านทั้งหลายมารำลึกนึกถึงว่าเราเป็นลูกศิษย์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ขอให้เราทั้งหลายจงทำความรู้จักมักคุ้นพระไตรลักษณ์ที่กล่าวมาให้ดี ใครก็ตามมีความเข้าใจในพระไตรลักษณ์ ปราชญ์ท่านว่าคน ๆ นั้นมีความเข้าใจในโลกและชีวิต วันหนึ่งเมื่อความไม่เที่ยงเกิดขึ้น ก็จะไม่วิตกหมกไหม้ วันหนึ่งเมื่อความทุกข์เกิดขึ้น ก็จะไม่หวั่นไหว วันหนึ่งเมื่อความพลัดพรากเกิดขึ้น ก็จะผ่อนคลายความยึดติดถือมั่นได้เป็นอย่างดี ฉะนั้นใครเข้าใจธรรม ๓ ประการนี้ คน ๆ นั้นเมื่อตกอยู่ในฐานะที่ควรจะทุกข์ก็จะทุกข์น้อยลง หรือบางคนไม่ทุกข์เลย ด้วยเหตุดังนั้น อาตมาภาพจึงขอฝากคติธรรมคำสอนที่ชื่อพระไตรลักษณ์ ให้พวกเรานำไปพินิจพิจารณาประดับสติปัญญาโดยทั่วกัน

ในท้ายที่สุดนี้ เกล้ากระผมได้แสดงธรรมกถาอันว่าพระไตรลักษณ์ ซึ่งเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาถวายแด่ครูบามาก็สมควรแก่เวลา เกล้ากระผมขอสิ้นสุดยุติลงไว้แต่เพียงเท่านี้ ขอความสุขความเจริญจงมีแก่สาธุชนท่านทั้งหลายทุกท่านทุกคน เทอญ.

พระครูบาบุญชุ่ม ญาณสํวโร

ขอน้อมกราบวันทาบูชาอย่างยิ่งซึ่งคุณพระพุทธเจ้า คุณพระสัทธรรม คุณพระสงฆ์ คุณพ่อแม่ครูบาอาจารย์ ขอน้อมจิตเมตตาถวายสักการะบูชาปัญญาธิคุณ ธรรมาธิกุล พระคุณหลวงพ่อปัญญาวุฒิ ท่าน ว.วชิรเมธี ซึ่งเป็นพระมหาเปรียญ ประโยค ๙ แล้วก็เป็นพระด็อกเตอร์ในอนาคตใกล้ ๆ นี้ แล้วก็เป็นพระโพธิสัตว์พระบารมีองค์หนึ่ง เหมือนดั่งพระพรหมเทพเจ้าพระโพธิ-

สัตว์อวตารลงมาโปรดสัตว์โลกในยุคปัจจุบัน ในยุคกึ่งพุทธกาล ตามพุทธทำนายไว้ว่า กึ่งพุทธกาลจะมีพระธรรมราชาธรรมิกราช มาโปรดเวไนยสัตว์ทั้งหลาย บัดนี้ในโลกนี้พระโพธิสัตว์เกิดมามากมายหาที่สุดไม่ได้ พระโพธิสัตว์มากกว่าเม็ดหินเม็ดทรายในแม่น้ำมหาสมุทร องค์ท่าน องค์ในที่เราเห็นด้วยจิตโพธิจิตโพธิธรรม ที่ซาบซึ้งด้วยสภาวธรรมของพระเดชพระคุณ เราเรียกว่าหลวงพ่อก็ได้ เป็นพ่อในธรรม ของลูก ๆ ทุก ๆ คน คือ หลวงพ่อพระเดชพระคุณปัญญาวุฒิ ที่ครูบาบุญชุ่มตั้งชื่อให้ว่า ปัญญาวุฒิ ว.วชิรเมธี เป็นผู้มีปัญญาเฉลียวฉลาดประหนึ่งเพชร ผู้นำพระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน กว้างใหญ่ไพศาลหาประมาณมิได้

พระคุณของพ่อพระคุณของแม่ ครูบาอาจารย์หาที่สุดมิได้ ฉะนั้นในวันพ่อวันแม่ที่ผ่านมา รู้สึกปีติเหลือเกิน และได้ทราบซึ้งถึงใจเกียรติศักดิ์เกียรติคุณที่ได้ดูแลพ่อแม่ครูบาอาจารย์ เป็นลูกมหากตัญญู มีรูปภาพออกไปทั่วโลก ว่าลูกกตัญญูป้อนข้าวให้พ่อให้แม่ดูแลที่ผ่านมา เราพระครูบาบุญชุ่มในฐานะที่เป็นครูบาอาจารย์ อันมีนามอรัญวาสีภิกขุอยู่ในถ้ำ อยู่ในป่า ที่ถ้ำโพธิสัตว์ราชคฤห์ เมืองงาว จังหวัดลำปาง รู้สึกปีติที่สุดและก็ได้ซาบซึ้งถึงใจธรรมะโอวาท ธรรมะเมตตา ธรรมะติดปีก ธรรมะประจำใจ ธรรมะคลายความทุกข์ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ลูกศิษย์ส่งไปถึง โดยเฉพาะพระธรรมะบรรณาการพระอรหันต์อยู่ที่ไหน อันนี้รู้สึกซาบซึ้งถึงใจที่สุด เพราะพระอรหันต์ใคร ๆ ก็อยากจะเป็นพระอรหันต์เพื่อความพ้นทุกข์ ธรรมะสภาวะทุกสิ่งทุกอย่าง

ฉะนั้นในวันนี้รู้สึกปีติที่สุดที่มีโอกาสได้มาสำนักปฏิบัติธรรมวิปัสสนาญาณชั้นสูงไร่เชิญตะวัน ตะวันส่องแจ้งในโลกแห่งนี้ เป็นที่วิเศษ เป็นที่บริสุทธิ์ผุดผ่อง เป็นแผ่นดินเงิน แผ่นดินทอง แผ่นดินธรรม อันบริสุทธิ์ที่จะนำดวงจิตวิญญาณสัตว์โลกทั้งหลาย ข้ามพ้นจากวัฏฏะทุกข์ คือ กิเลสวัฏฏะ กัมมวัฏฏะ วิปากวัฏฏะ เพื่อจะได้พ้นจากภัยทั้งหลาย ภัยคือความเกิด ภัยคือความแก่ ภัยคือความเจ็บ ภัยคือความตายในโลกนี้ไปสู่แดนอมตะ คือ โลกอุดร เหนือโลก นำสัตว์โลกทั้งหลายพ้นจากทุกข์ในวัฏฏะสงสารถึงพระนิพพานในที่สุด ฉะนั้นในวันนี้รู้สึกปีติ อิ่มใจอิ่มบุญที่สุด แล้วมาที่นี่เหมือนอย่างกับธรรมะ

บันดาล ธรรมะจัดสรร ธรรมะเมตตา นำเราพระครูบาบุญชุ่มมาถึงสถานที่ปฏิบัติธรรมแห่งนี้ แล้วก็จะมาขออาศัยพึ่งพาบารมีพระลูกพระหลาน ลูกหลานทั้งหลายมาปฏิบัติธรรม ตอนนี้อายุสังขารก็ร่วงโรยไป แก่ไป เข้ามาปีนี้ก็อายุ ๕๐ ปี เป็นปีทอง ปีเงินนั้นอายุ ๒๕ ปีทองนี่อายุ ๕๐ แล้วก็ถ้าปีเพชร ปีพลอยแล้วก็สุดแล้วแต่ จะอยู่ไปอีก ๒๕ ปี หรือ ๓๐ ปี แล้วแต่บุญกุศล

ฉะนั้นรู้สึกปีติที่สุดแล้วก็ได้ฉลองทำบุญครบรอบอายุเพิ่งผ่านมานี่เมื่อวันที่ ๙ พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดพระสิงห์ พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดพระแก้วครูบาอาจารย์หลายรูปหลายองค์ ทั้งพม่า ทั้งไทย ทั้งจีน ทั้งลาวมา ลูกศิษย์ได้มาร่วมทำบุญ และก็รู้สึกรำลึกถึง และขออภัยลูกศิษย์ลูกหาด้วยที่วันเกิดที่ผ่านมา วันที่ ๒๙ ที่ผ่านมาไม่กี่วันนี่ ที่จริงอยากมาร่วมพิธีสืบชะตาใหญ่ อยากมาให้กำลังใจลูกหลาน อยากมาให้เสริมสร้างบารมีให้แผ่กว้าง โดยมาด้วยจิตใจบริสุทธิ์แต่ว่ามาช้าไปหน่อย แต่ว่าความกตัญญูกตเวทิตานั้นทิ้งไม่ได้ ความกตัญญูกตเวทิตาเป็นเครื่องหมายของคนดี ตามหลักพระพุทธเจ้าทรงเทศนาไว้ ฉะนั้นขอเมตตาจิต ขอโอกาสขออนุญาตพ่อแม่ครูบาอาจารย์สักเล็กสักน้อย ขอให้ธรรมะเมตตา ธรรมะปีติ **สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ** การให้ธรรมะเป็นทานย่อมชนะการให้ทั้งปวง **สพฺพรสํ ธมฺมรโส ชินาติ** รสแห่งพระธรรมชนะรสทั้งปวง **สพฺพรติ ธมฺมรติ ชินาติ** ความยินดีในพระธรรมชนะความยินดีทั้งปวง **ตณฺหกฺขโย สพฺพทุกฺขํ ชินาติ** การชนะตัณหา ย่อมชนะทุกข์ทั้งปวง

ฉะนั้นเราก็ขอเอาธรรมะเมตตา มาเมตตาให้โอวาทเป็นข้อชี้นำสั่งสอนเป็น **ธมฺมสากจฺฉา ธมฺมสฺสวนํ** ประดับปัญญา ประดับบารมี มาเสริมส่งบารมีให้แก่กล้า มาด้วยจิตด้วยใจบริสุทธิ์โดยเทพพรหมบันดาลธรรมะจัดสรรนำมาพบ ซึ่งอดีตชาติเคยได้ร่วมสร้างบารมีกัน เสริมสร้างบารมีในกึ่งพุทธกาลก็อธิษฐานจิตเป็นพระโพธิสัตว์เหมือนกันทุกผู้ทุกคน โพธิจิตมีทั้งหญิงมีทั้งชายไม่ใช่หญิงไม่ใช่ชาย ไม่ใช่สัตว์ไม่ใช่บุคคล โพธิสัตว์คือเป็นผู้ให้ ผู้เสียสละ ให้ทุกสิ่งทุกอย่าง ให้ทั้งกำลังกายกำลังใจ เป็นรักเมตตา มหากรุณาอันยิ่งใหญ่ไพศาลหาประมาณไม่ได้ เรารู้สึกปีติอิ่มอกอิ่มใจด้วยบุญบารมี เมตตาธรรม

หน่อโพธิสัตว์เกิดมาในโลกนับไม่ถ้วน แต่ว่าโพธิสัตว์องค์จริง **นิยตโพธิสัตว์** คือ พระโพธิสัตว์ที่แน่นอนจะมีสักกี่องค์ เราไม่ทราบ ไม่อาจสามารถจะทราบได้ **อนิยตโพธิสัตว์** พระโพธิสัตว์ที่ยังไม่แน่นอน ยังไม่ได้พุทธทำนาย มีมากเหลือล้นเท่าเม็ดดินเม็ดทราย แต่วันนี้ทุกคนก็เป็นพระโพธิสัตว์ ไม่ว่าสัตว์เป็นหมู หมา ไก่ กา ทุกสิ่งอย่างเราไม่สามารถจะรู้ได้

ฉะนั้นเราทุกผู้ทุกคนมาเกิดในยุคนี้เรียกว่ายุคกาขาว เป็นยุคที่ไปสู่เป็นที่ฝึกฝนอบรมจิตใจ ไปสู่แดนธรรม แดนอมตะ แผ่นดินที่นี่ที่ไร่เชิญตะวันเป็นแผ่นดินแดนอมตะธรรมที่จะไปยกศาสนาถึงยุคพระศรีอาริยเมตไตรย ในอนาคตภายภาคหน้าที่ไม่นาน อีกประมาณซัก ๕๐๐,๐๐๐ ปีหรือล้านปีข้างหน้านี้ เราไม่อาจสามารถจะรู้ได้แต่มันก็เป็นยุคที่เรียกว่ากลียุค กลียุคนี้อายุของคนเราจะสั้นไปเรื่อย ๆ เพราะว่าอยู่ปัจจุบันนี้สมัยพระสมณโคดมนี้ ในภัทรกัปนี้มีพระพุทธเจ้าเกิดมาในโลกนี้มี ๕ องค์ที่เป็นลูกกาเผือก ประวัติ-ศาสตร์ประวัติธรรมโบราณมีไว้ คือพระพุทธเจ้ากกุสันโธ พระพุทธเจ้าโกนาคมโน พระพุทธเจ้ากัสสโป และพระพุทธเจ้าโคตโมในปัจจุบัน ภายภาคหน้าพระศรีอริยเมตไตรยจะบังเกิดมาอีกองค์หนึ่ง

ซึ่งสมัยพุทธกาลเคยเกิดมาเป็นพระอชิตเถร พระพุทธเจ้าทำนายตอนพระนางปชาบดีโคตมีถวายผ้าจีวร แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่รับให้พระนางมหาปชาบดีโคตมีที่เคยเป็นแม่น้า ที่มาอุปัฏฐากดูแลเลี้ยงเจ้าชายสิทธัตถะราชกุมาร สมัยพระนางสิริมหาได้สิ้นบุญไปแล้วและไปเกิดเป็นศรีมหามายาเทพบุตรอยู่ชั้นดุสิต พระนางมหาปชาบดีโคตมีมาตอบแทนบุญคุณมาถวายผ้าจีวรแต่พระพุทธองค์ไม่ยอมรับ ก็เลยยกให้ถวายเป็นสังฆทานตั้ง ๒ ครั้ง ๓ ครั้งพระนางมหาปชาบดีโคตมีก็ไม่ยอม อยากถวายเพราะว่าตั้งใจทำผ้าจีวรด้วยตัวเอง ด้วยผ้าไภอันประณีตวิจิตรบรรจง แต่พระพุทธ-องค์ก็ตรัสห้ามว่ามหาสังฆทานถวายแก่พระสงฆ์มีอานิสงส์มากกว่าถวายส่วนบุคคล สุดท้ายพระนางมหาปชาบดีโคตมีที่เป็นแม่น้าก็ถวายทุกองค์ ๆ ก็ไม่ยอมรับ ถวายพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ พระอนุรุทธเถร พระมหากัจจายนะเถร ทุกองค์ไม่รับ แต่พระอชิตเถรองค์สุดท้ายที่อยู่ท้ายที่สุด กำลัง

บวชใหม่ ๆ ยังเป็นพระปุถุชนอยู่ แต่เป็นพระโพธิสัตว์ ยอมรับเอาผ้าจีวรของพระนางมหาปชาบดีโคตมี พอรับเสร็จแล้ว

พระนางน้อยเนื้อต่ำใจว่าทำไมเรามีบุญกุศลน้อย พระพุทธองค์ก็ไม่ยอมรับ พระสงฆ์ พระอริยะ พระเถระผู้มีอิทธิฤทธิ์ มีบุญบารมี ไม่ยอมรับแต่พระสงฆ์รูปนี้เป็นพระบวชใหม่เพิ่งไม่นาน ยังเป็นปุถุชนอยู่มารับ เรามีบุญน้อย น้อยใจ พระพุทธองค์ทรงส่องญาณอันวิเศษอยากให้รู้ทราบว่าพระอชิตเถรนี้เป็นพระโพธิสัตว์ ก็เลยอธิฐานเอาบาตรโยนขึ้นไป ถ้าบุคคลไหนมีบารมีธรรม พึงอธิษฐานเอาบาตรคืนมาให้ได้ องค์ไหนพระโมคคัลลานะ พระสารีบุตร อธิษฐานยังไงบาตรก็ไม่กลับคืนมา ผลสุดท้ายก็มีพระพุทธบัญชาสั่งให้อชิตเถรพระภิกษุบวชใหม่ ซึ่งเป็นปุถุชนธรรมดา อธิษฐานว่าถ้าจะเป็นพระโพธิสัตว์โปรดสัตว์โลกในอนาคต ขอบาตรจงมาปรากฏที่ต่อหน้าที่มือของข้าพเจ้า พระอชิตเถรก็มาอธิษฐาน บาตรของพระพุทธเจ้าก็มาตกอยู่ในอุ้งมือของพระอชิตเถร ก็เป็นพุทธทำนาย พระนางมหาปชาบดีโคตมีก็ปีติยินดีอิ่มอกอิ่มใจด้วยธรรมปีติจนน้ำตาไหล แล้วพระพุทธเจ้าก็ทำนายว่าภายภาคหน้าพระอชิตเถรองค์นี้จะได้เป็นพระโพธิสัตว์องค์หนึ่ง ชื่อว่าพระศรีอริยเมตไตรยจะได้โปรดสัตว์โลกทั้งหลายในภายภาคหน้า หลังจากเกิดกลียุค

ศาสนากึ่งพุทธกาลจะมีพระยาธรรมิกราชมาโปรดเวไนยสัตว์อีก ๖ พระองค์ แต่ว่าในนิมิตในธรรมะทำนายมีหลายองค์ แล้วก็รู้อยู่แต่ว่าที่พระพุทธเจ้าทำนายมีในตำนานของพญาธรรมิกราช แต่ว่าไม่สามารถรู้ว่าองค์ไหนแล้วพระอชิตเถรก็ได้บำเพ็ญบารมีมาเต็มแล้ว สิ้นบุญจากพระอชิตเถรก็ไปบังเกิดในชั้นดุสิตเหมือนเดิม ไปรอคิวที่จะเข้ามาตรัสรู้เป็นพระศรีอาริยเมตไตรยเจ้าภายภาคหน้า

แต่ตอนนี้ปัจจุบันนี้กลียุค อายุของสัตว์โลกทั้งหลายน้อยไป ๆ จนอายุของมนุษย์ทั้งหลาย อายุแค่ ๑๐ ปี ก็จะตาย หญิงสาวอายุ ๕ ปี จะแต่งงาน พออายุ ๑๐ ปีก็จะตายแล้วไม่นาน รสทั้งหลาย รสเนยใส น้ำอ้อย น้ำตาล น้ำผึ้ง เกลือ ก็จะหายไป น้ำมหาสมุทรก็จะเหือดแห้งหายไปเรื่อย ๆ ยุคปัจจุบันนี้คนที่ทำบุญกุศลสร้างบุญกุศลมีอยู่ ๑ ส่วน แต่คนที่ทำอกุศล

ทำบาปมีอยู่ ๓ ส่วน คนทำบาปก็ทำเรื่อย ๆ ความโลภมาก ความโกรธมาก ความหลงมาก แล้วก็มีมานะทิฏฐิมาก มิจฉาทิฏฐิเต็มบ้านเต็มเมือง คนที่เป็นมิจฉาทิฏฐิมีอยู่ ๓ ส่วน คนที่มีสัมมาทิฏฐิมีแค่ ๑ ส่วนเอง คนก็จะทำบาปกันไปเรื่อย ๆ อกุศลทั้งหลายก็จะท่วมทับสัตว์โลก โลกนี้เดือดร้อนวุ่นวายและก็ทุกข์ด้วยภัยพิบัติทั้งหลาย คือทุพภิกขภัยอันอดข้าวตาย แล้วภัยที่มีโรคภัยไข้เจ็บตาย แล้วก็มีภัยที่ฆ่ากันตาย ยิงกันตายสัตว์ทั้งหลายจะตายกันอยู่จนถึงมิคสัญญี

ยุคหนึ่งจะเป็นมิคสัญญีเกิดขึ้นมาในโลก พระพุทธเจ้าทำนายว่าเกิดมิคสัญญีนี้ ๗ วัน เป็นสัตถันตรกัป ในโลกนี้ มนุษย์จะมืดมิดไป ๆ หมดแล้วก็คนมนุษย์ทั้งหญิงทั้งชาย ไม่มีสมณะชีพราหมณ์ ศาสนานี้จะเสื่อมไปถอยไปเรื่อย ๆ จนภาษาเมืองเหนือนี้บอกไว้ว่าในธรรม ไม้อ้อจะได้หาม ๘ ไม้แอดจะได้หามซาว (ยี่สิบ) คนทั้งหลายจะเกิดกลียุค รสทั้งหลายจะหายไปหมดมนุษย์ทั้งหลายมีความโลภ ความโกรธ ความหลงมาก จนไม่รู้ว่าเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นญาติพี่น้อง จะสูญสารปนเปกันไปหมด เหมือนสัตว์นรกเหมือนสัตว์ทั้งหลาย ไม่รู้พ่อแม่ครูบาอาจารย์ เสพสมกามคุณกันไปเรื่อย แล้วก็จนถึงวันหนึ่ง ๗ วันจะเกิดสัตถันตรกัป จะจับใบไม้ใบตอกเป็นหอกเป็นดาบฆ่ากันตายหมด จนเลือดนี้นองแผ่นดิน จนในโลกนี้ช้างลอยได้ นั่นสัตว์ทั้งหลายที่ฆ่ากัน

แล้วผู้ที่มีบุญญาบารมี มีบุญมีกุศล ผู้ที่กลัวภัยทั้งหลาย ก็จะหลบซ่อนไปอยู่ในถ้ำ ในเงื้อมถ้ำ ในป่า ในเขาที่สงบ ที่ไม่ฆ่าไม่แกงกัน ไม่เบียดเบียนกัน โดยถืออหิงสาธรรม คือความไม่เบียดเบียนกันก็ไปอยู่ในถ้ำ หลบซ่อนพอพ้น ๗ วันแล้วก็ออกมาพบกัน ที่ญาติพี่น้องตายไปก็มาสวมกอด และมาสมาทาน บารมีธรรม กุศลบุญกิริยาวัตถุ ด้วยทาน ศีล ภาวนา อหิงสาธรรม ไม่เบียดเบียนกัน หลังจากนั้นอายุแห่งสัตว์โลกทั้งหลาย มนุษย์ทั้งหลายก็จะยืนขึ้นมาเรื่อย ๆ ๑๐ ปี ๒๐ ปี ๓๐ ปี ๕๐ ถึง ๑๐๐ ปี ๑๕๐ ปี ๒๐๐-๕๐๐ ปี ถึง ๑,๐๐๐ ปี ๒,๐๐๐, ๓,๐๐๐-๕,๐๐๐ ปี อายุมนุษย์ถึงหมื่นปีแสนปี ถึงอสงไขยปี นับไม่ได้ ถ้าอสงไขยปีแล้ว ตอนนั้นอกุศลธรรมเกิดมาอีก อายุก็ลดน้อยถอยลงมาเรื่อย ๆ จนอายุมนุษย์ถึงแสนปี

ถ้าอายุมนุษย์โลกนี้ถึงแสนปีเมื่อใดยามนั้นองค์พระโพธิสัตว์ศรีอริยเมตไตรยจะมาบังเกิดในโลกนี้ ในเมืองเกตุวดีมัจราชธานี ซึ่งมีพระเจ้าจักรพรรดิ์ในเมืองเกตุวดีมัจราชธานี คือกรุงพาราณสีในปัจจุบันนี้ เปลี่ยนชื่อว่าอย่างนั้น แล้วก็จะเกิดมาในตระกูลพราหมณ์แล้วก็จะได้ออกผนวช แล้วก็จะได้ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ แล้วก็เทศนาธรรมโปรดเวไนยสัตว์ทั้งหลาย อริยสัจทั้ง ๔ แล้วก็จะได้ประกาศพุทธศาสนานี้ไปทั่วโลกแสนโกฏิจักรวาล แผ่นดินจะเสมอกันหมด แล้วก็จะมีแต่สุขสำราญ มีแต่ต้นกัลปพฤกษ์

หญิงและชายก็ไม่ได้ทำไร่ไถนา ไม่ได้ทอหูกทอฝ้าย อยู่ด้วยบุญด้วยบารมี เหมือนดั่งเสวยทิพยสมบัติ แผ่นดินก็จะเสมอกันเหมือนดั่งหน้ากลองชัย แล้วก็ภูเขาทั้งหลาย ภูเขาคิชฌกูฏ ภูเขาเวปุละ ภูเขาปัญจคีรีศรีนคร ภูเขาทั้งหลายจะเสมอกันหมด มนุษย์ทั้งหลายจะมีผิวพรรณ วรรณะสว่างไสว เป็นยุคแจ้ง ยุคสว่างไสว แล้วก็จะสำเร็จธรรม ได้ฟังธรรมโอวาทแห่งพระศรีอาริยเมตไตรยแล้วจะได้สำเร็จมรรคผลนิพพาน แล้วก็อายุมนุษย์ยุคนั้น อายุแสนปี แต่อายุของพระศรีอาริยเมตไตรยอายุลดกว่ามนุษย์ทั้งหลาย อายุแค่ ๘๐,๐๐๐ ปีแล้วก็จะดับขันธปรินิพพานไป แล้วก็ไม่ตั้งพระพุทธศาสนาก็ดับ จบกันไปแค่นั้น อันนี้ในภัทรกัปนี้จะมีพระพุทธเจ้า ๕ พระองค์ เป็นลูกกาเผือก

นี้ก็ขอเล่าให้ลูกศิษย์ลูกหาได้ฟังนิดหนึ่ง ฉะนั้นใครอยากเกิดในยุคพระศรีอริยเมตไตรยพบพระโพธิสัตว์ ก็จงตั้งใจฟังธรรมมหาสันตรชาติ อันนี้ที่พระมาลัยได้สั่งสอน คือพระโพธิสัตว์พระศรีอาริยเมตไตรยในชั้นดาวดึงส์สั่งลงมา คือมหาชาติ คือชาติพระเวสสันดรชาดก พระเวสสันดรสละช้างเป็นทาน สละลูก สละเมีย สละบ้านเมืองทุกสิ่งทุกอย่าง บำเพ็ญบารมี ทานบารมีเต็มเปี่ยมคือชาติสุดท้าย คือบารมี ๑๐ ทัศเหมือนเราสวดเมื่อกี้ได้ฟังรู้สึกปีติจนน้ำตาไหล ได้ฟังบารมี ๓๐ ทัศ ของพระครูบาศรีวิชัย แล้วก็บารมี ๑๐ ทัศ ทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมบารมี ปัญญาบารมี วิริยะบารมี ขันติบารมี สัจจะบารมี อธิษฐานบารมี เมตตาบารมี อุเบกขาบารมี ทศบารมี ๑๐ ทัศ อุปบารมีขั้นกลาง ปรมัตถบารมีขั้นสูงสุด จนถึงปัญจมหาบริจาคทั้ง ๕ ถ้าจะ

เป็นพระโพธิสัตว์ นี่ก็จะต้องบำเพ็ญปัญจมหาบริจาคทั้ง ๕ คือธนบริจาค สละเงินทองข้าวของสมบัติเป็นทาน อังคบริจาค สละเนื้อเลือดไขมันหัวใจเป็นทาน ปุตตบริจาค สละลูก ภริยาบริจาค สละเมียเป็นทาน ชีวิตบริจาค สละชีวิตเป็นทาน นับชาติไม่ถ้วน จนได้เป็นพระโพธิสัตว์เป็นพระพุทธเจ้า

ฉะนั้นเราท่านทั้งหลายเป็นพระโพธิสัตว์ก็จะต้องอดทน มีขันติ มีเมตตาธรรมจิตใจกว้างขวางยิ่งใหญ่ บารมีของเราให้ยิ่งใหญ่ เปิดใจกว้างไปทั่วโลกแสนโกฏิจักรวาล ไม่ใช่มนุษย์โลกนี้แห่งเดียว เราอย่าให้จิตใจแคบ ไม่ใช่แผ่เมตตาแต่ประเทศไทยอย่างเดียว ไม่ใช่อย่างนั้น ต้องเปิดจิตใจกว้าง ๆ ใจเย็น ๆ ใจต้องสะอาดสว่างสงบ เย็นบริสุทธิ์ผุดผ่อง กว้างไปทั่วโลกแสนโกฏิจักรวาล มนุษย์ต่างโลกมนุษย์ต่างดาว ทุกชีวิต ทุกดวงจิต ทุกวิญญาณ ทุกธาตุขันธ์เป็นหนึ่งเดียว เป็นหนึ่งเดียวแล้วก็จิตของเราแผ่พลังไปทั่วโลกแสนโกฏิจักรวาล ยิ่งเราแผ่กว้างไปเท่าไร โลกนี้ก็สงบเย็น จึงว่าโลกนี้จะอยู่ได้ด้วยเมตตาธรรม ถ้าไม่มีเมตตาธรรมโลกนี้เดือดร้อน ฉะนั้นเราท่านทั้งหลายอยากพบพระศรีอริยเมตไตย จงหมั่นบำเพ็ญบารมีอย่าได้ขี้เกียจ มีความตื่นตัวตื่นใจ พระโพธิสัตว์ก็มี ๓ อย่าง คือศรัทธาธิกะ ปัญญาธิกะ วิริยะธิกะ นี่ก็มีหลายกัป เราก็จำไม่ได้แล้ว แต่ว่ากัปที่ใกล้ที่เป็นพระโพธิสัตว์ที่ได้รับลัทธพยากรณ์

พระโพธิสัตว์พระสิทธัตถะราชกุมารได้รับพยากรณ์ ตอนเป็นสุเมธฤๅษีดาบส พระพุทธเจ้าทีปังกรให้คำทำนายพระสุเมธฤๅษี ตั้งแต่นั้นมา ๔ อสงไขยกำไรแสนมหากัป จึงได้ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณโปรดสัตว์ทั้งหลาย ฉะนั้นในวันนี้เราได้มากราบพระโพธิสัตว์หลายองค์ เรากราบหมด ไม่ได้ถือมานะทิฏฐิ เราได้กราบพระโพธิสัตว์ด้วยจิตด้วยใจ ถึงแม้ครูบาบุญชุ่มพรรษาแก่ แต่ก็มากราบพระโพธิสัตว์พรรษาน้อยกว่า คือหลวงพ่อปัญญาวุฒิ ว.วชิรเมธี เป็นผู้มีปัญญาเหมือนดั่งเพชร ตัดกิเลส ตัดความโลภ ตัดความโกรธ ตัดความหลง ตัดความมานะทิฏฐิถือตัว ตัดกิเลสตัณหาอุปาทาน ค่อยตัดลดละ เลิก หลุดลอยปล่อยวางในอนาคต แล้วก็จะได้เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต เราไม่สามารถจะหยั่งรู้ได้ จะทำนายได้ แต่เรามองรู้ด้วยสภาวธรรม ดวงจิตดวงธรรมไม่มีหญิง ไม่มีชาย เหมือนพรหมไม่มีเพศหญิง เพศชาย ไม่มีอะไร

สักอย่าง ถ้าเป็นสภาวะธรรม ธาตุมัตตะโก วิสัคโค วิสูญโญ คือสภาวะธรรมที่บริสุทธิ์ เป็นอมตะธรรมที่เหนือโลก เหนือความสมมุติ ทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่มีคำที่จะบรรยาย พระนิพพานเป็นสภาวะยังไง ใครไม่อาจจะสามารถบรรยายได้

ฉะนั้นทุกคนเป็นโพธิจิตโพธิธรรม เป็นดวงธรรมอันบริสุทธิ์ไปสู่แดนอมตะคือแดนที่ไม่ตาย ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่ตายในอนาคต ฉะนั้นในวันนี้ขอทุกคนที่มาสร้างบารมีที่นี่ จงหมั่นสร้างบุญญาบารมี และก็ขอให้กำลังใจ ขอมาถวายพรด้วยธรรมะโอสถทิพย์ หล่อเลี้ยงดวงจิตวิญญาณของลูกศิษย์ ลูกแก้วลูกดวงธรรมทุกผู้ทุกคน ให้เป็นผู้มีกำลังกาย กำลังใจ สมบูรณ์แข็งแรงและให้มีกำลัง พละกำลังทั้ง ๕ กำลังคือศรัทธา กำลังคือความเพียร กำลังคือสติ กำลังคือสมาธิ กำลังคือปัญญา ถ้าไม่มีกำลังมันไม่ได้ มนุษย์ทั้งหลาย สัตว์ทั้งหลายที่อยู่ในโลกนี้ สัพเพ สัตตา ต้องอาศัยอาหาร อาหารกายต้องกินข้าวน้ำโภชนาอาหาร อาหารใจต้องมีธรรมะหล่อลื่น ต้องมีพรหมวิหารธรรมทั้ง ๔ มีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และต้องมีกำลังใจ มีกำลังมีความศรัทธาเชื่อมั่นในคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มีความเชื่อในพ่อแม่ครูบาอาจารย์ ต้องเชื่อกรรม เชื่อผลแห่งกรรม

คำสั่งสอนในพระพุทธศาสนานี้ไม่ใช่คำสั่งสอนที่งมงาย อย่าเพิ่งเชื่ออย่าไปเชื่อครูบาองค์นั้น ครูบาองค์นี้ ครูบาบุญชุ่มก็อย่าเพิ่งเชื่อ พระธรรมคำสอนก็อย่าเพิ่งเชื่อ ถ้าเราไม่ปฏิบัติธรรม เห็นเหตุเห็นผล คำสอนในพระพุทธศาสนานี้เป็นคำสอนที่ประกอบด้วยสติ ประกอบด้วยปัญญา ไม่ใช่ไหว้วอนขอพรอย่างเดียวแบบศาสนาอื่น ไม่ใช่อย่างนั้น ต้องช่วยตัวเอง พึ่งตัวเองตลอดสาย ต้องปฏิบัติมีเหตุมีผล มีสติมีปัญญานำหน้า และต้องรู้ที่ไปที่มาที่พระพุทธองค์เทศนาอริยสัจจธรรมทั้ง ๔ ทุกข์ก็ทุกข์จริง เหตุให้เกิดทุกข์สมุทัยก็เป็นเหตุให้เกิดทุกข์จริง นิโรธคือความดับทุกข์ก็มีจริง มรรคคือมีองค์ ๘ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ รวมแล้วคือไตรสิกขา ศีล สมาธิ ปัญญา

พระพุทธองค์สั่งสอนไว้ มีจริงทุกอย่าง ถ้าใครปฏิบัติธรรมตามคำสอนพระพุทธเจ้า ฉะนั้นพระพุทธองค์เป็นผู้ชี้ทาง มุนิ ปุงคะโว เป็นผู้ชี้ทาง

วางมรรคให้เราแล้ว เราไม่เดินตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เราเดินสวนทางพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าสอนเราอย่ามีความโลภ เรามีความโลภ เราก็มีความทุกข์ พระพุทธเจ้าสั่งสอนว่าอย่ามีความโกรธ ถ้าเรามีความโกรธเราก็เดินสวนทางกับพระพุทธเจ้า เราก็มีแต่ความทุกข์ พบกับความทุกข์ในโลกนี้ องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าสั่งสอนเราว่าอย่าให้มีความหลง ถ้าเรามีความหลง เราก็มีความทุกข์ ถ้าเรามีความหลงเราก็เดินสวนทางพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าสั่งสอนว่าอย่าให้มีมานะทิฐิ แต่เรามีมานะทิฐิถือ ตัวถือตน มีความยึดมั่นถือมั่น เราก็มีความทุกข์ ฉะนั้นในโลกนี้เป็นสภาวะธรรมความจริง เป็นสัจธรรม

ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นสัจธรรม ไม่ว่าต้นไม้ต้นตอก ดอกหญ้าดอกไม้ เม็ดหินเม็ดทราย นกหนูมดปลวก ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นสภาวะธรรม ธรรมชาติทุกสิ่งในโลกนี้เป็นธรรมะสัจธรรม สอนเราทุกลมหายใจเข้าออก ถ้าเรารู้จักธรรมะ ธรรมะที่เราเอามาใช้ปฏิบัติทุกสิ่งทุกอย่าง เป็นมหาวิทยาลัยอันยิ่งใหญ่ในโลกนี้ เป็นธรรมะสั่งสอนเราหมด ธรรมชาติทุกสิ่งทุกอย่าง เราดูเม็ดทราย ให้ศึกษาธรรมธาตุ คือธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม อากาศธาตุ วิญญาณธาตุ และธรรมธาตุอย่างหนึ่งที่ไม่เกิด ไม่เจ็บ ไม่ตาย คืออมตธาตุ นิโรธธาตุ อสังขตธาตุ

อสังขตธาตุคือธาตุที่ไม่ปรุงแต่ง คือพระนิพพานที่ดับกิเลส ดับทุกข์ ดับซึ่งความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ดับสิ้นไม่ต้องกลับมาเกิด เหมือนดั่งไฟสิ้นเชื้อ ฉะนั้นเราทุกคนมีบารมีแล้ว พยายามใช้บารมีตัวเอง อย่าไปขอบารมีพระองค์นั้นพระองค์นี้ อย่าไปเอาพระข้างนอก ให้เอาพระองค์ในมาอยู่ในจิตในใจเราคือ พระพุทธเจ้า พุทโธคือผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน คำสอนในพระพุทธศาสนานี้คือสอนให้รู้ก่อน ถ้ารู้แล้ว รู้อะไร รู้ทุกข์ รู้เหตุให้เกิดทุกข์ รู้ความดับทุกข์ รู้มรรคที่จะให้ถึงซึ่งความดับทุกข์ ถ้ารู้แล้ว เราจึงตื่น เป็นผู้รู้และเป็นผู้ตื่น ผู้ตื่นนี่ไม่หลับ ไม่ติดไม่ข้อง ไม่หลงไม่ไหลไปตามกระแสกิเลส พระพุทธเจ้าสั่งสอนอย่างนี้ ปลาที่ไหลตามน้ำเป็นปลาที่ตายแล้ว ปลาที่เป็นต้องทวนกระแสน้ำไปเรื่อย ๆ ทวนกระแสกิเลส อย่าตามใจกิเลสเป็นเหตุให้

เกิดทุกข์ ตามใจกิเลสไม่ได้ มันจะพาเราไปสู่อบายภูมิทั้ง ๔ ไปสู่ความทุกข์

กว่าจะเกิดมาเป็นมนุษย์นี้ยาก เราจะมาพบพ่อแม่ดี มาพบครูบาอาจารย์ที่ดีก็ยาก จะมาพบพระพุทธศาสนาก็ยาก จะได้ปฏิบัติตนเป็นผู้รู้ศีลรู้ธรรม รู้จักศีล สมาธิ ปัญญา สะอาด สว่าง สงบก็ยาก จะได้มาพบสัจธรรมความจริงก็ยาก เราพบสัจธรรมความจริง พบรัตนะอันประเสริฐแล้ว เราไม่เอา เราก็เป็นคนไม่เต็มบาท เป็นคนที่มืดไปมืดมา ฉะนั้นในโลกนี้มนุษย์มีหลายอย่าง มนุสสเปโต มนุสสเดรัจฉาโน มนุสสภูโต มนุสสมนุสโส มนุสสเทโว มนุสสธัมโม มนุสสสูญญูโต มนุสสอริโยก็มี มืดไปมืดมาก็มี สว่างมาแล้วสว่างไปก็มี บางคนสว่างมามืดไปก็มี

ในโลกนี้มีหลายอย่าง ฉะนั้นเรามาสว่างไปสว่างมาดีที่สุด มาพบพุทธศาสนาแล้ว แก้วรัตนะอันประเสริฐให้ประดับไว้ในจิตในใจ เพชรนิลจินดาข้างนอกประดับข้างนอกก็ยังเสื่อมสูญไป เอาแก้วเอาเพชรเอาศีลเอาธรรม น้ำทั้งหมดในโลกนี้ น้ำคงคายมนา อจิรวดีสารภูมิ ไม่อาจสามารถจะล้างบาปได้ล้างมลทินได้ น้ำทุกสิ่งทุกอย่าง น้ำฝนแสนห่า น้ำเย็นขนาดไหนในโลกนี้ น้ำหิมะภูเขาหิมาลัยก็ไม่สามารถจะล้างบาปมลทินของสัตว์โลกให้หมดสิ้นสะอาดได้ น้ำศีล น้ำธรรม น้ำจิตน้ำใจ น้ำอมตะ คือน้ำธรรมคำสอนนี้สามารถล้างบาป ล้างอกุศล ล้างสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม ความโลภ ความโกรธความหลง ออกจากจิตจากใจเราได้ ฉะนั้นจงให้มียาวิเศษล้างจิตล้างใจ ยารักษาความโลภหมั่นให้ทาน ยารักษาความโกรธหมั่นรักษาศีล มีจิตเมตตา มีจิตใจเย็น ๆ จิตใจกว้าง ๆ แล้วก็หมั่นเจริญสมถวิปัสสนา ต้องเป็นคู่กัน สมถะเกิดแล้ว ปัญญาจึงเกิด วิปัสสนาญาณจึงเกิด สมถวิปัสนาก็เจริญอานาปานสติดูลมหายใจเข้าหายใจออก

หายใจเข้าเราเกิดปีติก็รู้ เกิดความสุขก็รู้ เกิดอุเบกขาก็รู้ เอกัคคตา-รมณ์เป็นเอกก็รู้ จิตเราหวั่นไหวก็รู้ จิตเกิดความโลภก็รู้ จิตเกิดความโกรธก็รู้ จิตหลงก็รู้ จิตไม่มีความโลภก็รู้ ไม่มีความโกรธไม่มีความหลงก็รู้ นี้ผู้รู้ถ้ามีผู้รู้แล้ว มีผู้ตื่น ตื่นตัวตื่นใจในบุญกุศลตลอด เป็นผู้ตื่นจากความหลับใหลความโลภ ความโกรธ ความหลง นี่ตื่นแล้ว เมื่อตื่นแล้วก็เบิกบาน สว่างไสว

แจ้งส่องไปทั่วโลก จักรวาลรู้แจ้งหมด โลกธาตุทั้งหลาย ทุกสิ่งทุกอย่างเหมือนดั่งพระเดชพระคุณหลวงพ่อปัญญาวุฒิ ว.วชิรเมธีได้กล่าวเมื่อกี้ รู้แจ้งรูปนามไม่เที่ยง รูปนามนี้เป็นทุกข์ รูปนามนี้เป็นอนัตตา บังคับอยู่ไม่ได้ ไม่ให้เกิดก็เกิด ไม่ให้แก่ก็แก่ ไม่ให้เจ็บก็เจ็บ ไม่ให้ตายก็ตาย

ฉะนั้นทุกสิ่งทุกอย่าง อันเกิดมาในโลกนี้เป็นหนึ่งเดียวกัน เป็นธรรมชาติเดียวกัน อย่าแยกอย่าแตกกันเหมือนกับเมืองไทยปัจจุบัน แยกแตกกัน เสื้อเหลือง เสื้อดำ เสื้อเขียว ทุกสิ่งทุกอย่าง พระสงฆ์ก็สมมติเอาจีวรมาห่มสีเหลืองสีแดง ถ้าเราเอาไปเผาไฟแล้วก็เป็นหนึ่งเดียวหมด เป็นขี้เถ้าตายแล้วก็เน่าพองเหมือนกันหมด ไม่ว่าราชา ยาจก วณิพก คนขอทาน คนเทขยะ สมณชีพราหมณ์ตายไปก็เน่าเหม็นเหมือนกันหมด ไม่เห็นใครหาบหามเอาเงินทอง สมบัติเพชรนิลจินดาไปเข้าในป่าช้า ฉะนั้นป่าช้า ไม่ใช่ในทุกวันนี้ เป็นป่าเร็ว ครูบาบุญชุ่มตั้งชื่อใหม่เป็นป่าเร็ว ทุกคนเกิดเร็วตายเร็ว ถ้ามีความประมาท เหมือนกับคนประมาทก็เหมือนคนที่ตายแล้ว ตายเร็ว คนที่ไม่ประมาทนานตาย จึงว่าไม่ใช่ป่าช้าเป็นป่าเร็ว อายุเราก็เร็วมากอายุ ๕๐ ปี หลับตาดูเหมือนกับ ๒-๓ วันเอง ฉะนั้นเราอย่าประมาทในชีวิต ชีวิตมีคุณค่าถ้ารู้จักใช้เวลาเป็นประโยชน์

จงเป็นคนที่ดี ตั้งสติให้ดี ทำหน้าที่ให้ถูกต้อง เป็นพ่อที่ดีของลูก เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นครูบาอาจารย์ที่ดีของลูกศิษย์ เป็นลูกศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์ และก็เป็นประชาชนที่ดีของบ้านเมือง เป็นพลเมืองที่ดีของบ้านเมือง และก็อย่าลบหลู่ดูหมิ่นสถาบันแห่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ดูหมิ่นไม่ได้ ดูหมิ่นดูแคลน บาปกรรมเห็นในชาตินี้ ไม่ใช่ชาติหน้า เงินทองข้าวของสมบัติเงินทองนี้หาได้ น้ำใจคนเราหายาก คนเราตอนนี้มันขาดน้ำใจน้ำศีลน้ำธรรม น้ำใจไม่ชโลม โลกนี้จะลุกเป็นไฟ ถ้าคนเราไม่มีน้ำใจต่อกัน ไม่มีธรรมะ ถ้าธรรมะเมตตาไม่กลับมาโลกาจะวินาศ ถ้ามีศีลมีธรรมมีน้ำเมตตาอหิงสาธรรมเกิดมาในโลกนี้ ๆ จะชุ่มชื่นเบิกบานแจ่มใส สว่างไสว ไม่มีทุกข์ ไม่มีโศก ไม่มีโรค ไม่มีภัย

ฉะนั้นเราและท่านทั้งหลายเอ๋ย เกิดมาพบรัตนะแก้วดวงประเสริฐ

แล้วอย่าประมาท ผู้ที่ประมาทเหมือนดั่งคนที่ตายแล้ว คนที่ไม่ประมาทเป็นคนที่ไม่ตาย ถึงแม้นว่าหลับตาลาโลกนี้ไป ก็ยังขีดเขียนแต้มสิ่งที่ดีงามไว้ในโลกนี้ ไว้ให้ลูกให้หลาน อีกหมื่นปีแสนปี ก็ยังไม่หมดสิ้น เหมือนดั่งองค์พระสัพพัญญุตญาณติโลกนาถ องค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรานี้ แม้นว่าดับขันธปรินิพพานไปแล้ว ๒,๖๐๐ กว่าปีพรรษา คุณงามความดี พระเมตตาบารมีธรรม ยังกึกก้องไปทั่วแสนโกฏิจักรวาล ธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นธรรมะที่ทันสมัยใหม่อยู่เสมอไม่มีเก่า แม้นว่าบุคคลอื่นจะมาลบหลู่บุญคุณ จะมาทำลายล้างพระพุทธศาสนาขนาดไหน จะมาว่ายังไงมาลบล้างได้แค่วัตถุธาตุ วัตถุธรรมข้างนอก แต่อมตธาตุ อมตธรรม ดวงธรรมอันบริสุทธิ์ผุดผ่อง ยิ่งใสยิ่งสุกบริสุทธ์ผุดผ่องอยู่ในโลกนี้ กึกก้องกังวานไม่มีวันสิ้น ไม่มีวันสุด ไม่มีวันสูญหายจากโลกนี้ไป ยังสืบยาวไปอีกนานเท่านาน แล้วก็ศาสนานี้ยังสืบไปอีกนาน ไม่ใช่แค่ ๕,๐๐๐ ปี ยังสืบไปอีกในโลกจักรวาล ถึงศาสนาพระศรีอาริยเมตไตรยโน่น

ฉะนั้นพระพุทธศาสนาไม่เสื่อม แต่คนนี้เสื่อมจากศาสนา แล้วก็ความดีไม่เสื่อม คนนี่เสื่อมจากความดี มีแต่คนอวดดี ๆ จนไม่มีความดีจะอวดคนปัจจุบันเรา ฉะนั้นพระพุทธเจ้าสั่งสอนเรา ท่านทั้งหลายจงเอาธรรมะเข้าในอกในใจ ถ้าเราไม่เอาธรรมะล้างในจิตในใจนี้ไม่ได้ ต้องมีธรรมะประดับเป็นเพชรประดับจิตประดับใจทุกผู้ทุกคน ของดีอยู่ในร่างกายของเรานี้ไม่ต้องไปหาที่อื่น สัจจธรรมอยู่ที่นี่ ความเกิดก็สอนเรา ความแก่ก็สอนเรา ความเจ็บก็สอนเรา ความตายก็สอนเรา ความพลัดพรากจากสิ่งที่รักพอใจก็สอนเรา โลกธรรม ๘ ก็สอนเรา มีลาภก็เสื่อมลาภ มียศก็เสื่อมยศ มีสรรเสิญแล้วก็มีนินทา มีสุขมีทุกข์ก็สอนเรา ทุกสิ่งทุกอย่าง เราไม่รู้จักเอาธรรมะในทุกสิ่งทุกอย่าง

ถ้ารู้จักเอาแล้วทุกสิ่งทุกอย่าง เม็ดหินเม็ดทรายมดปลวกนกหนูทุกสิ่งทุกอย่างเป็นธรรมะสัจจธรรมทั้งหมด หมูหมาเป็ดไก่ ทุกสิ่งทุกอย่าง ต้นไม้ใบหญ้า แม้แต่ลมหายใจเข้า หายใจออก ก็เป็นธรรมะสอนเรา ทุกสิ่งเป็นสัจธรรม ถ้าจะว่าตามปรมัตถธรรมแล้วพระพุทธองค์ตรัสรู้ที่ลมอานาปานสติดูลมเข้าลมออก ดูความไม่เที่ยง ดูความทุกข์ ดูอนัตตา แล้วตรัสรู้พระสัมมา-

สัมโพธิญาณมาโปรดเราท่านทั้งหลาย ที่ประเทศอินเดียพุทธคยาก็ดี ที่ลุมพินี ที่ปฐมเทศนาธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ที่ปรินิพพาน อันนั้นเป็นวัตถุธาตุภายนอก เป็นเครื่องหมายของสัตว์โลกเท่านั้น แต่ดวงธรรม ดวงปัญญายังอยู่ในโลกนี้ ที่เราท่านทั้งหลายได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าด้วยจิตอันบริสุทธิ์ ถึงได้ทุกผู้ทุกคน ถึงพระพุทธเจ้า ถึงโพธิญาณ โพธิธรรม ถึงทุกสิ่งทุกอย่าง เป็นหนึ่งเดียว

ฉะนั้นเราจงเอาพระพุทธเจ้าไว้ในจิตในใจของเรา และก็หมั่นสร้างคุณงามความดี บารมีให้แก่กล้า อย่าประมาทในชีวิต ชีวิตนี้มีคุณค่าถ้ารู้จักใช้เวลามีประโยชน์ ปฏิบัติธรรมตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ปฏิบัติในทาน ในศีล ในภาวนา ศีล สมาธิ ภาวนา ให้แก่กล้า และเจริญสติปัฏฐาน ๔ ดูกายให้เห็นกาย ดูเวทนาให้เห็นเวทนา ดูจิตให้เห็นจิต ดูธรรมให้เห็นธรรม แล้วก็มีความตั้งมั่น มุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เราทำอย่าทำเอาหน้า มีหน้าเดียวยังขี้เกียจล้าง เราต้องเอาทั้งหน้าเอาทั้งหลัง เป็นคนที่ปิดทองหลังพระเหมือนอย่างองค์พระโพธิสัตว์ท่าน ว.วชิรเมธี ปัญญาวุฒิของเรานี่ ปิดทองหลังพระปฏิมา เราไม่เห็น คนอื่นไม่เห็น เทวดาก็เห็น ฟ้าดินก็เห็นอยู่ ฉะนั้นคนจีนว่าฟ้าดินเป็นพยาน เป็นหลักฐานอยู่ในโลกนี้ ที่ปฏิบัติเมื่อวาน ฉะนั้นขอทุกผู้ทุกคน ทุกรูปทุกนามที่ได้มาบำเพ็ญบารมีในวันนี้ ก็ขอให้ทุกผู้ทุกคนจงมีสติปัญญาดวงตาเห็นธรรม ให้ได้บรรลุถึงซึ่งมรรคผลนิพพาน เจริญตามทางที่พระพุทธเจ้าสั่งสอน โพธิปักขิยธรรม ๓๗ คือสติปัฏฐาน ๔ สัมมัปปธาน ๔ อิทธิบาท ๔ อินทรีย์ทั้ง ๕ พละทั้ง ๕ ที่กล่าวเมื่อกี้ พละทั้ง ๕ ก็คือศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา พละธรรมทั้ง ๕ โพชฌงค์ทั้ง ๗ คือ สติ ธัมมวิจยะ วิริยะ ปีติ ปัสสัทธิ แล้วก็อุเบกขา แล้วก็มรรคมีองค์ ๘ รวมแล้วก็เป็นโพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการ

ธรรมทั้งหลาย ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ พระพุทธองค์สั่งสอนไว้รวมมาในพระไตรปิฎกก็คือมี ๓ บท คือเว้นจากการทำบาปทั้งปวงทำกุศลให้ถึงพร้อม ทำจิตใจให้ใสสะอาดปราศจากมลทิน สิ่งเศร้าหมองทั้งหลาย ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นใหญ่เป็นประธาน ทุกสิ่งทุกอย่างสำเร็จแล้วด้วยใจ ถ้าจิตใจ

เราดีแล้ว อะไรทุกสิ่งทุกอย่างก็ดีหมด ถ้าจิตใจไม่ดีอะไรก็ไม่ดี ฉะนั้นให้รักษาจิตใจให้ดี เกิดมาเป็นมนุษย์ให้มีดี ๓ อย่าง ๑. ใจดี ๒. พูดดี ๓. ทำดี เราจะพบแต่สิ่งที่ดี ๆ มีประโยชน์ ไม่จำเป็นไปขอพรที่คนอื่น ถ้าเราทำดีแล้ว พรนั้นนะเทพเจ้าฟ้าดินจะประสานให้เราทุกสิ่งทุกอย่าง สมความปรารถนาทั้งทางโลกทางธรรม โลกียะสมบัติ โลกุตตระสมบัติ มนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ พรหมสมบัติ พระนิพพานสมบัติ สามารถเข้าถึง แล้วก็เข้าถึงพระนิพพานได้

ฉะนั้นในโอกาสอันดีมีมงคลอย่างยิ่งที่ได้มาฉลองอายุวัฒนมงคล ๔๑ ปี ในปีนี้ พระเดชพระคุณหลวงพ่อปัญญาวุฒิ ว.วชิรเมธี ซึ่งเป็นพระลูกพระหลาน ในอดีตได้สร้างบารมีด้วยกัน ก็ขอให้องค์ท่านมีอายุมั่นยืนยาว ร้อยซาว (๑๒๐) ขวบเข้า เป็นเจ้าโพธิสัตว์โปรดสัตว์โลกทั้งหลายทั่วโลกแสนโกฏิจักรวาล แล้วก็ขอบารมีธรรมพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แล้วก็พระอรหันต์ทุก ๆ พระองค์ พระปัจเจกพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ พระโพธิสัตว์ทุก ๆ พระองค์ จงมาปกปักรักษาให้พ้นจากภัยอันตรายทั้งหลาย ชนะมารนอก ชนะมารใน

ขอให้ได้เป็นหนึ่งเดียวในโลกนี้โปรดสัตว์ทั้งหลาย ขอให้ได้บารมีให้แก่กล้าแด่เวไนยสัตว์ทั้งหลาย ลูกน้องบริวารก็ขอให้เป็นลูกน้องบริวารที่ดีเต็มใจปฏิบัติธรรมเผยแผ่บารมีธรรมไปทั่วโลกแสนโกฏิจักรวาล ขอให้ได้ถึงพระนิพพานเมืองแก้ว ให้ได้แคล้วบ่วงมาร ให้ได้ถึงพระนิพพาน ทุกผู้ทุกคน ทุกรูปทุกนาม เอวังก็มีด้วยประการฉะนี้ สาธุ สาธุ สาธุ อนุโมทามิ ขอสวดเมตตาสักหน่อย อัตโตปะมา ยะสัพเพ...นิพพานัง ปะระมัง สุขัง

ท่าน ว.วชิรเมธี เอ้ารับพรเน้อ ยะถาวาริวะหา...อายุ วัณโณ สุขัง พะลัง

ที่มา YouTube DhammaAgaligo ธรรมะอกาลิโก เผยแพร่เมื่อ ๖ มกราคม ๒๐๑๙

มหาเถเร ปะมาเทนะ ทวาระตะเยนะ กะตัง สัพพัง อะปะราธัง ขะมะถะเม ภันเต

(๓ หน) - ผู้ถอดเสียงพระธรรมเทศนา เม.ย.๒๕๖๒

ธรรมเทศนา

พระครูบาบุญชุ่ม ญาณสํวโร

แสดง ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์
เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ช่วง ๑) ต่อไปนี้จะได้สวดมนต์ไหว้พระน้อมจิตบูชาถวายเสด็จพ่อรัชกาลที่ ๑๐ ในหลวงองค์ปัจจุบัน ที่สืบทอดมาแต่เสด็จพ่อหลวงในดวงใจรัชกาลที่ ๙ ขอถวายพระพรให้พระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน เป็นร่มโพธิ์ทองของชาวไทยและชาวทั่วโลกทั้งหลาย ทรงมีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง ปรารถนาสิ่งใดสัมฤทธิ์ผลสมความปรารถนา ทั่วประเทศไทยเรา จงเป็นผู้รู้จักพระคุณของพระบรมมหากษัตริย์ทุก ๆ พระองค์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพราะว่าประเทศไทยเราสืบทอดมา มีพระมหากษัตริย์มาโดยตลอดตั้งแต่ยุคสมัยโบราณ โยนกนครคือเป็นปฐมนครของประเทศไทย สืบทอดมาตั้งแต่พระเจ้าพรหมมหาราช พระเจ้าพังคราช พระเจ้ามังรายมหาราช สืบทอดมาเรื่อย ๆ จนมาถึงพระนเรศวรมหาราช ที่ได้กู้ชาติประเทศชาติบ้านเมืองสมัยก่อนอดีตเรายังนึกถึงสืบทอดมาถึงปัจจุบัน มาถึงสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยานครปฐม สุพรรณบุรี สืบทอดมาถึงสมัยกรุงธนบุรี จนถึงปัจจุบันเรามีพระมหากษัตริย์ปกครองเป็นประมุขของประเทศชาติบ้านเมืองมานับไม่ถ้วน ฉะนั้นในคืนนี้เราจะได้สวดมนต์อุทิศส่วนบุญมหากุศลถึงแด่อดีตบรมพระมหากษัตริย์ทุก ๆ พระองค์ แล้วก็ขอถวายพระพรเสด็จพ่อรัชกาลที่ ๑๐ องค์ปัจจุบัน แล้วก็ขอพรแผ่เมตตาให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย ทั่วโลกแสนโกฏิจักรวาล

หาประมาณมิได้ ต้องตั้งจิตตั้งใจ ถ้าเราไม่ตั้งใจดีตั้งใจบริสุทธิ์ เราจะไม่ได้กุศล ไม่ได้อานิสงส์ในการสวดมนต์ไหว้พระ ไม่ใช่เป็นสิ่งที่งมงาย

การไหว้พระสวดมนต์ระลึกถึงพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ เป็นสิ่งที่ดีน้อมจิตเข้าสู่ธรรม น้อมธรรมเข้าสู่จิต ทำให้เรามีความสุขกาย สบายใจ เย็นกาย เย็นใจ สงบกาย สงบใจ และเป็นอุบายให้เราเกิดสมาธิ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ ให้เกิดฌานสมาบัติ ให้เกิดสิ่งที่บริสุทธิ์ขึ้นในดวงใจของเรา ปรารถนาสิ่งใดมักจะสำเร็จผลทั้งทางโลกทางธรรม ฉะนั้นเราท่านทั้งหลายทุกผู้ทุกคนมีบุญกุศลอย่างยิ่งที่ได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนา คำสั่งสอนอมตะวาจา คำสั่งสอนในพระพุทธศาสนานี้ไม่สอนให้งมงาย ไม่สอนให้ลุ่มหลง ไม่สอนให้ขอพรอ้อนวอนอย่างเดียว คำสอนในพระพุทธศาสนาสอนด้วยเหตุด้วยผล สอนด้วยปัญญา ประกอบด้วยปัญญาและพึ่งตัวเองตลอด **อัตตา หิ อัตตะโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งของตน** ทำไมถึงว่าอย่างนั้น เมื่อตนเป็นที่พึ่งของตนแล้ว ทำไมเราไปขอพรไปไหว้พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์อีกเล่า ก็คือเราได้ทำความดีไว้ ได้สวดมนต์ได้ไหว้พระได้ทำบุญให้ทานรักษาศีลเมตตาภาวนา สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน อันนี้แหละจะเป็นที่พึ่งของเรา ถ้าเราไม่ทำสิ่งที่ดี ๆ เราก็ไม่มีที่พึ่งทางใจของเรา นึกถึงสิ่งใดก็มีแต่สิ่งที่เศร้าหมอง มีแต่สิ่งเดือดร้อนที่ผ่านมาในชีวิต เราก็ไม่เกิดปีติ ๆ คือความอิ่มอกอิ่มใจ ปีติ ปราโมทย์ ในพระพุทธศาสนาสอนเรื่องปีติ ปราโมทย์เป็นอาหารของใจ

ในบทหนึ่งที่พระพุทธองค์กล่าวในพระธรรมบท เป็นภาษาบาลีตอนที่พระพุทธองค์เสด็จไปบิณฑบาตในกรุงสาวัตถี ในวันนั้นน่ะมารมาบันดลจิตใจคนมนุษย์ในเมืองสาวัตถีไม่ให้เห็นพระพุทธเจ้า มาบังมาห้าม พระพุทธองค์เสด็จไปบิณฑบาตก็ไม่มีใครใส่บาตรสักคน วันนั้นพระพุทธองค์ไม่ได้ฉันข้าวอดอาหารบิณฑบาต พระพุทธองค์ก็เลยระลึกด้วยทิพจักขุญาณ คือตาทิพย์หูทิพย์ เป็นของธรรมดาของพระอริยะ พระพุทธเจ้า ทำไมหนอ วันนี้เราบิณฑบาต ทุกวันในเมืองสาวัตถีนี้คนไม่ใช่น้อย มีอยู่ ๑๘ โกฏิ ทั้งเศรษฐี พระราชา ยาจกวณิพกขอทาน ในเมืองสาวัตถีนี้ต่างก็ยินดีใส่อาหารบิณฑบาต

ทุกวัน แต่วันนี้ทำไมเรามาบิณฑบาตไม่ได้อาหารสักก้อน เราต้องอดข้าวในวันนี้ พระพุทธองค์ก็เลยนึกถึงว่าทำไมจึงเป็นเหตุดังนี้ จึงนึกได้ว่า อ้อ อันนี้เป็นมาร พญามารคือมาระราชา มาบันดลเข้าหัวใจมนุษย์ทั้งหลาย ไม่ให้เห็นพระพุทธองค์ บางคนก็เห็นแต่ไม่มีใจ บันดลใจ ไม่ให้ใส่บาตรพระพุทธองค์ ไม่เกิดศรัทธาประสาทะ ทำให้ใจขุ่นมัวหมอง เต็มไปด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง เต็มไปด้วยอวิชชา ตัณหา อุปาทาน ทำให้มืด ไม่ให้เห็นพระพุทธองค์ ก็เลยไม่มีโอกาสที่จะใส่บาตรพระพุทธเจ้า พระองค์ตรัสแก่มาร ดูก่อนมารผู้ใจบาป มารผู้บาป ท่านมาทำอย่างนี้เรารู้แล้ว ที่ท่านบันดลใจคนในเมืองสาวัตถีนี้ไม่ให้ใส่บาตรเราพระพุทธองค์ แต่เราไม่เดือดร้อน ถึงว่าเราไม่ได้กินอาหารบิณฑบาต แต่เรามีปีติเป็นอาหารของเราเหมือนดั่งพรหม พระพุทธองค์จึงตรัสคาถาว่า **ปีติ ภักษา ภวิสสามิ เทวานัง อภัสรา ยะถะ** อันนี้จำไว้พระพุทธองค์ตรัสไว้ บางคนไม่ได้กินข้าวกินน้ำหลายวัน กินปีติกินธรรมก็อิ่ม อิ่มอกอิ่มใจก็เป็นอาหารได้ อาหารใจ **ปีติ ภักษา ภวิสสามิ เทวานัง อภัสรา ยะถะ** ปีตินั้นเป็นอาหารทิพย์ ชโลมจิตใจของเรา มีปีติเป็นอาหาร เป็นภักษาเหมือนดั่งชั้นอาภัสราพรหม พระพุทธองค์กล่าวดังนี้ จึงชี้ไปที่มาร มารผู้ใจบาปจงหนีไปบัดนี้ เมื่อพระพุทธองค์ตรัสดังนั้น มารก็อันตรธานหายไปต่อพระพักตร์ ไม่ปรากฏมาอีกต่อไป ตั้งแต่นั้นมาพระพุทธองค์บิณฑบาตทุกครั้งก็ได้อาหารบิณฑบาตเหมือนเดิม อันนี้เป็นเหตุปัจจัยที่พระพุทธองค์จะได้เทศนาเรื่องปีติ

ฉะนั้นเราท่านทั้งหลาย จงระลึกถึงคุณงามความดีที่เราได้สร้างไว้ในชาตินี้ เราทำอะไรไว้บ้าง เราเกิดมาเพื่ออะไร เกิดมาเป็นมนุษย์ทำไม จะอยู่ไปทำไม จงถามตนเองและตอบปริศนา ตอบใจตนเองให้ได้ แล้วเราจะอยู่ไปอีกเท่าไหร่ กี่ปี กี่เดือน กี่วัน เราจะตาย ชีวิตนี้ไม่นานนัก ไม่พักอยู่นาน น้อยนักสั้นนัก ทุกชีวิตต้องก้มหน้าไปสู่ความตายเหมือนกันทั้งนั้น ไม่ว่าเป็นราชา ยาจก ไม่ว่าวณิพก ขอทาน เศรษฐี คนดี คนโง่ คนฉลาด ความตายมรณะมันไม่เว้นบุคคลใด ถึงวันหนึ่งเราก็ต้องหลับตาลาโลกนี้ไป แล้วเรานึกดูว่าเวลาเราไม่ได้ทำอันใดไว้ ทำสิ่งที่ดีไว้ เราไม่เกิดปีติ เมื่อจิตใจเศร้าหมอง ทุคติย่อมได้

แน่นอน ย่อมไปสู่ทางที่ไม่ดี อบายภูมิทั้ง ๔ ไปตกนรกบ้าง ไปเป็นเปรตบ้าง ไปเป็นสัตว์เดรัจฉานบ้าง ไปเป็นอสุรกายบ้าง แล้วแต่เหตุปัจจัย แล้วแต่กรรม เพราะสัตว์โลกทั้งหลายเป็นไปตามกรรม ฉะนั้นอย่าให้จิตใจของเราเศร้าหมอง ให้มีปีติอิ่มหล่อเลี้ยงจิตใจของเรา เป็นอาหารทิพย์ เป็นโอสถทิพย์ นึกถึงสิ่งที่ดี ๆ ไว้ นึกถึงสิ่งที่เราได้ทำคุณงามความดีไว้แก่ประเทศชาติบ้านเมือง ทำความดีไว้แก่พ่อแม่บิดามารดา ครูบาอาจารย์ ทำดีทุกสิ่งทุกอย่างที่เราได้ทำไว้ ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลสรรพสัตว์ร่วมโลกทั้งหลาย ได้ช่วยดูแลสรรพสัตว์ทั้งหลาย ได้บริจาคให้ทานก็ดี ได้รักษาศีล ได้จำเริญภาวนาสมถกรรมฐานวิปัสสนาญาณ ทุกสิ่งทุกอย่าง และนึกถึงได้เกิดปีติความอิ่มอกอิ่มใจ เมื่อเกิดปีติแล้วก็ทำให้เกิดสภาวะธรรมชั้นสูงขึ้นไป จนถึงญาณทัศนะวิสุทธิ คือเห็นญาณ เห็นทางเข้าสู่นิพพาน เป็นทางเข้าสู่มรรคผลนิพพานในอนาคต

ฉะนั้นในวันนี้ ขอให้ทุกคนมีปีติ เราพระครูบาบุญชุ่ม ญาณสํวโร ในฐานะที่เป็นครูบาอาจารย์ของลูกศิษย์...ลูกศิษย์ลูกหาทุกคน ที่เอ่ยชื่อ ไม่เอ่ยชื่อ ที่ได้นิมนต์มาสถานีทีวีช่องนี้ ก็รู้สึกจะ ๕ หรือ ๖ ครั้ง ไม่มีเวลามา เที่ยวนี้มันเป็นโอกาสดีที่เป็นข่าวเลื่องลือ (ข่าวนักฟุตบอลเยาวชนและผู้ฝึกสอนทีมหมูป่าอะคาเดมีติดอยู่ในถ้ำหลวง ขุนน้ำนางนอน จ.เชียงราย-ผู้ถอดเสียง) เราขอเตือนสติคนไทยทุกคนอย่าหลงงมงาย อย่าติดวัตถุ พระพุทธเจ้าทรงสอนให้เราเป็นธรรมทายาท ไม่ให้เป็นอามิสทายาท อามิสทายาทคือ อามิสภายนอก อย่าติดสิ่งของภายนอก ของสมมุติทั้งนั้น ของสมมติ ของไม่จริง คนโบราณว่ายังไง **คนโง่แบกของหนัก คนฉลาดเอาของเบา คนเมาโลกก็ทุกข์ คนหลงโลกไม่มีที่สิ้นสุด** ลองคิดดี ๆ คนโง่นี่แบกของหนัก อันไหนหนักอกหนักใจ เอามาแบกไว้หมด แล้วแบกของที่ไม่มีประโยชน์ คนฉลาดนะเอาของเบา คนเมาโลกก็ทุกข์ ผู้แบกโลกก็หนัก ผู้วางโลกก็เบา ผู้เมาโลกก็ทุกข์ ผู้ไม่ติดโลกไม่มีความทุกข์เลย ไม่ติดโลกธรรม โลกธรรม ๘ เป็นธรรมดาของสัตว์โลกนี้ คือมีลาภก็เสื่อมลาภ มีสรรเสริญมีนินทา มียศก็เสื่อมยศ มีสุขมีทุกข์ เป็นธรรมดาอยู่ในโลกนี้ เราเกิดมาในโลกนี้เพื่อมาเจอโลกธรรม ๘ เมื่อมาเจอแล้วเราก็ต้องทำใจทุกสิ่งทุกอย่างไหลไปไม่เที่ยง เป็นสภาวธรรมเกิดดับ

ตามเหตุตามปัจจัย ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดมาในโลกนี้ไม่มีอะไรเที่ยงแท้แน่นอน สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงย่อมมีความดับไป เสื่อมไปเป็นธรรมดา ฉะนั้นเราอย่าติดใจสงสัยอะไรทั้งสิ้น ในโลกนี้ ในจักรวาลนี้ เราพยายามทำดีที่สุดในปัจจุบัน อดีตผ่านพ้นไปแล้ว ไม่สามารถจะแก้ไขได้ อนาคตภายภาคหน้าเราก็ไม่อาจสามารถจะรู้ได้ วันนี้ วันพรุ่งนี้ เราจะตาย จะเป็นยังไง ไม่อาจพยากรณ์ชีวิตของเราได้ ปัจจุบันนี้ดีที่สุด จงทำปัจจุบันให้ดี เหตุให้ดี ผลย่อมดี ทำสิ่งที่ดี ๆ มีประโยชน์แก่ตนเอง แก่ประเทศชาติบ้านเมือง แก่ชาวโลกทั้งหลาย จะคิด จะพูด จะทำสิ่งใด ก็อย่าให้เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น อาศัยอหิงสธรรม

อหิงสา ปรมา ธัมมา คืออหิงสธรรม คือไม่เบียดเบียน ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น แล้วก็ทำประโยชน์ตน ประโยชน์แก่พ่อแม่พี่น้อง ทำประโยชน์แก่ประเทศชาติบ้านเมือง ทำประโยชน์แก่ชาวโลกทั้งหลาย ทำจิตใจของเรากว้าง ๆ อย่าทำจิตใจของเราแคบ ถ้านึกแคบเห็นแก่ตัว เราก็ได้แค่นั้น เห็นแก่ตัวมัวประมาท เราก็เกิดมาแค่แก่แค่ตายเท่านั้น ไม่มีประโยชน์อะไรสักอย่าง ถ้าไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ส่วนรวม เห็นแก่บุคคล เห็นแก่สัตว์โลกทั้งหลาย เราเกิดมาเพื่อไม่ตาย เกิดมาเพื่อเป็นประโยชน์แก่สัตว์โลก เกิดมาเพื่อดับ ไม่ใช่เกิดมาเพื่อดัง ปัจจุบันมีคนมาจ้องดูหน้าพระองค์นี้ ว่าเป็นพระดัง ฉันไม่ใช่ ฉันเป็นพระเกิดมาเพื่อดับ ครูบาบุญชุ่มเกิดมาเพื่อดับ ดับอะไร ดับชีวิต ต้องดับกิเลสของตัวเอง ดับความโลภ ดับความโกรธ ดับความหลง และเพื่อดับความทุกข์ ความโศกของสัตว์โลก เหมือนดั่งพระพุทธเจ้า ๆ เกิดมาเพื่อดับความทุกข์ของสัตว์โลก ฉะนั้นมนุษย์สัตว์ทั้งหลาย ที่เกิดมาในโลกนี้ เกิดมาเพื่อดับ ต้องดับทุกข์ ดับโทษในใจของเรา ดับภัยในใจของเราก่อน อย่าไปโทษคนอื่น อย่าไปด่าคนอื่น ต้องด่าตัวเอง เราเสือกดีเกิดมาให้เขาด่า เราเสือกดีเกิดมาให้เขาว่า ถ้าเราดีเราก็ไปนิพพาน ฉะนั้นอย่าไปว่าอย่าไปด่าใคร อย่าไปติเตียนใคร โทษคนอื่นเห็นง่าย โทษตนเองเห็นยาก ด่าคนอื่นนี่ง่าย ด่าตนเองนี่ด่ายาก สอนตัวเองนี่สอนยาก สอนผู้อื่นนี่สอนง่าย คนที่จะไปสอนผู้อื่น ต้องสอนตนเองก่อน พระพุทธเจ้าตรัสอย่างนั้น

พระพุทธองค์บรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา ทรงตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ รู้แจ้งอริยสัจธรรมทั้ง ๔ รู้ทุกข์ รู้เหตุให้เกิดทุกข์ รู้ความดับทุกข์ รู้ทางมรรคมีองค์ ๘ ที่จะดับทุกข์ พระพุทธองค์ปฏิบัติรู้แจ้งเห็นจริงอริยสัจแล้ว จึงสั่งสอนเปิดประตูพระนิพพาน ประตูแห่งอมตะ ประตูทางที่ไม่ตายแก่สัตว์โลกทั้งหลาย บุคคลใดปฏิบัติตามเส้นทางพระพุทธองค์กล่าวสั่งสอน คือประตูแห่งอมตธาตุ อมตธรรม อมตนิพพาน บุคคลนั้นย่อมถึงนิพพาน ย่อมหลุดพ้นจากชาติสงสาร พ้นจากความเกิด ความแก่ ความเจ็บความตายในโลกนี้ ฉะนั้นกาลเวลาบัดนี้ เป็นกาลเวลาอันควรแล้ว ที่เราท่านทั้งหลายจะได้สวดมนต์ไหว้พระ จงน้อมจิตน้อมใจให้บริสุทธิ์ บัดนี้จะได้สวดมนต์ธรรมจักร และก็เป็นทำนองแบบภาษาบาลีเมืองเหนือแบบโบราณ ใครสวดได้ก็สวดตามไป สวดไม่ได้ก็นั่งสมาธิฟัง เราฟังธรรมะรู้ก็ตาม ไม่รู้ก็ตามถ้าน้อมจิตถวายเป็นพุทธบูชาพระพุทธเจ้า ย่อมได้อานิสงส์ ได้บุญกุศลอย่างยิ่ง การฟังด้วยดีย่อมทำให้เกิดปัญญา

ดูสมัยก่อน เมื่อสมัยศาสนาพระพุทธเจ้ากัสสปะ ยังมีค้างคาว ๕๐๐ ตัว ได้ฟังพระอรหันต์ไปสวดมนต์สาธยายธรรมอายตนะสูตรที่ถ้ำแห่งหนึ่ง ค้างคาวทั้ง ๕๐๐ ตัวได้ฟังอายตนะสูตร เขาก็ไม่รู้ภาษา แต่เขาเกิดปีติอิ่มใจ ค้างคาวนั้นก็ตกตายทั้ง ๕๐๐ ตัว พอเขาตายแล้วก็ไปเกิดสวรรค์ชั้นเทพวิมาน เป็นเทพบุตรทั้ง ๕๐๐ แล้วก็สร้างสั่งสมบารมีมาเรื่อย ๆ จนถึงศาสนาพระสมณโคดมนี้ ค้างคาว ๕๐๐ ตัวนั้นก็มาเป็นพระอรหันต์ทั้ง ๕๐๐ เป็นลูกศิษย์ของพระมหาสารีบุตร ตอนที่พระพุทธองค์เสด็จไปโปรดพุทธมารดาที่ชั้นดาวดึงส์ ไปเทศนาธรรม พระอภิธรรม ๗ คัมภีร์ กุสะลา ธัมมา อะกุสะลา ธัมมา ที่ชาวไทยเรามาสวด คนที่ไปไม่กลับนั่น เป็นธรรมะชั้นสูงอภิธรรม คือรวมแล้วคือจิต เจตสิกรูปนิพพาน แล้วก็มีบทสุดท้ายในชื่อ มหาปัฏฐาน ที่ชาวพม่านำมาสวดมนต์ทั้งวันทั้งคืน เป็นคาถาดี แต่ประเทศไทยเราไม่นิยมกัน แต่เป็นธรรมะชั้นสูง ที่ว่า เหตุปัจจะโย อารัมมะณะปัจจะโยอธิปะติปัจจะโย อนันตะระปัจจะโย สะมะนันตะระปัจจะโย สะหะชาตะปัจจะโย อัญญะมัญญะปัจจะโย นิสสะยะปัจจะโย อุปะนิสสะยะปัจจะโย

ปุเรชาตะปัจจะโย ปัจฉาชาตะปัจจะโยฯ ทั้งหมดจนจบนี้เป็นธรรมะชั้นสูง อันนี้เป็นธรรมะที่นำให้พ้นจากทุกข์ พระพุทธองค์ไปเทศนาโปรดพุทธมารดาที่เป็นผู้หญิงชื่อว่าสิริมหามายาเทวี พอสิ้นพระชนม์แล้วหลังจากได้ประสูติพระพุทธองค์ตอนเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ๗ วัน ได้ไปสู่สวรรค์ชั้นดุสิต เกิดเป็นเทพบุตร แล้วได้ฟังธรรมพระพุทธองค์ที่ไปตอบแทนพระคุณพระมารดา อภิธรรม ๗ คัมภีร์นี้ มีอานิสงส์หาที่สุดไม่ได้ แล้วพอจบ ๓ เดือน วันออกพรรษานั้น พระพุทธองค์ทรงเสด็จลงมาด้วยบันไดเงิน บันไดทอง บันไดแก้วรัตนะ มีพระอินทร์ พระพรหม มาเสด็จส่งพระพุทธองค์ลงมาที่เมืองสังกัสสนคร

ถ้าเราไปประเทศอินเดียจะได้เห็นกรุงสังกัสสนคร จะเห็นกำแพงสูงใหญ่ที่พระพุทธองค์เสด็จลงมา มีจริงตามพระไตรปิฎก พระพุทธองค์เสด็จลงจากสวรรค์มากรุงสังกัสสนคร วันที่เสด็จมานั้นจึงว่าเป็นปางเปิดโลก พระพุทธเจ้าเปิดโลก ให้มนุษย์ ให้เทพเทวดาได้เห็นกัน นรกสวรรค์เห็นกันหมด แล้วก็มีทั้งยักษ์กุมภัณฑ์ นาคนาคา เมืองลับแล เมืองที่มนุษย์ที่ไม่เห็นกัน ก็เห็นกันหมด เป็นวันพระพุทธเจ้าเปิดโลก พระพุทธองค์ก็ทรงมาเทศนาอภิธรรมต่อในเมืองมนุษย์ ให้แก่พระสารีบุตรพระอรหันต์ทั้งหลายได้ฟังอีก พอฟังธรรมจบ ภิกษุทั้งหลายที่เคยเกิดเป็นค้างคาวชาติก่อน สมัยศาสนาของพระพุทธเจ้ากัสสปะ พอฟังจบได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ทั้ง ๕๐๐ องค์ พร้อมกับด้วยมนุษย์ทั้งหลายอีกนับไม่ถ้วน หลายโกฏิ อันนี้อานิสงส์ฟังธรรมไม่ใช่ง่าย ๆ ท่านทั้งหลายอย่าประมาทการฟังธรรม ฉะนั้นเราท่านทั้งหลายมาสมาคมกันที่นี่ในทีวีช่องนี้ ขอให้ตั้งจิตตั้งใจให้ดี ถ้าจิตใจเจตนาเราดี ทำสิ่งใดก็ดีหมด ถ้าจิตใจเจตนาเราไม่ดี ทำอะไรก็ไม่ดี จิตใจของเราสำคัญที่สุด เราพระครูบาบุญชุ่มก็ไม่มีอะไรมาฝาก มีแต่ธรรมะฝากให้ท่านทั้งหลาย

ต่อไปนี้ให้ทุกคนว่าตาม จะได้สวดมนต์ต่อไป **เราท่านทั้งหลาย มีบุญกุศลอย่างยิ่งที่ได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนา คำสั่งสอนอมตะวาจานำพาพ้นจากทุกข์ได้จริง ให้เว้นจากการทำบาปทั้งปวง ทำกุศลให้ถึงพร้อมด้วยกายวาจาใจ อันบริสุทธิ์ ทำจิตใจให้ใสสะอาด ปราศจากมลทิน สิ่ง**

เศร้าหมองทั้งหลาย มีความโลภ โกรธ หลง เป็นต้น โลภมากทุกข์มาก โลภน้อยทุกข์น้อย ไม่มีความโลภไม่มีความทุกข์ โกรธมากทุกข์มาก โกรธน้อยทุกข์น้อย ไม่มีความโกรธไม่มีความทุกข์ หลงมากทุกข์มาก หลงน้อยทุกข์น้อย ไม่มีความหลงไม่มีความทุกข์ ถือตัวมากทุกข์มาก ถือตัวน้อยทุกข์น้อย ไม่ถือตัวไม่มีความทุกข์ รักมากทุกข์มาก รักน้อยทุกข์น้อย ไม่มีความรักไม่มีความทุกข์ ไม่มีที่เศร้าโศกเสียใจ ไม่มีที่อาลัยอาวรณ์

ยารักษาความโลภ หมั่นสละให้ทาน ยารักษาความโกรธ หมั่นรักษาศีล มีจิตเมตตา กรุณา ยารักษาความหลง หมั่นเจริญสมถวิปัสสนา คนโง่แบกของหนัก คนฉลาดเอาของเบา คนเมาโลกก็ทุกข์ คนแบกโลกก็หนัก คนวางโลกก็เบา คนเมาโลกก็ทุกข์ คนหลงโลกไม่มีที่สิ้นสุด เราท่านทั้งหลาย อย่าประมาทในชีวิต ชีวิตนี้น้อยนัก ไม่พักอยู่ อันว่าวันเวลาผ่านไป เหมือนดังน้ำไหล จงรีบเร็วไว สร้างแต่บุญกุศล จงมีตนเป็นที่พึ่งของตน จงมีธรรมะเป็นที่พึ่ง อย่าเอาสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งอยู่เลย

เกิดมาเป็นมนุษย์ ให้มีดี ๓ อย่าง ๑. ใจดี ๒. พูดจาดี ๆ ๓. ทำสิ่งที่ดี ๆ จะได้ของดี ไม่ต้องไปขอของดีจากพระองค์ไหนอีกแล้ว จงทำดีเอาเอง พระพุทธอยู่ในใจ พระธรรมอยู่ในใจ พระสงฆ์อยู่ในใจคุณบิดามารดา คุณครูบาอาจารย์ อยู่ในใจของเรานี่เอย ตาของเรานี่เหมือนงู หูของเราเหมือนจระเข้ ปากลิ้นของเราเหมือนหมาบ้าน ตัวของเราเหมือนหมาป่า ใจของเราเหมือนลิง เอาสติมัดติงจึงจะได้ถึงพระนิพพาน อันว่าความทุกข์สุข อยู่ที่จิตใจมิใช่หรือ ถ้าใจยึดถือก็เป็นทุกข์ไม่สุกใส ถ้าใจไม่ยึดถือก็เป็นสุข ไม่ต้องทุกข์ใจอะไร ๆ สำคัญอยู่ที่ใจของเรานี่เอย

นิพพานะ ปัจจะโย โหตุ นิพพานัง ปรมัง สุขัง สาธุ

(พระครูบาบุญชุ่ม ญาณสํวโร นำสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร)

(ช่วง ๒) นะโมตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ หน)

ข้าพระพุทธเจ้าขอนอบน้อมกราบไหว้วันทาซึ่งคุณพระพุทธเจ้า คุณ

พระธรรม คุณพระสงฆ์ คุณบิดามารดา คุณครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ตั้งแต่ในอดีต ปัจจุบัน และในภัทรกัปนี้ ขอน้อมกราบไหว้บูชาซึ่งคุณพระพุทธเจ้า ๕ พระพุทธองค์ คือ พระพุทธเจ้ากกุสันธะ พระพุทธเจ้าโกนาคมนะ พระพุทธเจ้ากัสสปะ พระพุทธเจ้าโคตมะ และพระศรีอริยเมตไตรยะเจ้าที่จะเสด็จลงมาเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตภายภาคหน้า และหน่อพระโพธิสัตว์ทั้ง ๑๐ พระองค์ ทุก ๆ พระองค์และพระโพธิสัตว์ทุก ๆ พระองค์

ขอน้อมกราบไหว้บูชา คุณบิดามารดา ครูบาอาจารย์ และคุณดิน คุณน้ำ คุณไฟ คุณลม คุณอากาศธาตุ คุณทานคุณศีล คุณภาวนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ขอน้อมกราบไหว้ด้วยเศียรเกล้า ขอน้อมจิตเมตตาอันบริสุทธิ์ตั้งแต่ลูก...ซึ่งมีพ่อ...ต้นตระกูลของทีวีช่องนี้ ที่ได้นิมนต์เรา พระครูบาบุญชุ่ม อาตมภาพได้มาโปรดเมตตากรุณาสวดมนต์แผ่เมตตา ให้ประเทศไทยและในโลกทั้งหมด ให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข โดยเอาพระธรรมคำสั่งสอน พระบาลีของพระพุทธเจ้า มาสวดมนต์ มาไหว้ มากราบบูชาด้วยจิตอันบริสุทธิ์และเมตตาโปรดให้สัตว์โลกทั้งหลายให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข ด้วยเมตตาธรรม กรุณาธรรม มุทิตาธรรม อุเบกขาธรรม และได้สวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรจบไปแล้ว

ตอนนี้ท่านทั้งหลายขอโอกาส ขออนุญาตได้นิมนต์เราให้ธรรมะเมตตาสักเล็กสักน้อยพอสมควรแก่เวลา ที่ท่านพุทธบริษัททั้งหลายได้มาเฝ้ารอกัน ฟังธรรมพระพุทธเจ้า ฉะนั้นเราขอเมตตาจิตอันบริสุทธิ์แด่ท่านทั้งหลายทุกผู้ ทุกคน ทุกรูป ทุกนาม ทุกภาษา ทุกศาสนา ไม่ว่าศาสนาพุทธ ศาสนามุสลิม อิสลาม ศาสนาฮินดู ศาสนาคริสต์ ศาสนาเต๋า ทุกชีวิต ทุกดวงจิตทุกวิญญาณ ในโลกนี้เป็นโพธิจิตโพธิธรรมหนึ่งเดียวกัน เหมือนคำสอนในมหายานหรือเถรวาท เราก็ต้องสอนอย่างนั้น เราเป็นสัตว์ร่วมโลกทั้งหลายเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย เหมือนกันทั้งหมดทั้งสิ้น พึงมีจิตเมตตากรุณาซึ่งกันและกัน พึงมีจิตสงสารเอ็นดู เกื้อกูลเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน สัตว์ทั้งหลายทุกศาสนา ฉะนั้นในกาลนี้เป็นกาลที่ฟังธรรม ขอให้ท่านทั้งหลายอยู่ในอาการสงบกาย สงบเย็น วาจาสงบเย็น เห็นแจ้ง ให้เป็นทางเข้าสู่พระนิพพาน

ตามหลักพระพุทธเจ้าได้เทศนาบทคาถาบาลีว่า **มโนปุพฺพงฺคมา**

ธมฺมา มโนเสฏฺฐา มโนมยา มนสา เจ ปทุฏฺเฐนะ...มโน ปุพฺพงฺคมา ธมฺมา มโนเสฏฺฐา มโนมยา มนสา เจ...อภิวาทนสีลิสฺส นิจฺจํ วุฑฺฒาปจายิโน จตฺตาโร ธมฺมา วฑฺฒนฺติ อายุ วณฺโณ สุขํ พลํ สพฺพทานํ ธมฺมทานํ สพฺพ รสํ ธมฺมรโส ชินาติ...นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ สาธุ

ภาษาคาถาพระบาลีที่กล่าวไว้เบื้องต้นนี้ เป็นภาษามคธ ภาษาบาลี สมัยโบราณ สมัยพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์เทศนาโปรดสัตว์โลกทั้งหลาย ก็ต้องเทศนาเป็นภาษาบาลี ภาษามคธนี้เป็นภาษาที่ลึก เป็นสุขุมาลอย่างยิ่ง ไม่อาจสามารถจะรู้ได้แบบธรรมดา แต่เราและท่านทั้งหลายที่เกิดมาเป็นชาวพุทธ พุทธบริษัท เราก็แปลเป็นภาษาของใครของมัน ครูบาอาจารย์ทั้งหลาย อรรถกถาอาจารย์ทั้งหลาย ก็สอนสืบตามกันมา พระพุทธศาสนาของพระพุทธองค์ล่วงแล้วไปได้ ๒,๕๖๒ พรรษาแล้ว ธรรมะยังเหมือนเดิม ยังทันสมัยอยู่ตลอด ไม่เคยล้าสมัย ถ้าเราปฏิบัติตาม ย่อมสำเร็จผล ทั้งโลกีย-สมบัติ โลกุตตรสมบัติ จนถึงพระนิพพาน

ฉะนั้นในวันนี้เป็นวันมงคลอย่างยิ่ง เป็นวันมหากุศลที่เราท่านทั้งหลายได้มาสมาคมกันที่ทีวีช่องนี้ ได้มาโปรดเมตตากรุณา เราพระครูบาบุญชุ่มได้กลับจากกิจพระพุทธศาสนาที่ประเทศสิงคโปร์ กลับมาเมื่อวาน ก็ได้มาโปรดเมตตาที่นี่แล้วก็จะไปเข้าพรรษา จะได้เห็นหน้ากันอีกหรือไม่ได้เห็นหน้าก็แล้วแต่ สุดแล้วแต่บุญกุศล เราอย่านึก อย่ามาติดบุคคล อย่ามาติดเนื้อหนัง อย่ามาเห็นแต่ภายนอก ภายนอกนั้นมันไม่มีประโยชน์ ต้องเอาธรรมะภายในเหมือนดั่งพระพุทธเจ้าสั่งสอนท่านวักกลิกล่าวว่า **วักกลิเอ้ย โย ธมฺมํ ปสฺสติ โส มํ ปสฺสติ** บุคคลใดเห็นธรรม บุคคลนั้นเห็นพระพุทธเจ้า บุคคลใดไม่เห็นธรรม บุคคลนั้นไม่เห็นพระพุทธเจ้า บุคคลใดปฏิบัติตามธรรม บุคคลนั้นปฏิบัติตามพระพุทธเจ้า

ฉะนั้นเราท่านทั้งหลายเป็นพุทธบริษัทชาวไทยมีบุญกุศลอย่างยิ่ง ที่ได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราจะเกิดมาเป็นมนุษย์ก็ยาก เกิดมาเป็นมนุษย์แล้ว จะมีตาดี หูดี ตาไม่บอด หูไม่หนวก ไม่เป็นใบ้บ้าวิกลจริตผิดธรรมดา ก็ไม่ใช่ง่าย บางทีเราไปเกิดที่พ่อไม่ดีแม่ไม่ดี เป็นคนมิจฉาทิฐิ มีความเห็นผิด

เราก็เสียชาติเกิดแล้ว เกิดมาเป็นมนุษย์ ตัวเป็นมนุษย์ แต่ใจเป็นสัตว์ ใจเป็นเดรัจฉาน อันนี้ก็เสียชาติเกิด ฉะนั้นเราท่านทั้งหลายมีบุญอย่างยิ่งที่ได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะประเทศไทยเรานี้ ประกาศเป็นทางการมาตั้งแต่บูรพกษัตริย์ตั้งแต่ต้นสืบมาหลายพันปีแล้ว พระพุทธศาสนาคือศาสนาประจำชาติไทย จำไว้ให้ดีทุกศาสนาดีหมด ไม่ดีไม่ว่า แต่ไม่ประกาศเป็นทางการว่าเป็นศาสนาประจำชาติ แต่ทุกศาสนาต้องสามัคคีกลมเกลียวกัน สอนคนเป็นคนดีหมด แต่คนเราไม่ปฏิบัติตามศาสนาเอาศาสนามาทะเลาะกัน ก็เลยวุ่นวาย ไม่ว่าง ไม่สงบ ไม่เย็น ไม่เห็นธรรม ไม่เห็นสัจจะความจริงในโลกนี้ ที่จริงสัจธรรมนั้นเป็นธรรมชาติทุกสิ่ง เหมือนในลัทธิเต๋าหยินหยางเขาสอนในลัทธิเต๋า อันนี้ก็เป็นธรรมะสอนเรา เป็นธรรมชาติทุกสิ่งสอนเรา สัจธรรมสามารถเข้าได้ สอนเป็นคนดีหมด ไม่ว่าศาสนาคริสต์ ศาสนาฮินดู ศาสนาอิสลามมุสลิม สอนเป็นคนดีหมด แต่คนเราไม่ปฏิบัติตามเจ้าของศาสนา

แต่มีข้อแม้ในพระพุทธศาสนาสอนให้ถึงนิพพาน เมื่อพระพุทธองค์บรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มาตรัสรู้ เราก็ไม่สามารถจะเห็นทางนิพพานได้ โลกนี้มืด มีอวิชชาตัณหาอุปาทานเป็นต้นเหตุ ฉะนั้นเราท่านทั้งหลายอย่าประมาทในชีวิต ชีวิตเราน้อยนัก สั้นนัก อีกไม่นานทุกคนที่อยู่ในโลกนี้ต้องตายทุกคน ไม่เว้นใครสักคน จะตายก่อนหรือตายหลัง ทุกคนเกิดมาในโลกนี้มีวันเกิดก็ต้องมีวันตาย เหมือนมีตะวันขึ้นก็มีตะวันตก ฉะนั้นชีวิตของเรานี้ไม่นาน สมัยพระสมณโคดมพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันนี้ อายุมนุษย์ของเราเป็นกัปที่มีอายุเพียง ๑๐๐ ปีแต่ตอนนี้ ๑๐๐ ปีลด ๑ ปี ๆ อายุของมนุษย์ปัจจุบันลดเหลือแค่ ๗๕ หรือ ๖๕ ปีเท่านั้น นอกนั้นสุดแล้วแต่บุญ อายุยืนยาวไปอีกก็แล้วแต่บุญ อีกหน่อยอายุมนุษย์จะลดลงไปเรื่อย ๆ จนถึงแค่ ๑๐ ปีเท่านั้นเอง

เพราะว่าในโลกปัจจุบันนี้ มันเต็มไปด้วยความโลภ เต็มไปด้วยความโกรธ เต็มไปด้วยความหลง เต็มไปด้วยอวิชชาตัณหา เต็มไปด้วยบาปมนุษย์ทำลายธรรมชาติ ธรรมชาติก็มาทำลายเรา ลงโทษเรา โลกร้อนประกาศโลกร้อน แต่เราก็ทำให้โลกร้อนขึ้นเรื่อย ๆ ก็เลยเกิดอาเพศเดือดร้อนตามพุทธทำนาย ถ้าพระพุทธศาสนาขึ้นเหนือไปแล้ว สิ่งที่จะดีก็ดีที่สุด สิ่งที่จะชั่วร้ายก็

ชั่วร้ายที่สุด ยักษ์นอกศาสนาจะรบราฆ่าฟันกัน ตายกันหมด เหลืออีกไม่มากนัก แล้วก็จะมาเกิดมิคสัญญี แล้วก็จะเกิดพระศรีอริยเมตไตรยขึ้นมา เป็นยุคพระศรีอริยเมตไตรย ถ้าคนทั้งหลายที่เหลือนั้นมาสร้างคุณงามความดี สร้างกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการอีก อายุก็จะยืนขึ้นมาเรื่อย ๆ จนถึงอายุ ๑๐๐,๐๐๐ ปีกว่า ๆ ถึงอสงไขยปี และลดถึงอายุ ๑๐๐,๐๐๐ ปี เมื่อใดอายุมนุษย์เราลดถึง ๑๐๐,๐๐๐ ปีเมื่อนั้นพระศรีอริยเมตไตรยจะปรากฏบังเกิดมาในโลกนี้ ที่เมืองพาราณสี เมืองพาราณสีจะเปลี่ยนชื่อเป็นเมืองเกตุวดีมัจราชธานี

อายุมนุษย์สมัยพระศรีอริยเมตไตรย อายุจะยืน ๑๐๐,๐๐๐ ปี พระศรีอริยเมตไตรยนั้น อายุของพระองค์จะยืนยาว ๘๐,๐๐๐ ปีแล้วก็จะเสด็จดับขันธ์ปรินิพพาน ๆ แล้วไม่ตั้งพระพุทธศาสนาไว้แม้แต่วันเดียว ท่านทั้งหลายลองคิดดูสิถ้าไม่ตั้งศาสนาโลกนี้จะมืดไปถึงขนาดไหน ไม่ตั้งศาสนาไว้เหมือนอย่างกับพระมหาสมณโคดมปัจจุบันของเรานี้ พระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานยังตั้งศาสนาไว้ ๕,๐๐๐ ปี ตอนนี้เหลือครึ่งหนึ่งแล้ว ศาสนาจะสิ้นแล้ว จะหมดแล้ว ไม่มีอีกแล้ว

ต้องรีบถ่อรีบพาย ตะวันจะสาย สายบัวจะเน่ารีบถ่อรีบพาย รีบสร้างคุณงามความดี รีบหาทางนิพพานในศาสนาพระสมณโคดม ถ้าว่าศาสนาหมดแล้ว ก็ต้องรอศาสนาของพระศรีอาริยเมตไตรยพระศรีอารย์ ฉะนั้นพระโพธิสัตว์มีมากอย่างยิ่งในโลกนี้ ทุกคนเป็นพระโพธิสัตว์ทั้งหญิงทั้งชาย อย่าประมาทชีวิตตัวเอง อย่าประมาทตัวเอง บุญกุศลบารมีเราสร้างสมมาเต็มเปี่ยมทุกคนแล้ว ถึงแม้ไม่เต็มเปี่ยมก็ยังสั่งสมบารมีอยู่ ถ้าบารมีเราเต็มเมื่อไรเราก็จะถึงพระนิพพานเมื่อนั้น

เราพ้นจากโลกียะเข้าสู่โลกุตตระ คือพ้นจากโลก พ้นจากการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย พระศรีอาริยเมตไตรยไม่ไว้ศาสนา วันหนึ่งก็ไม่ไว้คืนหนึ่งก็ไม่ไว้ ถ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว พระธาตุแตกไฟไหม้พระธาตุเสร็จแล้ว ไม่มีหละโลกนี้มืดหมด มืดไม่เห็นอะไรสักอย่าง รอพระโพธิสัตว์ที่จะมาตรัสรู้ใหม่อีกต่อไป หลายนานอย่างยิ่ง ไม่ต้องไปคิดไปอ่าน นับปีนับเดือนไม่ได้ ฉะนั้นเราท่านทั้งหลายอย่าประมาทในชีวิต ดูปัจจุบันดีกว่า

ปัจจุบันเราดีหรือยัง เราเป็นคนดีหรือยัง เราพร้อมที่จะไปตามพระพุทธเจ้าหรือยัง กายเราบริสุทธิ์หรือยัง วาจาเราบริสุทธิ์หรือยัง ใจเราบริสุทธิ์หรือยัง เราเต็มใจไปตามพระพุทธเจ้าไหม หรือเราหลอกลวงพระพุทธเจ้า เราหลอกลวงตัวเองหรือเปล่า ทุกวันนี้ตัวเองก็อย่าหลอกลวง พ่อแม่ก็อย่าหลอกลวง อย่าหลอกลวงพระพุทธเจ้า

พุทธํสรณํคจฺฉามิ ขอพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง เราว่าแต่ปาก ไม่เอาพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งจริง ตามจารีตประเพณีเท่านั้น **ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ** เราถึงหรือยัง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มีในใจเราหรือยัง หลับตาดูลึกๆ ถ้าไม่มีขอให้มีในใจ อย่าว่าแต่ปาก เป็นชาวพุทธแต่ในทะเบียน เป็นชาวพุทธแต่ในชื่อเสียงเท่านั้น รู้แต่เปลือก ไม่เอาแก่นแท้แห่งพุทธะ เราก็เกิดเสียชาติเกิด ฉะนั้นแก่นแท้ของพุทธะมีในใจของเรา ไม่จำเป็นไปแสวงหาวัตถุสิ่งอื่น วัตถุนิยมสิ่งอื่นมาห้อยมาแขวนมาเก็บ อันนั้นเป็นเครื่องระลึกนิด ๆ หน่อย ๆ เท่านั้น

สุดท้ายเราตายไป เราเอาอะไรตามเราไป ไม่มีอะไรตามสักอย่าง เราเกิดมาก็มีแต่มือเปล่า เกิดมาแล้วสะสม อันนั้นก็ของกู อันนี้ก็ของกู ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นของกูหมด พอตายแล้วอะไรเป็นของกู แผ่นดินเป็นของกู แผ่นดินนั้นเป็นเจ้าของ ๆ เรา ๆ ตายแล้วเข้าแผ่นดิน คืนแผ่นดิน คืนเข้าธรรมชาติทุกสิ่งทุกอย่าง เราเกิดจากธรรมชาติ พ่อเราก็เป็นธรรมชาติ แม่เราก็เป็นธรรมชาติ ผลสุดท้ายเราตายก็ต้องคืนให้แก่ธรรมชาติ ดินก็ต้องคืนส่งให้ดิน น้ำก็คืนส่งให้น้ำ ไม่ใช่ของเรา ถ่ายเทออกทุกวัน ๆ ก็ไม่ใช่น้ำเรา ลมก็ไม่ใช่ของเรา ไฟก็ไม่ใช่ของเรา อากาศธาตุก็ไม่ใช่ของเรา ต้องคืนทุกสิ่งทุกอย่าง

ฉะนั้นเราอยู่กับธรรมชาติ ต้องศึกษาธรรมะจากธรรมชาติทุกสิ่งแล้วพากันปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า อย่าหลงอย่าลืม อย่าประมาทในสติ เราท่านทั้งหลายมีบุญกุศลอย่างยิ่งที่ได้มาพบพระพุทธศาสนา อย่าปล่อยวันเวลาผ่านไป ๆ โดยเปล่า มันผ่านไป ไม่ผ่านไปเปล่านะ มันเอาความเจ็บความไข้ ความตาย มาฝากให้เรา สังขารมันไม่เที่ยงเปลี่ยนแปลง ๆ ไปทุกสิ่งทุกอย่าง สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งที่เป็นทุกข์

ทนอยู่ไม่ได้ เป็นอนัตตา อนัตตาคืออนัตตธรรม เราบังคับไม่ได้ สุญญตาธรรม สุญญตาอันว่างเปล่าจากตัวตน บุคคล สัตว์ ทั้งสิ้น

ในธรรมที่ **ปจฺจเวกฺขณ นิสฺสตฺโต สุญฺโญ** คือไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคลทั้งหลาย เพียงแต่เป็นสภาวะธาตุ เหตุปัจจัยปรุงแต่งเกิดขึ้นมา สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงย่อมมีความดับไป เสื่อมไป สิ้นไป เป็นธรรมดา บุคคลถ้าเห็นธรรมอย่างนี้แล้วไม่เกิดความโลภ จิตใจของเราไม่เกิดความโกรธ ไม่เกิดความหลง มีก็เหมือนไม่มี ได้ก็เหมือนไม่ได้ เห็นก็เหมือนไม่เห็น เห็นก็สักแต่ว่าเห็น ไม่เห็นก็สักแต่ว่าไม่เห็น ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นตามเหตุปัจจัย และเราท่านทั้งหลายมีบุญกุศลอย่างยิ่งที่ได้เกิดมาในภัทรกัปนี้

ในภัทรกัปนี้มีพระพุทธเจ้าบังเกิดมา ๕ พระองค์ คือพระพุทธเจ้ากกุสันธะ พระพุทธเจ้าโกนาคมนะ พระพุทธเจ้ากัสสปะ ปรินิพพานไปแล้ว พระพุทธเจ้าสมณโคดมองค์ที่ ๔ ก็ปรินิพพานไปแล้ว เหลือแต่พระศรีอริยเมตไตรย แต่อายุพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ สมัยอายุมนุษย์ไม่เหมือนกัน สมัยเมื่ออายุพระพุทธเจ้ากกุสันโธนั้น อายุมนุษย์ยืนสี่หมื่นปี ถึงศาสนาพระโกนาคมนะ อายุมนุษย์ยืน ๓๐,๐๐๐ ปี ถึงศาสนาพระพุทธเจ้ากัสสปะ อายุมนุษย์ลดลงเหลือแค่ ๒๐,๐๐๐ ปี ถึงศาสนาพระสมณโคดมเหลือ ๑๐๐ ปี มันเปลี่ยนไปอย่างนี้เพราะสังขารโลกมันไม่เที่ยง สังขารโลก โอกาสโลก มันไม่เที่ยง ทุกสิ่งทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไป

ศาสนาพระศรีอริยเมตไตรย อายุจะยืนอีก ๑๐๐,๐๐๐ ปี ฉะนั้นเราท่านทั้งหลายอย่าประมาทในชีวิตประจำวัน จงตั้งสติให้ดี ทำหน้าที่ให้ถูกต้อง น้อมจิตเข้าสู่ธรรม น้อมธรรมเข้าสู่จิต ระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไว้ในใจ แล้วมีจิตเจตนาดี ๆ ถ้าเรามีเจตนามีใจดีแล้ว ทำทุกสิ่งทุกอย่างย่อมดีแน่นอน อธิษฐานอะไรมักจะสำเร็จสมความตั้งใจที่เราตั้งใจไว้ ถ้าใจเราดี เพราะใจของเรานี้สำคัญที่สุด ถ้าใจของเราไม่ดีทำสิ่งใดก็ไม่ดี

ฉะนั้นน้อมธรรมะมาสู่จิต แล้วน้อมเอาคำสอนของพระพุทธเจ้ามาสู่ดวงใจของเรา **สัพพะ ปาปัสสะ อะกะระณัง** ให้เว้นจากการทำบาปทั้งปวง

กุสะลัสสูปะสัมปะทา ทำกุศลให้ถึงพร้อมด้วยกาย วาจา ใจ อันบริสุทธิ์ **สะจิตตะปะริโยทะปะนัง** ทำจิตใจให้ใสสะอาด ปราศจากมลทิน สิ่งเศร้าหมองทั้งหลาย มีความโลภ โกรธ หลง เป็นต้น คือความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นศัตรูที่ใหญ่ของเรา เป็นโจรเป็นศัตรูชั่วร้าย ที่มาเบียดเบียนจิตใจของเราให้ตกต่ำไปสู่อบาย ไปตกนรก ไปเป็นเปรตอสุรกายเพราะความโลภ ถ้าเรามีความโลภไปเกิดเป็นเปรต ถ้าเรามีความโกรธต้องไปตกนรกไฟไหม้ ถ้าเรามีความหลงต้องไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน

ฉะนั้นในวัฏฏสงสารมี ๓ อย่างกิเลสวัฏฏ์ กัมมวัฏฏ์ วิปากวัฏฏ์ ถ้ามีกิเลสเกิดขึ้นแล้วก็ทำกรรม กายกรรม วจีกรรม มโนกรรม ถ้าทำกรรมแล้วเป็นวิบาก วิบากคือผลของกรรมย่อมได้รับแน่นอน ฉะนั้นชาวพุทธเรานี้ศาสนาพุทธไม่ใช่ศาสนางมงาย เป็นศาสนาที่ประกอบด้วยสติปัญญา เราต้องใช้สติปัญญาพิจารณา อย่าหลงงมงาย อย่าเชื่อง่าย ขนาดพระพุทธองค์ก็ไม่ให้เชื่อ ให้ดูตามกาลามสูตร ไม่เชื่อใครทั้งนั้น ต้องสัมผัสเอง ปฏิบัติเอาเองเป็นปัจจัตตัง รู้เอง เห็นเอง

ศาสนาพุทธสอนให้เรารู้และพึ่งตนเองตลอด แล้วพากันปฏิบัติตามขั้นตอน ทาน ศีล ภาวนา ศีล สมาธิ ปัญญา แต่ว่าปัญญาต้องมาก่อนหรือว่าจะเอาปัญญานำหน้าก็ได้ ปัญญา ศีล สมาธิก็ได้ เป็นอันเดียวกัน ธรรมพระพุทธเจ้าคือ เอโกธัมโม ธรรมอันเดียวกัน แล้วก็ปฏิบัติตามคำสอนพระพุทธเจ้าเว้นจากทำบาปอกุศลทั้งหลาย ทำจิตใจให้สะอาด พากันมีศีล มีธรรม ศีล-ธรรมนั้นบริสุทธิ์ผุดผ่อง เป็นที่พึ่งของเรา คือเว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักของคนอื่น เว้นจากการผิดประเวณีครอบครัวคนอื่น เว้นจากการมุสาวาทกล่าวคำมดเท็จ คำไม่มีประโยชน์ทั้งหลาย เว้นวาจาหยาบคายด่าทอคนอื่นเว้นจากการดื่มสุรายาเมาของเสพติดทั้งหลาย ถ้ามีศีล ๕ อย่างนี้ ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ ไม่ต้องไปขอของดีจากใคร เรามีศีล ๕ เป็นคนที่ดี

เกิดมาเป็นมนุษย์ต้องมีดี ๓ อย่าง ๑. ใจดี ๒. พูดจาดี ๆ ๓. ทำสิ่งที่ดี ๆ และมีอหิงสธรรม คือไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ทำสิ่งไหนขอให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น สัตว์โลกทั้งหลาย อันนี้เป็นทางของพระพุทธ

ศาสนา คือเข้าได้หมดทุกศาสนาในโลกนี้ ไม่สอนให้เบียดเบียนใครทั้งสิ้น พระพุทธองค์เปิดประตูกว้าง เปิดใจกว้าง ไม่เหมือนศาสนาอื่น ใครอยากเข้าวัดเข้าวา เข้าศาสนาตรงไหนก็ได้ แต่ศาสนาอื่น เขามีข้อแม้ ตรงนั้นไม่ให้เข้า ตรงนี้ไม่ให้เข้า แต่ชาวพุทธเราให้เข้าทั้งหมด ปฏิบัติถึงหมด ถ้าใครปฏิบัติตามปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิติ คือปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าและให้พากันหมั่นพิจารณาอยู่เนือง ๆ ว่าเรามีกรรมเป็นของตน กัมมัสสะโกมหิ กัมมะทายาโท กัมมะโยนิ กัมมะพันธุ กัมมะปะฏิสะระโณ ยัง กัมมัง กะริสสามิ กัลยาณัง วา ปาปะกัง วา ตัสสะ ทายาโท ภะวิสสามิ เรามีกรรมเป็นของตน เรามีกรรมเป็นแดนเกิด เรามีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์พวกพ้อง เรามีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย ได้ทำกรรมอันใดไว้ ไม่ว่าบุญหรือบาป ดีหรือชั่วก็ตาม ย่อมได้รับผลของกรรมนั้นแน่นอน

และพิจารณาอยู่เนือง ๆ ว่าเรามีความเกิดเป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความเกิดไปได้ เรามีความแก่ชราเป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความแก่ไปได้ เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปได้ เรามีความทุกข์เป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความทุกข์ไปได้ เรามีความตายเป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความตายไปได้ มันไม่เว้นว่าคนไหน ต้องตายหมดในโลกนี้ เมื่อเราไม่ตายสร้างคุณงามความดีกุศลให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป อย่าประมาทในชีวิต ว่าอายุเราจะยืนยาวอีกต่อไปอีก ๑๐ ปี ๒๐ ปี เราไม่สามารถรู้ว่าพรุ่งนี้เราจะไม่มีลมหายใจก็ได้ ไม่สามารถจะรู้ได้ ถ้าเราตายแล้ว ได้อะไรไป

ต้องทิ้งทุกสิ่งทุกอย่างไว้ในโลกนี้ ไม่มีของเรา มีแต่บุญแต่บาป เอาพระมาสวด กุสะลา ธัมมา อะกุสะลา ธัมมา อัพยากะตา ธัมมา พระสวดให้ฟังไม่ได้ยินน่ะ อยากฟังต้องฟังตอนเมื่อเรายังมีชีวิต อยากให้พระมาสวดให้ฟัง ตายไปแล้วนิมนต์ไม่นิมนต์ก็ได้ แต่มันเป็นประเพณีได้สืบทอดกันมา มาปลงกรรมฐานเท่านั้น ฉะนั้นเราท่านทั้งหลายอย่าประมาท จงตั้งจิตให้ดี ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เจริญตามรอยบาทของพระพุทธเจ้า คือทาน ศีล ภาวนา ศีล สมาธิ ปัญญา เจริญตามทางสายกลาง มัชฌิมาปฏิปทา พระธรรมจักรเดินสายกลางอย่าตึงเกินไป อย่าหย่อนจนเกินไป คือมรรคมีองค์ ๘

สัมมาทิฏฐิ ความเห็นชอบ สัมมาสังกัปปะ ความดำริชอบ สัมมาวาจา มีวาจาชอบ สัมมากัมมันตะ มีการงานชอบ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีวิตชอบ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น สัมมาวายามะ มีความเพียรชอบ สัมมาสติ ความระลึกชอบ สัมมาสมาธิ มีสมาธิตั้งมั่นชอบ

เจริญตามทางพระพุทธเจ้าสอน ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน ให้ตัดกระแสจิตของเรา ให้ตัดนิวรณ์ทั้ง ๕ กามฉันทะพยาบาท ถีนมิทธะ อุทธัจจะกุกกุจจะ วิจิกิจฉา ถ้านิวรณ์ไม่มี อารมณ์ฌานก็เกิดได้ทุกคน ผู้หญิงผู้ชาย มนุษย์ทั้งหลายเกิดทิพจักขุญาณ เกิดฌานทิพย์ ๆ ได้ทุกคนถ้าเจริญปฏิบัติธรรม เป็นขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ ไปตามขั้นตอน และมีวิตก มีวิจาร มีปีติ มีสุข มีเอกัคคตา เป็นอารมณ์ของฌานที่ ๑ เมื่อไม่มีวิตก ไม่มีวิจาร ก็เป็นอารมณ์ที่ ๒ คือมีปีติ สุข เอกัคคตา ถ้าถึงฌานที่ ๓ ไม่มีปีติ มีแต่สุข เอกัคคตา ถ้าถึงฌานที่ ๔ มีเอกัคคตา กับอุเบกขาเจริญไปเรื่อย ๆ ขึ้นไปเป็นจตุตถฌาน

อันนี้เป็นขั้นตอนสมาธิ สมถภาวนา เราจะภาวนาพุทธานุสติ ธัมมานุสสติ สังฆานุสสติ สีลานุสสติ จาคานุสสติ มรณานุสติ ระลึกถึงความตายก็ได้ อะธุวัง ชีวิตัง ธุวัง เม มะระณัง ชีวิตไม่แน่นอน ความตายมีแน่นอน แต่เราพิจารณาอย่างนี้ก็ได้ หรือจะดูลมหายใจเข้าหายใจออก อานาปานสติก็ได้ เจริญวิปัสสนาไปด้วยทุกผู้ทุกคน คือเจริญสติปัฏฐาน ๔ กายานุปัสสนา-สติปัฏฐาน เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน ธัมมานุ-ปัสสนาสติปัฏฐาน เป็นทางเข้าสู่นิพพาน เจริญพิจารณา รูปนาม สังขารมันไม่เที่ยง รูปก็ไม่เที่ยง เวทนาก็ไม่เที่ยง สัญญาก็ไม่เที่ยง สังขารก็ไม่เที่ยง วิญญาณไม่เที่ยง

แล้วก็พิจารณาเหมือนอย่างพระพุทธเจ้าเทศนาอนัตตลักขณสูตร รูปัง อนัตตา เวทนา อนัตตา สัญญา อนัตตา สังขารา อนัตตา วิญญาณัง อนัตตา รูปก็เป็นอนัตตา เวทนา สัญญา สังขาร ทั้งหมดเป็นอนัตตา บังคับไม่ได้ ไม่ใช่ตัวตน เจริญปฏิบัติให้เกิดวิปัสสนาญาณ ให้เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา พระไตรลักษณ์จะบังเกิดปรากฏอยู่ในจิต เกิดเป็นในขณะจิตของใคร

ของมันที่ปฏิบัติเจริญวิปัสสนา ได้เจริญขึ้นถึงญาณ ๑๖ ขั้น อันนี้มันยาวมาก ให้พิจารณาเอาเองเถอะ อันนั้นผู้มีปัญญาถึงจะพิจารณาได้ แต่เรามนุษย์ธรรมดา ไม่สามารถจะรู้ภาษาบาลีได้เหมือนรู้ ๆ จิตของเรา เกิดดับ ๆ ๆ จิตก็เกิดดับ รูปก็เกิดดับ รูปและนามพึ่งอาศัยกัน และเป็นเกิดดับอยู่ทุกขณะจิต

เราตายอยู่ทุกขณะลมหายใจเข้าหายใจออก คือขณิกะ มรณะ เราตายทุกขณะลมหายใจเข้าเหมือนเราเกิด หายใจออกเหมือนเราตาย ลมเก่าออกไปลมใหม่เข้ามา ๆ อยู่อย่างนี้ ทุกวันทุกคืน ๆ จนถึงวันตาย ฉะนั้นจึงว่าทุกขสัจ ทุกข์ตั้งแต่วันเกิดถึงวันตาย การเกิดก็ทุกข์ การแก่ก็ทุกข์ การเจ็บไข้ก็ทุกข์ ความเกิดก็สอนเรา ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ความโศกเศร้าก็สอนเรา แต่เราไม่ยอมเอาใส่ในใจ ไม่ปฏิบัติตามเราก็ไม่ถึงนิพพาน

ฉะนั้นในวันนี้รู้สึกปีติที่สุดที่มาให้ธรรมะ มาเมตตาลูกหลานทั้งหลาย เงินทองข้าวของ สมบัติเงินทองหาได้ ที่นี่ไม่ต้องมาติดกัณฑ์เทศน์ ไม่อยากได้เงิน อยากได้ใจคน เป็นคนดีเท่านั้น เอ่อ พระองค์นี้ไม่เหมือนองค์อื่น ฉันแผ่เมตตาไม่ได้มาหาเสียง ไม่ได้หาชื่อ ไม่ใช่ว่าอยากดัง เราเกิดมาไม่ใช่เพื่อดังเราเกิดมาเพื่อดับ เหมือนว่าเมื่อกี้ เราเกิดมาเพื่อดับทุกข์ เกิดมาเพื่อดับกิเลสของตัวเอง ดับความโกรธ ความโลภ ความหลง ดับกิเลสและดับความทุกข์ของสัตว์โลก ฉะนั้นเรามาเอาน้ำใจท่านทั้งหลาย ขอให้มีน้ำใจดีต่อกันและปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เราถึงจะได้พ้นจากทุกข์ในวัฏฏสงสาร ถึงพระนิพพานเป็นที่สุด

ขอให้ท่านทั้งหลายจงรักกัน สามัคคีกัน และเจริญพรหมวิหารธรรมทั้ง ๔ คือเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา อย่าได้ว่าแต่ปากอย่างเดียว ใจของเราก็ต้องมีเมตตา กายกรรมเมตตา กายเราไม่เบียดเบียนคนอื่น วจีกรรมเมตตา ปากเราพูดจาไม่เบียดเบียนเสียดสีคนอื่น มโนกรรมเมตตา คิดสิ่งที่ดี ๆ เราได้ดีก็อยากให้คนอื่นได้ดี เรามีความสุขก็อยากให้คนอื่นมีความสุขเหมือนเรา ๆ นั่งแผ่เมตตามีอานิสงส์มากอย่างยิ่ง หาที่สุดไม่ได้ เหมือนพระพุทธเจ้าพรรณาในอานิสงส์แผ่เมตตา ๑๑ ประการนั่น ท่านทั้งหลายไปพิจารณาดูสิ เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหมด

ฉะนั้นคำสอนของพระพุทธเจ้ามีตั้งแต่เปลือก กะพี้ และแก่นแท้ คือพุทธะที่แท้จริง คือผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ตราบใดเรายังไม่รู้ ก็ไม่ใช่พุทธะที่จริง ยังเป็นพุทธะปลอมอยู่ เรายังไม่ตื่นเรายังหลับใหลอยู่ เราก็ไม่ใช่ชาวพุทธที่จริง เราเบิกบานเรายังไม่เบิกบานจริง บางทีเราเศร้าโศกเสียใจอยู่ตลอด พระพุทธเจ้าต้องเบิกบานอยู่ตลอด พระโพธิสัตว์ ฉะนั้นเราต้องเบิกบานในศีล ในธรรม อย่าให้มีความเศร้าโศก เมื่อจิตเราเศร้าหมอง เราต้องไปสู่ทุคติ ถ้าจิตเราผ่องใส จิตสะอาดก่อนจะตาย เราต้องไปสู่สุคติแน่นอน ฉะนั้นขอเมตตาแค่นี้ ขอให้ท่านทั้งหลายจงเป็นเศรษฐีบุญ เศรษฐีปัญญา เงินทองข้าวของสมบัติไหลมาเทมา สร้างบุญญาบารมีให้แก่กล้า

วันนี้เรือทอง ๓๗ ลำ เราก็ให้ท่านทั้งหลายแล้วคือโพธิปักขิยธรรม ๓๗ สติปัฏฐาน ๔ สัมมัปปธานทั้ง ๔ อิทธิบาท ๔ อินทรีย์ทั้ง ๕ พละธรรมทั้ง ๕ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา โพชฌงค์ธรรมทั้ง ๗ เป็นทางเข้าสู่นิพพาน สติ ธัมมวิจยะ วิริยะ ปีติ ปัสสัทธิ สมาธิ อุเบกขา มรรคมีองค์ ๘ ให้ท่านทั้งหลายแล้ว ขอให้พากันปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ให้พ้นจากทุกข์ในวัฏฏสงสารถึงพระนิพพานเป็นที่สุด

ตราบใดยังไม่ถึงพระนิพพาน ได้เวียนว่ายไปมาตายเกิดในวัฏฏสงสารทุกภพ ทุกชาติ ขอให้ได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พบพ่อแม่ครูบาอาจารย์ลูกหลานที่ดี สร้างบารมีธรรมให้เต็มเปี่ยม ขอให้พ้นจากทุกข์ในวัฏฏสงสาร ทำประโยชน์ตน ทำประโยชน์แก่พ่อแม่พี่น้อง ทำประโยชน์แก่สังคม ทำประโยชน์แก่ประเทศชาติบ้านเมือง

สรรพสัตว์ร่วมโลกทั้งหลาย เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตายทั้งหมดทั้งสิ้น ทุกศาสนา ทุกภาษา ทุกมิติ ทุกดวงจิต ทุกวิญญาณ ขอให้เป็นโพธิจิต โพธิธรรม ขอให้ท่านทั้งหลาย ถึงอมตธาตุ อสังขตธาตุ อนิมิตตธาตุ นิพพานธาตุ ทุกรูปทุกนาม สมความปรารถนาทุกผู้ทุกคน เอวังก็มีด้วยประการฉะนี้แล สาธุ

ที่มา YouTube Phuttha - ๒๕ กรกฎาคม ๒๐๑๘

มหาเถเร ปะมาเทนะ ทวาระตะเยนะ กะตัง สัพพัง อะปะราธัง ขะมะถะเม ภันเต (๓ หน) - ผู้ถอดเสียงพระธรรมเทศนา เม.ย.๒๕๖๒

สรุปผลงานในรอบปี ๒๕๖๒

(ตั้งแต่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๑–๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

ชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง ได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพุทธศาสนาและพัฒนาจิตใจให้กับสมาชิกชมรมและพนักงานการไฟฟ้านครหลวงที่สนใจมาโดยตลอด สำหรับในรอบปีที่ผ่านมา สรุปได้ดังนี้

๑. การจัดบรรยายธรรม ฝึกสมาธิ และสวดมนต์

ได้จัดให้มีการบรรยายธรรม ฝึกสมาธิและสวดมนต์ให้แก่สมาชิกและพนักงานผู้ที่สนใจเพื่อเป็นการฝึกสติให้มีสมาธิในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงาน ดังนี้

- จัดให้มีการสวดมนต์ทุกวันพฤหัสบดี เวลา ๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๙ ชั้น ๑๘ การไฟฟ้านครหลวง เพลินจิต
- จัดให้มีการสวดมนต์และฟังเทศนาธรรม โดยพระเทพโสภณ เจ้าอาวาสวัดราชบุรณะราชวรวิหาร (วัดเลียบ) กรุงเทพมหานคร ทุกวันพฤหัสบดี เวลา ๑๒.๐๐-๑๒.๓๐ น. ณ อาคารปฏิบัติธรรม (หลังพระอุโบสถ) และเวลา ๑๒.๓๐-๑๓.๐๐ น. ฝึกปฏิบัติสมาธิ และถวายจตุปัจจัย
- จัดให้มีการทำบุญตักบาตรทุกวัน เวลา ๗.๐๐-๘.๐๐ น. ณ ห้องสโมสร ชั้น ๖ การไฟฟ้านครหลวงเพลินจิต
- วันอังคารที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เนื่องในวันมาฆบูชา ร่วมพิธีเดินเทียนและฟังพระธรรมเทศนา วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพมหานคร
- วันเสาร์ที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เนื่องในวันวิสาขบูชา ร่วมพิธีตักบาตรอาหารแห้ง ณ ลานคนเมือง ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร และพิธีเดินเทียนและฟังพระธรรมเทศนา วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพมหานคร

๒. การจัดพิมพ์หนังสือธรรมะประจำปี

สำหรับในวาระครบรอบวันสถาปนาการไฟฟ้านครหลวง ทุกวันที่ ๑ สิงหาคมของทุกปี ได้มีการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะของชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง เพื่อแจกจ่ายให้เป็นธรรมบรรณาการแก่พนักงาน หน่วยงานภายใน

กฟน. และสำหรับทุกท่านที่สนใจ นอกจากนี้มีการแจกจ่ายให้กับห้องสมุดประจำโรงเรียนต่าง ๆ ประชาชนและหน่วยงานภายนอกที่สนใจมาขอรับได้เป็นประจำทุกปี

สำหรับการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะทุก ๆ ครั้งที่ผ่านมา จะได้รับเงินสนับสนุนจากสโมสรการไฟฟ้านครหลวง และมีพนักงาน กฟน. ตลอดจนญาติมิตร พุทธศาสนิกชน ประชาชนผู้สนใจและผู้มีจิตศรัทธาในการบริจาคทรัพย์เพื่อร่วมกันเป็นค่าจัดพิมพ์หนังสืออย่างสม่ำเสมอด้วยดีตลอดมา

หนังสือธรรมะถูกจัดพิมพ์ครั้งแรกในปี ๒๕๒๗ และมีการพิมพ์หนังสือธรรมะเป็นประจำทุกปีตลอดมา นอกจากนี้ชมรมฯ ยังได้รวบรวมจัดทำหนังสือในรูปแบบไฟล์ PDF เผยแพร่ในอินทราเน็ต http://meainet เว็บไซต์ของชมรมฯ ด้วย http://meabuddhistclub.inet/

๓. การเดินทางไปถวายผ้าป่าสามัคคีและปฏิบัติธรรม

- วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑ มีการทำบุญถวายผ้าป่าสามัคคี โดยการไฟฟ้านครหลวง ณ วัดธรรมคุณาราม (หลวงพ่อเต่า) มียอดเงินทำบุญ ๖๗๓,๖๕๒ บาท ชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสร กฟน. ร่วมบริจาคเงินทำบุญ ๑๐,๐๐๐ บาท

- วันที่ ๑-๒ กันยายน ๒๕๖๑ มีการทำบุญถวายผ้าป่าสามัคคี กรุงเทพ-ชัยภูมิ ณ วัดป่ามหาวัน วัดป่าสุคะโต และวัดภูเขาทอง จังหวัดชัยภูมิ มียอดเงินทำบุญ ๑๗๒,๙๗๙ บาท ชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสร กฟน. ร่วมบริจาคเงินทำบุญ ๑๐,๐๐๐ บาท

- วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ มีการทำบุญพิธีทอดถวายผ้ากฐินพระราชทาน ประจำปี ๒๕๖๑ ณ วัดราชบุรณราชวรวิหาร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร มียอดเงินทำบุญ ๗๒๒,๘๙๓ บาท

- วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ มีการทำบุญถวายผ้าป่าสามัคคีกรุงเทพ-เลย ณ วัดป่าสวนห้อม จังหวัดเลย มียอดเงินทำบุญ ๘๘,๗๓๐ บาท

- ระหว่างวันที่ ๔ กุมภาพันธ์-๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ พนักงานการไฟฟ้านครหลวง โดยชมรมสนทนาภาษาธรรมได้ประสานการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการพบพระพบธรรมในวันธรรมสวนะ ของสำนักงานพุทธมณฑล และกรมศาสนา เพื่อให้พุทธศาสนิกชนเข้าวัดทำบุญ ฟังพระธรรมเทศนา เจริญจิตภาวนา ในวันธรรมสวนะ

รายนามผู้บริจาคทรัพย์ร่วมสมทบในการจัดพิมพ์หนังสือ

สโมสรการไฟฟ้านครหลวง ๘๐,๐๐๐.๐๐ บาท
คุณพุทธิพันธ์ เตชะราชกุล ๑๓,๓๕๐.๐๐ บาท
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม (๑๗ ท่าน) ๓,๒๙๖.๐๐ บาท
ม.ร.ว.สิทธมาลย์ มุตตามระ ๓,๐๐๐.๐๐ บาท
ครอบครัววิชชุดากรกุล ๒,๐๐๐.๐๐ บาท
คุณกาญจนา ตันธนะศิริวงศ์ ๒,๐๐๐.๐๐ บาท
คุณชญาดา มุตตามระ ๒,๐๐๐.๐๐ บาท
คุณบัญชา - คุณวัชรี - คุณณัฐภัทร - ด.ญ.ณัฐรัตน์ กองเงินงาม ๒,๐๐๐.๐๐ บาท
คุณสมศักดิ์ วิทย์นลาภรณ์ ๒,๐๐๐.๐๐ บาท
ดร.จีรัง วังจันทร์ ๒,๐๐๐.๐๐ บาท
รศ.ดร.ปรีชา คัมภีรปกรณ์ ๒,๐๐๐.๐๐ บาท
รายนามผู้บริจาคฯ ฝจย. จำนวน ๑๒ ท่าน ๒,๐๐๐.๐๐ บาท
คุณกฤษณพงศ์ ปานคล้ำ, คุณชูศักดิ์ ลิ้มประเสริฐ, คุณทัญษณี มีวิเศษ, คุณพูนชัย กิตติวรปัญญา, คุณภูเบศ จำรัส, คุณลักขณา เสวกสุริยะ, คุณวริศ โฉมวัฒนะชัย, คุณศิริชัย จ้อยสองศรี, คุณศิริลักษณ์ ณ เชียงใหม่, คุณสมจิตร ตั้งจิตเสถียรกุล, คุณสุรเชษฐ สุขสุเมฆ, คุณอุบลทิพย์ ลีลา
คุณสุรีย์พร ช่วงอรุณและครอบครัว ๑,๑๐๐.๐๐ บาท

บริจาคท่านละ ๑,๐๐๐.๐๐ บาท

คุณกีรพัฒน์ เจียมเศรษฐ์ คุณฉลอง ชัยชนะ คุณชมพูนุท ศิลปดีเลิศกุล
คุณณิตถวุฒิ-คุณนันทวัน-คุณณิชนันท์-คุณณิชารีย์ ศิริอนันตภัทร์
คุณดำรงค์ศักดิ์ กุลชนะโชค คุณปรีชา เกรียงไกรกำจร คุณพิสิฐ พุฒิไพโรจน์
คุณรัชตพงศ์ ผิวนวลผ่อง คุณวิชชา ชาครพิพัฒน์ คุณศิษฎ์ คุ้มเศรณี
คุณสุทธิภา ฉิมเจริญ คุณสุพจน์ ตริกุล คุณสุรพล นิละโยธิน
ครอบครัวจิวาภรณ์คุปต์ ดร.กนกวรรณ วรรธนะศักดิ์ พญ.เยาวลักษณ์ จินดาบรรเจิด
พ.ต.อ.(พิเศษ) ชัยพร พงศ์ศักดิ์ พนักงานการไฟฟ้านครหลวงเขตบางใหญ่
หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัฒน์ มูลนิธิชีวิตพัฒนาฯ

บริจาคท่านละ ๙๙๙.๐๐ บาท

คุณทอง-แทน ทองหล่อ พระครูปริยัติชัยกิจ วัดห่อทองคำ จ.ชัยนาท
อุทิศให้คุณพ่อจำรัส-คุณแม่ลิ้นจี่ สิงห์เจริญ
พนักงานแผนกบริการเครื่องวัด ฟขส. ๗๐๐.๐๐ บาท
คุณปวริศา สุภานุสร ๖๐๐.๐๐ บาท

บริจาคท่านละ ๕๐๐.๐๐ บาท

คุณกนิษฐา ทรวงบูรณกุล คุณกาญจนา อนุวณิชรุทธเวช คุณเจริญพร คงเป็นสุข
คุณชาญชัย ชาญเวชช์ คุณณรงค์ อิงศรีวรกุล คุณณรงคฤทธิ์ ศิลปดีเลิศกุล

บริจาคท่านละ ๕๐๐.๐๐ บาท

คุณณัฐฐากร รักเสรีธรรม คุณดารัตน์ หลิวสุวรรณกุล คุณดารา-คุณพีรพัฒน์ ศิลปดีเลิศกุล
คุณธีระวัฒน์ เทพอำนวยสุข คุณนันทวรรณ ธรรมวิไลวัฒน์ คุณนิพนธ์ จิรทวีวุฒิ
คุณพงษ์ศักดิ์ ธรรมบวร คุณไพรัช-คุณอรวรรณ พงษ์ศักดิ์ คุณไพริน สายพิน
คุณภาวินี กิจสุนทร คุณยุวดี ศิลปดีเลิศกุล คุณรังสรรค์ ขาวสำอาง
คุณรัตยากร วิชชุดากรกุล คุณลักษณ์มณฑ์ พรพิพัฒน์การ คุณวจี พิทักษ์ปรัชญากุล
คุณวันชัย เจียรวัฒนาวิทย์ คุณศรัณย์-คุณอัญชณา คัมภีรปกรณ์ คุณศิริรัตน์ วงศ์แก้ว
คุณสมชาย หอมกลิ่นแก้ว คุณโสพัส สังขกรมานิต คุณอนันต์ พลเสน
คุณอุษากร นิ่มอนุสสรณ์กุล ดร.ประเทิน มหาขันธ์ สมาคมคนรักษ์พุทธศาสน์
เสด็จพ่อพระกาฬที่ลพบุรี (ลูกถวายให้)

คุณสุวิชา พุทธสุขเกษม ๔๔๐.๐๐ บาท

บริจาคท่านละ ๓๙๙.๐๐ บาท

คุณดวงกมล-คุณทัศนีย์ ชัยมงคล คุณเตือนใจ องคพิพัฒน์ คุณวิวิตร์ (แดง) ริชาร์ด
คุณรัตนสุดา-ทพ.จิรพงษ์ วรสุนทโรสถ คุณสมศักดิ์-คุณสมราญ โลห์วิสุทธิ์
คุณศุภร ชุณหะวัต คุณเสรี-คุณธนิดา โหสกุล คุณอลิสา-ดร.พจน์ พฤฒิอางกูร
พ.ต.ต.เชาวลิต-คุณกันยา สิงห์เจริญ

คุณดิชวัฒน์ จันทร์อี ๓๑๐.๐๐ บาท

บริจาคท่านละ ๓๐๐.๐๐ บาท

คุณกฤษณา คำแหงพุฒ คุณกุสุมา บุษยบัณฑูร คุณเครือวัลย์ พิพิธธรรม
คุณจรินพร กังวาฬ คุณจิรายุทธ เลี่ยมทอง คุณชนิดา หนุนวงษ์
คุณชัยพงษ์ พูลขันธ์ คุณณภัส สิงห์ดี คุณทัดดาว ไชยวงศ์
คุณธีรวัฒน์ เกษร คุณนภัสสรณ์ ศิริวสุพันธ์ คุณนิภา ธรรมบวร
คุณบุญช่วย ศรีอรุณนิรันดร์ คุณปริภัณฑ์ วิริยพัตร คุณพจนารถ อมรศรี
คุณพรทิพย์ สาพิมาน คุณพรเพ็ญ วิสุทธิสถาพร คุณพรรณี เรืองรัตนวิภา
คุณพรรณี บุญเรืองรอด คุณพลอยจันท สุนทรนันท คุณพิเชต บัวทอง
คุณพิเชษฐ์ เครือมาศ คุณภาวินี ปู่สูงเนิน คุณมรกต กันทะมา
คุณมุทธา รัตนภักดี คุณยโสธร สุขประสงค์ คุณยุพดี ลำปอง
คุณวลี ชมภูสวัสดิ์ คุณวัฒนชัย ธรรมวิไลวัฒน์ คุณวันเพ็ญ นิลสัน
คุณวิศิษฎศรี แป้นด้วง คุณศักดิ์ชัย รักษ์สุรวงศา คุณศิริ เฉยใจชื่น
คุณสมชาย เจียรสมัญญา คุณสมนึก อธิปอนันต์ คุณสมพงษ์ เปี่ยมการุญวงษ์
คุณสมพร ครอบนพรัตน์ คุณสมหมาย สังข์อารีย์กุล คุณสัมพันธ์ ดวงเพ็ชร
คุณสุนันทา คงมี คุณสุนารท บุษยากุล คุณสุมาลี ชลอำไพ
คุณสุมิตรตรา สุขเนาว์ คุณสุวรรณา ชื่นบาน คุณสุวรรณี บุญแจ่ม
คุณอภิยุตต์ ศิริกุล คุณอารยา เซ็นเชาวนิช คุณอำไพ ใจตั้งมั่น
พนักงานแผนกตรวจสอบสายภายใน ฟขจ.

บริจาคท่านละ ๒๙๙.๐๐ บาท

คุณชัชชญา อุปัญญ์ คุณเพ็ญจูรี เศรษฐวงศ์ชัย

คุณปู่เป้งซิม แซ่ลี้-คุณย่าซิ่วบ๊วย แซ่แต้ และ คุณตาเซี้ยะจุ้ย แซ่ล้อ-คุณยายเพ็กเอ็ง แซ่ตั้ง และ คุณพ่อถาวร ไผทสิทธิกุล

คุณวิชัยรัตน์ ควรนิคม ๒๖๐.๐๐ บาท

บริจาคท่านละ ๒๐๐.๐๐ บาท

คุณกมลชนก สุภาวงษ์ คุณกรองยศ วัฒนภิรมย์ คุณกรุณา ไสยวิริยะ
คุณกังวาน เจริญครบุรี คุณกัณหา ฝุ่นเงิน คุณกาญจนา ต่อประดิษฐ์
คุณกาญจนา มิสเกตุ คุณกานดา ตั้งมั่น คุณกานติมา พงษ์ศักดิ์
คุณกิตติภูมิ แพทวีทรัพย์ คุณเกรียงศักดิ์ ศรีสุข คุณโกศล ขาวสำอางค์
คุณขณิตรา พิทักษ์ปรัชญากุล คุณขวัญตา เผือกพูล คุณคนึงนิจ เจริญนาค
คุณคำนวณ กายสอน คุณจรัญ ทองแท่ง คุณจันทนา คุปตะวาทิน
คุณจันทร์เพ็ญ ช้างทอง คุณจันทิมา พันปี คุณจันสุภา เนียมบุญนำ
คุณจารุวรรณ ฤทธิ์รักษา คุณจารุวรรณ พลเดช คุณจำลักษณ์ รุ่งเรือง
คุณจิตติวัฒน์ มณฑา คุณจินดา เล็กประทีป คุณจิรพล แก่นทอง
คุณจุรีรัตน์ บำรุงวัด คุณเจษฎา โชคพิทักษ์วงศ์ คุณชญาดา ปภาวินถิรกุล
คุณชลิตา ณรงค์ชัยสกุล คุณชลิตา ชนะวีรวรรณ คุณชัยรัตน์ ประพฤติธรรม
คุณชัยวัฒน์ รอดอรินทร์ คุณชุติมา จันทร์อี่ คุณชุติมา ประดับพงษ์
คุณชูชาติ กลิ่นโสภณ คุณฐิติมา อินทฉิม คุณณรงค์ศักดิ์ พิมพ์หนู
คุณณัฏฐ์กัญญา ภาษิต คุณณัฏฐ์สิณี โปรเทียรณ์ คุณณัฐนันท์ พุทธเจริญลาภ
คุณณัฐสาริสา กวีศิริกิตติมา คุณดนัย ศรีศรัณยา คุณดวงใจ พรหมเจริญ
คุณเดชา วิริยะเจริญกิจ คุณตรีสิน เลิศวานิชกิจ คุณต่อศักดิ์ เนตรรัตนะ
คุณทัชชภร คุณาสินญาณศา คุณทัฐญา พรพงษ์ไพศาลกุล คุณทิพวรรณ ไตรภักดิ์
คุณเทวา ทิพยดำรงกุล คุณธนพร มาลีรัตน์ คุณธนสิทธิ์ คุณะโคตร
คุณธวัชชัย เหมือนใจ คุณธัชญานันต์ ธนะจำรัสฤทธิ์ คุณธีนิดา ชคัตตรัยกุล
คุณนพพร บุญเพียร คุณนภัสสร พงษ์ศักดิ์ คุณนฤมล คงน้อย
คุณนวพร พุมมารักษ์ คุณนิวัฒน์ ช่วยเชษฐ คุณนิสสรณ์ สิรพรรษวุฒิ
คุณบุญชู ตุ้มทองคำ คุณบุณฑริกา อินวันนา คุณเบญจวรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา
คุณประพงษ์ ทองทวี คุณประพฤติ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา คุณประภารัตน์ สุวรรณมาลี
คุณประมวล ลิ้มพรรัตน์ คุณปราโมทย์ รอดบัณฑิต คุณปรารถนาดี เสือเปลี่ยว
คุณปริญญา สมนาม คุณปรียนันท์ บุญเตชะธนาวัฒน์ คุณปัทมา สังขกุลมาลา
คุณปารณีย์ สอาดศรี คุณปิ่นทิพย์ ทรัพย์สุทธิ คุณปิยะฉัตร สุวรรณโยธี
คุณผาณิต วิชิตนาค คุณพจนา อ่างแก้ว คุณพรชัย ชัยศรีบุญเรือง
คุณพรพิทักษ์ ทรงกลิ่น คุณพรเพ็ญ คุ้มป้อม คุณพรรณี ปรีดาพันธ์
คุณพรศักดิ์ อุดมทรัพยากุล คุณพรสุรีย์ คงทรัพย์ คุณพลากร หิรัญคำ
คุณพันธุ์อุบล เอี่ยมศรีและครอบครัว คุณพินิจ ล่ำสันต์ คุณพิภพ ลิ้มวิวัฒน์กุล

บริจาคท่านละ ๒๐๐.๐๐ บาท

คุณเพ็ญจันทร์ ทรรศนกุลพันธ์ คุณเพ็ญรุ่ง คงเกษม คุณภัทรา สุวรรณเดช
คุณภัทรา พฤกษชาติ คุณมณฑิรา อรุณคุณารักษ์ คุณมนตรี นันทานุรักษ์
คุณยุทธพงษ์ ปัทมดิลก คุณยุพาพร ศิลป์สว่าง คุณยุวดี เลิศวานิชกิจ
คุณรจนา สุวรรณะบุณย์ คุณรัชดาพร สิทธิ์กานต์เกียรติ คุณรัชนี ครุสาตะ
คุณรัตติยา บัวประเสริฐ คุณรุ่งนภา ชอบแสงจันทร์ คุณเรวดี สระบัว
คุณฤทธิชัย ตันจตุรงค์ คุณลออ เนาว์รุ่งโรจน์ คุณลำดวน ม่วงปรางค์
คุณวรชาติ ภู่ห้อย คุณวรพจน์ กระทอง คุณวรยศ ทรัพย์ย
คุณวศินี มุ่งดี คุณวัชรพงษ์ ขันติโชติ คุณวันชัย กองแก้ว
คุณวันทนาพร ฉิมโฉม คุณวาณี ตันสงวน คุณวาสนา บุญโต
คุณวาสุเทพ ประมงอุดมรัตน์ คุณวิชา ธรรมยุทธสกุล คุณวิเชียร โยพันดุง
คุณวิทยา บุญตาม คุณวินิตา เย็นสบาย คุณวิมล จิรอร่าม
คุณวิระ สุขเผือก คุณวิรัตน์ ทองแสนดี คุณวิรัติ ยุทธวิชัย
คุณวีกิจ ด่านสุนทรวงศ์ คุณวิสันต์ ทรัพย์ศิริสิน คุณศรายุธ สังข์เปลี่ยนแสง
คุณศากร ปริญญานันท์ คุณศิริพรรณ คหัฏฐา คุณศุภากร ศรีนวอังกีร
คุณสมชาย เจียมจิตร คุณสมชาย มั่งแช่ม คุณสมชาย ลีนุกูล
คุณสมบูรณ์ โอฬารศิริกุล คุณสมพร ศักดิ์โสภณกุล คุณสมพิศ ใยยวง
คุณสวรส บัวมีธูป คุณสิริวรรณ บุญธรรม คุณสุขุมาภรณ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา
คุณสุจิตรา ศรีจันทร์ คุณสุนิสา เทพมณฑา คุณสุนีย์ เอี่ยมไทรงาม
คุณสุวรรณา สิริทรัพย์ไพบูลย์ คุณสุวิมล เปรมแสง คุณสุวุฒิ เมฆมุสิก
คุณแสงระวี เลิศวานิชกิจ คุณอดุลย์ คุณาอัครวุฒิ คุณอธิชา เกตุลา
คุณอธิพร ลลิดาพันธ์ชัย คุณอนันต์วัฒน์ พยัคฆพงษ์ คุณอรทัย คุ้มสิน
คุณอรรณพ สิงหะคเชนทร์ คุณอารีรัตน์ เทียนอร่าม คุณอำไพ วรรณเมธี
คุณอำภร อัศวโชคพรชัย คุณเอนก กลักแก้ว คุณไอศิกา พันธุ์กาง
ดร.ศักดิ์สรณ์ เฉลิมชัยอาภา พนักงานแผนกบริการ ฟขป.

บริจาคท่านละ ๑๙๙.๐๐ บาท

คุณเกรียงศักดิ์ หวังรักษ์ดีสกุล น้อมถวายครูบาอาจารย์ และท่านผู้มีพระคุณไม่มีประมาณ
คุณนเรนทร์ อินทรสิทธิ์ คุณสุริยา อินทรสิทธิ์ คุณสุพัฒน์ อินทรสิทธิ์
ร.ต.ทีปกร อินทรสิทธิ์

คุณน้ำทิพย์ สุขใจ ๑๕๔.๐๐ บาท
คุณปัญญา เวินทอง ๑๕๐.๐๐ บาท
พนักงานกองธุรกิจต่างประเทศ ฝธค. ๑๔๐.๐๐ บาท
คุณกรกฤตย์ เที่ยงบุญ ๑๒๕.๐๐ บาท

บริจาคท่านละ ๑๒๐.๐๐ บาท

คุณจิรพันธ์ พิงไธสง คุณฐาปวีร์ ภักดีวงษ์ คุณสาวิตรี ศรีวัฒนกุลพร
คุณสุวารีพร สุขสุเสียง คุณเอนก ชูศิริ

คุณปริญญา สุขหร่อง	๑๑๙.๐๐ บาท
พนักงานแผนกตรวจสอบการใช้ไฟฟ้า ๒ ฝอจ.	๑๑๘.๐๐ บาท
คุณวรรณธิดา เอมจิตต์	๑๑๐.๐๐ บาท
คุณพรเพ็ญ สกุลสุขศิริ	๑๐๙.๐๐ บาท
คุณชมพูนุท กาวาฮารา	๑๐๑.๐๐ บาท

บริจาคท่านละ ๑๐๐.๐๐ บาท

คุณ ป.อัจจิมาจันทร์ทอง	คุณกชพร ธรรมะอำไพ	คุณกณิศนันท์ เปี่ยมเมี้ยน
คุณกนก เชาวน์สกุล	คุณกนต์ธร ไข่สุวรรณ	คุณกมล รอดบัณฑิต
คุณกมล สุรีย์เหลืองขจร	คุณกมลกร คงสมใจ	คุณกมลพร พนอสินธุ์
คุณกรรณิการ์ พัฒนเจริญ	คุณกรรณิการ์ ตติยากิตติ	คุณกรุณา วงษ์เกตุ
คุณกฤตทวี วงศ์งาม	คุณกฤติยา นาคา	คุณกฤษณ สุจริตพงศ์
คุณกฤษณา แก้วประชา	คุณกษมา สอนวิทย์	คุณกอบกุล มุ่งเพียร
คุณกัญจนา เจนการค้า	คุณกัญญา ปลื้มจิตร์	คุณกัญญาภัค ปัทมะสุนทร
คุณกัญญารัตน์ มณีกันตา	คุณกัญรินทร์ ม่วงทอง	คุณกัณณหงส์ กรรณมาตร
คุณกันยานาถ พิบูลย์ศิริ	คุณกัลลิกา สงวนสัตย์	คุณกิตติ สุคนธ์ขจร
คุณกิตติ จงรวมกลาง	คุณกิตติพงศ์ สุดอนุรัก	คุณกิตติมา สิทธานนท์
คุณกิติญาดา ล้อสกุลชัย	คุณกุนโนรี เลิศปัญญาพรชัย	คุณกุลณสร ภู่ทองคำ
คุณเกรียงไกร จิตต์วัฒนาอารีย์	คุณเกรียงไกร มิตรนราภรณ์	คุณไกร หนูสม
คุณขนิษฐา เงินสมบัติ	คุณขนิษฐา จันทาศรี	คุณขวัญใจ โตศิริ
คุณขวัญดาว ช้างดำ	คุณขวัญรักษ์ จรัสจารุมนต์	คุณคเชนทร์ เจนจบ
คุณคณยศ ขจรยศอภิภู	คุณคมกริช สาคริก	คุณคมสันต์ สินธวิชวงศ์
คุณคุณากร พลสาร	คุณฆนัท จินดามัยกุล	คุณจตุรงค์ จุฑามณี
คุณจรัสศรี ขวัญรัมย์	คุณจริยา บำเหน็จพันธุ์	คุณจรีรัตน์ ลาภพานิช
คุณจรุงทิพย์ ชูเกื้อ	คุณจรูญลักษณ์ บริสุทธิ์	คุณจักรกฤษ โสภิชาติ
คุณจักรพัณธ์ พุกสุริยวงศ์	คุณจักรรัฐ เจริญอาจ	คุณจักรี อ่างแก้ว
คุณจันจิรา พนัสนาชี	คุณจันทกานต์ ศรีทองเอี่ยม	คุณจันทมณี นาสมฝัน
คุณจันทรจิรา หลวงนา	คุณจันทรัสม์ ท้าวภุชฌงค์	คุณจารินี ทองไท
คุณจารุพัฒน์ นิยม	คุณจารุวรรณ พึ่งน้อย	คุณจารุวรรณ เพ็งสุขรัตน์
คุณจารุวรรณ เม่นมุกดา	คุณจารุวรรณ ชนกชนีกุล	คุณจารุวัสตร์ วงศ์บุญมาก
คุณจิตตรา รอดเครือมิตร	คุณจิตตรา บุญเกิด	คุณจิตตานันท์ คชวารี
คุณจิตรา ขุนศรีวินัย	คุณจิตราภรณ์ วรรณกมล	คุณจิตวิ สำเนียง
คุณจินดา นครศรี	คุณจินดาหรา เกิดท่าไม้	คุณจินตนา คำพราว
คุณจินตสิทธิ์ เริ่มคิดการณ์	คุณจิรโชติ นาสถิตย์	คุณจิรโมท แดงใหญ่
คุณจิรศักดิ์ วงศ์สว่าง	คุณจิระติ ทิพย์จันทร์	คุณจิรัชญา กาญจนกุญชร
คุณจิราภรณ์ พันธุรส	คุณจิราภรณ์ เสริฐศรี	คุณจีรพัส สละกลม
คุณจุฑามาศ ผดุงเจริญ	คุณจุมภฏ หิมะเจริญ	คุณเจตน์ แก้วทอง

บริจาคท่านละ ๑๐๐.๐๐ บาท

คุณเจตนา ถาพร	คุณเจริญชัย ทวีอภิรดีเสนา	คุณเจริญศักดิ์ เสนาชัย
คุณฉัตรแก้ว อยู่เจริญสุข	คุณฉัตรสุดา ประณตน้อมสิน	คุณเฉลย รักแจ้ง
คุณเฉลิมศรี เกิดสมจิตร์	คุณเฉลิมศักดิ์ เพ็งสุวรรณ	คุณชนินทร แซงราชา
คุณชรัชสรา กลิ่นผกา	คุณชลธิศ สุ่นบุญนาค	คุณชลลดา อังคณานุวัฒน์
คุณชลอ ช้างแจ้ง	คุณชลิดา แสงอรุณ	คุณชลิต ฉายศิริ
คุณชลิตา เทพพิทักษ์	คุณชวลิต ศรีวรวุฒิชัย	คุณช่อทิพย์ ก๊กพ่อค้า
คุณชัชญา อ้วนแก้ว	คุณชัชญา เตชะรักษ์พงษ์	คุณชัชดา พงษ์ต้นกุล
คุณชัยยง แก้วศรีพันธ์	คุณชัยยุทธ-คุณพรทิพา-คุณจิรภัทร กาญจนะ	
คุณชัยวัฒน์ สุทธิประภา	คุณชัยวัฒน์ บูรพัฒน์	คุณชัยอนันต์ รักษ์พันธุ์
คุณชาญชัย พงศ์สุวรรณ	คุณชาญชัย วงศ์ถนอม	คุณชาญณรงค์ มาสุข
คุณชาญวิทย์ โชคบัณฑิต	คุณชาดา ศรีทองเอี่ยม	คุณชาลิสา พุมมารักษ์
คุณชาลี ศรีมูล	คุณชำนาญ มั่งคั่ง	คุณชำนาญ อินทภูติ
คุณชิษณุ ศิริพัฒนพูนผล	คุณชูเกียรติ ยังยืนบางชัน	คุณชูเกียรติ ทิมพวงทอง
คุณชูชีพ ปานรสทิพย์	คุณเชาวรัฐ ติ๋ปรัตน์	คุณเชี่ยวชาญ จินทนากร
คุณญาณิศา มีบุญญา	คุณญาดา การัตน์	คุณญาตาวีณ์ เอี่ยมสำอางค์
คุณฐิติมา บุญหนัก	คุณฐิติวราภัทร ชูเชิด	คุณฐิศิรักษ์ ผ่องเกษร
คุณณฐภัทร เจริญใจ	คุณณฐวร อนันต์	คุณณรงค์ ศิลาอาศน์
คุณณรงค์ชัย ศิลาเวียง	คุณณัฏฐณิฌา กลักแก้ว	คุณณัฏฐ์พัชร์ ปั้นเอี่ยม
คุณณัฐกร แป้งคุณญาติ	คุณณัฐกานต์ ทองแย้ม	คุณณัฐญาภรณ์ ธนดลภา
คุณณัฐฐ์ชาภา เกตุมณี	คุณณัฐดนัย พรหมนิยม	คุณณัฐธนนท์ โชติหิรัญศักย์
คุณณัฐพงศ์ รังสิมันตุชาติ	คุณณัฐพงศ์ สีสำฤทธิ์	คุณณัฐพงษ์ เหลืองสถาพร
คุณณัฐพัชร์ คำเภา	คุณณัฐภรณ์ กิจสมัย	คุณณัฐรดา หริมเจริญ
คุณณัฐวดี ตรีทิพากิจ	คุณณัฐวสา ไชยวงศา	คุณณัฐิณี สำเภาเงิน
คุณณัฐินี นาควัฒนะ	คุณณาวี แปรพิมพา	คุณดวงใจ จิตร์เนื่อง
คุณดารณี สุขอุดม	คุณดาวใจ ศัลยพงษ์	คุณดำรงพล แป้นขำ
คุณดิลก ศรียุทธนา	คุณดุสิดา เปียชาติ	คุณตรีภพ ขวัญเนตร
คุณเตือนใจ วรพอพงษ์	คุณถนัดกิจ เศวตนันทิกุล	คุณถวัลย์ หมื่นกล้า
คุณถาวร สายกัญญา	คุณทรงชัย บุญโต	คุณทวีวิทย์ สถาพรหม
คุณทัดเทพ วรรณวิจิตร	คุณทัศนีย์ อภิเดช	คุณทิพยวรรณ สุขประสงค์
คุณทิพย์สุวรรณ อินทโร	คุณธงชัย เกษตรธีรกุล	คุณธงชัย นิยมทอง
คุณธณเดช ธัญเจริญการค้า	คุณธณิกานต์ จุลวงศ์	คุณธนกร นรินทวานิช
คุณธนกฤต ชัยจิรารักษ์	คุณธนชาติ ธนวุฒิบูรณ์	คุณธนธรณ์ อังศุประภา
คุณธนพร บุรารักษ์	คุณธนพรรณ คล้อยตาม	คุณธนพล ทองปาน
คุณธนพล เอี่ยมแสง	คุณธนภรณ์ แสงเทศ	คุณธนยมัย รุ่งสวัสดิ์
คุณธนรัตน์ เย็นศิริ	คุณธนวรรณ รัตนะวงศ์กุล	คุณธนัชรตา วัชราวรรณ
คุณธนา เพ็งเกษม	คุณธนาวรรณ สาริกบุตร	คุณธเนศ อ่างแก้ว

บริจาคท่านละ ๑๐๐.๐๐ บาท

คุณธรรมนูญ วิทยเบญจางค์	คุณธรรมนูญ พุทธขจร	คุณธราวัฒน์ ทิมทอง
คุณธวัช ขันธพล	คุณธวัชชัย วิมลมาลา	คุณธะเนตร์ หาญวงศ์จิรวัฒน์
คุณธัญญธร คุ้มทุกข์	คุณธัญพร คุ้มกูล	คุณธันยพร สืบมาก
คุณธันยภัทร เสียงก้อง	คุณธันยวัต รัตนวราหะ	คุณธันษ์ญภัศร์ อภิสุขสกุล
คุณธิดา ขาวสำอาง	คุณธิติ น้อยเสวก	คุณธิติพงศ์ อำปรีดา
คุณธีรจิต รูปจันทร์	คุณธีรชัย ดามา	คุณธีรพล เลือดภักดี
คุณธีระ เบิกขุนทด	คุณนงกนก บุนนาค	คุณนงลักษณ์ จันทร์นาค
คุณนงลักษณ์ อุ้ยอ่อง	คุณนที มั่งมีผล	คุณนพเก้า สุนทรกลัมพ์
คุณนพดล กันทาทิศ	คุณนพรัตน์ ทองสวัสดิ์	คุณนพวรรณ ระเมียดดี
คุณนพวรรณ เวโรจน์บรรจง	คุณนริศรา ใหลสกุล	คุณนโรดม มนกลม
คุณนฤนันท์ คอวนิช	คุณนฤพรรณ์ โอสถ	คุณนฤมล ดิษฐบรรจง
คุณน้องนุช สุขมาก	คุณนัฏฐิญา บุษราวรานนท์	คุณนัดดา เกียรติศักดิ์บวร
คุณนันทภัค กลับเจริญดี	คุณนันท์ภัส ธนาชัยกุลวัฒน์	คุณนันทวัน ล่ำสันต์
คุณนันทิวัฒน์ สุขเข	คุณนำพล จันทรานิเวศน์	คุณนิตยา ผานาค
คุณนิธิโชค เวียงนนท์	คุณนิปริญ สิงห์สม	คุณนิพนธ์ อุ่นเพ็ง
คุณนิภา วรไกวัล	คุณนิภา ผิวงาม	คุณนิภา วรพรขจรกิจ
คุณนิภาค เถียรประภากุล	คุณนิภาภรณ์ ผดุงชอบ	คุณนิภาวรรณ จุฑามณี
คุณนิมิตร อัจฉริยวงศ์เมธี	คุณนิยม สายแสง	คุณนิรันตร์ ผดุงฉาย
คุณนิวัฒน์ โสภา	คุณนุจรินทร์ ทีฆตระกูล	คุณนุชนา ศรีตองอ่อน
คุณเนาวนิต เอี่ยมขำ	คุณเนื่องเนตร สมวัฒน์	คุณบงชุภา เอี่ยมอุ่น
คุณบดินทร์ จิ๋วแย้ม	คุณบัญชา บัวบานพร้อม	คุณบัณฑุรย์ ปี่เพราะ
คุณบุญเจือ เลิศกิติยศ	คุณบุญชู รอดเทศ	คุณบุญถิ่น เอมย่านยาว
คุณบุญลือ แผนกทาน	คุณบุณรดา พันธารีย์	คุณบุศรา คำไว
คุณบุษกร คล้ายสุวรรณ	คุณบุษบา ศรีสุดใจ	คุณบุษรา เกิดบรรดิษฐ
คุณเบญจพร สุขเจริญ	คุณเบญจพล สุขาแก้ว	คุณเบญจวรรณ บุนนาค
คุณเบญจวรรณ พูลสิทธิ์	คุณปณิศา อธิปัญญา	คุณปติมา เอี่ยมครอง
คุณปทุมพร แมนสถิตย์	คุณปนัดดา จ้องจรัสแสง	คุณปภาวี ตั้งดวงดี
คุณประจักษ์ ทรัพย์อุดม	คุณประภาพร ใบบัง	คุณประภารดี สว่างศรี
คุณประภาศรี พรโกมลรัตน์	คุณประวิทย์ พลวัตพิพัฒน์กุล	คุณประวิทย์ บุญศิริ
คุณประวีณ์นุช โสสกุลวัฒนา	คุณประวุฒิ จิรนนทกิจ	คุณประสงค์ ประคัลภวงส์
คุณประเสริฐ หรรษาจักรตรี	คุณประเสริฐ อำพันทรัพย์	คุณประเสริฐ สารตแสง
คุณประเสริฐพร จรัสพูนล	คุณปราจิน นาคกุล	คุณปราญชลี เสนาเทพ
คุณปราโมช อัครวณิชเลิศ	คุณปราโมทย์ เล็บครุฑ	คุณปริชาติ เจริญสุขสมบูรณ์
คุณปริยารัตน์ จันทรประสิทธิ์	คุณปริศนา ธูปเทียนรัตน์	คุณปรีชา จรเทศ
คุณปรียจรรย์ บุญยุบล	คุณปรียา ถึกอ่ำ	คุณปสังส์ เทพรักษ์
คุณปอแก้ว ธนไพฑูรย์	คุณปัญญา สัจจารุ่งเรือง	คุณปัทมา โพธิ์ประยูร

บริจาคท่านละ ๑๐๐.๐๐ บาท

คุณปัทมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา	คุณปาจรีย์ วีระโสภณ	คุณปิ่นบังอร เต็กอารีย์
คุณปิยะนาฏ จันทิชัย	คุณปิยะรัตน์ ศิริวรรณ	คุณปิยะศักดิ์ ศรีมณี
คุณปุญญาดา เปรมัษเฐียร	คุณปุณยนุช เทศถา	คุณปูริดา แสงสมพร
คุณผกาวดี สิทธิศักดิ์	คุณผาสุก สัมปุณณะโชติ	คุณพงศ์กฤษฏ์ คำราชา
คุณพงศ์พิสิษฐ์ ตั้งวิวัฒน์จินดา	คุณพงษ์พันธ์ มีสุข	คุณพงษ์รัตน์ น้อยแสง
คุณพจนีย์ เพ็ชรศรีประสิทธิ์	คุณพชรพร ศฤงคาวณิชกุล	คุณพนิดา ศิริพรจุฑากุล
คุณพนิตนาฏ คำหลอด	คุณพรทิพย์ เศรษฐวงศ์	คุณพรทิพย์ ขจิตวิทยกุล
คุณพรทิพา การชำนาญ	คุณพรปวีณ์ ฉาโยทัย	คุณพรพรรณ พฤกษวัฒนอุดม
คุณพรพรรณ ม่วงมูล	คุณพรเพ็ญ ทองอินทร์	คุณพรรณิพา ขำเปรื่องเดช
คุณพรรณี ปรางพิทักษ์	คุณพรรณี ธนารักษ์วุฒิกร	คุณพรรษพล นัยรัตนารักษ์
คุณพลภัทร รัตนโสภิตกุล	คุณพวงเพชร ตั้งทรัพย์	คุณพัชนี ขาวสำอางค์
คุณพัชร์รมณ ณ ภูเก็ต	คุณพัชรักษ์ เธียรสรรชัย	คุณพัชรินทร์ แก้วรัตนากร
คุณพัชรี เหมือนเอี่ยม	คุณพิช ชูเกื้อ	คุณพิชญาย์ ประสงค์เกียรติ
คุณพิชญา อบกลิ่น	คุณพิชญุตม์ แสงอุทัย	คุณพิชามญชุ์ อยู่สุข
คุณพิชิต จงพิพัฒนศิริ	คุณพิณทิพย์ เศรษฐมาณ	คุณพิพัฒน์ พร้อมเจริญ
คุณพิมพ์พร นิลหยก	คุณพิมพ์ศิริ ธนากิจ	คุณพิษณุ เปียร์นนท์
คุณพิสิทธิ์ ย่ำเที่ยง	คุณพีรจิต บำรุงกิจ	คุณพีระ แจ่มเหมือน
คุณพูนลาภ เพชรบุญมี	คุณเพ็ญนา เศรษฐพงษ์	คุณไพเชษฐ์ จิตรแจ้ง
คุณไพรวัลย์ เกษมพงษ์	คุณไพศาล แช่มช้อย	คุณภคินทร์ คีรีวัลย์
คุณภัตสรา ดิฐษร	คุณภัทรพงศ์ แผ่คุณความดี	คุณภัทราภรณ์ อินทร์แก้ว
คุณภาดา เทิดภาปิยะนาค	คุณภารณี ประกาศเกตุการ	คุณภิญโญ กิตติกูล
คุณภิญโญ นามปัญญา	คุณภูทรรศ ไขสอาด	คุณภูธิป สามวัง
คุณภูมิพัฒน์ ชัยวัชรานนท์	คุณภูริศิษฐ์ ศรีเพชร	คุณภูรีภัทร อรัญญิก
คุณมงคล จัตวงศ์	คุณมณเฑียร บุบผา	คุณมณี ปัญญาวงศ์อุดม
คุณมณีรัตน์ ไพรสอน	คุณมนทิรา ชานนท์	คุณมนพัทร์ แสงสุข
คุณมนัญญา สนนุช	คุณมนัสวัน ธุมชัย	คุณมนูญ เกษมสำราญกุล
คุณมะลิวรรณ ศิริวรางกูร	คุณมัญชุสา คงค้าน	คุณมาฆมาส สุขวิบูลย์
คุณมารุต บุญสมสู่	คุณมาลัย พานิชชจรกุล	คุณเมธาวัฒน์ ผดุงญาติ
คุณเมืองสันต์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา และครอบครัว		คุณยศดนัย สุนทรวินิต
คุณยสวินทร์ กฤษณะภักดี	คุณยิ่งศักดิ์ ขยายกิจการ	คุณยุทธศักดิ์ ภิรมย์ญาณ
คุณยุวดี ป้องเขตร	คุณรณรงค์ ระเบียบพรหม	คุณรพีภรณ์ อัศวกุลไพโรจน์
คุณรวงทิพย์ หัวใจดี	คุณรสริน บุญเกษมสิริ	คุณระบิล โกเมนเอก
คุณรังสรรค์ เศรษฐวงศ์	คุณรังสฤษดิ์ ภาคสุชน	คุณรัชกร ปานหอทอง
คุณรัชต์ระพี วรรณโคตร	คุณรัชนี สุขไพบูลย์วัฒน์	คุณรัชนี สมสวาท
คุณรัชพนธ์ ศิริชมภู	คุณรัตนา พิศาลเศรษฐกุล	คุณรัตนา แซ่ตั้ง
คุณรัตนา กาญจนวิลาสกุล	คุณรัตนาภรณ์ บุตรเนียร	คุณรัตนาภรณ์ อินชูกูล

บริจาคท่านละ ๑๐๐.๐๐ บาท

คุณรัตนี คนงาม	คุณรัตพงษ์ ช่างประดิษฐ	คุณราเชนทร์ อันเวช
คุณรุ่งทิพย์ สหกุลบุญญรักษ์	คุณรุ่งทิวา พงษ์พิชัย	คุณรุ่งทิวา มิ่งขวัญ
คุณรุ่งนภา มณีฉายกระจ่าง	คุณรุ่งรัศมี ประสมศรี	คุณรุจิรา แซ่ลิ้ม
คุณรุจีรัตน์ จองสิทธิมหากุล	คุณเรวัตร ขาวสำอางค์	คุณฤดี วิมลมาลา
คุณลลิตา วงศ์วัชรมงคล	คุณลัทธนันท์ กมลรุ่งวรากุล	คุณลินดา เทียมตะวัน
คุณเลิศลักษณ์ พิทักษ์	คุณวงเด่น รอดบุญมี	คุณวงศ์สิริน จงเลิศตระกูล
คุณวทัญญู ชัยรุ่งเรือง	คุณวนารี สินสกุล	คุณวนิดา แกมนิล
คุณวรณัฏฐ์ ตุ้มทอง	คุณวรพล สินแก้ว	คุณวรรณกร เพ็ญสมบูรณ์
คุณวรรณงาม พิทักษ์พานิช	คุณวรรณธณี เกษรบัว	คุณวรรณรัตน์ ปณิธานธรรม
คุณวรรณสุดา รัตนโอฬาร	คุณวรรณะพร วรกิจกาญจนกุล	คุณวรรณา เจริญกิจเสรีวงศ์
คุณวรรณา เงินนำโชค	คุณวรัญญา อยู่สอาดสุข	คุณวรางคณา เกษมศานติ์
คุณวราพร เต็มดี	คุณวราภรณ์ เกตุสวัสดิ์	คุณวริศรา เอกเผ่าพันธ์
คุณวริสา สูงสถิตานนท์	คุณวริสา ลาภเจริญวงศ์	คุณวลัยพร อภิชัยเฉลิมวงศ์
คุณวศินี เรือนวงศ์	คุณวสันต์ กลิ่นเทียน	คุณวัชรนันท์ รื่นศาสตร์
คุณวัชรพันธุ์ ไชยสุต	คุณวัชราภรณ์ ฤกษ์อรุณ	คุณวัชรินทร์ วัชโรทัย
คุณวันชัย ทับเทียมสุข	คุณวันทนี อังศุสิงห์	คุณวันทนีย์ รมยะพันธุ์
คุณวันเพ็ญ เสือเมือง	คุณวันเพ็ญ รัตนาวดี	คุณวันวิสา เอกแก้ว
คุณวันอังคาร ตัณฑ์เจริญรัตน์	คุณวามรินทร์ พูนพิพัฒนกุล	คุณวารุณี ชะไวย์
คุณวาสนา ธนากรปิ่นทอง	คุณวาสนา ทองเกิด	คุณวาสนา สุคนธ์ขจร
คุณวิเชียร อ่ำเทศ	คุณวินัดดา มหเพลินจิตต์	คุณวินัย เทียนสว่าง
คุณวิภา มุสิกชาติ	คุณวิภาดา โพธิ์นที่ไท	คุณวิภารัตน์ พลดร
คุณวิมลลักษณ์ คำราชา	คุณวิมลวรรณ สาครบุตร	คุณวิมลศรี ใจสะอาด
คุณวิรงค์ พุทธาวงศ์	คุณวิริทธิพล เตชภณธนาวีรัตน์	คุณวิลาสินี ศึกษาการ
คุณวิไลพร เภาพาน	คุณวิไลวรรณ เติมปิติพงศ์	คุณวิศรุต ทั่งเพชร
คุณวิษณุ วงเวียน	คุณวิสรุต หวังเจริญพร	คุณวีณา ประจงมูล
คุณวีรชัย ดำรงวงศ์สกุล	คุณวีรญา นุชภู่	คุณวีรนุช ตีรพัฒนพันธุ์
คุณวีรพล โสสุทธิ์	คุณวีรพล ภู่พันธ์	คุณวีระ พิลาแก้ว
คุณวีระชัย พรโกมลรัตน์	คุณวีระพันธ์ นิธิยานนทกิจ	คุณวีรินท์ จิรานพศักดิ์
คุณวุฒิ โตสวน	คุณวุฒิชัย สราญรมย์	คุณแววดาว เจริญกรประชา
คุณศรราม วิเศษสุข	คุณศรีสุดา หัตถเสรีพงษ์	คุณศศกรณ์ นิ่มประเสริฐ
คุณศศพินท์ พิมพะพันธุ์	คุณศศิธร แจ่มปัญญากุล	คุณศศินันท์ ยงค์เจริญชัย
คุณศศิวิมล งามสรรพ์	คุณศิรประภา กรุดอ่ำ	คุณศิริพร ชาญสิริภัทร
คุณศิริมาศ โพธาราเจริญ	คุณศิริรัตน์ งามเสน่ห์	คุณศิริรัตน์ คุณะสารพันธ์
คุณศิริลักษณ์ วรบุญโอฬาร	คุณศิริวรรณ วรเดช	คุณศิริวัฒน์ กรีทวี
คุณศิวกานต์ เจริญพิทักษ์	คุณศุภกิจ เอี่ยมตระกูล	คุณศุภโชติ เนียมอุ่ม
คุณศุภนุช สวัสดีผล	คุณศุภรา จิตรพยัคฆ์	คุณศุภิดา สิงห์ทอง

บริจาคท่านละ ๑๐๐.๐๐ บาท

คุณสการัตน์ แขวงโสภา	คุณสถาปนา อ่อนจันทร์	คุณสนธยา แคนสี
คุณสนธยา อินทสิงห์	คุณสนั่น พรหมสุข	คุณสมเกียรติ แสงสุริยา
คุณสมใจ ลีนุกูล	คุณสมชาติ บุญเกษมสิริ	คุณสมชาย เลิศไตรภพ
คุณสมชาย จงเจริญสันติกุล	คุณสมชาย อ่อนสว่าง	คุณสมชาย อังคณานุวัฒน์
คุณสมชาย นัคราโรจน์	คุณสมชาย เรืองเดช	คุณสมนึก แปงคำ
คุณสมบูรณ์ ร่องยืด	คุณสมพงศ์ สิทธิไชยนันท์	คุณสมพร นิลกาฬ
คุณสมพร จวนกระจ่าง	คุณสมพร ศุภจรัสวงศ์	คุณสมพิศ เร่งเร็ว
คุณสมรักษ์ อุสาหะการี	คุณสมฤดี สันติสุข	คุณสมลักษณ์ สิมมา
คุณสมศักดิ์ ขอมทอง	คุณสมสุนีย์ จิรมงคลโรจน์	คุณสอังคนา แก้วเกษม
คุณสังวร ก่องตาวงศ์	คุณสานนท์ คชาอนันต์	คุณสายพร ตั้งจิตพินิจการ
คุณสายสมร ผูกพันธ์	คุณสำเร็จ มั่นคง	คุณสิทธิเดช ไม้รอด
คุณสิทธิพร ทองขาว	คุณสิทธิศักดิ์ พรหมจันทร์	คุณสิบพร แก้วสิงห์
คุณสิรินภรณ์ บุญเลิศ	คุณสิริพร มังกรศิลานนท์	คุณสิริพร เกตุอภัย
คุณสิริรักษ์ ไทยมีสุข	คุณสิริรัตน์ ประดิษฐ์	คุณสิรี อัตตวิริยะนุภาพ
คุณสุกัญญา จันทร์เจนจบ	คุณสุกัญญา มุสิกะ	คุณสุขสันต์ ติยารัชกุล
คุณสุจิตรา สุขประสงค์	คุณสุชาดา นุชสมบัติ	คุณสุชาติ หอมจันทร์
คุณสุณีย์ เรืองยศ	คุณสุดารัตน์ เชิดเกียรติตระกูล	คุณสุทธิพงษ์ วสุพรพัฒน์
คุณสุทิดา สุวรรณบุผา	คุณสุทิศา อยู่คง	คุณสุทิศา สุดสวาสดิ์
คุณสุธาพร พวงภู่	คุณสุธาสินี ยุ้งเกี้ยว	คุณสุธีร์ ผิวงาม
คุณสุนทร คันธาอาภา	คุณสุนทริยา ทาบุจิ	คุณสุนันท์ สหะวิเศษไชยชาญ
คุณสุนันทา ขันทอง	คุณสุนิสา ไวยโรจน์	คุณสุปราณี ก้อนง่อน
คุณสุปิติ จิรโรจน์วัฒน	คุณสุพร เนียมนำ	คุณสุพัตรา สุนทรกรันต์
คุณสุพัตรา การะเวก	คุณสุพัตรา แสงพรูสิน	คุณสุพิญญา วารุกะกุล
คุณสุภัทตรา สีตองอ่อน	คุณสุภัททินี พจนพิมล	คุณสุภัทรา เกตุทัต
คุณสุภาณี เธียรไกรวัล	คุณสุภาณี วรภัทร์	คุณสุภาพร บวรพุฒิคุณ
คุณสุภาพร หอมวัฒนวงศ์	คุณสุภาภรณ์ ปาลาศ	คุณสุภาวดี วัฒนาชัยโรจน์
คุณสุภาวดี ไม่น้อยทรัพย์	คุณสุมนา วงศ์โกมลวิจิตร	คุณสุมา สุนทรวกูล
คุณสุมาตรา อบรมสุข	คุณสุมิตรา จั่นประเสริฐ	คุณสุรเชษฐ เรืองยศ
คุณสุรเดช ขุนจันทร์	คุณสุรพงษ์ พรประดิษฐ์	คุณสุรพล เงินพจน์
คุณสุรพล คุวารนันท์เจริญ	คุณสุรพัฒน์ ไกรศรีวัฒนะ	คุณสุรพัศ โมบัณฑิตย์
คุณสุรศักดิ์ สัมมาสุข	คุณสุรศักดิ์ นาคมาโนช	คุณสุรศักดิ์ มังคลา
คุณสุรศักดิ์ แสนสุข	คุณสุลักษณ์ เมนะคงคา	คุณสุวรรณชัย ชาวบ้านเกาะ
คุณสุวรรณา หอมวัฒนวงศ์	คุณสุวิชญา จินตนา	คุณสุศรณ ล้ออุทัย
คุณเสริมศิริ เรืองศรี	คุณเสาวณีย์ จินานุสรณ์	คุณเสาวณีย์ พนมวัน ณ อยุธยา
คุณเสาวนีย์ วสุพรพัฒน์	คุณเสาวนีย์ ร่ำรวยธรรม	คุณเสาวพร ชื่นอารมณ์
คุณแสงดาว เปลื้องนาผล	คุณโสภา ม่วงศิริ	คุณโสภาพรรณ อัศวชัยไพศาล

บริจาคท่านละ ๑๐๐.๐๐ บาท

คุณโสภิณ ชีวกมล	คุณโสพส สุขานนท์สวัสดิ์	คุณหทัยทิพย์ พงศ์สุพพัต
คุณหทัยรัตน์ คงมาลา	คุณอดิศักดิ์ วารีย์	คุณอดิสร จันทร์แก้ว
คุณอติพล ศรีนุกูล	คุณอนัญญา รอดหิรัญ	คุณอนันต์ ปาลีกุล
คุณอนันต์ ชูทอง	คุณอนิดา พนมวัน ณ อยุธยา	คุณอนุ นุชลา
คุณอนุวัฒน์ จันทร์โฮม	คุณอนุสรณ์ สร้อยคำพา	คุณอภิชัย ศรีอ่อน
คุณอภิชาติ วงษ์สมบัติ	คุณอภิเชษฐ์ ดีวัฒนกุล	คุณอภิญญ์ภพ เปรมสมาน
คุณอภิรดี สำเร็จศิลป์	คุณอภิวัฒน์ นำสินวิเชษฐชัย	คุณอภิวัฒน์ สว่างอารมณ์
คุณอมรชัย ฉิมพลีนภานนท์	คุณอมรรัตน์ เชี่ยวชาญ	คุณอมราวดี บุญสิน
คุณอรจิรา นาคเกลี้ยง	คุณอรณัชชา อรัญญิก	คุณอรรถ พยอมหอม
คุณอรรถเดช ชินพงศ์	คุณอรรถวุฒิ วรธรรมดุษฎี	คุณอรศิริ ชวนะพงศ์
คุณอริสสา จันทร์ลา	คุณอลิสา สุขพอดี	คุณอสมา ฉาโยทัย
คุณอสิ สินภมร	คุณอังค์วรา วงศ์ตระกูลวัฒนา	คุณอังคนา บุญเรือง
คุณอัจฉรา พิบูลย์ไพโรจน์	คุณอัญชลี เหมือนแย้ม	คุณอาคเนย์ มรโธวรรณ
คุณอาคม วสิกชาติ	คุณอาจินต์ ทวีวัฒนโสภณ	คุณอาภัสราพร สุมนเมธี
คุณอารมณ์ ทองอุดมทรัพย์	คุณอารี มงคลทิพย์	คุณอารีย์ สังข์บุญลือ
คุณอารีรัตน์ สงวนเกียรติ	คุณอารีวรรณ เชี่ยวชูกุล	คุณอิงอร กันเกตุ
คุณอุดมพล พิมพ์โพธิ์กลาง	คุณอุดมวรรณ ศรีอนันต์	คุณอุดมศักดิ์ ศักดิ์สุปรีชา
คุณอุทัย สารสมบูรณ์	คุณอุทัยทิพย์ ประสงค์	คุณอุภาพร ลิ้มจันทร์
คุณอุษณีย์ แสงไกรรุ่งโรจน์	คุณเอกชัย สายวงศ์	คุณเอกลักษณ์ ทรายเรืองศรี
คุณเอกวัฒน สุขศรี	คุณเอกสิทธิ์ แสงอุทัย	คุณเอนก ทิพวารี
คุณเอื้อมดาว บุญรอด	จ.อ.ธเนศ ธารีภาพ	จ่าอากาศเอกอดิพงค์ เชื้อเกตุ
ด.ช.ภาสวีร์ ด่านสุนทรวงศ์	ด.ญ.ภัทร์รวี ด่านสุนทรวงศ์	ดร.พิชญนันท์ ภิรมย์รื่นวกูล
พันจ่าอากาศโทสุรเดช สุรินทร์	ว่าที่ ร.ต.ต.หญิงวารี หังสวนัส	ว่าที่ ร.ต.พรภิมล เกตุฉาย
ว่าที่ร้อยตรีทรงสิทธิ์ ปิติวรยุทธ	สิบเอกกล้าณรงค์ พลพิลา	สิบเอกสิโรดม เจริญรัมย์
อุทิศให้คุณแม่สมคิด เผือนอารีย์	อุทิศให้นางสาวปัทมา กันทนะ	

บริจาคท่านละ ๙๙.๐๐ บาท

คุณทรายแก้ว จันทร์แปลง	คุณพรชัย เศรษฐสมบัติ	คุณวราวุธ กรศิริลักษณ์

คุณอภิภัทร ทองศรี ๘๐.๐๐ บาท

คุณเทวัญ นิลโชติ ๗๐.๐๐ บาท

บริจาคท่านละ ๖๐.๐๐ บาท

คุณฑัฐตินัย นิยม	คุณวรพจน์ เขตเจริญ	คุณวัชระ กางกั้น
คุณศุภมาศ ทองทับทิม	คุณสุรชัย อัครโชตินันท์	

คุณอุไรพร กุลเชษฐ์ ๕๙.๐๐ บาท

บริจาคท่านละ ๕๕.๐๐ บาท

คุณมนตรี อุบล	คุณมณฑา ปุณณสัมฤทธิ์

บริจาคท่านละ ๕๐.๐๐ บาท

คุณกชนิภา รัชเวทย์	คุณกรกนก บุษยากุล	คุณกรรณิการ์ คำนึงผล
คุณกฤชณัท คำฝาย	คุณกิตติกร ชูแข	คุณกุลธิดา ผ่องฉวี
คุณเกศรินทร์ รอดพึ่งผา	คุณไกรฤกษ์ สันติสุขมงคล	คุณจตุรงค์ ไชยชุมภู
คุณจันทร์ทิพย์ ล้ออัศจรรย์	คุณจำเนียน เสริมพิมาย	คุณฉลองรัฐ เศรษฐสีหสิริ
คุณฉัตรชัย พิเศษ	คุณชดาพร เจริญอินทร์	คุณชนวีร์ แก้วพันธ์
คุณชนากานต์ คัมภีรปกรณ์	คุณชนาภา คัมภีรปกรณ์	คุณชุติมา กลิ่นกลั่น
คุณฐิติรัตน์ คอนอ้น	คุณณชพรรธณ์ ป้อมปักษา	คุณณภัตสร พุฒอินทร์
คุณณิชาภัทร เฮงตระกูล	คุณดาริน ศรีเนตร	คุณทัศนีย์ ฉิมน้อย
คุณธนารัตน์ นิยมทอง	คุณธัญจิรา รักไพร	คุณธิดาพร สินจิตร์
คุณนฤเทพ อุบลรัศมี	คุณนวพร ทองคมขำ	คุณนวลจันทร์ อัศวรังษี
คุณเบญจมาภรณ์ เข็มกลัด	คุณปราณี แก้วมณี	คุณปริญญา เสียงจักรสาย
คุณปรีชา เดชเจริญ	คุณปาลิตา รู้แผน	คุณผกาทิพย์ โพธิ์จีน
คุณพชร ศุภวรรธนะกุล	คุณพัฒนา จันทสุวรรณ	คุณพิมพ์รัตน์ อินทรซูต
คุณมัณฑนา เหลืองอรุณ	คุณมานิดา มาลารัตน์	คุณมีนา สุขสันติภาพ
คุณรัตนรัตน์ บางท่าไม้	คุณลลิตา เลิศเศรษฐวณิช	คุณวราภรณ์ อนุตรกชกร
คุณวิกานดา คุ้มมงคล	คุณวิศาล มากชลบท	คุณศรีสุทธา เผือกผ่อง
คุณศศิธร มาลา	คุณศศิพร สงวนวงศ์	คุณศศิวิมล วันทวีสิน
คุณศักดิ์ชัย ชนะการ	คุณเศรษฐ์ เย็นฉ่ำ	คุณสปิตา จิตตสินนวา
คุณสมนึก วิศิษฏ์สหาย	คุณสมโภชน์ จงโชติศิริกุล	คุณสาธิต อ่อนคล้าย
คุณสายันต์ เตียวมณี	คุณสาวิตรี สีนอก	คุณสุชาดา ปิ่นแดง
คุณสุชิน ภาณุประยูร	คุณสุทธิรัชต์ สุสุทธิ	คุณสุพรรณณี ธนบัตร
คุณสุพิชชา วิมลโสภารัตน์	คุณสุมาลา พึ่งสำราญ	คุณสุรีรัตน์ จิตรแจ้ง
คุณสุวรรณา ธิคุณ	คุณเสาวรส คำวิชิต	คุณแสงดาว สังข์แก้ว
คุณหทัยรัตน์ ทับทิมทอง	คุณอนุรัตน์ บัวเพ็ชร์	คุณอาทิตยา หัสสะครบุรี
คุณอารยา โทรเสร็จ	คุณอุเทน มีศรี	คุณเอื้อมเดือน การะเวก
ด.ช.ปาณัท มูลละม่อม	ว่าที่ ร.ต.หญิง กาญจนา ชัยวัชรานนท์	

คุณกุลฤดี วิชัยกุล ๔๕.๐๐ บาท

บริจาคท่านละ ๔๐.๐๐ บาท

คุณจุฑาพร บัวขวัญ	คุณชมพูนุท รตะบุตร	คุณชิดชัย ทองเทพ
คุณชุติกาญจน์ สินธุสุข	คุณธัชสนัย สถาพรมงคลเลิศ	คุณนพวรรณ ต่อแสงศรี
คุณนวภัทร สะตะ	คุณประสิทธิ์ สกุลทองอร่าม	คุณพรทิพย์ สุวรรณประทีป
คุณพลวัต ชุ่มอินทร์	คุณพิมพ์พิชฎา ฉายสันต์	คุณภาณุวัฒน์ ศิลป์ประเสริฐ
คุณเรวัต กลินชิด	คุณวรพร วัณณพงษ์กูล	คุณวิมิตรา สงวนสุข
คุณวิโรจน์ สังข์ป่า	คุณวีรินทร์ วีระวรรณ	คุณศักดิ์ดา สุคนธ์ขจร
คุณสาริณี ชมภู	คุณสิโรตม์ รามัญ	คุณสุทธนารัตน์ ชัชวาลยางกูร

บริจาคท่านละ ๔๐.๐๐ บาท

คุณสุพร ซ่อนกลิ่น	คุณสุพิณ วาณิชย์จิรัฐติกาล	คุณสุวภา ชินนาพันธ์
คุณอ้อย ภักดีสุวรรณ	คุณอัมภา ปัญญาวุธวรกุล	ด.ญ.พิยดา สุทธิกุล

คุณชลลดา อุณหกะ ๓๓.๐๐ บาท

บริจาคท่านละ ๓๐.๐๐ บาท

คุณพนิดา สารทอง	คุณพิมพร อุเทศรักษ์สกุล	คุณวัชรีพร สุขพัฒน์
คุณสรวรรษ ธิรามนต์		

คุณอานนท์ ลีระศิริ ๒๙.๕๐ บาท

คุณสุรศักดิ์ ผลธุสะ ๒๙.๐๐ บาท

คุณนิพิฐ โพธิสุรินทร์ ๒๕.๐๐ บาท

คุณธนนท์ แดงมณี ๒๓.๐๐ บาท

บริจาคท่านละ ๒๐.๐๐ บาท

คุณกิตติ์ธเนศ จิรโอฬารพัฒน์	คุณกิตติศักดิ์ จุลศักดิ์	คุณโกสุมา ลิ้มปิยินทรากูล
คุณคฑาวุธ ฮวดศรี	คุณคมสัน พิมลยรรยง	คุณจตุพร ธรรมเจริญ
คุณจรรยา แฉ่งชูเชื้อ	คุณจิดาภา พิศาลศิลป์สกุล	คุณจิราพัชร สุดจิตร์รัก
คุณชลทร วนาโรจน์	คุณชัชชาติ ทองกันยา	คุณชัชสรัญ สาธิตพิฐกุล
คุณชุตินันท์ บุญยะประสิทธิ	คุณไชยวัตร ยังจิตร	คุณฐณิตา เจียกขจร
คุณณฐชยา อิทธิอัมพร	คุณณภัทธิรา เอนกศรี	คุณณัฐธวัช สุขสุมิตร์
คุณณัฐวัฒน์ ปัญญาประชุม	คุณทรงชัย เขียวอ่อน	คุณทววรรธ จันทวิมล
คุณทิพย์วรัต พลรักดี	คุณธนวัน กุรุวัล	คุณธนาภรณ์ บุญช่วยชู
คุณธรรมนูญ เกศทองคำ	คุณธันย์ภัคนันท์ ขันติโชติ	คุณนิติศักดิ์ นริทธิชัย
คุณปฏิวัติ ข้อยุ่น	คุณประมวล จำปาแดง	คุณปริญญา จันทร์ศรี
คุณปวรินทร์ เนียมรัตน์	คุณปาณิศา เกษศิระ	คุณพราวตะวัน ดันมีแก้ว
คุณพรีณัฐ อัครนิเวศ	คุณพานิช กอบก้าวณิชย์	คุณพาริดา อินวันนา
คุณพิพัฒพงษ์ วงศ์เจียก	คุณพิมพ์สุภัค โลกานะวัตร	คุณพิรุณ ภาสดา
คุณพีรนนท์ คงภักกิจ	คุณพีรภัทร อัศวชีพ	คุณเพ็ญประภา วนสุนทรกุล
คุณไพโรจน์ พัตรปาน	คุณภานิสิทธิ์ เฟื่องฟุ้ง	คุณมลฤดี แสงสุริยะ
คุณมัลลิกา วิจิตรเวชการ	คุณมานิตย์ สายะเวส	คุณยลดา ธีระบุญชัยกุล
คุณรวมชัย แซ่โล้ว	คุณรุ่งฤดี แข็งขัน	คุณลักษณาพร เอี่ยมสรรพางค์
คุณวรพล เอี่ยมคง	คุณวรวิท วีระโสภณ	คุณวรัญญา แซ่ลี้
คุณวราภรณ์ ทองดาษ	คุณวราลี เดชณรงค์	คุณวันดี จิตตภาวัฒน์
คุณวินิจ ศรีพิพัฒน์	คุณวิมล โพธิ์ศรี	คุณวิโรจน์ วงศ์เสรีนุกุล
คุณวีรยา ทนุพงษ์	คุณศพัน บุญพรม	คุณศรีจันทร์ อินรักษา
คุณศักดินา ไกรธรรม	คุณสมฤทธิ์ พัฒนศุภวานิช	คุณสิทธิชัย สิงหาราม
คุณสิทธินนท์ ทองกุลภัทร์	คุณสิริวรรณ แก้วเชิด	คุณสิโรตม์ รามัญ
คุณสุชญาตี วรรณแจ่ม	คุณสุทธาทิพย์ ชุมศรี	คุณสุบรรณ พรหมมี

บริจาคท่านละ ๒๐.๐๐ บาท

คุณสุพัฒนา ขันนาค	คุณสุภาภรณ์ อ่อนน้อม	คุณสุรสิทธิ์ แพร่กิจธรรมชัย
คุณสุรีรัตน์ น้อยโนลา	คุณหทัยทิพย์ ปุริตัง	คุณอนันต์ ช่างคิด
คุณอมลธีรา สุนทราภา	คุณอรอนงค์ เกียรติพจนจินดา	คุณอรอุมา ศรีผุย
คุณอัจฉรา มั่นคง	คุณอารยา ภูมลี	คุณอุไรพร เต้าทอง

บริจาคท่านละ ๑๕.๐๐ บาท

คุณวิทยา วสุวัต	คุณเกียรติภูมิ ตาพรมมา	คุณภูชิต ภัทรสุทธิ

คุณธิดาพร โฮกเส็ง ๑๒.๐๐ บาท

คุณธนายง ตติวรรณรัตน์ ๑๑.๐๐ บาท

บริจาคท่านละ ๑๐.๐๐ บาท

คุณเตชสฤษฏ์ ศิริครรชิตถาวร คุณโชคชัย งามนิมิตร

รายนามผู้บริจาคฯ ฝทภ. ตกค้างในปี ๒๕๖๑ รวม ๑,๖๐๐.๐๐ บาท

บริจาคท่านละ ๓๐๐.๐๐ บาท

คุณประสิทธิ์ แป้งเทา คุณวศินี มุ่งดี

บริจาคท่านละ ๑๐๐.๐๐ บาท

คุณกฤติวัฒน์ สงวนรักษา	คุณกฤษณพงศ์ จงใจงาม	คุณธนนนท์ ปาณะวร
คุณนพดล ชวนบุญ	คุณประทีป ปลื้มมีชัย	คุณมานพ ม่วงเกลี้ยง
คุณเรืองศักดิ์ แสงทองจี	คุณวาสนา จันทร์อำไพ	คุณสุชีวัน ชมพัฒน์

ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม

"พวกบัวเหนือน้ำ คือพวกที่มีศรัทธาในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
มีหิริโอตตัปปะ เชื่อบุญเชื่อบาป
ยินดีในการศรัทธา ทาน ศีล ภาวนา เป็นพวกบัวเหนือน้ำ
สมัยก่อนนั้นในราว ๑๐๐ ปีมาแล้ว ทั้งประเทศไม่ว่าจะเป็นเศรษฐี
ชาวไร่ ชาวนา ไปวัดวันพระไปค้างวัด
ขากลับมาบ้าน บอกให้บุญ แบ่งเป็นบุญ พากันยินดีทั้งนั้น
เดี๋ยวนี้สมมติว่าเรากลับไปนี่ไปบอกคนธรรมดา
บางคน โอ้ ฉันเอาบุญมาฝากด้วย ไม่รู้เรื่องเลย
แล้วบุญอะไรกัน เอาบัตรมาสิ ยังงั้นแหละ พูดกันไม่รู้เรื่องเลย"

หลวงปู่บุญฤทธิ์ ปณฺฑิโต

ที่พักสงฆ์สวนทิพย์ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

คณะกรรมการชมรมสนทนาภาษาธรรม
สโมสรการไฟฟ้านครหลวง ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๒

ประธาน	นายสมศักดิ์	วิทย์นลากรณ์
รองประธาน	นายสมศักดิ์	บำรุงวัด
กรรมการ	นายเกรียงศักดิ์	หวังรักษ์ดีสกุล
เลขานุการ	นายเอนก	ชูศิริ
เหรัญญิก	นางสาวปริชาติ	เจริญสุขสมบูรณ์

คณะที่ปรึกษา

นายสุกิจ เกียรติบุญศรี
นางวิไล ขนบดี
นางเสริมสุข กาญจนศักดิ์

คณะทำงาน สำนักงานเพลินจิต

น.ส.สุภาณี เธียรไกรวัล	ฝพธ.	นางรจนา สุวรรณะบุณย์	ฝสส.
นางสุชาดา นุชสมบัติ	ฝสส.	นายสุชาติ แก้วมุข	ฝผก.
นายคมสัน พิมลยรรยง	ฝผก.	นางญาณิศา มีบุญญา	ฝทม.
นางชัชชญา อุปัญญ์	ฝทม.	น.ส.ภาวินี กิจสุนทร	ฝกง.
นางชญานิศ ทองเครือ	ฝกง.	นางวรารัตน์ นกอยู่	ฝกง.
น.ส.สุดา หล่ำวิไลเกษร	ฝบช.	นางชุติมา จันทร์อี่	ฝพอ.
น.ส.ปริยารัตน์ จันทรประสิทธิ์	ฝพอ.	น.ส.ภัทราภรณ์ อินทร์แก้ว	ฝบส.
น.ส.ผาณิต วิชิตนาค	ฝกม.	น.ส.มณฑา ปุณณสัมฤทธิ์	ฝงป.
นายนเรนทร์ อินทรสิทธิ์	ฝงป.	นางสมนึก แปงคำ	ฝปภ.
น.ส.พิชญนันท์ ภิรมย์รื่นวกูล	ฝบก.	น.ส.วิไลลักษณ์ จุฬาโอฬาร	ฝตพ.

สาขาวัดเลียบ

นายบุญเลิศ อโหสี	ฝขล.	น.ส.ณัฏฐ์ปัณชญา กัลป์สุทธิ์	ฝขล.
น.ส.เนื่องเนตร สมวัฒน์	ฝศก.	น.ส.ลักษณ์มณฑ์ พรพิพัฒน์การ	ฝบฟ.
นางลัดดา เฉลิมศักดิ์	ฝบฟ.	น.ส.ณิชาภัทร เฮงตระกูล	ฝพด.
นางอัมไพวรรณ กิ่งแก้ว	ฝอจ.	น.ส.นวพรรษ คุณาพรพิพัฒน์กิจ	ฝอจ.
นางสุภาวดี ไม่น้อยทรัพย์	ฝทภ.	น.ส.ฐาปวีร์ ภักดีวงษ์	ฝทภ.
นายประสิทธิ์ แป้งเทา	ฝทภ.	นายวศิน การพึ่งตน	ฝบร.

สำนักงานใหญ่คลองเตย

นายวิชชา ชาครพิพัฒน์	ฝวจ.	นางนิภา ธรรมบวร	ฝอก.
นายคณาธิป สพันธุพงษ์	ฝบค.	ว่าที่ร้อยตรีมฆวัน สิงหะคเชนทร์	ฝบค.
น.ส.พรเพ็ญ สกุลสุขศิริ	ฝวฟ.	น.ส.กฤชกร นุ่มเจริญ	ฟขต.

สาขายานนาวา	น.ส.ณัฐมา ฤทธิรงค์	ฝพป.

สาขาบางเขน

น.ส.อัญชลี กิจนุสนธิ์	ฟขข.	น.ส.ภาวินี ปู่สูงเนิน	ฟขข.
นายชัชวาล ก้อนแก้ว	ฟขข.		

สาขานวลจันทร์	น.ส.นิสสรณ์ สิรพรรษวุฒิ	ฟขจ.
สาขาธนบุรี	นายพรชัย นุชกูล	ฟขธ.

สาขาบางนา

นางสุมาลี ชลอำไพ	ฟขบ.	นางสุวัจฉรัตน์ ศรีธนันดร	ฟขบ.

สาขาราษฎร์บูรณะ	นายสณฑ์ณรงค์ เผือกม่วงศรี	ฟขบ.

สาขาสามเสน

น.ส.จิราภรณ์ พันธุรส	ฟขส.	นางสุนิสา ไวยโรจน์	ฟขส.

สาขานนทบุรี

น.ส.สุวรรณา วิริยะประยูร ฝอร. นางพรทิพย์ สาพิมาน ฟขน.

นายศิลา ตั้งถิรยุ ฟขน. น.ส.สุวจี สุโภภาค ฝอร.

สาขาบางใหญ่

นางอุไร มีแจ้ง ฟขญ. นางอรสุดา ทองสวัสดิ์ ฟขญ.

นายไพโรจน์ แท่นทอง ฟขญ. นายกชกร โห้ไทย ฟขญ.

สาขาบางบัวทอง นางแววดาว เจริญูกรประชา ฟขอ.

สาขาบางกะปิ น.ส.กรุณา ไสยวิริยะ ฟขก.

สาขาสมุทรปราการ น.ส.สมพร ศุภจรัสวงศ์ ฟขป.

สาขาบางพลี นางจุรีรัตน์ บำรุงวัด ฟขพ.

สาขาลาดกระบัง

นายศิษฏ นิรันดร ฟขง. น.ส.จันทพัฒน์ ตรีสุคนธรัตน์ ฟขง.

นางกานต์ชนิต เกิดจันทร์ตรง ฟขง.

สาขาบางพูด

นายศิวกร ทรัพย์สินเสริม ฝธข. นายพรรษพล นัยรัตนารักษ์ ฝธข.

"พระอรหันต์ไม่ได้ผุดขึ้นมาจากไหน ถ้าหากใจปุถุชนนั้นพยายาม
บากบั่นฝึกปรือตน ให้เดินตามมรรคาสัมมาปฏิบัติ กลั่นกรอง
เหมือนดอกบัวมาจากขี้ตมขี้โคลนเน่า ๆ เหม็น ๆ แต่พอพ้นน้ำ
รับแสงอาทิตย์ แย้มบานเต็มที่ มีสง่าราศรี ใครก็อยากได้อยากชม"

พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺต มหาเถร

แบบฟอร์มร่วมเป็นเจ้าภาพจัดพิมพ์หนังสือธรรมะ และ/หรือสมทบค่าจัดส่ง เพื่อเผยแผ่ธรรม กับชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง

ชื่อ...นามสกุล...

ที่อยู่..

....รหัสไปรษณีย์ ....

โทรศัพท์......................... FAX.......................... E-MAIL ....

ร่วมจัดพิมพ์หนังสือ จำนวนเงิน.............................บาท ขอรับหนังสือ................เล่ม

สมทบค่าจัดส่งหนังสือ จำนวนเงิน.........................บาท

ร่วมเป็นเจ้าภาพโดย

- โอนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคาร ชื่อบัญชี **"นายเกรียงศักดิ์ หวังรักษ์ดีสกุล"**

ธนาคารกรุงไทย จำกัด	สาขาย่อย การไฟฟ้านครหลวง เพลินจิต
บัญชีออมทรัพย์	เลขที่ 092-0-02797-0
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	สาขา ประตูน้ำ
บัญชีสะสมทรัพย์	เลขที่ 106-5-30201-8
ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	สาขา ราชดำริ
บัญชีออมทรัพย์	เลขที่ 042-2-07798-9
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	สาขาย่อย บิ๊กซีราชดำริ
บัญชีออมทรัพย์	เลขที่ 159-2-11712-3

- ส่งเป็นธนาณัติ หรือตั๋วแลกเงิน สั่งจ่ายไปรษณีย์ปลายทาง **ไทยพาณิชย์ 10403** ในนาม **"นายเกรียงศักดิ์ หวังรักษ์ดีสกุล"** การไฟฟ้านครหลวง (ฝ่ายบัญชี ชั้น 11) 30 ซอยชิดลม ถนนเพลินจิต แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

หมายเหตุ โปรดส่งแบบฟอร์มร่วมเป็นเจ้าภาพ พร้อมแนบสำเนาใบนำฝากธนาคาร หรือ ธนาณัติ หรือตั๋วแลกเงิน มาตามที่อยู่นี้ ชมรมฯ ขออนุโมทนาบุญมา ณ โอกาสนี้

ชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง (ฝ่ายบัญชี ชั้น 11)
เลขที่ 30 ซอยชิดลม ถนนเพลินจิต แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทรศัพท์ : คุณเกรียงศักดิ์ 02-256-3148, 081-558-0100
FAX. 02-256-3668 Email : lekmea2@hotmail.com

ชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง ๑ สิงหาคม ๒๕๖๒